وشەی تێکۆشەر کاری گوللە دەکا ، کاتێك بەچاکی ئاراستــــەی ســــنگی دوژمن دەکرێت ، وە دەبێت رۆژنامەنووسی مولتەزیم بزانێت ئەم چەکە بەکاربهێنێت بەجۆرێك خزمەتی مەسەلەکەی بکاتو چــاکەی نەتەوەو نیشتمانەکەی تێدابێت •

سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن البکر

هاوکاری

« التضامن »

دەزگای رۆشنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخلانی ـ شەقامی « الجمهوریە »
بەغدا ـ س٠پ ١٤٠١٦ تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥ ـ ٥ خەت
« هاوکاری » رۆژنامەیەکی هەفتانەیە ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

٨ لاپەرە ٢٥ فلسە

سەرنووسەر سعاد ادیب

● دووشەممە ١٨ی حوزەیران ١٩٧٩ ژمارە ٤٧٩ ●

● الاثنین ١٨ حزیران ١٩٧٩ العدد ٤٧٩ ●

هەردوو سەرۆك البكر والاسد سەرۆکایەتی دەستەی سیاسی باڵا دەکەن

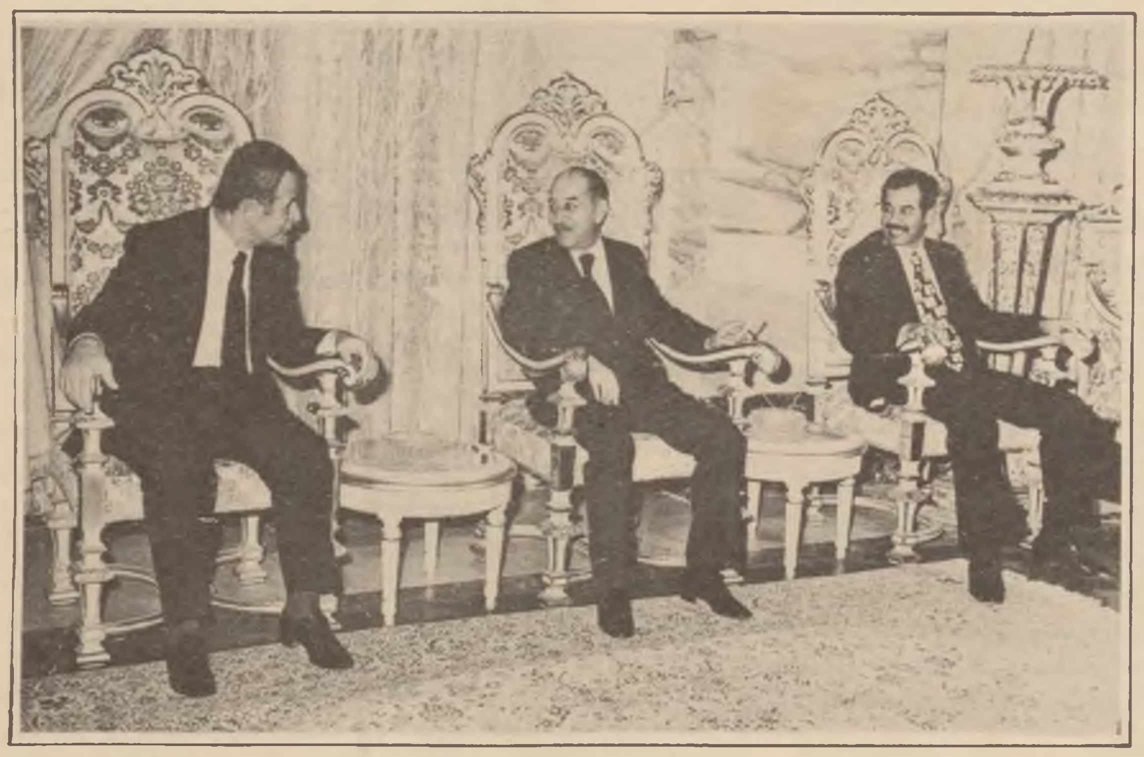

سەرۆك الاسد : سووریین لەسەر پێك هێنانی یەکێتی نێوان هەردوو وڵات

لە کۆشکی کۆماری سەر لە ئێوارەی رۆژی شەممەی رابوردو یەکەم کۆبوونەوەی لیژنەی بەرزی سیاسی پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەش لە نێوان هەردوو وڵاتی برادا عیراقو سوریا کۆتایی پێهات • کوبونەوەکە لە سەعات حەوتی ئێوارەدا دەستی پێ کردبوو •

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر سەرۆکایەتی لایەنی عیراقی کردووە لە کۆبوونەوەکەدا و بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەشداری تێدا کردووەوە لایەنی سوریا بەڕێز سەرۆك حافظ الاسد سەرۆکایەتی کردووە •

وەلایەنی عیراق بەڕێزان عزة ابراهیم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری ناوخۆو طە یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری خانەسازیو ئاوەدان کردنەوە و طارق عزیز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو وەزیری نەخشەکێشانو فەریق یەکەمی روکن عدنان خیراللە ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری بەرگرییو دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو باڵوێزی عیراق لە دیمەشق ئامادەبوون و لەلایەنی سوریاوە بەڕێزان محمد علی حەلەبی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانو عبدالحلیم خدام جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران وەزیری دەرەوەو جمیل شیا جێگری سەرەك وەزیران بۆ کاروباری ئابووریو فەی یوسفی جێگری سەرەك وەزیران بۆ کاروباری خزمەت گوزاریو عماد مصطفی طلاس جێگری فەرماندەی گشتیی هێزی سوپاو وەزیری بەرگرییو محمد زهیر مشارقە وەزیری پەروەردەو باڵوێزی کۆماری سوریای عەرەبی لە بەغداد ئامادەبوون •

ئامانجە گەورانە بەرچاوخراون کە لە چوارچێوەی کاری هاوبەشدا لە نێوان هەردوو وڵاتی برا عیراقو سوریا لە رادەی سەرکردایەتیو ئەو لیژنانەی لە لیژنەی بەرزبوونەتەوە وەدی هێنراون •

هەروەها وتوویەتی •• هەر دوولا لەسەر ئەوە رێککەوتوون کە سبەینی بەیانی لە گفتوگۆکانیاندا بەردەوام بن « رۆژی یەك شەممە » بەپێك هێنانی کۆبوونەوەیەکی داخراو لە نیوان بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکرو بەڕێز سەرۆك حافظ الاسدوو بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا •

بەڕێز وەزیری راگەیاندن ئەوەشی دەستنیشان کردووە کە ماوەیەکی دیاری کراو بۆ ئەم کۆبوونەوانە دیاری نەکراوە بەڵکو بەردەوام دەبێت لە تەواوکردنی هەموو ئەو مەسەلانەی کە لیژنەکە لەبەریان کۆدەبێتەوە •

وە ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە پرۆژەیەك هەیە بۆ یەکبوونی دەوڵەتو پرۆژەیەك هەیە بۆ یەکبوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی • هەر لەو بارەیەوە وتی •• کۆبوونەوەی ئێستاکەی لیژنەکە چەسپاوە لەبەردەوامی ئاڵوگۆڕکردنی باری سەرنج بۆ گەڵاڵەکردنی دوا تەسەوری هاوبەش بۆ یەکبوونی دەوڵەتو یەکبوونی حزب • وە وتی •• ئێمە یەکبوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی

بەمەرجێکی بنەرەتی دەزانین بۆ یەکبوونی دەوڵەت ، بەو پێیەی حزب لە هەردوو وڵاتی برادا سەرکردایەتی دەسەڵاتو کۆمەڵو بەرەو هەموو چالاکیکانی تر دەکات • بەڕێز حمودی ئەوەشی روون کردەوە کە گفتوگۆکەی ئێستاکە بڕیاری ئەو ئامانجە دەدات کە هەموو عەرەبێك ئاواتی پێدەخوازێت کە ئەویش یەکبوونی دەستوورو یەکبوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستییە ، وە ئەوەی شیاوی وتن بێ ئەوەیە کە هەردوو لاین بەتەنگ ئەوەوە دین کە بگەنە ئەنجامی چاکترین سیغەی حوکمڕانی هاوچەرخ وە بەنەرمیەکی واوە کە لەگەڵ دۆخی هەروڵاتێکا بگونجێت کە بەشداری یەکبوونی دەکات •

هەروەها وتی •• ئەمە بەندە بەتەواوکردنی گفتوگۆ لەسەر شێوەی سەرۆکایەتیو وەزارەتی یەکبوونیو شتەکانی دیکەی هەیکەلی دەوڵەتی یەکبوون •

● **گەیشتنی سەرۆك الاسد**

بەڕێز سەرۆك حافظ الاسد دوانیوەڕۆی رۆژی شەممەی رابوردوو گەیشتە بەغدا لە تەك وەفدێکا بۆ بەشداریکردنی لە کۆبوونەوەکانی لیژنەی بەرزی سیاسی میساقی کاری نەتەوەیی هاوبەش لە نێوان هەردوو وڵاتی برا عیراقو سوریا •

سەرۆك الاسد پێشوازیەکی رەسمی بۆکرا لە پێشی پێشوازیکەرانەوە سەرۆك احمد حسن البکر بووە لەگەڵ بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیرانو کاربەدەستە گەورەکانی مەدەنییو عەسکەرێکانو ئەندامانی سلکی دپلوماسیبووە •

لەزەوی فرۆکەخانە کە ئەو فرۆکەیە نیشتەوە کە سەرۆك حافظ الاسدو وەفدەکەی تەکیاتیادا بووە ، هەردوو بەڕێز بەڕێوەبەری تەشریفات لە سەرکردایەتی دیوانی سەرۆکایەتی کۆماریو باڵوێزی سوریا لە عیراق بۆ فرۆکەکە سەرکەوتنو لەتەك سەرۆکی میواندا لە فرۆکەکە هاتنە خوارەوە لە کاتێکا توپ ٢١ گوللەی ئاگر دەدا بۆ سڵاوی سەرۆك حافظ الاسد • لەسەر پەیژەی فرۆکەکە بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر دەستی کردە ملی بەڕێز سەرۆك حافظ الاسدی برایو بەخێر هاتنی گەیشتنی لێکرد •

دوای ئەوە بەڕێز سەرۆك حافظ الاسد تەوقەی لەگەڵ بەڕێزان عزة ابراهیم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری ناوخۆو طە یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری خانەسازیو ئاوەدانکردنەوەو طارق عزیز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەکێشانو عدنان خیراللە ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری بەرگرییو دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو باڵوێزی عیراق لە دیمەشق کرد •

دوای ئەوە بەڕێز سەرۆك حافظ الاسد ئەندامانی وەفدەکەی تەك خۆی پێشکەش بە بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر کرد کە برێتیبوون لە بەڕێزان محمد علی حەلەبی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران وە عبدالحلیم خدام جێگری سەرەك ئەنجومەنی وەزیران وەزیری دەرەوە وە جمیل

بڕوانە ل٧

سەرۆك البکر زیافەتێکی گەورەی بۆ سەرۆك الاسد کردووە

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر ئێوارەی رۆژی شەممەی رابوردوو لە کۆشکی کۆماری بۆ نان خواردنی ئێوارە زیافەتی میوانی عیراق بەڕێز سەرۆك حافظ الاسدو وەفدەکەی تەکی کردووە بۆ زیافەتەکە بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو وەزیرانو جێگرەکانی وەزارەتی دەرەوەو سەرۆکی نیراوە دپلوماسییە عەرەبو بێگانەکانو کار بە دەستە گەورەکان لە مەدەنییو سەربازیو بۆ ئەم زیافەتە چوون •

فەرماندەی دامەزرێنەرو هاوڕێ صدام حسین رێزلە رۆژنامەنووسان دەنێن

فەرماندەی دامەزرێنەر هاوڕێ میشیل عفلق ئەمینداری گشتیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی چەپکێ گوڵی بۆ نیقابەی رۆژنامەنووسە عیراقیکان ناردووە ، بۆ رێزگرتنی خێزانی رۆژنامەنووسە عیراقیکان لە جەژنی سەدوو دەهەمین ساڵەیاندا ••

هەروەك بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەرپرسیاری مەکتەبی راگەیاندنی نەتەوەیی چەپکێ گوڵ پێشکەش بەجەماوەری رۆژنامەنووسان کردووە لە جەژنەکەیاندا •• جەژنی رۆژنامەگەریی عیراقی وەك رێزنانێك لەبەرێزیانەوە بۆ ئەو هەوڵوتەقەللایەی رۆژنامەنووسەکانی وڵات دەیدەن لەپێناوی دەرخستنی رووی پرشنگداری شۆڕشو بڵندکردنەوەی حزبی سەرکردەمان حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی لە یەکبوونو سەربەستیو سۆشیالیستیدا •

سەرۆکی فەرماندە : با رۆژنامەکانتان ببنە ئاوێنەی بیروباوەڕە رەسەن وکەلەپوورە گەشدارەکەمان

لە نامەیەکدا بۆ رۆژنامەنووسانی وڵات لە بیرەوەری سەدو دە ساڵەی جەژنی روزنامەگەرییانەوە •

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر وتویتی •• ئاهەنگی ئەمساڵی رۆژنامەنووسان لەگەڵ راپەڕینێکی نەتەوایەتیدا یەك دەگرنەوە کە ئەویش لەمۆرکردنی پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەشدا لەگەڵ سوریای براداو لەکۆمەکی قسەی نەتەوەی عەرەب لە رەفزکردنو تاوانبار کردنی نەخشەی خیانەتکاریو خۆبەدەستەوەداندا یەکدەگرنەوە •

ئەوە لەو نامەیەدا هاتووە کە سەرۆکی بەڕێز بەبۆنەی بیرەوەری جەژنی سەدو دە ساڵەی رۆژنامەگەریەوە بۆ رۆژنامە نووسانی ناردووە •• ئەمەش تەواوی ئەو نامەیەیە :

بەڕێزان ئەندامانی نیقابەی رۆژنامە نووسان :

سڵاوتان لێدەکەمو پیرۆزبایی جەژنی سەدوز دەهەمین ساڵەی رۆژنامەگەریی عیراقتان لێدەکەم ، داوای سەرکەوتن بۆ ئێوەو گەشە کردن بۆ رۆژنامەگەری دەکەم بۆ بڵندکردنەوەی بیروباوەڕەکانی حزبی فەرماندە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستیو ئامانجەکانی شۆڕشە نەبەزەکەتان شۆڕشی ١٧ی تەمموز •

ئاهەنگگیرانی ئەم ساڵتان لە گەڵ راپەڕینێکی نەتەوەییدا یەکدەگرێتەوە کە خۆی لەمۆرکردنی پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەش لەگەڵ سوریای براو کۆمەکی قسەی نەتەوەی عەرەب لەسەر رەفزکردنو تاوانبارکردنی نەخشەکانی خیانەتکاریو خۆبەدەستەوەدان دەنوێنێت •

حزبە تێکۆشەرەکەتان بەدەنگخواستی جەماوەری هەموو بستێك لەخاکی عەرەبەوە چووە وە لە رێگای میساقی ٢٦ی تشرینی یەکەمی ساڵی ١٩٧٨ەوە وزەو توانای خۆی نیشانداوە لە تەختکردنی هەموو ئەو کۆسپو تەگەرانەی ئیستیعمارو زایۆنی دەیخاتە سەر رێگای یەکبوونی نەتەوەو یەکگرتنی تێکۆشەرانی •

بەعس نموونەیەکی زیندووی لە سەرکردایەتیکردنی جەماوەر نیشانداوە بەرەو بەدیهێنانی ئامانجەکانیو پوچەڵکردنەوەی پیلانی دوژمنەکانیو کۆکردنەوەی هەموو توانایەکی بۆ بەرگریکردنی لە کەرامەتو پارێزگاری خاكو موقەدەساتی •

ئەلێرەوە ئەرکەکانتان دووهێندەی لێدێتو ئەلێرەوە بەرپرسیاریتان دوو هێندەی لێدێتو ئەرکەکانتان لە قوڵکردنەوەی خەباتی یەکبوونو پەردە لەسەررو هەڵماڵینی خاینانو خستنەرووی قەلبییو ئاشکراکردنی پیلانگێران بەرامبەر مافی نەتەوەو گەلی فەلەستین زیاد دەکات لەوانەی دیانەوێت زەبر لەئێستامان بدەنو هەڕەشە لە دوارۆژی نەوەکانمان بکەنو زایۆنی بسەپێنن کە ناشیرینترین کۆڵەکەی ئیمپریالیزمەو نینۆکی چەکدارێتی لەم ناوچە زیندووەی دنیادا •

ئەی برایان ••

بەدڵخۆشیەوە بەدوای چالاکیە نیشتمانیو نەتەوەییو دەولیکانتاندا چووین ، ئەوە بوو بەغدا بووە مەڵبەندی یەکێتیی رۆژنامەنووسانی عەرەبو رۆژنامەنووسانی وڵاتانی بێ لایەنیو کۆنگرەی

بڕوانە ل٧

بەڕێز صدام حسین دەچێتە دیدەنی سەرۆك الاسد

بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆشکی بەغدا عەسری رۆژی شەممە سەری لە سەرۆك حافظ الاسد داوە •

بە گەیشتنی جێگری بەڕێز بۆ کۆشکی بەغدا سەرۆك حافظ الاسد پێشوازی کردووە دوای ئەوە بەڕێز جێگرو سەرۆك الاسد کورتە کۆبوونەوەیەکیان کردووە ، کە ئەندامانی تەك بەڕێزیان بەشداری تێدا کردووە لەو کۆبوونەوەیەدا باسی پەیوەندی دووستانەی نێوان هەردوو وڵاتی برا کراوە لە بەر روشنایی میساقی کاری نەتەوەیی هاوبەشدا •

دوای ئەوە جێگری بەڕێز کۆشکی بەغدای بەجێ هێشتو لە لایەن سەرۆك حافظ الاسدەوە بەڕێ کرا • لەو سەردانەی جێگری بەڕێزدا بەڕێزان عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەکێشان وباڵوێزی عیراق لە دیمەشقی لە گەڵدا بووە

ئا•دع

Institut kurde de Paris

رۆژنامە نووسانی عیراق بە بۆنەی سەدو دەساڵەی رۆژنامەگەری عیراقەوە ئاهەنگ دەگێڕن

رۆژنامە نووسانی عیراق ئێوارەی رۆژی پێنج شەممەی رابردوو لە گازینۆی گەشت‌و گوزاری شهریار ئاهەنگیان گێڕا ٠

لە سەرەتای دەست پێكردنی ئاهەنگەكە نامەكەی سەرۆكی بەڕێز احمد حسن البكر لە لایەن رۆژنامە نوسان‌و وەزیری راگەیاندن بەڕێز سعد قاسم حمودی خوێندرایەوە ٠

لە ئاهەنگەكەدا سەرۆكی یەكێتی رۆژنامەنووسان لە قوتری سوریای برا جێگری یەكەمی سەرۆكی یەكێتی رۆژنامەنووسانی عەرەب دكتۆر صابر فلحوط‌و ئەنداماتی ئەنجومەنی رۆژنامە نووسانی عیراق‌و سەرنووسەرانی ئاژانسی دەنگوباسی عیراق‌و رۆژنامەنووسە عیراقی‌یەكان‌و ئەمینداری گشتی یەكێتی رۆژنامەنووسانی فلسطین بەڕێز ناجی علوش و نیراوی راگەیاندنی سوریا كە جێبەجێ كردنی كۆبوونەوەكانی لیژنەی باڵای سیاسی پەیمانی كاری نەتەوەیی هاویەش نێوان عیراق‌و سوریای پێ سپێدراوە كە پێری لە بەغدا دەستی بە كاروباری خۆی كردووەو كاربەدەستانی هەردوو وەزارەتی راگەیاندن‌و رۆشنبیری‌و هونەرو دەزگاكانی راگەیاندن‌و جەماوەرێكی زۆر لە رۆژنامە نووسانی وڵات ئامادە بوون ٠

ئینجا جێگری نەقیب بەڕێز صاحب حسین‌و تاری نەقابەی خوێندەوەو تیادا دووپاتی كردەوە كە ئیلتیزام كردن بە وشەی پیرۆزو بەرگری كردن لە كێشە عادیل‌و رەواكانی نەتەوەی عەرەب‌و روو بەروو بوونی هەموو پرۆژەو پیلانە دوژمنكاری‌و پیلانگێڕەكان هێڵی چەسپاوی راگەیاندنی شۆڕشگێڕێتی‌یە لە وڵاتەكەماندا ٠

هەروەها وتی لەسەر هەنگاوی یەكبووتی هەردوو وڵاتی برا عیراق‌و سوریا پرۆگرامی كاری هاوبەش جێبەجێ كرا كە یەكبوونی یاساكانی رێكخراوی رۆژنامەگەری هەردوو وڵات مسۆگەر كردوەو گەلێ سەردان لە نێوان هەردوو براو بەشێوەیەكی بەردەوام كراوەو هەڵوێستی سیاسی‌و پیشەیی لە نێوان عیراق‌و سوریا لە كۆنگرەو كردەوەكانی دەوڵەتاندا یەك بووە ٠

بەڕێز حسین كۆتایی بە وتەكەی هێناو وتی جەماوەری نەتەوەی عەرەب بە باوەڕێكی قووڵەوە چاوەڕوانی كۆبوونەوەی دەستەی باڵای سیاسی دەكا لە بەغداو فراوان كردنی رەوتی كاری یەكێتی نێوان عیراق‌و سوریاو یەكبوونیان كە هیواو ئامانجەكانی جەماوەر دەردەخات بەرەو یەكێتی سەرتا پاگیری عەرەب :

لە دوایيدا سەرۆكی یەكێتی رۆژنامەنووسانی سوریاو جێگری یەكەمی سەرۆكی یەكێتی

بڕوانە ل٧

هەزارو هەشت سەد قوتابی كوڕوكچ لە دەرچوانی خانەی مامۆستایان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

هەولێر دەرچوون بەڕێوەبەری گشتی پەروەردەی پارێزگای ناوبراو ئاهەنگێكی بۆ دەرچوانی ئەم دەورەیە سازكردوە كە بە دەورەی (هەوڵدانی نیشتمانی تەواو لە بارەی قەلاچۆكردنی نەخوێندەواری تەوزیمی) ناونراوە٠٠ وەلەم ئاهەنگەدا بەڕێز موسی عبدالصمد ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی پەروەردەو فێركردنی باڵا ژمارەیەكی تر لە بەڕێزان ئەمیندارە گشتی‌یەكانی بەڕێوەبەرانی ئوتونومی‌و بەڕێز نامق رقیب وەكیلی پارێزگای هەولێرو هاوڕێ قاسم صالح رازگری مەكتەبی پیشەكی لە سەركردایەتی شوعبەی حزبدا لە هەولێر ئامادە بون ٠

وە لە ئاهەنگەكەدا چەند وتارێك خوێندرایەوە كە بەهایان دابەو بایەخەپێدانەی كە دەزگاكانی پەروەردەكردن‌و خانەی مامۆستایان لە بارەی پێگەیاندن‌و پەروەردەكردنی مامۆستایانەوە داویانە بۆ پێگەیاندنی نەوەیەكی نوێ كە لەگەڵ ئارەزووەكانی شورشدا بگونجێ ٠

وە لە كۆتایی ئاهەنگەكەدا كە چەند چالاكی‌یەكی هونەری تیا پیشكەش كرا چەند خەڵاتێك بەسەر یەكەمەكانی هەردو بانەكەو ئەوانەی لە باس‌و لێكولینەوە بنچینەییەكانا سەركەوتو بون ٠

وەكو زانراوە ژمارەی قوتابی‌یە دەرچووەكانی خانەی مامۆستایانی كوڕان‌و كچان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌دا ئەمساڵ ١٨٠٠ مامۆستا بوە ٠

وەهەر بەم جۆرە لە پارێزگای دهوك ٨٠ قوتابی كوڕان‌و ١٢٠قوتابی كچان لەخانەی مامۆستایانی ئەمساڵ دەرچوون ٠

وەلەم ئاهەنگی دەرچوونەدا كە بەڕێوەبەری گشتی پەوەردە سازی كردبو مامۆستا یحیی محمد رشید پارێزگاری دهوك‌و هاوڕی مزهر مطنی رازگری سەركردایەتی شوعبەی حزبی بەعسی عەربی سۆشیالیست لە دهوك‌و هاوڕێیان ئەندامانی سەركردایەتی شوعبەو بەریوەبەری گشتی پەروەردەو سەرۆكەكانی رێكخراوە پیشەییەكان ئامادەبون لە ئاهەنگەكەدا چەند وتارێك خوێندرابەوە لە بارەی ئەو رێبازە زانستیانەوە كە بەشداری بە هیزكردنی بەهای شۆڕش‌و فراوانكردنی بیروراكانی ئەكەن ٠

لە كۆتایی ئاهەنگەكەدا خەڵات‌و دیاری وەزارەتی پەروەردەو سەركردایەتی شوعبەی حزب‌و بەڕێوەبەرێتی گشتی پەروەردەو دایەرەكانی تری پارێزگاكە بەسەر هەر سێ یەكەم‌و سەركەوتوەكانا دابەش كران ٠

٣ ملیۆن هاووڵاتی رژێمی قوتابخانە گەلی‌یەكان ئەیانگرێتەوە

چاپ كردنی ١٨ ملیۆن كتێب بۆ بەرنامەكانی قوتابخانەكان

دوای ئەوەی كە لە ماوەی پێنج مانگی رابوردوا هەمو نەخشەكانی هەوڵدانی نیشتمانی تەواو لە بارەی قەلاچۆكردنی نەخوێندەواری‌یەوە تەواو بوو وە زیاتر لە دو ملیون‌و ٧٠ هەزار كەس تیایا دەستیان كرد بەخوێندن ، ئەنجومەنی باڵای نەهیشتنی نەخویندەواری بڕیاری دا كە قوتابخانە گەلی‌یەكان بۆ ئەوانە بكاتەوە كە قۆناغی تەواوكردنیان بڕیوە ٠

بەڕێز صباح الزند بەرێوەبەری نەخشەكیشان لە ئەنجومەنی باڵادا وتویە ٣ ملیون هاووڵات بەر ئەم ریژیمی قوتابخانە گەلی‌یانە ئەكەوون كە دەزگای سەرژمیری ناوەندی سەرژمیری كردون‌و لیستەكانی بۆ ئەنجومەنی باڵا ناردوە ٠٠

هەروەها وتویە ئەم قوتابخانە وە نەبێ تەنیا ئەوانە بگرێتەوە كەپلەی تەواوبونیان بڕیوە بەڵكو بۆ هەمو ئەوا نەیە كە پلەی خوێندەواری سەرەتاییان تەواو نەكردوە بەهۆی هەر هۆیەكەوە بێ كە لە خوێندن دور كەوتوونەتەوە ٠

وە بەم پێیە هەمو هاووڵاتیەكی عیراقی بڕوانامەی خویندنی سەرەتایی وەرئەگرێ دوای تەواوكردنی پلەكانی قوتابخانە گەلی‌بەكان‌و سەركەوتنی ئامانجەكانی ٠

هەروەها ئەوەی رون كردۆتەوە كە ئەنجومەنی ناوبراو ئیستا خەریكی هەوڵدانە بۆ كردنەوەی ئەم قوتابخانانە وە خەریكی ئامادەكردنی كادیری پەروەردەیی تەواون بۆ ئەم مەبەستە پیرۆزە ٠٠

هەروها ماموستا زەند وتویە بەرنامەكانی قوتابخانە گەلی‌یەكان بریتی ئەبێ لەوانەی خوێندن‌و پیشەیی كە لە شەش بابەت ئەدوێن وەكو :زمانی عەرەبی ، پەروەردەی ئاینی ، ماتماتیك ، پەروەردەی نەتەوایەتی‌و نیشتمانی ، كۆمەلایەتی ، زمانی ئینگلیزی بۆ ئەو كەسانەی كە ئەیانەوی بەردەوام بن لە خوبندن دا ، وە لە هەر یەك لەم كتیبانە ٣ ملیون دانە چاپ ئەكرێ ، وە بەم پێیە ژمارەی هەمو ئەو كتیبانەی كە بۆ بەرنامەی ئەم قوتابخانە گەلی‌یانە چاپ ئەكرێ ئەكاتە ١٨ ملیون دانە ٠

هەروەها ژماریەك لە شارەزایانی ئەم بوارە چون بۆ ئیتالیا بۆ ئەوەی سەرپەرشتی لە چاوپدانی ئەم كتێبانە بكەن كە لەوێ چاپ ئەكرێن ٠٠

وە وا چاوەروان ئەكرێ بەپێ ی نەخشەی دانراوی ئەنجومەنی باڵا زیاتر لە ملیونیك فیرخواز لە مانگی شوباتی داهاتودا بچنە قوتابخانەكانەوە ٠

وەزیری خانە سازی دەگەڕێتەوە بەغدا

رۆژی پێنج شەممەی رابردوو بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش وەزیری خانەسازی‌و ئاوەدان كردنەوەگەرایەوە بەغدا لە دوای ئەوەی سەرۆكایەتی وەفدی عیراقی كرد لە كۆبوونەوەكانی مەكتەبی راپەڕاندن‌و كۆنگرەی چوارەمی وەزیرانی خانەسازی‌و ئاوەدانكردنەوەی عرب كە لە رباط رۆژی چوارشەممەی رابردوو كۆتایی پێ‌هات ٠

بەڕێز ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش وتی ئەنداميێتی میسر لە كۆنگرەكەو مەكتەبی راپەڕاندنی وەزیرانی خانەسازی‌و ئاوەدان كردنەوەی عرب راگیراو نوێنەری سوریا هەڵبژێردرا كە ببێ بە ئەندام لە مەكتەبی راپەراندن لە جیاتی نوێنەری میسر ٠ وەزیری بەڕێز لە وتەیەكیدا بۆ ئاژانسی دنگوباسی عیراق وتی كۆنگرەكە گەلێ راسپاردەی دەركرد لەوانە پێكهێنانی لیژنەیەكی بۆ لێكۆلینەوە لەو تێكدانەی كە زایۆنیەكان بەرانبەر قودسی عەرەبی‌و خاكە داگیراوەكانی عەرەب دەیكەن ٠

هەروەها سەرۆكی وەفدی عیراق دووپاتی كردەوە كە وەفدی عیراق بە شێوەیەكی كاریگەرانە لە كاروباری كۆنگرەكەدا دەوری گێڕاو لە هەمان كاتدا عیراق بە سەرۆكایەتی لیژنەی هونەری‌و سكرتاریەتی لیژنەی لێكۆلینەوەو سیاسەتی خانەسازی‌یەوە هەڵبژێردرا ٠

كۆنگرە دووپاتی كردەوە كە پێویستە وڵاتە عەرەبەكان رەچاوی ئەو پێشنیارانە بكەن كە لە ستراتیژیەتی خانەسازی نەتەوەیی‌و قوتری هاتووەو لە لایەن جامعەی عەرەبی‌یەوە دانراون ٠٠ هەروەها كۆنگرە بڕیاریدا كە هانی پێكهێنانی كۆمپانیای عەرەبی هاوبەش بدات لە بواری راپەڕاندنی پرۆژكانی خانەسازی‌و بەرهەم هێنانی كەرەستەی بیناكاری ٠

وەزیری بەڕێز لە بڕیارەكانی كۆنگرەكە دواو وتی هەنگاوێكی گەورەو قەلەمبازێكی تازەبە لە چاو كۆنگرەكانی پێشوودا لە رێگەی جێبەجێ كردنی باشترین شێوەی رێكخستن‌و هاوكاری كردن لە نێوان وڵاتە عەرەبەكان لە بواری خانەسازی‌و ئاوەدان كردنەوە بە شێوەیەكی گشتی‌و لە بواری خانەسازیدا بە شێوەیەكی تایبەتی ٠

هەروەها كۆنگرە بڕیاریدا كە دەورەی پێنجەمی لە حوزەیرانی داهاتووو لە دیمشقدا ببەسترێت ٠

لە ١١ پارێزگا هەموو نەخوێندەوارەكان دەستیان بە خوێندن كردوە

بەپێی راپۆرتێكی وەزارەتی پەروەردە كە هەفتەی رابوردوو بلاوكرایەوە ، لە تێكڕای ((١٨)) پارێزگاكەی وڵاتدا هەموو نەخوێندەوارانی((١١)) پارێزگا كە یاسای نەهێشتنی نەخوێندەواری ئەیانگرێتەوە دەستیان بە خوێندن كردووە ٠

بەڕێز خالد شكری شوكت جێگری كاروباری نەهێشتنی نەخوێندەواری وەزارەتی پەروەردە رایگەیاند كە لە پارێزگای زیقار گشت نەخوێندەوارەكان كە ژمارەیان ١١٥ هەزارو ٥٠٠ كەس بووە بە ژن‌و پیاوەوە ، لە مەڵبەندەكاندا دەستیان بە خوێندن كردووە ٠ هەروەها وتی: ئەنجومەنی بەرزی نەهێشتنی نەخوێندەواری نەخشەیەكی سەرتاپاگیرانەی بەدەستەوەیە بۆ كردنەوە چەندین قوتابخانەی میللی بۆ ئەوەی لە شوباتی ئایندەدا پتر لە ملیونێك ئافرەت‌و پیاو كە ئەم یاسایە ئەیانگرێتەوە تیایاندا بخوێنن ٠

لە لایەكی ترەوە دەركەوتووە كە ژمارەی ئەو كەسانەی كە بۆ فێركردنی خوێندەواریی لە گشت عیراقدا ناو نووس كراون گەیشتونەتە دوو ملیۆن و٧٠ هەزار كەس ٠

وەلە مەیدانی كتێب‌و پێداویستی‌یەكانی ئەم كارەدا بەڕێز خالد شكری شوكت‌وتی: هەموو جۆرە كتێب‌و دەفتەرو قەڵەم پێداویستی‌یەكی خوێندن نەخوێندەوار تیایاندا فێری لەم قوتابخانە میللی‌یانەدا دابین كراون ٠

بەرێوەبەرایەتی نەهێشتنی نەخوێندەواری پارێزگای تەئمیم لە چەند ناوچەیەكدا ٤٩ مەڵبەندی كردۆتەوەو ئەم مەڵبەندانە لە ١٠٢ لق پێك‌هاتوون‌و دوو هەزارو ٤٩٢ نوسین‌و خوێندن دەكرێن٠ هەروەها هەمان بەرێوەبەرایەتی لە مەڵبەندەكۆنەكاندا ١٦ لقی تری كردۆتەوە ٠٠

ئا٠د٠ع

پیشانگایەك بۆ رۆژنامەگەری منداڵان

ئێوارەی رۆژی پێنج شەممەی رابردوو بەڕێز سعد قاسم حمودي وەزیری راگەیاندن‌و نەقیبی رۆژنامەنوسان یەكەم پیشانگاكەی لە هۆلی مۆزەخانەی نیشتمانی كردەوە ٠ پیشانگاكە كە هەفتەیەك بەردەوام دەبێت بریتیبوو لە گەلێ وێنەو تابلۆو زنجیرەی كتێبخانەی منداڵان كە رۆژنامەگەری عیراقی لە رەوتی خۆیدا بلاوی كردۆتەوە٠ ئەو پیشانگایەی كە دەزگای رۆشنبیری منداڵ بە هاریكاری نەقابەی رۆژنامەنووسانی عیراق كە بە بۆنەی سەدو دەساڵەی رۆژنامەگەری عیراقی‌یەوە ئاهەنگی دەگێڕا ، بایەخی سەركردایەتی حزب‌و شۆڕش بەرانبەر بە نەوەی پاشە رۆژ پیشاندرا ٠

بەڕێز وەزیری راگەیاندن لە وتەیەكیدا كە لە دەفتەری پیشانگاكەدا تۆماری كردبوو دووپاتی كردەوە كە ئەم پیشانگایە بەراستی پەرەسەندنی رۆژنامەگەری منداڵان‌و نەوەی نوێ رەنگدەداتەوە كە زیاد لە پێوبستی لە لایەن سەركردایەتی حزب‌و شۆڕش‌و سەرۆكی بەڕێز احمد حسن البكرو بەڕێز صدام حسین بایەخیان پێدەدرێت‌و ئاراستە دەكرێن بەو پێیەی كە منداڵ سامانی پاشە رۆژو نەوەی داهاتووی پڕشنگداری شۆڕشن ٠

پەرەپێدانی چالاكی لاوان لەدهۆك

كاك عبدالغفار عبدالقادر ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی روشنبری‌و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لەگەڵ سەرۆك‌و ئەندامانی لیژنەكانی لقەكانی یەكێتی گشتی لاوانی عیراق‌و هەردوو رێكخراوی پێشڕەو نۆجوانان‌و بەڕێوەبەرایەتی لاوان لەپارێزگای دهۆك لە بزوتنەوەی لاوان‌و پیویستی‌یان بەخانوو دامەزراوی وەرزشی‌و روشنبیری كۆلیونەتەوە ٠

هەروەها لەو كۆبونەوە فراوانەدا كە رۆژی ١١-٦ لە تاحیەی سەرسەنگ كرا باسی فراوانكردن‌و پتر كردنەوەی لیژنە محەلی‌یەكانیان كردووە بەرادەیەك كە گشت قەزاو ناحیەكان بگرێتەوە ئەویش بەو مەبەستەی ئەم ئۆرگانانە باوەش بۆ نەوەی شۆرش‌و پەروەردەكردنیان بكەنەوە پەروەردە كردنێكی نیشتیمانی‌و نەتەوەییانە ٠

لەلایەكی ترەوە باسی ئەو پرۆژانەیان كردووە كە ساڵی ئایینده جێبەجێ ئەكرێن لەگەڵ ئەو كۆسپانەی لەوانەیە بێنە بەردەمیان‌و ئەو پێشنیارانەی پێ ئەچێ بۆ بەرینەوە لەم كۆسپانە گونجاو سوودبەخش بێ ٠ ئەم پرۆژانەش بریتین لە چەند مەڵبەندێكی لاوان‌و یاریگاو وەرزشی و هۆڵ‌و خانەی لاوان‌و یاریگای میللی‌و كردنەوەی چەند ئۆردووگایەكی هەمیشەیی لە قەزاو ناحیەكانی پارێزگاكەدا ٠

كوبونەوەكە راسپاردوە كە چەند دەورەیەكی تایبەتی بكرێتەوە بۆ پێگەیاندنی كادیری ئەوتۆ كە بتوانن سەركردایەتی رێكخراوو دامەزراوەكانی لاوان بكەن‌و نوجوان‌و كچەكارامەو سەركەوتووەكانیش خەڵات بكرێن‌و بایەخ بەكاری بەكۆمەڵ بدرێ بەرەو وەدی‌هێنانی تەبایی‌و بەیەكەوەهەڵكردنی تەواوەتی لەنێو رێكخراوو بەرێوەبەرایەتی‌یەكانی لاواندا‌و چەند لیژنەیەكی محەلی‌ی نۆجوانان لە ناوچەكاندا دابەزرێت ٠

ئا٠د٠ع

تاقی كردنەوەیەكی سەركەوتو

لە سلێمانی

لەوەرزی ئەمساڵدا بەڕێوەبەریتی رۆشنبیری رابەری كردنی جوتیاران لەسلێمانی بۆ یەكەم جار كێلگەیەكی رون كردنەوەیان بەپانتای ١٠٠٠ دۆنم لە گوندی گریژەدا تەرخان كرد بۆ گەنمی مەكسەباك ٠

شایانی باسە لەم رۆژانەدا دەست كرا بە دروێنەی ئەو كێلگەیەو توانرا بەهۆی كارپێ كردنی ١٠ كۆمپاین لەماوەی دوورۆژدا كۆتای پێ بهێنرێت‌و ئەمەش یەكەم كێلگەی رون كردنەوەیە كە بەو پانتایەی سەرەوە لە پارێزگای سلێمانی دەكرێت‌و قانجاەكەش بۆ جوتیارانی ئەم گوندە دەبێت كە ئەركی پێگەیاندنی ئەم كێلگەیان بە هاوكاری‌و سەرپەرشتی كردنی بەرێوەبەرێتی رۆشنبیرورابەری كردنی جوتیاران لە پارێزگای سلێمانی‌دا كردوە٠

فریا عبداللە
پ٠ هاوكاری لە سلێمانی

چەند پرۆژەیەكی ئاودیری لە هەولێر

لقی دەزگای ئاودیری هەولیر لە ماوەی نیوەی یەكەمی ئەم ساڵدا چەند پرۆژەیەكی ئاودیری جۆربەجۆری تەواو كردوە كە ٢٢٠ هەزار دیناریان تێچووە ٠

ئەم پرۆژە ئاودیریانە پانایی ٦ هەزار دونم زەوی كشتوكاڵ لە ناوچەكانی سرتاو دیاناو ئارموتەو حەماموك ئەگرێتەوە وەئیستا لقی ناوبراو خەریكی جێبەجێ كردنی چەند پروژەیەكی ئاودیری ترە كە ٩٩٠ هەزار دیناریان تێ ئەچێ لە ناوچە جۆربەجۆرەكانی پارێزگاكەدا ٠٠ وەكو كردنەوەی بەست‌و هەڵكەندنی جۆگاو زێراب بۆ بەرگری كردن لە لافاو لەگەڵ چەند بەستێكی ئاودێری بچوك و دو باڵە خانەی نیشتە جێبون كە ٢٤ بەش ئەبن ٠

گەڕانەوەی پارێزگاری عیراق لە رێكخراوی ئۆپیكدا

نیوەڕۆی هەینی رابوردو دكتور عونی شاكر حەمادی بەرێوەبەری گشتی پەیوەندی‌یەكانی دەرەوە لە وەزارەتی نەوت‌و پارێزگاری عیراق لە رێكخراوی ئۆپیكدا دوای سەردانێكی بۆ وڵات عەرەبی سعودی‌و كویت‌و قەطەر گەڕایەوە بۆ بەغدا ٠

دكتور حەمادی بۆ ئاژانسی دەنگوباسی عیراقی دواوە وتویە لە ماوەی سەردانەكەیا نوسراوی بەڕێز مامۆستا تایە عبدالكریم ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی شورش‌و وەزیری نەوتی بە وەزیرانی نەوتی ئەو ناوچانە گەیاندوە كە پەیوەندی بە رێكخستنی هەڵوێستی‌یانەوە هەیە لە كۆنگرەی داهاتوی وڵاتانی خاوەن نەوتدا (ئوپێك) كە لە ٢٦ی ئەم مانگەدا لە جنیف ئەبەسترێ ٠٠

وەباسی ئەو گفتوگۆیانەی كردوە كە لەم بارەیەوە لەگەڵ وەزیرانی نەوتی ئەو وڵاتانەدا كردوێتی كە زۆر دۆستانە بووە ٠

هەروەها دكتور جعفر منصور بەریوەبەری دایەرەی ئابوری دەوڵەتان لە وەزارەتی نەوتدا یەكیك بووە لە ئەندامانی وەفدەكە ٠

نەخشەیەك بۆ دابین كردنی كەل‌و پەل لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

بەڕێز احمد عبدالقادر سەرۆكی ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی رۆژی دووشەممەی رابوردوو لەگەڵ بەڕێز محسن عبداللە سەرۆكی دەزگای گشتی گەلوپەلی بەرهەم هێنەردا باس پەرەپێدانی توانای لق‌و پێشانگاكانی دەزگای ناوبراویان كردووە لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌دا ٠

بەڕێز عبداللە دووپاتی كردۆتەوە كە پێویستە دەزگاكە پشت بە نەخشەیەكی رێك‌و پێك‌و كامل ببەستێ بۆ دابین كردنی ئەو كەرەسەو كەل‌و پەلەی هاووڵاتیان‌و دایەرە رەسمی‌یەكان پێویستیان پێ‌یەتی ٠

هەروەها بەڕێز سیروان عبداللە ئەمینداری گشتی بەرێوەبردنی كاروباری ئابوری‌و دارایی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لەگەڵ سەرۆكی دەزگاكەدا ، باسی دۆخی كاركردنی لقەكانی ئەو كومپانیا گشتی‌یەی كردووە كە سەربە دەزگای گشتی كەرەسەو كەل‌و پەلی بەرهەم هێنەری‌یانەن ، لەگەڵ جۆنیەتی پەرەپێدانی توانای كاركردنی ئەم لقانە دوای ئەوەی خرانە سەر بەرێوەبەرایەتی كاروباری ئابوری‌و دارایی لە ناوچەكەدا٠

لە كۆبونەوەكەدا كە هەردوو بە رێوەبەری گشتی بازرگانی كەرەسەی كیمیایی‌و ناردنە بازاڕو هەردوو یاریدەدەری بەریوەبەری گشتی كۆمپانیای گشتی ئوتومبیل‌و كەرەسەی بنیاتنان‌و مەكینەو ئامێر تێیدا بەشدار ببوون بڕیار درا كە لە شاری هەولێر كۆمپلێكی عەماری بەرهەم هێنەری بكرێتەوەو پێشانگای گشت كۆمپانیاكانی دەزگاكەی تێدابێ‌و بەپێی پێوبست‌و بە شێوەیەكی هەمیشەیی پێویستی‌یەكانی پرۆژەكانی نەخشەی گەشەپێدان‌و هاودڵاتیان دابین بكرێت ٠

ئا٠د٠ع

چەند بەرنامەیەكی مەشق پێكردن لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

ژمارەیەك لە وەزارەتەكان خەریكی خۆئامادەكردنی بۆ رێكخستنی چەند بەرنامەیەك بۆمەشق‌پێكردن‌و راهێنان‌و خستنەسەركار بۆ هاووڵاتییانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ٠

ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش داوای لە وەزارەتەكانی پیشەسازی‌و كانەكان چارەسەركردنی كشتوكاڵ ، ئیش‌و كاروباری كۆمەڵایەتی‌و، تەندروستی كردووە كە چەند دەورەیەكی راهێنان بۆ هاووڵاتیانی ناوچەكە بكەنەوە ، بەتایبەتی دانیشتوانی گوندە عەسری‌یەكان بۆ ئەوەی لە باری هونەری‌یەوە پێیان بگەیەنن

ئەنجومەن دووپاتی كردۆتەوە كە پێویستە ئەم دەورانە لە كارگەو فابریقەو كێڵگەو پەیمانگاو دایەرەكانی ئەم وەزارەتانە بن كە لە ناوچەكەدا هەن بۆ مەشق پێ كردنی چەند كۆمەڵێكی یەك بەدوای یەكدای رۆڵەكانی ناوچەكە ٠

هەروەها ئەم وەزارەتانە جێگای حەوانەوەی ئەم كرێكارانە كە مەشقیان پێ ئەكرێت دابین ئەكات یاخود لەجیاتی ئەمە پارەیان ئەداتێ ئەگەر هاتوو جێگا دەست نەكەوت ٠

هەروەها ئەنجومەنی

بڕوانە ل٧

Institut Kurde de Paris

سێ چیرۆکە زۆرکورتەکەی ژمارە - ٤٧٢ -ی «هاوکاری»

ئەگەر لە یادت مابێت ،لاپەڕە سێ ، بەشی خوارەوە ناونیشانێک و ناوی -شێرزاد حسن - ناونیشانەکەش کەرت ئەبیت وەک کەرتبوونی دووعاشقەکەی تێک ئالآن ، بەڵام لەیەکتری نا!! لەیادیشت نەمابێت جارێکی دیکەش خوێندنەوەی - سێ چیرۆکی زۆر کورت - هاوکاری -٤٧٣- ٧-٥-١٩٧٩ ·

- ئومێد ئاشنا -

چەتر ، نهێنی ، تێک ئالآن ،

هەروەها ئەتوانی بڵێیت - نهێنی ، تێک ئاڵآت ، چەتر ، هیچ لە بابەتەکە ناگۆڕێت ·

١ - مامە بلەو /نهێنی /:
لە سایکۆلۆژیەتی مرۆڤدا شتی سەیر دەژی ، ئەو مرۆڤە هەتا چاو بەم جیهانەدا ئەگێڕێت ئەو شتە سەیرانە هەگروتواوەی ناخین · ئایا مرۆڤ ئەم نهێنیانەی خۆی بۆ نادرکێنێ ؟ هەندێ جاریش تەنانەت لای خۆی - بۆ خۆی - بەدەنگی بەرز- کەسیش لە دەوروپشتی نەبێت · هەر نایدرکێنێ ئەمەیان ڕەوایە ·· بەڵام نهێنیەکەی مامە بلە بۆ ئەبێت هەر بە نهێنی بمێنێتەوە ! ··

هەندێ کات لەگەڵ -شێرزاد- ئەکەومە گفتوکۆو باسی چیرۆک و ژیان و عەشق ··· هتد · ئەو گەلێ جار دووبارەی ئەکاتەوە کە پاڵەوانی -سلبی- بەلاوە بۆ بەکارهێنان باشە · دەوری - ئیجابی-یان ئەڵێت بۆ هەمیشە پاڵەوانەکان دەوری ئیجابیان بدرێتێ ؟ ئازا خاوێن ، زیرەک ، بلیمەت ، بەهێز ، تەنانەت هەتا ئەیکەن بە سۆپەرمان ·

منیش وەک شێرزاد ئەمانە ئەبینم · مامە بلەی نهێنی بۆ وەک بارە سایکۆلۆژیەکەی سروشت بە مرۆڤی بەخشیوە ··ڕەفتار ئەکات و تەنانەت تەنانەت لەبەر ئەوەی قەڵەمەکەی من وەهای بەلاوە باشە ئیتر مامە بلە کارگەیەک بکاتەوەو خەڵکی شار فێری دروستکردنی ئەو جۆرە شیرینیە بکات کە تەنها خۆی لە نهێنی دروستکردنەکەی ئەزانێت ·

بەڵێ · مامە بلە ودهابوو منالانی گەڕەکیش بەنا بەدڵی ئەگەڕانەوەو وەک ڕۆژانی ڕابوردوو دەمیان بە بەرهەمی نهێنیەکەی شیرین نەئەکرد !· ئەوەی لێرەدا سەرنجڕاکێشە چاوەڕوانی یە ئەم چاوەڕوانی یە بۆ ؟ لە کوێوە هات - بۆ زۆربەی ژیان نەزانینی ئەو نهێنیانە بێت ؟ مامە بلەکانی ئەم جیهانە بۆ نهێنیەکان نادرکێنن ؟ منالەکانی ئەم جیهانە بۆ بە هەناسە ساردی بگەڕێنەوە؟ ئیتر وابوو ئەم نهێنی نادرکێنێ و ئەوانیش بە شیرینیەکە ناگەن !! · ئەگەر بێچەوانەی ئەمەشبێت مامە بلە ، هەموو شت ئاشکرابکات، ئەی لەگەڵ حەقیقەتی مامە بلە خۆیدا ئێمەی چیرۆکنووس و **نووسەر چۆن ناڕاست بین ؟** ئەو نایدرکێنێ و ئێمە بڵێین پیاوی چاکبوو درکانی ، هەموو خەڵکی ، منال و گەورەی لە نهێنیەکەی ئاگادارکردو نەمرد ؟ ئێستاش هەر نەمردووە ! ! ئەی ئێوە ئەڵێن چی ؟ ئەوەتا نەبدرکاند !! ·

٢ - تێک ئالآن :-

کە ئەبوایە - لێک ئالآن - بوایە لەڕووی زمانەوانیەوە· ئەمەش خەڵکەکانی ئەم ڕۆژهەڵاتە · باشە هەزاران شەوی خەنەت و دەرد چی چاوەڕوان ئەکەی ؟ · لێرە شێرزاد نموونەی ئەو بەبوەتدیە کۆمەڵایەتیە نیشان- ئەدات کە مەسەلەی بە بەگەیشتنی دوو عاشقی لێوە دروست ئەبێت · چاوەڕوانی و شەوانی نووستن بە تەنیایی ، بۆ ؟ بۆ بە تەنیایی ؟ ئەم هەزاران شەوە کاتێک ئەبنە ڕق و سووتان و خۆشەویستی بەهێز ، تەنانەت لەیەک شەودا ، ئەبێت ئەم دووانە چۆن لێک بئاڵێن ؟ چۆن یەکتری بلێسنەوە ·

چیرۆکنووس لە چیرۆکە زۆر کورتەکەیدا گەلێک لەو لایەنە کۆمەلایەتیانەی کۆکردۆتەوە کە خوێنەری وریا ئەتوانێت لەپشتیەوە باری ئابووری کۆمەڵ خۆی بدۆزێتەوەو پەنجەی لەسەر- دانێت · کاتێکیش ئەم بارە ئابووریە ئەبێتە سەرچاوەو لەوەوە جۆگەکان ئاوبان تێ ئەەژێت پەیوەندیەکان لە کۆمەڵدا ئاڵوگۆڕ ئەکەن و بە ئاشکرا دەرئەکەون ·

ئەم کچ و کوڕە حەسرەتیەپاش ئەو هەزاران ڕق و سووتان و خۆشەویستیە بۆ وەک چۆن هاتنە لێواری خەرەندە ـــە هەروەهاش بەو جۆرە نەگەڕێنەوە ؟ ئەمەش هەرووک نهێنیەکەی مامە بلە ···· بۆ ؟ ·

لای هەندێ چیرۆکنووس ئەمان وەک خۆیان ئەگەڕێنەوەو هەموو شت ئاسایی یە ؟ بەڵام با لە خۆمان بپرسین - ئایا هەموو شت ئاسایی یە ؟ چۆن ئێمە دنیامان ئەوێت دنیا بەو جۆرە ئەبێت ؟ ئەم پرسیاراتە تەنها لە قوولە بوونەوەی لێک ئالآبەکەیدا وەڵامیان ئەدۆزێتەوە کە نووسەر زیرەکانە بۆی دەستنیشان کردووین ·

ئەوان وەک خۆیان نەبوون- چونکە کاتێک کەڕان بە ناوی سکی خەرەندەکەدا پارچە پارچە دۆزرنەوە بەڵام چەند پارچەیەکیان هەر تێک ئالآبوون · ئەنجام کە شتەکە بێبەشبێت لەو شتانەی ئەبێ مرۆڤ بەشداربێت تیایداو خاوەنی بێت - هەموو کۆئەبنەوە- بێبەشی لە جنس ، لە خۆشەویستی ، لە بڕکردنە- وەی بۆشاییەکان ··· لە··· ئەمانە هەموی کۆئەبنەوەو ئەبن بە بێبەشبوون لە سەربەستی -بەمانای سەربەستی مرۆڤ ·

٣ - چەتر:- ئەم ڕێکەوتانە زۆرن لەژیاندا · کچێک و منی تەنیا یاخود - من و کچێکی تەنیا · ئەوی خاوەن چەترو منی ژێر بارانێکی بەخوڕ هەندێ جاریش منی خاوەن چەترو ئەوی ژێر بارانێکی بەخوڕ · شتەکان چەسپاوو یەکلایی نین ، باران لە ژێر چەتری کەسێکدا دوو کەس کۆئەکاتەوە - بەڵام کۆکردنەوەو پاش کۆتایی باران جیابوونەوە · ئەم پیاوێکی ئەم شارەیە ئەویش ئافرەتێک ·

ئەو - کچەکە- خۆیو چەترەکەی تەنیایە - بەڵام ئەم - پیاوەکە- خۆیو شەقام و خەڵک چەترو باران بەتەنیایی ئەبینێ · ئەو حەز لە تەنیایی ناکات بەڵام ئەیەوێ خەڵک ڕاکەنەژێر چەترەکەی و لێی بپارێنەوە ·

ئەم- حەز لە تەنیایی ناکات- بەڵام ئەیەوێت چەترێکی جیاوازی هەبێت لەو بارانەدا · جیاواز لە چەترە- کانی خەڵک · تەنانەت ڕەکێکی شێتی تێدایە ؛ هەندێ جار چەتر بەکار ناهێنێت و بە ئارەزووی خۆی ئەداتە بەر باران - هەتا باران بەسەریا بیارێ ! ئیتر ئەم پیاوەی ڕۆژهەڵات بارانی لێ ئەبێت بە هەمووشت بە سەربەستی- بە چەتر- بە مرۆڤ - بە خۆشتن لە ڕووبارێکی خوڕ- بە جنس - بە ئافرەت ···

شێرزاد ئەڵێت ! کەئاوڕێکی دایەوە چاوەکانی بێزاری و قینی لێدەباری منیان تۆڕان ئەم کچە بۆ ڕووخۆش نی یە- لە داخی باران · یاخود ئەمی مرۆڤ و کۆمەڵێ حەزو خۆشەویستی کە دوای کەوتووە ؟ (کەشتە لام - دیسان بانگی ئەکردم - ئەم تۆراو خێراتر ڕۆیشت و گەیشتە سەر شۆستەکە ئەو ئافرەتانەی لەناوەڕاستی قاچی خزاو کەوتە ناو جلپاوەکەوە - ئەمیش بەرەو پاسەکە ڕۆیشت) · ئینجا ئەو ئافرەتانەی لەناوەڕاستی شەقامی ئەم کارساتە بۆگەنانەدا ئەکەون پیاوێ سەر شۆستەکان تەماشایان ئەکەن -لەزەتیان لێوەرئەگرن · بەجێیان دێڵن · کەسیان دەستنادەنە باڵیان و هەڵیان هەڵیان ناسێننەوە - وەک ئەوەی تەنها ئافرەتە کەوتووەکان کەوتبن ڕوەک ئەوەی پیاوەکانی سەرشۆستەکان هەرگیز نووچێکیان نەدابێ لەجلپاودا نەگەوزابن !!

لەلایەکی تریشەوە هەر سێ چیرۆکەکەو لێک ئالآن بە تایبەتی لە ڕووی جۆری ڕووداوەکەوە تەواو جۆتە درامایەکی بە هێزەوە ژیانی بەڕوە درامیەکە وەرگرتوە ·

ڕەنگە ژیان لای نووسەر زیاتر درامابێت · کە بەلای منیشەوە هەر لە بنەڕەتەوە خۆی درامایەو ئەو هێمنی و دڵخۆشی و ڕووناکیانە لە کاتێکی تایبەتیدا دروستئەبن و کەمخایەنن · جگە لەوەی لای هەر کەسێکی **هوشیارتر لەواتر تر ئەم** درامایە خەستتر ئەبێتەوەو روە ڕووناکەبێنجینەیەکانیش کەمتر دەرئەکەون ·

ئەم ڕایانە ئەوە ناگەیەنن کە ئێمە ڕووی ورامی ژیان بە ڕەشبینی تێبگەین و حەز لە ڕووناکی نەکەین · بەڵام مادام ئێمە لە مرۆڤ و ڕۆحەوون بە ناخیدا ئەدوێین ئەبێ بزانین لەو مرۆڤەدا ژیان چەندی درامایەو چیرۆکنووس چەند ڕاستگۆیە لە دەرخستنی ناخی ئەو پاڵەوانەیداکەهەڵی ئەبژێرێت ·

پەیمانی نەتەوەیی ·· کۆڵەکەی یەکبوونی هەردوو وڵاتەو بنکەی یەکبوونی نەتەوەیە

نیقابەی ڕۆژنامە نووسەکان

ڕۆژنامەگەری عیراق
جەژنی سەدو دە ساڵەی

شەو و خۆشەویستی

محمد حسین هەڵەبجەیی

کاتێ پەنجەی نیانی خەو
بە ئەسپایی پێڵووی
چاوە گەشەکانت ئەنوقێنێ ··
تابلۆی شەو ·· خۆی دەرئەخات
ئەستێرە پڕشنگ دارەکان دائەکشێن ··
لە کاتێکدا ·· ڕووبار لە شەپۆل
کپ ئەبێ و ·· با ·· ئەنوێ
لەو دەمەدا ···

×« ئاسمان ماتە ، ڕەشەباو گرمەی هەورێ ، پزیسکێ نایبهەژێنێ »

ئا لەو کاتەی ··کەکەس بە ئاگانی‌یە
بزانە من ··· بە ئاگام و ،
پێڵوی چاوی ·· چاوەڕوانیم
بۆ ئاواتم نەنیشتووە ···
وشە لە گەرووی تینوما
بە دەیان شێوەی ··ڕەنگاوڕەنگ خۆی دەرئەخاو
مەلی خۆشەویستی ژینم ···
بە دووی ئاواتی ···وون ··بووتا
شەیداو ·· وێڵە ···
« سیروان»ی غەم ··
لە ئاسۆگەی دڵداریما
شەپۆلی ژانی وەستاوەو ،
مات و لێڵە ··· مات و ···لێڵە ·

×دێڕە شیعرێکی «ئەنوەر قادر محمد »ە

ڕێنووسی کوردی و چەند هەڵوێستێک

بەشی دووەم

ڕەنووفی ئەحمەد ئالانی

٣ - لە ڕێ نووسی گۆڕدا بۆ دەنگی /ه/ گەروو لەگەڵ بزوێنی بەرانبەر فەتحەی عەرەبی (ه = ت) تەنها نیشانەو پیتی (ه) دوو چاویان حەلێب کردوەو بەس ·

من لە بۆچوونی خۆمەوەو بە دالدەی زانست بەرهەڵستی ئەو بڕیارەم ،

لە وانەیە لە (ة) نیشانەی مێینیەی عەرەبیەوە ، لە باری وێستە « وقفە »دا ، سرووشیان وەرگرتبێ ! وەک لە « فاطمة »دا کاتێ کە لە دوای بزوێنی « فتحة »وە ، وێستەیەکی نیمچە هێی لە سەر دەکەن ·· تەنانەت لە زمانی ئەوانیشدا ئەو کارەساتە ڕووی نەداوە ، لە کاتێکدا بڵێن «هماز» ئەو ه / سەر = فەتحەدارە لە قاڵب و کرکەی «ة»ی دوای « بقرة »دا نیە ·

چ لە ڕووی فۆڕمەوە تەواو لێک دی جیان و هیچیان جێی ئەوی دی ناگرێتەوە ، بە نموونە بێتو یەک بن دەبێ لە وشەی (هەزار)دا بنووسین (٥زار = هەزار = هزار ·)

بەڵام باسای فۆنەتیک ڕێگە نادا کە قاوڵ = بزوێن لەسەرەتاوە کۆبکرێ ·· یان / ه/ی هەزار - لە یەک حاڵدا دەنگداریش بێ و بزوێنیش بێ ؟!

قسەکەم ئەوە ناگەیەنێ کە لیژنە لەو بارەیەوە ئاگادار نەبووبێ ، ئەو بۆچوونە بە کارێکی دیمەنایەتی دەدرێتە قەڵەم و لەگەڵ خواستی زمانەکەماندا نەگونجاوەو ناگونجێ ، بێتو لە ڕیزی نەنووسرێن ·· یان هەردوکیان کەواتە چ لە ئەرکی دەنگداو بەیەک دابنرێن کەلەبەرێک بەجێ دەهێڵێ و لە تێک ترنجانی هەمزەو ئەلف سەختناکتر دەبێ ؛ ڕێگەشمان دەدا کە بنووسین (بهرە) لە باتی (بەڕە) یان لەباتی (هەمانە) بنووسین (ەمانە) !!

٤ - کۆڕ بڕیاری لەسەر پیتی (ص) داوە ، بە بیانووی ئەوەی کە دەنگی (ص) لە هەندێ وشەی وەک (سەد ، سەگ) دا ، دێتە بەرگوێ ·

من لاریم لەوەدا نیە کە دەنگی /س/ لە چەند وشەیەکدا بە قەبە گۆناکرێ ·· بەڵام دانانی پیتێکی سەرەکی لەزمانێکدا ، هۆو سەبارەتی تۆکمی دەوێ ·· بە ڕاوەیەک نەبوو ئەگەی خاسیەت و واتای تایبەتی بدۆزێنێ ؛ تەنها بەرکوی کەوتنێکی ناوچەیی لە چەند وشەیەکی زۆر کەمداو بە نیمچە /ص/ ئەوە ناهێنێ کە ئەو پیتە دەرەکیەی بۆ دابنرێ · بێجگە لەوەش دەرگا دەخاتە سەرپشت بۆ پێوەربوونی چەندان پیتی بیژۆک ، وەک تێوەدانی پیتی (ظ ، ط) لە کرمانجیی سەروودا و بۆ نەپیتی (ذ،ث) لە هەورامیدا ··· ئەمانەو چەندان شێوە پیتی تایبەتی لەم ناوچەوە بۆ ئەو ناوچە ·· بگرە ئەمانە بە گۆڕترن لە (س)ی قەبەگۆ کە لە بڕێ ناوچەداو لە بڕێ وشەی وەک « سەک »دا ، زاوەتەوە ·

وەک سەرنجمداوە هەر لە تازە ئاخاوتنی کیژان و تەنی سلێمانیدا ، دەنگی /ط/ بەرپابووە ، کە بەنازو جوازێکەوە - وەک تۆپ وشەی « طەواو » لە زاریاندا دەتەقێنێتەوە ، کە واتە تەنها بە بەڵگەی بیستەنی جاروبارە دەبێ بۆ ئەمیش پیتێکی ئاوەکی بکەینە میراتی !

وەک لە زنجیرەکانی لەمەوبەرمدا ڕوونم کردەوە ئەو هەمکە نیشانەو پیتە بۆ پاراستی کەلە پوورو لێکۆڵینەوەی دیالێکت و بەشە دیالێکتەکان ، ئەویش لەبەر خاتری هەزار لۆغانەی تۆمارگەی مێژوو لە فەرهەنگستاندا هێمای تایبەتیان بۆ دادەنرێ هیچی دی ·

بۆ هێنان و بردنی پیتی « ص » بەڵگەیەکی ژێر بێژبانە دەخەمە کار : بە نموونە لە عەرەبیدا ئەم وشانە هەن : « سار » بۆ ڕۆیشتن لە ڕابووردوودا ، « ثار » بۆ شۆڕش و ئاشووب ، « صار » بۆ گۆڕاندن ··· ئەوانەو دەها وشەی کە ئەوانە سەرەتای دەنگیان لە سازگەی ویسە ویستەوەیە ، بە پسک کردن و کەنارە هەناسەیەک دووره مەبەست و واتان لەبەر ئەوە بۆ سێ پلەی دەنگی ئەو سازگەیە سێ پیتی سەربەخۆیان بۆ داڕێژراون ·

ئنجا لە کوردیدا ئەگەر وشەی (سەد ، سەگ) بە (سین) بۆ بێجگەی کسوک و ژمارە ((١٠٠)) لە کایەدان و وشەی (صەد ، صەگ)یش بە (صاد) هەر بۆ ئەو دوو مەبەستەن ، ئەوا هێنانی پیتی (ص) لە پێویستە بنەڕەتیەکانە ·

کە مەبەست هەرهەمان مەبەست بێ ، زبانی بۆ تیژبکرێتەوە یان بۆی پەخ بکرێتەوە بێجگە لە بارگرانی چ سوودێکی نیە ، ئێـە وەک دەقمان پێوەگرتوە ، دەنووسین (سەد) ڕێگە لەوانەش نەگیراوە کە ڕاست و چەپی زبانی ، پانەڵێسانە لێ هەڵ بدەنەوەو بە نیمچە /ص/ بی تەقێننەوە !!

هەندێ زمانەوان دەنگی /ص/ دەبەستنەوە بە ئاوێستاوە · ئەگەر بشسەلمێنرێ و مردوو زیندوو بکەینەوە ، دەبێ چەندان /ک،د/ بهێنینەوە گۆڕێ و نەزریانەو نەزۆکانە بەرەو دوا ببینەوە ، لە کاتێکدا کە چەندان زیندە دەنگمان هەن و هێشتا ڕێنووسە ئاساییەکە دەرەقەتیان نایە ؟! ·

ڕای تایبەتیم ئەمەیە :

دەنگ و ئاوار بە لاری یان بەگڕی یان بە نەرمی و بە خاوی - کاتێ لایان لێدەکرێتەوە ، لە ڕێنووسی باودا کە کاربکەنە گۆڕانی واتاو مەبەست ئەگینا بێجگە لەسەرقاڵی چ پێویستیەکی زمانی لە وەدایە کە چەندان پیتی لا بەلا بکەینە مێمل و میراتیەکانمان ببنە دوورەگ ·

٥ - ئەرکی خاڵ و نوختە :

لەبەر ئەوەی کە پیتە عەرەبیەکان زۆریان بە فۆرم شکلی یەکسان دابەزیون ، وەک :

« ب ، ت ، ث ، ی ··· هتد » نیشانەی جیاکەرەوەیان تەنها نوختەیە لە تاکانەوە تاسیانە ، جا لە سەرەوە بن یان لەژێرەوە ·

بەهەمان پەیڕەو کوردیش تەقلیدیانە خاڵی بە چەند پیتێکەوە وەرکردوە ، وەک **(ژ ، پ ، چ ، ڤ)** ئەگەر زیاد لە پێویستیش خرابنە کار ، باری دەروونیمانی بێ ڕاهاتوە ، بیر لەوە ناکرێتەوە کە خاڵ داکوتان چەندە کارێکی زەحمەتەو قەڵەم لە دەست هەڵگرتنەوەدا هەراسان دەبێ !

ڕێگەی ئەو کێشەیە بەربەست بووە ،

کە بپرسین : بۆچی / ژ / لە /ز/ لە باتی سێ خاڵ بە دوو خاڵ جیا نەکراوەتەوە ؟!

کەواتە ئەرکی بنەڕەتیی خاڵ « نقطە » تەنها بۆ جیاکردنەوەی پیتە بنجیەکانە، لەوەو لا هەر ئەرکێکی کەیان پێ بسپێردرێ (لە ئەلفوبێی عەرەبیدا) کارێکی نا بەجێیەو مایەی ئاڵۆزی و ئاژاوە تانەوەیە ·

ماوەیتی

هێشتاکە ئاسمان بێ ڕووناکیە

هێشتاکە ئاسمان بێ ڕووناکیە
دوکەڵ لە هەوا دایە
لە دەرەوەشا ،
لەسەر زیخ و چەودا
ئامادەبوونێکی بەبێ جیاکردنەوە
ئاڵاوەتە تەم و تومان و
تاریکی و ڕوونیەوە
شەبکەی دەرگا ڕەشە قەڵش قەڵشاویەکەت دەکوتێ
هەر ئەو کەسەی لەو خانووەت دەدا
گەر لە ناوەکەیت پرسی ،
ئەو کەسەیە لە ژیانتدا دوورتخستەوە
وەک شتێکی بێ کەڵک
ئەوەی کە جێت هێشت و ووشک بێتەوە
وەک گوڵی شەوانت ،
لە بەر قرچەی نیوەڕۆدا

ئەوەی کە هەردەم دەمرێ و ···
بەڵام هەردەم دەگەڕێتەوە
منم ڕاستی ،
هیچ شتێ ڕاناگرێ
نە شەبکەی دەرگاکەت ،
نە توێکڵێ گۆشتەکەت
نەساپیتە ئێسقانیەکەی سەر مێشکت ·
من دێم ··
وەک هەڵهاتنی خۆر
وەک ئەو ڕۆژەی کە هیچ شتێ ناتوانێ
لە هاتنەکەیدا قەدەغەی بکات ·

شیعری : کنتر کونرت
وەرگێڕانی : محسن ئاوارە

● کنتر کۆنرت لە ساڵی(١٩٢٩) داله دایك بووە ·
لە بەرلینی خۆرهەڵات دادەژی ، شاکارەکانی ئەدەبی بریتین لە (شیعر ، پەخشان ، نوسینی شانۆیی و تەلەفزیون و پارچە پەخشانی کورت کورت ·
چەند دیوانێکی شیعری بڵاوکردووتەوە ، یەکەمیان لە ساڵی ١٩٦٤دا بووە ·

Institut Kurde de Paris

دانیشتوانی گوندە هاوچەرخییەکان رێز لە خەڵاتەکەی سەرۆکی فەرمانده دەنێن

له سەرەتای دروست کردنی گوندە هاوچەرخییەکانی کوردستانداو هەتا ئێستاش پەیتا پەیتا لێپرسراوان سەردانی خۆیان کردوەو دەکەن بۆ ناویان سەربارەت بە دەست نیشان کردنی پێداویستییەکانی ژیانی رۆژانەیان و دابین کردنی هەموو چمکێکی تری ژیانی پاشە رۆژیان .

به رێز خالد عبد عثمان وەزیری دەوڵەت بۆ رێکخستنی کاروبار لەگەڵ دەزگاکانی ناوچەی ئۆتۆنومیداو بە رێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلێمانی ئەم لایەنەیان زۆر بە سەر کردۆتەوە.

وەزیری بە رێز لە یەکێك لە سەردانەکانیدا بۆ ناو گوندە هاوچەرخییەکانی مژدەی بەخشینی خەڵاتی سەرۆکی فەرماندە(احمد حسن البکر) ی پێشکەش بە دانیشتوانی گوندەکان کرد کە ئەویش بریتی بوو لە بەخشینی تەلەفزیۆنێکی رەنگاورەنگ بۆ هەر یەکێك لە خێزانی ئەم گوندانە .

شایانی باسە لەم رۆژانەی پێشوەدا دەستکرابە ابەش کردنی خەڵاتەکانی سەرۆك احمد حسن البکر ، ئێمەش چوینە ناو ماڵ و خێزانەکانیانەوە بۆ ئەوەی رای خۆیانمان بەرامبەر بەم بەسەر کردنەوەیەو ئاوڕدانەوەیە بۆ دەربڕن .

یەکەم جار چونیە ماڵی کاك (حە صالح احمد) کە ناو براو تەمەنی (٦٠) ساڵ دەبێ و جاران دانیشتوی گوندی (هانەی دن) بووەو ئێستاش لە گوندی هاوچەرخی خورماڵدا لەگەڵ حەپسەی خێزانی و ئاواتی کوڕی و پیرەژنێکدا نیشتەجێ بوون .

کاتێك چوینە ژوورەوەو کاك حمە صالح زانی بۆ باس و خواسی تەلەفزیۆنەکەیان هاتووین وتی : دوێنێ وەرمان گرتوە ... هێشتا وەستامان بۆ نەهێناوە دایبمەزرێنێت .. نیازم وایە بڕۆم بۆ کرکوك بۆ ئەوەی لای وەستایەکی چاك مێزێکی جوانی بۆ دروست بکەم ... چونکە تەلەفزیۆنەکەمان زۆر نایابە . ئێستاش دەمەوێ بڵێم (پیاو ئەبێ ساغ) بێ بۆیە زۆر زۆر سوپاسی سەرۆکی فەرماندە .. سەرۆکی هەموو عێراق کاك احمد حسن البکر دەکەم بۆ ئەم دیارییەی کە توانی ئەوەندەی تر ئاوەدانی بخاتە ناومانەوە .. خۆم و خێزانەکەم زۆر سوپاسیان دەکەین .. هیوام وایە سوپاس و سلاومانیان ئاراستە بکەن .

ئێرەمان بە جێ هێشت و یەك دوو ماڵ بەم لایانەوە چوینە ماڵێکی تر .. ، ئەمیان ژمارەی خێزانەکەیان تەنها دووکەسە .. کوڕێکی گەنج و پیرەژنێکی بە ساڵا چووە ..! پیرەژن کە ناوی (ئایشێ علی) یە دیار بو هێشتا ئارەزوی قسەی خۆش و گاڵتە کردنی ماوە چونکە لێم پرسی تەمەنت چەند دەبێ وتی (لە هەولێر کۆن ترم ..!) کوڕەکەشم هێشتا گەنجەو ناوی (سەرچل محمد امین حسن) ە .

پیرەژن سەبارەت بە دیارییەکەی سەرەك کۆمار دەڵێ : زۆر زۆر پەسەندی دەکەم ... نەك لە بەرخۆم زیاتر لە بەر کوڕەکەم کە گەنجەو تەنیایەو زۆر جار مەراقی تەنیایی بە سەر رووبا دەبینم .. بەڵام ئەم تەلەفزیۆنە دەزانم وای لێ دەکات ئەم دیاردەیەی لە سەر هەڵماڵی و مانەوەشی لە ناو ماڵا بە لایەوە شتێکی گران نەبێ . **دوابەدوای دایکی کوڕەکەی ((سەرچل)) وتی :پڕ** بە دلم سوپاسێکی گەورەی بێ پایانی سەرۆکی فەرماندە کاك احمد حسن البکر دەکەم .. چونکە ئەم تەلەفزیۆنە وەك ئەوە وایە شەوانیش لە ناو کۆمەڵێکی رۆشنبیردا بین .. هەروەها بۆ خۆی وەك قوتابخانەیەك وایەو ئەو شتانەی لەم چەند ساڵەی پێشوەدا لە دەستمان چوە ئێستا بە هۆی ئەم ئامێرەوە خۆی دێتە ناومانەوە.

دوا جار چوینە ماڵی کوێخا رەحیم .. هەر چەندە خۆی لە ماڵەوە نەبو بەڵام کوڕەکەی (احمد) کە هێشتا منالکارە خەریك بو جێگەی باوکی دەگرتەوە .. بە دەنگمانەوە هات و دوای لێم پرسی دەزانی ئەم تەلەفزیۆنەتان لە کوێ بو ؟ وتی ئەمەی چۆن نازانم ..وەزیری دەوڵەت بە ناوی سەرەك کۆمارەوە کاك احمد حسن البکر بۆی هێنایین ئێمەش لە کانی دەرونهانەوە سوپاسیان دەکەین و بەڵێنیان بۆ تازە دەکەینەوە کە هەمیشە بۆ هەموو خۆشی و ناخۆشییەك لە گەڵیانا بین، داواکارین لە یەزدانی مەزن کەبیان پارێزێت.

دواجار هەمان پرسیارم لە ئافرەتێکی بە ساڵا چو کردووەو ئەویش بە روبەکی خۆشەوە پەنجەی خستە سەر وێنەیەکی سەرەك کۆمار کە لە هەیوانەکەیاندا هەڵواسرابوو .

فریا عبدالله ب .هاوکاری لە سلێمانی.

گەشتێك بە ناو یەکێك لە نەخۆشخانە باشەکانی وڵاتدا

حمه سعید حمه کریم
پ . هاوکاری له سلیمانی

● له سەرانسەری جیهاندا خزمەتکردن و بەتەنگەوە بوون و بایەخدان بە ژیانی مرۆڤ گەشتۆتە رادەیەکی چاکی سەرکەوتوی سەردەم، زاناکانی پزیشکەوانی ئەم جیهانە بە هەموو توانایەکیانەوە لە هەوڵێ ئەوەدان کە چارەسەر بدۆزنەوە بۆ هەموو ئەو دەردوو ئافەتانەی کەمرۆڤ ئازار ئەدەن و ئەبنە هۆی لە ناوچوونی .لێرەدا نامەوێ لەمە زیاتر بچمە دەرەوەی ئەو باسەی ئەمەوێ باسی بکەم ، چونکە ئەم جۆرە باسانە هەروا بە سەر پێوە باسیان تەواو نابێ ، بەڵام ئەوەی لێرەدا مەبستمەو ئەمەوێ تیشکێکی بخەمە سەروو خوێنەری بە رێزی لێ شارەزا بکەم ، خزمەت گوزاری تەندروستیە لە نەخۆشخانەی گشتی سلیمانیدا ، کە هەر کات و سەعاتێك سەرم دابێت لە چاکترین شێوەی خزمەت کردن و پاکو خاوێنی تەندروستیدا دیومەو شایانی سەردەمی ئەمڕۆی مرۆڤایەتیەو تەنها ئاسودەیی دڵێ ئەوێ و هیچی تر هەر لەو هەستەوە بە سەردانێکی رۆژنامە نوسی یانە چومە ئەو نەخۆشخانەیە کە تا ئێستا وابزانم هیچ جۆرە بابەتێکی بە کەڵکی رۆژنامە نووسی لە سەر بلاو نەکراوەتەوەو لەوێدا چاومان کەوت بە بەرێوە بەروو پزیشك و کار گوزاران و نەخۆشەکانیان و دەربارەی چۆنیەتی کاروباریان پرسیارمان لێ کردن ،ئەمەشمان بە مەبەستی پروپاگەندە نەکردووە ، بەڵکو بە پێویستمان زانی دڵسۆزایەتی کار گوزاران و فەرمانبەران و پزیشکەکانی ئەم شوێنە بخەینە روو .

● ئاسایی کە چومە ئەوێ لە پێشانا سەرم دالە بەرێز دکتور ئومێد مەدحەت موبارەك بەرێوەبەری نەخۆشخانەکەو بە شێوەیەکی گشتی دەستمان کرد بەباس کردنی هەموو جۆرە کاروبارو چۆنیەتی خزمەت گوزارییەکانیان و کاك ئومێد وتی :-

× ئەم نەخۆشخانەیە هەر لە بینا کەیەوە هەتا ئەساس و ئامێرەکانی لە سەر تازەترین شێوەی هاوچەرخ دروست کراوەو ئەتوانم بڵێم هیچ جۆرە کەم و کوڕیەکی وای تێدا نیە کە ئێمە لە ئیشوکارماندا بۆی دابمێنین وخۆی لە خۆیدا کراوە بە دوو بەشی سەرەکیەوە بەشی (العیادة الخارجیە) و بەشی کەوتنو چارە سەرکردنی نەخۆشەکان کە ئەمیش لە ناوخۆیدا کراوە بە چەند بەشێکەوە کە هەر بەشەیان تایبەتە بە جۆرە نەخۆشیەکەوە .

له (عەیادەی خارجیدا) واتا ئەو شوێنەی رۆژانە نەخۆشی بۆ دێت و چارەسەر ئەکرێت و ئەڕوات ، چارەسەری هەموو جۆرە نەخۆشییەکی تیا ئەکرێت و هەر نەخۆشییە پزیشکی تایبەتی خۆی هەیەو رۆژانە نەخۆشەکانی دەرەوەی خەستەخانە ئەبینن و لەم شوێنەدا رۆژانە نزیکەی ١٠٠٠ تا ١٢٠٠ نەخۆش ئەبینرێت و چارە سەر ئەکرێت و دەرمانی تایبەتی بە خۆرایی وەرئەگرن و ئەڕۆن و هەر لەگەڵ ئەم عەیادەیەدا پزیشکی تایبەتی زانکۆی سلێمانیمان هەیە کە شوێنی تایبەتی هەیەو قوتابیان و فەرمانبەرانی زانکۆ ئەبینێ ، ئەمە بێجگە لە پزیشکی تایبەتی فەرمانبەران کە بە وەرەقەی تایبەتی عەیادەی دائیرەکان نەخۆش ئەبینێ و چارە سەریان بۆ دائەنرێ و ئەگەر پێویست بکات پشوی نەخۆشیان ئەدرێتێ .

دوای ئەوە بەشی نەخۆشخانەی گشتی کە شوێنی کەوتنی نەخۆشەکانە بە ژن و پیاوەوە و نزیکەی ٤٠٠ جێگای تیایە کە هەموو جۆرە نەخۆشییەکانی گرتۆتە خۆ ، وەکو بەشی ناوسك و جەراحییەی گشتی و لوت و گوێ و قورگ گورچیلەی دەست کردوو ژوری ژیانەوەی دڵ و چارەسەرو سەرپەرشتی سروشتی کە ئەمانە هەموویان بەشی ژنان و پیاوانی بە جیا هەیە ، هەروەها بەشی تایبەتی بۆ منال و بوون و نەخۆشی ژنانەو ژورێکی تایبەتیمان هەیە بۆ سەرپەرشتی کردنی ئەو منالانەی کە لە پێش کات و تەمەنی خۆیاندا لە دایك ئەبن ، هەروەها بەشێکی تایبەتی ئەشعە گرتنمان هەیەو پزیشکی تایبەتی سەرپەرشتی ئەکات ، لەگەڵ ئەم بەشانەدا هەموو بەشەکانی خزمەت گوزاریمان هەیە بۆ چێشتخانەو شوێنی شۆرین و زوری تایبەتی بۆ سارد کردنەوەی گۆشت و هەندێ داودەرمان و بەشی بانقی خوێن و هەرچی پێویستی تری ئەم بابەتانە هەیە .

نەخۆشخانەکە خۆی لە ناو خۆیدا بە گشتی گۆرینی هەوای سارد و گەرمی مەرکەزی هەیە لە سەر تازە ترین شێوەی سەردەم و ئێستاش بە یارمەتی زانکۆی سلێمانی نەخۆشخانەکە بۆتە نەخۆشخانەیەکی فێرکردن واتا قوتابیانی کولیجی پزیشکی دەوامی تیا ئەکەن و لێرەدا وانەکانیان وەر ئەگرن و لە نەخۆشییەکان شارەزا ئەبن .

● دوای ئەوە کاك ئومێد لە باسی نەخۆشخانەکە بوەودو دەربارەی ئەو ئامێرە تەندروستییە تازانەیان کە لە ئیشوکاریاندا بە کاریان ئەهێنن لێمان پرسی و ئەویش لە وەڵامدا وتی :-

× لەم نەخۆشخانەیەدا گەلێ ئامێری پزیشکی تازەمان هەیەو هەندێکیان زۆر دەکمەنن وەکو ئامێری ئەشعەی تەلەفزیۆنی کە بە هۆیەوە ئەشعەی نەخۆش لە سەر شاشەی تەلەفزیۆنێکی تایبەتی لە یەك کاتداو لە دوو سێ شوێندا ئەبینرێت ، هەروەها ئامێری فەحص کردنی منال لە ناوسکی دایکیدا بەمەوجاتی سەروو دەنگەوە (الفوق الصوتیه)، هەر بۆ شارەزابوونی ئەم ئامێرەش لەم بەنیەدا پزیشکێك ئەنێرینە دەرەوەی وڵات بۆ ماوەی سێ مانگ فێری چۆنییەتی بە کار هێنانی ئەبێت ، لە هاتنەکەی ئەم دواییەی بەرێز وەزیری تەندروستیدا بۆ شاری سلیمانی سەری لە نەخۆشخانەکە داو بڕیاری دا کە هەندێ ئامێری تازەی ترمان بۆ تەرخان بکات ، لەوانە چوار ئامێری تری ژیانەوەی دڵ کە ئێستا خۆمان دوانمان هەیە.هەروەها ئامێری جل شۆرینی تازەو سەلاجەی سارد کەرەوەمان هەیەو لە گەڵیاندا ئامێریکمان هەیە بۆ سوتاندنی پاشماوە پیسەکان کە لە سەر تازەترین شێوەیەو لە کاتی سوتاندا هیچ جۆرە دوکەڵ بۆن و گازێکی لێوە دەرناچێت .

● ئینجالەکاك ئومێدمان پرسی نەخۆشخانەیەکی وا گەورەو ئیشوکاریش وا بەم رێکو پێکە بروات ئەبێ کادری تەندروستی چاکتان هەبێت ، لەوەڵامدا وتی :-

× لە رووی کادری تەندروستییەوە تا رادەیەك ئەتوانم بڵێم کەم و کوڕیمان نیەو وەزعی نەخۆشخانەکە باشە ، خۆ ئەگەر بڵێی چۆنیەتی ئیشوکارو رێك و پێکی لە سەر زۆروو کادر ناوەستێت ،بەڵکو ئەوەیان لە دلسۆزی و نادلسۆزی کادرەکانەوەدەر ئەکەوێت و ئێمە هەرچی پزیشك و کادری ترمان هەیە هەموویان دڵسۆزن بۆ پیشەکەی خۆیان و گیانی لە خۆ بوردنیان تیایە بۆیە کاروبارمان باشەو خەڵکی لێمان رازین . پزیشکی نەخۆشخانەکەش بەم شێوەیەی خوارەوەن ٥ ـ پزیشکی تایبەتی و یەکێکی ممارسمان لە نەخۆشییەکانی ناوسکدا هەیەو لە جەراحەی گشتیدا (٦) دکتۆری تایبەتیمان هەیەو بۆ ژنان و نەخۆشی (٤) پزیشکمان هەیە دووانمان هەیە بۆ چاوو دووان بۆ لوت و گوێ و قورگ و یەکێکی تایبەتیمان هەیە بۆ ئەشعەو لە نەخۆشییەکانی تریشدا وەکو پێست و گورچیلەی دەست کردوو سەرپەرشتی و چارەسەری سروشتیدا پزیشکی ممارسمان هەیەو زۆر بە چاکی ئیشوکاری خۆیان ئەکەن . لە رووی برین پێچی پیاو ژنەوە تارادەیەك بە گوێرەی نەخۆشخانەکانی تری وڵات ئێمە هەرباشین و کادری باشمان هەیەو خۆشمان قوتابخانەیەکی برین پێچی کچانمان هەیەو پەیمانگای تەندروستی هونەریش هەر لای ئێمە خەریکی وانەو راهێنانن .

● لە نێوان قسە کردندا دکتور ئومێد تۆزێك وەستاو وتی :-

× کاکی خۆم ئێمە هیچ گیروگرفتمان نیە تەنها ئەوە نەبێ گیرمان خواردوە بەدەستی هاوو لاتیانی رۆژی سەردانی نەخۆشەکانەوە کە بە ناو بانگە بە رۆژی (مواجهە) ، لەم رۆژانەدا کە فتەی دوو رۆژە هاوولاتیان گەلێك ئازاری ئێمەیشو نەخۆشەکانیش ئەدەن و بە هیچ جۆرێ پارێزگاری پاکو خاوێنی خەستەخانەکە ناکەن و خواردنی ئەهێنن و منالمان قەدەغە کردووە کەچی هەر بەدزییەوەو بە فڕو فێڵ ئەیان بەنە ژورەوەو ئەم شتانەش ئەبێتە هۆی بڵاو بوونەوەی نەخۆشی لە نەخۆشەکانەوەو هێنانی میکروباتیش بۆ ناو خەستەخانەکە . با ئیتر واسطەو واسطە کاریش لەولاوە بوەستێ کە هەریەکە بەهۆی دکتۆرێك یان هاورێیەکیانەوە ئەیانەوێ لە کاتی دەوامدا سەری نەخۆشەکانیان بدەن ، ئەوەش مەوقفی دکتۆرەکان و حەرج ئەکات .

● باشەکاك ئومێد بۆ چارەسەری ئەم مەسەلەیە چی یە هاولاتیان چی ئەڵێن ؟

× هەرلەبەر بەرژەوەندی گشتی و سودی تەندروستی هەموان ، داوایان لێ ئەکەم کەبە هەموو شێوەیەك یارمەتیمان بدەن و لەم رۆژانەدا کەمترین ژمارەیان سەر لە نەخۆش بدەن . وابزانم پێویست ناکات ماڵێك بەخاوو خێزانەوە بێنە خەستەخانە ئەمە چیەوەڵلاسەرلە نەخۆش ئەدەن ، ئەمانە ئەتوانن لە جیاتی هەموویان یەکێکیان سەری بدات و هەواڵێ بباتەوە بۆ هەموو خێزانەکە ، ئەوا ئیتر ئێمەشو ئەوانیش ئەحەوێینەوە ، تکاشیان لێ ئەکەم کە واز لە واسطە کردن بهێنن و خواردن لە گەڵ خۆیان نەهێنن ، خۆ بەزاتی خوا ئێمە خۆشمان لەو نانە ئەخوێت کە ئەیدەینە نەخۆشەکان خواردنێکی زۆر چاکەو پاراستنی رێکوپێکی نەخۆشخانەکەش ئەرکی سەرشانی هەموانەو بە تەنها ملکی کەس نیەو بۆ سودی گشتی جەماوەرە .

● دەربارەی دەرمان و پێویستی تر بەرێز بەرێوەبەری خەستەخانەکە وتی :-

× هەموو جۆرەدەرمانێکمان هەیەو لە هیچ شتێکمان کەم نیەو ئوتومبێلی باشمان هەیەو لە سەردانەکەی بەرێز وەزیری تەندروستییەوە کە لەم دوایییەدا هاتە سلێمانی گەلێ شتی پێویستی بۆ جێ بەجێ کردین و دوای ئەوە هەموو لێپرسراوان یارمەتیمان ئەدەن و سەرۆکی تەندروستی بەرێز دکتور نیهاد ئەبتەر هەر دەورێکی باشی هەیە لە پشت گیری کردنماندا و هەموو پێداویستییەکمان بۆ جێ بەجێ ئەکات .

هەر لە نەخۆشخانەکەماندا کتێبخانەیەکی گشتیمان هەیە کە گەلێ کتێبی تەندروستی جۆراوجۆری تیایەو بە سوپاسەو عەمادەی کولیجی تەندروستی زانکۆی سلێمانی لەم کارەدا گەلێ یارمەتی داوین و قوتابیان و پزیشکەکانمان کەڵکی باشی لێ وەر ئەگرن ،هەروەها مەڵبەندێکی نەهێشتنی نەخوێندەواریمان لە ناو نەخۆشخانەکەدا کردۆتەوە بۆ کارگوزاران و نەخوێندەوارانی هەموو بەشەکانی ئێرەو نزیکەی ٥٢ نەخوێندەواری فێرخوازی تیایەو کەڵکی باشیان وەر گرتوە .

●دوای باس کردنی ئەمانەو هەندێ شتی تری تایبەتی بە خەستەخانەکەوە داوامان کرد لە دکتۆر ئومێد کە بە ناو نەخۆشخانەکەدا بمانگێرێ بۆ ئەوەی خۆیان راستەوخۆ نەخۆشەکان ببینین و قسە لەگەڵ پزیشك نەخۆشەکاندا بکەین رادەی راستی شتەکانمان بۆ دەر بکەوێ ، ئیتر چوینە ناو نەخۆشخانەکەو بەناو هەموو بەشەکانیدا گەراین و لە بەشی نەخۆشی ناوسك بەشی ژناندا بەناو ژنە نەخۆشەکاندا گەراین و گفتوگۆمان لە گەڵ هەندێکیاندا کرد ..

● پورێ مەرحەبا ، چۆنی چاکی شکور ،
× خواحۆشت کات ، کاکە گیان عەمرت درێژ بێ .
● ناوت چیە ؟ + رەعنا سەلام کەریم .
● خەڵکی کوێی + خەڵکی دوکانم .
● چەند رۆژە لێرەیت + بەقوربان چوار رۆژە لێرەم .
● نەخۆشییەکەت چۆنە ؟ فەرقت کردووە ؟ + بەڵێ بەڵێ ئەرەوڵلا گەلێ فەرقم کردووە خەریکم چاك ئەبمەوە .
● خزمەتت ئەکەن ؟ + ئەرەوڵلا ئەوەندەمان خزمەت ئەکەن لە ماڵێ باوکیشما وابەدەورما نەهاتوون هەموو بەیانی و نیوەرۆو ئێوارەیەك دکتور سەرمان لێ ئەداتو ستەرەکانیش هەر بەدەورماندا دێن و هەر خەریکن چارەسەرمان ئەکەن و خوانەی بڕێ خەستەخانەیەکی چاکەو لە هیچی کەم نیەو خواردنی باشمان ئەدەنێ .

● چوینە لای یەکێکی ترو دوای چاکو چۆنی .
● ناوت چیە + بێگەرد عەلی مصطفی .
● خەڵکی کوێی + خەڵکی سلیمانیم و فەرمانبەرم لە دار الوطنیە .
● ئەم خەستەخانەیەت لا چۆنە + خەستەخانەیەکی چاکەو نمونەی نیە تەنها تۆزێك ئاوەکەی کەمەو جار جاریش ئاو ئەبڕێت و ئەمەش وابزانم دەردی هەموو شارە کەبەو هۆکەشی لە سەر شانی شارەوانی سلیمانییە

● ئینجا چونیە الجراحە العامە بەشی پیاوان و لەوێشدا ئەم گفتوگۆیەمان لەگەڵ نەخۆشێکدا کرد .

● خاڵە چۆنی چاکی شکور + سوپاست ئەکەم زۆر باشم .
● ناوت چیە ؟ + ئەمین حسین عەلی .
● خەڵکی کوێی ؟ + سلیمانی ـ چوارباغ
● چەند رۆژە لێرەیت ؟ + نزیکەی پانزە رۆژە لێرەم
● نەخۆشییەکەت چۆنە ؟ + زۆر باشم چاك بومەتەوە دووجار داوام کردووە دەرمکەن ! کەچی دکتۆر ئومێد ئەڵێ هێشتا ماوتە !
● خزمەتتان ئەکەن ؟ + خزمەتی چاك! بەخوا کەسان لە ماڵێ خۆیشمانا ئەو خزمەتەمان ناکەن و هەموو شتێکما بەدڵەو دەرمانی باشمان ئەدەنێ
● لەم ماوەیەدا کە لێرە بوویت چیت لا ناخۆشبوە ؟. + تەنها رۆژانی مواجهە کە خەڵکێکی زۆر بە بێهودە دێنە ئێرەو هیچ سودێك نابەخشن زیان نەبێ و من بەش بە حاڵێ خۆم بە کەس و کاری خۆمم وتوە لە یەکەمێ دووایینان زیاتر کەسیان نەیەت بۆ لام و خۆزگە هەموو کەس وای بکردایە .
● باشە خاڵە گیان خوا حافیز .

دکتور ئومێد مدحت

دکتۆرە ئینصاف سلیم

دکتور حلمی رشید

دکتور رەئوف رحیم

Institut Kurde de Paris

مامۆستا عزالدین فیضی لاپەڕەکانی ژیانی پەروەردەو ڕۆشنبیری بۆ «هاوکاری» هەڵدەداتەوە

● یادگارەکانی ژیانی مامۆستایەتی و باوەڕی ڕووناك بە پاشەڕۆژ .

● چۆن کۆنەویستەکان سکاڵایان بەرامبەر بەشدار بوونی کچان لە یەکەم میهرەجاندا گەیاندە بلاطی مەلیکی ؟!

● دەوری دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی جێگای ڕێزە .

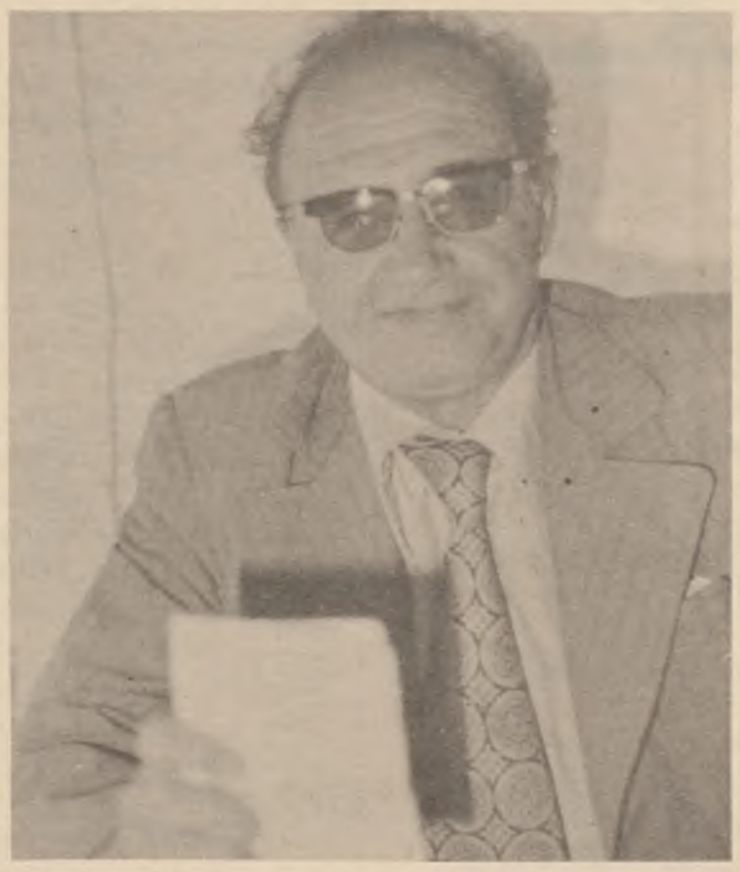

نەك تەنیا لە شاری هەولێری دێرین ، بەڵکو لە ناو زوربەی هەرە زۆری مامۆستایان و کارگێرانی پەروەردەو تێکڕای ڕۆشنبیرانی ناوچەی کوردستاندا بەوە ناسراوە ، مامۆستایەکی دێرینەو یەکێکە لە ڕابەرە دێرینەکانی پەروەردەو خوێندن لە ناوچەکەدا . مامۆستا (عزالدین فیضی) لە بەر ئەو مێژووە دێرینەی لەم ڕووانەوە هەیەتی پەروەردەو ڕۆشنبیری ، زۆر مامۆستا دەبینی ، یان لێپرسراوی ناسراو کە دەستی شانازی بۆ ئەم درێژ دەکا ، ڕۆژی لە ڕۆژان قوتابی ئەم بووەو لە ژێر دەستی ئەمدا پەروەردە بووە . زۆر جار کە دەچمە شاری هەولێر ، بە تاسەوە بۆ بینینی دەگەڕێم ، وەنەبێ ئەم مامۆستا پەروەردەکارە ، بینینی ئەوەندە گران بێ ، مامۆستایەکی هەتا بڵێی لە خۆبوردوو ، ڕوخۆش ، دڵ کراوەیە ، تا ئێستاش حەزدەکا ، لە گەڵ ئەو بارە زۆرەی تەمەن و کاری پەروەردەیی ، لە چالاکیەکانی پەروەردەو ڕۆشنبیری نزیك بێ ، بە تایبەتی دۆستایەتیەکی چاکی لە گەڵ نەوەی نوێدا هەیەو ئەوانیش هەمیشە ڕێزی لێ دەگرن و هەتا بەدڵخۆشیەوە گوێ بۆ ڕاسپاردەو ئامۆژگارەکانی دەگرن ، ئەمجارە حەزم کرد ، مامۆستا ئەوەی بۆمان دەدوێ ماوەمان بدات خوێنەرانیش لێی ئاگادارین . بە دڵخۆشیەوە ڕازی بو ، قسەمان بەوە دەست پێکرد ، باسێکی سەرەتای کاری خۆیمان لە ماوەی پەروەردەو فێر کردنەوەو ڕۆشنبیری و یادگارەکانی خۆیمان لەم بارەیەوە بۆ بکا :

مامۆستا عزالدین وتی :

(کۆتایی ساڵەکانی سی بوو لە شاری هەولێر بە مامۆستا دامەزرام ، ئەو ساڵە لە هەموو ناوچەی هەولێردا دوانزە قوتابخانە هەبوون)

مامۆستا شوێنی قوتابخانەکانیشی چاك لە بیرەو دەڵێ (لە ناو شاری هەولێردا سێ قوتابخانەی کوڕان و یەکێکی کچان هەبوو ، لە شاری کۆیە دوو قوتابخانەی کوڕان و گەڵاڵە یەکێك و لە مخمورو لە دیبگەو گوێرو عەنیکاوە هەر یەکە یەك قوتابخانە ، ئەوسا باری پەروەردەو ڕۆشنبیری لە هەولێر بە تایبەتی خوێندن بە کوردی دوا کەوتو بو بە بەراورد لە گەڵ هەندێ شوێنی تری کوردستاندا ، مامۆستایان لە دەرگا کردنەوە بۆ دوایی هێنان بەم بارە دوا کەوتوە دەورێکی باشیان هەبوو ، بە سرود فێر کردن دەستمان پێ کردو قوتابیەکانمان ڕادەهێنا ، دیسان لە بیرم ناچی کۆمەڵ و ڕێکخراوە سیاسیەکانی ئەوسا دەوری خۆیان لەم بوارەداو لەو سەر دەمەدا گێڕاوە) مامۆستا وچانێکی بۆ داو کەوتەبیر هێنانەوەی ئەو ڕۆژانەو لە سەر قسەکانی ڕۆیشت و وتی (لە ساڵی ١٩٤٢دا لە گوێر بووم ، لە ١٩٤٧دا ـ گەڕامەوە ناو شاری هەولێرو بووم بە بەڕێوەبەری قوتابخانەی یەکەمی هەولێر ، لەو قوتابخانە دەرس وتنەوە بە کوردی بوو ، لە ماوەی ئەو قوتابخانەیەوە مامۆستایان دەورێکی باشیان هەبوو بۆ بڵاو کردنەوەی زمان و ئەدەبی کوردی ، لە ساڵی پەنجاکاندا کۆمەڵی مامۆستایان لە هەولێر دامەزرا .

● کۆمەڵی مامۆستایان و ڕۆژنامەی ((هەولێر))

ئەو کۆمەڵی مامۆستایانە لە هەموو پارێزگانی عیراقدا (کە ئەوسا لیوا) یان پێ دەوت هەبوو تەنیا لە هەولێر نەبێ ، لە هەولێر دامەزرا من کرام بە سەرۆکی ئەو کۆمەڵەو یەکەم کارێ ئەم کۆمەڵە کردی ساز کردنی میهرەجانی وەرزشی هەولێر بو کە بۆ یەکەمجار قوتابخانەکانی کچان بەشداریان تیاکرد کە ئەم ڕووداوە زۆر کەوت لە سەرمان و کۆنەویستەکانی ئەو سەردەمە کە باوەڕیان بە سەربەستی و جێگای شیاوی ئافرەت نەبوو لە سەر ئەو میهرەجانەو بەشدار بوونی کچان تیایدا سکاڵایەکیان دابە پەروەردەو بلاطی مەلەکی دژمان ، بەڵام بێمە کە سوور بووین لە سەر پێ گەیاندنی ڕاستە قینەی کۆمەڵ بەردەوام بووین و توانیمان هەنگاوێکی تربنێین ئەویش کردنەوەی دەورەی دەرسی نموونەیی بوو بۆ ژن و پیاو پێکەوە ، هەر ئەو کۆمەڵە ڕۆژنامەی (هەولێر) ی بە کوردی و عەرەبی دەر دەکردو بۆ ماوەی چوار ساڵ خزمەتێکی باشی زمان و ئەدەبی کوردی کردو زوربەی زۆری نووسەرانی ئەوسای کورد بەشداری نووسینیان تیا کردوە .

● بەراوردی پەروەردەی کۆن و نوێ .

ـ لە مامۆستامان داوا کرد کە باری سەرنجی خۆیمان دەربارەی پەروەردەی ئەوساو بەراوردێك لە گەڵ پەروەردەی نوێدا ، قسەمان بۆ بکا ، لەم بارەیەوە مامۆستا عزالدین ئەوەی دەست نیشان کرد ، کە ئیجاباتی پەروەردەی ڕابوردوو ، متمانەی بە تەقەللای تایبەت دەکردو ئێستا پێشکەوتنی پەروەردە بەردەوام لە هەموو ڕادەیەکدا لە برەودایە .

لە یادگارەکانی ژیانی خۆی لەم بارەیەوە بۆی گێڕاینەوە :

(یەکەمجار کە بووم بە بەڕێوەبەری قوتابخانە ، سەیرم کرد بە کار هێنانی توندو تیژی لە قوتابخانەکاندا باوە ، بە جۆرێ بۆ ساڵی یەکەم ، منیش ناچاری ڕۆیشتن لە گەڵ ئەو ئوسلوبە بوم ، بەڵام دوایی بۆم دەرکەوت کە ئەمە ڕاست نیە ، چونکە ئەو قوتابیانەی توندو تیژیان لە گەڵدا بەکار دەهات ناچار دەبوون قوتابخانە بەجێ بهێڵن ، ئێستا زۆر لەم شارەدا هەن کە ئەو توندو تیژی بەکار هێنانە قوتابخانەی پێ جوڵ کردون ئێستا کاری تر دەکەن و لە ناوماندا دەژین ، من بۆم دەرکەوت ، هەر ئەوسا ، کە ئاراستەیی مەوزوعی و ڕێکەوتن و بەکار هێنانی نەرم و نیانی قوتابیان زیاتر هان‌دەدا بۆ کۆشش ،لە وتاقی کردنەوانەی لە ژیانی مامۆستایمان ئەوسا بە تەقەللای خۆمان کردمان ، هەڵبژاردنی چاودێر بولە پۆلەکاندا لە لایەن قوتابیان خۆیانەوە ، ئەوا ئێستا پەروەردەی نوێ و

ئاراستەیی ئیجابی بوە بە بەرنامەو ئەمەش جێی شادی ئێمەیە ، ئەوسا کردنەوەی قوتابخانە لە گوندەکاندا، متمانەی بە ئارەزووی دەسەڵاتی دەرەبەگایەتی دەکرد ،بەڵام لە دوای شۆڕشی ١٤ی تەموزی ١٩٥٨ وە ئەم بارە گۆڕا ، کە لە ساڵی ١٩٥٤دا بووم بە سەربەشتکاری پەروەردە لە هەولێر ٦٣ تا ٦٤ قوتابخانە لە تێکڕای لەناوچەکەدا هەبوو . وا ئەمڕۆ یاسای ئیلزامی نەهێشتنی نەخوێنەواری لە ئارادایە کە دەرگای خستۆتە سەرپشت و کردنەوەی قوتابخانە لە ژمارە نایەت و بەمەش ئاوات و خواستەکانی ئێمە هاتە دی ، کە مامۆستایان بە تەقەللای خۆیان ئەوسا هەنگاوی دڵسۆزانەیان دەنابۆ برەو پێدانی پەروەردەو لەم پێناوەدا زۆر هیلاك دەبوون ، ئەوسا لە هەموو هەولێردا دوو مشرفی پەروەردە هەبو ، ئێستا زیاتر لە حەفتان ، لە دوای ئاداری ١٩٧٠ باری پەروەردەی ناوچەکە گۆڕا بەرەو باشتر ●

● هەڵسەنگاندی باری ڕۆشنبیری ئێستا

ـ هەروەها داوامان لە مامۆستا عزالدین کرد کە باری سەرنجی خۆیمانی دەربارەی باری ڕۆشنبیری ئێستا بۆ ڕوون بکاتەوە لە گەڵ هەڵسەنگاندنی دەوری چاپکراوەکانی دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی «هاوکاری» و «بەیان» و « ڕۆشنبیری نوێ» وئەو دەورەی دەبینن و پێشنیاریان دەربارەی ئەوچاپکراوانە .

لەم بارەیەوە مامۆستا عزالدین بەم جۆرە بۆمان دوا :

لە دوای شۆڕش تەموزی ٥٨ وە قوتابخانەکان خوێندنی بە کوردیان تیا دەست پێ کرا ، لەوکاتەوە نووسینی کوردی کەوتە برەو پێدان ، لەدوای ١١ی ئاداریش نووسین و خوێندنەوە زیاتر پەرەی سەندو نەوەی نوێ لەم ڕووەوە دەورێکی باشی گێڕاوە لە سەر ئەو بنەڕەتەی کە نەوەی پێشو بە هیلاك بوون و ڕەنج و تەقەللای سەخت دایاننا ، بە پیرەوەچونی خوێنەران بە بەرۆشەوە بۆ چاپکراوەی کوردیەکان بەڵگەی برەو پێدانی ڕۆشنبیری کوردیە ، ڕۆژنامەی « هاوکاری » و گۆڤارەکانی « بەیان »و « ڕۆشنبیری نوێ» ،خزمەتێکی لێهاتوانەی گەلی کورد دەکەن ، ئەم سێ چاپکراوەو باشکوی « عیراق» بە کوردی توانیویانە لاوی نووسەر پێ بگەیەنن ، لە ڕووی کادیری ڕۆژنامە گەریشەوە دەورێکی چاکیان هەبوە ، لە ڕووی ماوەدان بە نووسەرانیشەوە ، دیسان لە ڕووی پێشنیارمەوە بۆ دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاو کردنەوەی کوردی :

ـ خۆزگە ((هاوکاری)) دەبوو بە هەفتەی دوو جارو گۆڤارەکانی ((بەیان))و ((ڕۆشنبیری نوێ)) بەشێوەیەکی ڕیکوپێك و مانگی جاری دەردەچون ، چونکە ئێستا خوێنەران چاك ڕوویان تێ کردون . ((گۆڤاری ڕۆشنبیری نوێ)) کە بۆ لێکۆڵینەوە دانراوە ، زیاتر داوالێ کراوە ئەم ڕێبازە بچەسپێنێ ، دیسان ((بەیان)) نیش هەمە چەشنەییەکەی زیاتر بچەسپێ ، خۆزگە دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی چاپخانەی تایبەتی خۆیی دەبو کە پێم وابێ بەمە بە سەر زۆرگیروگرفتی خۆیدا زاڵ دەبوو ،پێشنیارم دەربارەی گۆشەی منالان لە ((بەیان)) و ((هاوکاری)) ئەوەیە خۆزگە پاشکویەکی سەر بە خۆ بۆ منالان دەر دەچو ،دیسان ئەو تیپەی لە بەرهەم و گۆشەی منالان بەکاردێ گەورە بن .

● دوای ئەوە چوینە بەشی گورچیلەی دەست کردوو لەوێدا چاومان کەوت بە بەڕێز دکتۆر جەمیل عبدالله دکتۆری تایبەتی ئەم بەشە کە خەریکی چارەسەری دوو نەخۆش بوو ئەویش دەربارەی بەشەکەی وتی :

× ئەم بەشەی ئێمە تایبەتیە بە پاك کردنەوەی خوێن لە یوریاو خستنەوەکاری گورچیلە وەستاوەکان بە هۆی ئەم جیهازانەو کە تازەترین شێوەی ئەم سەردەمەن و کاتێك گورچیلە بە هۆی حاڵەتێکی تەسممەوە ڕائەوەستێ و لە کار ئەکەوێ و ئیتر خوێن پڕی ئەبێ لە یوریاو ڕادەی بەرز ئەبێتەوەو ئەو کەسە یەکسەر نیشانەی نەخۆشیەکەی لێ دەرئەکەوێت و هەر گەیشتە لای ئێمە یەکسەر عەمەلیاتێکی بچکۆلەی بۆ ئەکەین کە بە هۆیەوە بۆریەکی خوێنی وەریدی ئەبڕین و

دکتۆرە سەمەر الملائکە

ئەیبەستین بە ئامێرەکەوە ، ئیتر خوێنی نەخۆشەکە بە ناو ئامێرەکەدا ئەڕواو پاکی ئەکاتەوە لەو یوریایەی کاتیایەتی و لە جێگایەکی ترەوە بە پاکی ئەچێتەوە ناو لەشی نەخۆشەکە ، بەم شێوەیە ئەم کارە بەردەوام ئەبێت هەتا خوێنەکەی بە تەواوی پاك ئەبێتەوەو ئیتر وردە وردە گورچیلەکەشی ئەکەوێتەوە کارو تەسەمومەکەی نامێنێ .

مانەوەی نەخۆش لە ژێر ئامێرەکەدا بە گوێرەی نەخۆشیەکەیەتی بۆ نموونە ئەگەر نەخۆشیەکەی تیژبێت و کتوپڕ توشی بووبێت ئەوا ماوەی یەك دوو ڕۆژ چارەسەر ئەکرێ و چاك ئەبێتەوەو ئەڕوا بەڵام ئەگەر گورچیلەکان خۆیان نەخۆشی هەمیشە بن و چاك نەبنەوە ئەوا بەردەوام خوێنی پیس ئەبێت و ئیتر ئەبێ بەردەوام بە گوێرەی پێویست لە هەفتەیەکدا هیچ نەبێ یەك دوو ڕۆژ بێتە ئێرەو بە هۆی ئامێرەکانەوە چارەسەر بکرێ و خوێنەکەی پاك بکرێتەوەو بڕوات ئیتر ئەبێ بەردەوام سەرمان لێبدات ، ئەم حاڵەتەیان تەنها بە گۆڕینی گورچیلەکە ڕزگاری ئەبێت و بە تەواوی چاك ئەبێتەوە . ئەگەر هاتو بە هۆی ئەم جیهازانەوە گورچیلەکان نەکەوتەوە ئیش . بەشی زۆری ئەم نەخۆشیە بە هۆی تەسمومەوەیە وەکو سوتان و مار پێوەدان و زەهر خواردن ،یان بە هەرجی جۆرێك دادەی زەهر لە ناو خوێندا زۆر ببێت .

● دکتۆر حیلمی ڕەشید قەزاز یەکێکە لە پزیشکە شارەزاکانی ئەم نەخۆشخانەیەو لە دوو کولیجی دەرەوەی وڵاتدا دەرچووەو ئێستا دڵسۆزانە شەوڕۆژ لەم نەخۆشخانەیەدا کار ئەکات و خۆی هیلاك ئەکات لە پێناوی پیشە مرۆڤایەتیەکەیدا لە نەخۆشخانەشدا سەرۆکی جەڕاحەکانە بۆیە لە هۆلێ عەمەلیاتدا چوینە لای ئەم بەڕێزەو هەندێ پرسیارمان ئاراستەکرد

● سەرەتا کاك حیلمی باسی ئیشوکاری جەڕاحەو عەمەلیاتی کردوو وتی :ـ

× چونکە لە نەخۆشخانەکەدا من لێپرسراوی بەشی جەڕاحەم شارەزاییم لە چۆنیەتی ئیشوکاری جەڕاحەی گشتی و عەمەلیات هەیە بۆیە ئەتوانم بڵێم ، لەم نەخۆشخانەیەدا هەموو جۆرە عەمەلیاتێکی گەورەو بچوکی هەموو نەخۆشیەکان ئەکەین ، بە تایبەتی لە کۆ ئەندامی هەرسدا عەمەلیاتی گەورەی وا ئەکەین لە مەو پێش لە سلیمانیدا ئەکراو ئەنێران بۆ خەستەخانەکانی بەغدا . ئێستا لەم بەشەدا (٩)دکتۆری پسپۆڕمان هەیە ، لەوانە خۆم و دکتۆرنەوزادعەتارو عبدالرحمن ڕیس و دکتور باسم و دکتور غازی پاسەوان و دکتۆر عەلی ئیحسان و دکتور نەوزاد صالح ڕەفعەت و هەروەها دکتۆر داراو دکتور ئەدوارد لە شکاندنی ئیسقاندا ئیش ئەکەن وڕادەی سەرکەوتنی عەمەلیاتەکانمان لە پلەیەکی بەرزو چاکدایەو ئەتوانین بڵێین زیاتر لە ٩٠٪ی سەرکەوتون . لەم نەخۆشخانەیەدا دوو هۆڵی عەمەلیات هەیە بۆ جەڕاحەی گشتی کە دوو پزیشکی جەڕاح ڕۆژانە عەمەلیاتی تیا ئەکەن و هەموو هەفتەیەك پێنج ڕۆژ و هەر دکتۆرە بە گوێرەی سەرەو پێویستی کاتی کتوپڕی عەمەلیاتی تیا ئەکات و زۆر جار هەر دکتۆرە (٨) عەمەلیات ئەکات و من بەش بەحاڵی خۆم ساڵێك زیاترە ڕۆژانە لە (٨) عەمەلیات کەمترم نەکردووە .

لەم نەخۆشخانەیەدا ١٠٠ جێگای نوستن‌مان هەیە بۆ بەشی خۆمان و لە خەستەخانەی تەواریشدا هۆلێ عەمەلیات و جێگای نوستانمان هەیە بۆ حاڵاتی پەلەو ڕووداوەکانی ڕۆژانە .

+ من خۆم بێجگە لە بەشی جەڕاحە لە نەخۆشی سنگیشدا مومارەسەو ڕاهێنانم لە نەخۆشخانەکانی ئینگلترەدا تەواو کردووەو شارەزاییم ڕووەوە باشەو ئێستا لەم نەخۆشخانەیەدا کاروباری ئەو بەشەش ئەکەم و سەردانەکەی وەزیری تەندروستیدا بۆ سلیمانی داوای هەندێ ئامێری تازە بابەتی ئەم بەشەمان لێکردوو ئەویش بە سوپاسەوە بڕیاری دا لە دەرەوەی وڵات بۆمان بکڕێ و وائێستا بە تەمایین پێمان بگات و دوای گەیشتنی ئەم جیهازانە عەمەلیاتی کردنەوەی سنگ ئەکەین کە تا ئێستا لە سلیمانیدا نەکراوەو ئەبێتە بەشێکی تایبەتی لە نەخۆشخانەکەدا .

● زۆر جار دیومەو بیستومەو بۆیان گێڕاومەتەوە کە دکتور حیلی شەو لە خەواو لە سەر نان خواردن و لە ماڵە میوانی و لە زۆر کاتی ناوەختدا چووەتەوە بۆ نەخۆشخانەو عەمەلیات و چارەسەری نەخۆش و برینداری ڕووداوە کتوپڕیەکانی کردووە ، جا لێرەدا حەزمان کرد هەستی ئەم کاتانەی خویمان بۆ باس بکات لە وەڵامدا وتی :ـ

× پیشەی ئێمە خۆی لە خۆیدا پیشەیەکە بۆ خزمەت گوزاری و حەوانەوەو ڕزگارکردنی مرۆڤایەتی و هەر کە نیازی چونە بەشەکەمان کردووە ئیتر هەموو ئازارو شەونخونی و ناوەختێکمان خستۆتە بەر چاو ، هەرچی هیلاکی و ئازارەکانی تر هەیە ، بە چارەسەرکردن و چاك کردنەوەو فریا کەوتنی نەخۆشێك لە کاتی ئازاردا لە دڵمان دەر ئەچن و یەکسەر ماندومان ئەحەسێتەوە ، چەند خۆشە مرۆڤێك لە مردن ڕزگار بکەیت ، یان ئازاری مرۆڤێك کەم کەیتەوە ، وا بزانم بۆ ئەم مەسەلانە هەر هیلاکیەك پێکیشیت جێگای خۆیەتی . شەوەها هەبووە کە دووسێ عەمەلیاتی گەورەم کردووەو هیچ هەستم بە هیلاکی نەکردووەو بۆ ئەم مەبەستەش وەخت و ناوەختمان نیە هەمووکات ئامادەین و لە خزمەتی جەماوەردایین و ئێمە تەنها ڕەزامەندی ئەوانمان ئەوێ .

● کاك حیلمی گەورەترین عەمەلیاتی کتوپڕ کردبێتت کامەیە ؟

× گەلێ عەمەلیاتی کتوپڕی گەورەم کردووە ، بەڵام هەرە گەورەیان برینداریك بوو کە بە گولله لێی درابوو ،هەموو گیانی شڕو وڕ کرابوو ئەوەی لە یادم بێت سیەکانی دڕبوو توشی نەزیف بووبوو ، کورچیلەی ڕاست درابوو جگەری دڕابوو میزەڵانی دڕا بوو ، ڕیخۆڵەکانی دڕا بوو ، ئەم هەموو جێگادڕاوانە زۆر بەرێك وپێکی عەمەلیات کران و دورانەوەو زۆر بەشێنەیی حەوت بتڵ خوێنی تێکراو گەلێك زوو چاك بوەوەو خەستەخانەی بەجێ هێشتاو ئێستاش ماوە. ئەم عەمەلیاتە نزیکەی دوو سەعاتی خایاند .

● لێرەوەش ئیتر وەکو بشکنین سەیری هەموو بەشەکانی ئەم نەخۆشخانەیەمان کردوو ، هەمویمان لە باشترین شێوەی تەندروستی و پێشکەوتودا بەدی کردوو ، بەڕاستی جێگای خۆیەتی کە وەزیری تەندروستی کاتی سەردانەکەی وتی ئەم خەستەخانەیە باشترین خەستەخانەیە لە وڵاتداو وێنەی لە ڕادەی وڵاتە پێشکەوتوەکاندایە. بە ڕاستی کار بەدەست و پزیشکەکانیان شایانی ڕێزو سوپاسن و خزمەتی مرۆڤایەتی و کۆمەڵ هەر ئەبێ وابێ بە هەرحاڵ ، هەر بە ناو نەخۆشخانەکەدا ئەگەڕاین و ڕێمان کەوتە بەشی سەرپەرشتی و چارەسەری سروشتی واتە (العلاج الطبیعی) و لە وێشدا بەڕێز دکتۆر ڕەئووف ڕەحیم میرزامان دی کە لێ پرسراوی ئەم بەشەیەو ئەویش بەم شێوەیە باسی بەشەکەیانی کرد .

× هەر چەندە ئەم بەشە دەمێکە کراوەتەوە ، بەڵام پێش من دکتۆری تایبەتی هەمیشەیی تیا نەبووە تەنها دکتۆرێك نەبێ کە ئەویش یەك دوو مانگ ماوەتەوەتەوە .

بۆیە ئیشوکاری ئەم بەشە تارادەیەك ئەوتۆ نەبووە ، بەڵام ئەوە ماوەیەکە هەندێ ئامێری تازەی چاکمان بۆ حاتوەو بەردەوام نەخۆش سەرمان لێ ئەدەن و ڕۆژانە نزیکەی ٤٠ نەخۆشێك ئەبینین ، ئەو نەخۆشیانەی لەم بەشەدا چارە ئەکرێن بە زۆری لە کوردەواریدا پێیان ئەوترێ (نەخۆشی باداری) کە بریتیە لە پشت ئێشەو ئازاری قۆڵ و شان و مل و فەقەرات و جومگەو ماسولکەکان ، لە گەڵ شەلەلی منالان بە هەموو جۆرەکاینەوەو هەندێ نەخۆشی عەصەبی تریش. بەڵام داخەکەم کادری هونەریی شارەزامان کەمەو بە ناچاری ئیش ئەکەین و گیانێکمان بەو ئامێرانەیە چارەسەریان پێ ئەکەین .

● دەربارەی سەرپەرشتی و جۆری چارەسەر کردن دکتۆر ڕەئووف وتی :ـ

× چارەسەرو سەرپەرشتی نەخۆشەکان بە گوێرەی جۆری نەخۆشیەکەیەو بە گوێرەی پێویست کات و ماوەی بۆ دائەنرێت . لە بەر نەبوونی جێگا ئێستا نەخۆشی کەوتومان لەم نەخۆشخانەیەدا نیە ، بەڵکو نەخۆشەکان دێن و چارەسەر وەر ئەگرن و ئەڕۆن، بەڵام ئێمە داوامان کردووە لە خەستەخانەی خوارەوە دوو ژورمان بدەنێ بۆ نەخۆش بۆ ئەوەی هەمیشە ئاگامان لێ‌ی بێت .

ئەوەش بزانە نەخۆشی بەشی ئێمە زۆربەیان ئەو نەخۆشانەن کە لە بەشەکانی تردا بە دەرمان چارەیان نەماوەو ئینجا پەنایان هێناوە بە ئێمەو ئەتوانم بڵێم لای ئەنجامی چاکی هەبەو ئێمە باشترین چارەسەر لە تازەترین شێوەدا ئەدبنە نەخۆشەکان و ئەم بەشە دووا ڕۆژێکی چاکی هەیەو بە ڕێز دکتۆر ئومێد بەڕێوەبەری نەخۆشخانەکە باشترین یارمەتیمان ئەدات و هەموو پێداویستیەکانی بۆ ئامادە کردووین .

● لە کاك ڕئوفمان پرسی ئایا لە عەبادەکانی تأمین صحیشدا ئەم بەشەی ئەمان هەیەو ئەو لە کوێ ئیش ئەکات ؟ . لە وەڵامدا وتی :ـ

× وەکو وتم بەشی ئێمە چارەسەری دەرمانی کەمەو بەشی زۆری ئەبێ دکتۆر خۆی سەرپەرشتی بکات ، لە بەر ئەوە هەر هاتمەوە سلیمانی ئیتر عەبادەیەکم بۆ خۆم کردەوەو ئێستا لە شەقامی مەولەوی نزیك پردەکە عەیادەی تایبەتی خۆمم هەیەو ئێواران لەوێ نەخۆش ئەبینم .

● زۆر جارو لە زۆر کاتدا لە خەڵکی سلیمانیم بیستوە کە لەم نەخۆشخانەیەدا کابرایەك هەیە ناوی مەجیدە ڕۆژانی مواجهەه لە گەڵ خەڵکەکەدا زۆر هیلاك ئەبێ و منیش حەزم کرد چاوم پێی بکەوی بزانم ئیشوکاری چۆنەکە بینیم دەربارەی ئەو ڕۆژانە وتی :ـ

الدکتور جمیل عبدالله

× کاکە خۆزگا خۆت ڕۆژێکی مواجهەه ئەهاتی و بە چاوی خۆت ئەو خەڵکەت ئەبینی چی ئەکەن و بۆچی دێن ، خوا ئەیزانێ ، هەتا ئێستا بە یارمەتی پۆلیسی نەهێشتنی تاوانەکانەوە دووسێ‌جار خەڵکمان لە دزیدا گرتوە ، بێجگە لەوە پاڵە پەستۆو پەلە کردن و خواردن هێنان و گەلێ شتی تریش ، خۆ ئەو ڕۆژانە من وا ئەزانم سلیمانی هەمووی باری کردووە بۆ ئێرەو کەس لە ماڵەوە نەماوە ، منیش هەر لە بەر سودی گشتی و پاکو خاوێنی خەستەخانەکە گەلێ هیلاك ئەبم و گەلێ هاواریان لێ ئەکەم کەچی هەر فائیدەی نیەو زۆریشیان عاجز ئەبن و دڵیان لێمان دێشێت .

بڕوانە ل٧

Institut Kurde de Paris

روانین

● نەژاد عزیز سورچی ●

((زەکەریا تامر)) چیرۆك‌نووسی بەناوبانگی سووریایی ، خاوەنی کۆمەڵە چیرۆکی ((دمشق الحرائق)) لە ژمارەی ئەم دوایەی گۆڤاری ((قصص))ی تونسی ، گفتوگۆیەکی لەگەڵدا سازدرابوو ، کۆمەڵێك پرسیاری لێ‌کرابوو . بەهۆی بایەخی ئەمو بابەتانەی کەناوبراو بۆی چووە ، بە پێویستم زانی نوێشکی ئەو گفتوگۆیە ئامادەبکەم‌و بیکەم بە کوردی (١)٠

- ماموستا زەکریا ، دەتوانی ، پیشەکی ، خۆتمان پێ‌بناسێنی‌و پێناسی ئەدەبیت ئاشکرا کەی ؟

- : سالی ١٩٣١ لە شامێدا لەدایك بوویم ، لەو باوەڕەشدام کە هەر لەوێشدا دەمرم ! بەڵام نازانم کەی ..؟ ئەم نەزانینەش ، هەلبەتە نارەحەتم ناکات .. **مردن بەنیسەت منەوە ، تەنها ڕووداوێکی ئاساییەو بەس ، وەکو جگەرەکێشان یاخود بەدزیەوە رامان لە ئافرەتێکی جوانکیلە کە بە پەلە بەسەر شەقاما رادەبورێ .**

بەر لە ئێستا منداڵ بووم .. دەمتوانی پێبکەنم .. پێکەنێنێکی حەقیقی ، لەدڵەوە ... بەڵام ئێستا ئەوەتا منداڵەکە ماندوو بووەو پێکەنینیش بە پاش‌وەچۆتەوە ، دوای ئەوەی کە ژیانی رۆژانە بووەتە قەسابخانەیەکی بێ‌دیماهی ..

لە سالی ١٩٥٧وە چیرۆك دەنووسم ، لە سالی ٩٦٨یش دەستم داوەتە نووسینی چیرۆك بۆ منداڵان .

- چۆن لە ئاسنگەریەوە بوویتە ئەدیب ؟!

- : بەلای منەوە ئەم گۆڕانە کارێکی عەجایب‌نیە .. بە پێچەوانەوە ئەوە جێگای سەرنج‌ڕاکێشانە کە ئەدیبێك ببێتە ئاسنگەر بۆ ئەوەی بزانێت ڕووی راستی ژیان لە کەندەلانی کۆمەڵدا چی‌یە ؟ .. گۆڕانی من لەئاسنگەریەوە بۆ ئەدیب ، شێوەیەکی لەخۆڕاو بێ مەبەست‌بوو ..

لە ماڵەوەدا دەست‌کورت‌بووین ، بۆیە لە تەمەنی ١٣ ساڵیدا قوتابخانەم بەجێ‌هێشت‌و لەگەلێك پیشەی دەستیدا کرێکاریم کردوە ، بەڵام ئەو پیشەیەی کە خۆشم‌ویست‌و کاری تێ‌کردم ئاسنگەری بوو ، جونکە مامەلە لەگەڵ (مادە)ی رەق‌و وشکدا ، نەرم‌کردنەوەو راهێنانی بۆ هێزی ئیرادەی خۆم ، شتێکە لەگەڵ حەزو ئارەزووی من یەك‌دەگرێتەوە .. کە ناچاریش‌بووم قوتابخانە بەجێ‌بێڵیم ، وازم لە خوێندنەوە نەهێناو بەردەوام‌بووم .. ئەمەش لەکاتێکدا خوێندنەوەی کتێب لەو بوارەی کە تێیدا دەژیام جۆرە دەبەنگیەك‌و کات‌و پارە بە فیرۆدانێك‌بوو .

بۆیە زۆرم خۆڕاگرت .. زۆرم کەمەوباپیشە پێ‌دەکران زۆریش ئامۆژگاری دەکرام ، بەڵام من جەربەزەبووم ، کتێبەکانم واز لێ‌نەهێنان ، چونکە بەلای منەوە شتێك بوون گەلێك لە تاقی‌کردنەوەکانی ژیان جوانترو شۆختربوون .

شارەزایم لە ئەدەبی عەرەبیدا پەیداکرد ، بەتایبەتی ئەدەبی هاوچەرخ - ئەمەوالی لێ‌کردم ئەو شتە بدۆزمەوە کە غەم‌و شادی مرۆڤی ئاسایی لە خۆیدا کۆدەکاتەوە ... پالی پێوەنام بیر لە نووسیوە بکەمەوە ، حەزم دەکرد وێنەی خەڵکی ئاسایی لە ئەدەبدا راست بکەمەوە .. چونکە منیشن یەکێك بووم لەوان .. هەوڵم‌داوە کە لەپێناوی ئەو حەزەمدا بنووسم ، چیرۆکی کورتم هەڵبژارد ، چونکە لەو باوەڕەدام تاکە شێوەی هونەریەکە بتوانێت زیاتر مەبەستی من بێنێتەجێ ..

- : کەواتە دەتوێستت لە نووسینەکانتا چی‌بلێیت ؟

- : لەو حالەتانەی کە مرۆ تێیدا دەنووسێت « لەژێر باری دەنگی خوێن » یەوە ، زەحمەتە بتوانێت بە وردی ئەوە دیاری‌بکات کە دەیەوێت بیلێیت ..

مەحالە دوای درکاندنێکی رۆژنامەکەریانە لە پیاوێکی . بە چەقۆ پێکراو بکرێت لەو ساتەدا کە خوێنی لەبەر دەڕوا .. بەڵام من (کە لەوانەیشە راست نەبم) هەوڵم‌داوە دەربڕینم بێ چەندو چوون‌بێت‌و ئەوەبێت کە لە دڵی مرۆڤی ئاساییدا هەیە ، بە پێی خواستی یاروزروفی کۆمەڵایەتی ..

من وای تێ‌دەگەم ، لە نووسینەکانی خۆمدا لەسەر بابەتە بنەڕەتیەکاندا وەستاوم ، کە لەو بڕوایەدام برینێکە لە ژیانی مرۆڤدا ..

خۆشەویستیە .. برسیەتی‌و راونانە !

- : - پەیوەندیت چۆنە لەگەڵ کۆمەڵ‌و کۆمەڵی ئەدیباندا ؟

- : - دەتوانم بلێم کە پەیوەندیم لەگەڵ خەڵکی سادەدا لەو پەڕیەتی - بەبێ ئەوەیش کە لەزۆر رۆیشتنم بترسم -

ذەلێم مامەلە لەگەل خەلکی ساکارو سادەدا ، کارێکی ئاسان‌و خۆش‌و بەسوودە .. ئەوان یەك ڕوویان هەیە ، واتە یەك ڕوون ، یەك هەلوێستیشیان هەیە ، ئەگەر شتێکیان خۆش‌ویست ، سۆزی خۆیان بێ پێچ‌و پەنا دەردەبڕن .. ئەگەیش رقیان لە شتێك بووەوە چەقۆیان بێك‌هەلدەکێشن . بەڵام پەیوەندیم لەگەڵ ئەدیب‌و (ئودەبایەکاندا) ، پەیوەندیەکی گرێ‌چن‌و غەریبە ، لەوە دەچێت کە بە کێلگەیەکی (ئەلفام) ریز کوزەر بکەی .

ئەدیبی حەقیقی‌و راستگۆ ئەوەیە کە راستیی دەڵێ ، بێ ئەوەی لە شتی تایبەتیدا بسەنگرێتەوە .. ئەوەی کە پێی ناخۆشەو بەرپەرچی ئەوە دەداتەوە ، دروشمی سیاسی بەتاڵ ڕووکەش ببێتە پارسەنگی هەڵسەنگاندنی بەرهەمی ئەدەبی .. ئەوە ئەدیبێکە وەك (گێل) سەیردەکرێ ، بە مرۆڤێکی (شاز) دەدرێتە قەلەم ، ئەمەش سەیر نی‌یە . شتێکی تەبیعی‌بە ئەوانەی لەسەرسك دەخشێن ، تەماشای ئەوەی سەربلندو راوەستاو بکەن‌و بەشاذی- لەقەلەم بدەن‌و بلێن پێویستی بە پزیشکێکی دەروونناس هەیە !

- : - بەڕای تۆ ، سەرکەوتووترین شێوەکانی پێشکەوتوی نووسینی کورتە چیرۆك چین .. ئایا ئەوانەی لە خۆڕادێن یاخود ئەوانەی دروست دەکرێن ؟

- : - شتێك نی‌یە کە پێی بگوترێ سەرکەوتووترین شێوەی نووسینی کورتە چیرۆك ..

چیرۆك دروستکراوێکی گیان‌لەبەرە ، دروستبوون‌و لەدایك بوونیشی ، ناتوانرێ بە پێی چەند سیفەتێکی لەپێشدا دیاری‌کراو بێتەدێ ، چونکە ئەو قالبانە تەنها تونکن‌و بەس ، چیان لێ‌دەرناچێ تەنیا بووکە شووشەیەك نەبێت ، بووکەشووشەش هیچ پەیوەندیەکی بە زیندەوەراندا نی‌یە .

بە گوێرەی منیشەوی ، نووسینی هەر چیرۆکێك لە چیرۆکەکانم لەگەڵ چیرۆکەکانی تردا دەگورێ .. **بەڵام من چیرۆکێك بەلای کەمەوە ((دە)) جار دەنووسمەوە .. گەلێك جاران دەگاتە سی (٣٠)جار .. لە هەموو جارێکیشدا دەسکاری دەکەم‌و لێی دەگۆڕم‌و لێی دەفرتێنم‌و لێی زیاد دەکەم ، تاکو دەبێتە چیرۆکێك پڕ بە پێستی ئەو هەستەی کە دەمەوێ دەری‌ببڕم ..**

من لەگەڵ ئەو چیرۆکانەم کە بەشێوەیەکی (عەفەوی) لەدایك‌دەبن . تاقی‌کردنەوەی چیرۆك‌نووس‌و رادەی شارەزایی لەوەدایە ، کە لە شاردنەوەی شوێنەواری هونەرەکە وەکو (پیشەسازی چیرۆك) سەرکەوتوبێت‌و وا لە خوێنەوار بکات . کاتی دەیخوێنێتەوە ، وا بیر بکاتەوە کە بە ئاسانی‌و بێ‌ئەزیەت‌و مشەقەت نوسراوە .

- : - ئایا ئەدەب‌و تەکنەلۆژیا لە ملانێداان ، وە ئایا سەردەمی ئەوە تەواوبووە، کە کتێب زادەو زەخیرەی رۆشنبیری بێت ؟

- : - ئەم گرفتە ، گرفتێکی وەرگیراوەو هیچ پەیوەندێکی بە وڵاتەکەمانەوە نی‌یە، مادەم خوێنەر بەچاوێکی گران‌و پڕ بایەخ سەیری کتێب دەکاو ریزی دەگرێ ، ئەوە مانای ئەوەیە پێویستی خۆی بۆ کتێب دەردەبڕێ . بەڵام دەست‌کورتی هاوڵاتی ئاسایی عەرەب‌و بەرزبوونەوەی نرخی کتێب‌و کەم‌بوونی کتێبی چاك‌و نەخشەی گومان‌لێ‌کراو ، کە ئامانجی ئەوە بێت کتێبی عەرەبی چاك قەدەغەبکات ، بەوەی کە نەهێلێت بگاتە هەموو وڵاتە عەرەبیەکان .

ئەمانەن گیروگرفتی حەقیقی کە پێویستیان بە چارەسەرکردن هەیە ، بەڵام ئەم گیروگرفتانەش هەر دەمێنن ! ، چونکە چارەسەرکردنیشمان بە باروزوفێکی سیاسی دیاری‌کراو هەیە ، کە لە وڵاتانی عەرەبدا باوە .

- : - بۆچی هەمیشەوەك یاخی‌و تووڕەو رەخنەگرێك دەبینرێی ؟

- : هەر من تووڕەنیم . من یەکێکم لە هەموان ،لە کۆمەلێکی پاشکەوتووو پڕ لە هەلپەرست‌و دووڕووو خۆ بەزلزان **کە بازرگانی بە بەهاو نرێتەکانی مرۆڤایەتی دەکەن ، هەروەها ئەو گرمانەی خۆیان بە هەلۆدەزانن بێ‌گومان وا لە مرۆ دەکات تووڕەبێت ، ئەگەر بەراستی بڕوای بە مرۆڤ‌و مافی عادیلانەو شادی‌و ئازادیی هەبێت** مانگا لە مرۆڤ چاترنیە ، بەڵام ئەگەر گیای لێ‌برا تا دەستی دەکەوێت تووڕەو گرژدەبێت ، چ جای مرۆڤ ، ئەدی مرۆڤ چۆن تووڕە نابێت ، کاتێك بەرەو ڕووی هەوڵی کەوی‌کردن‌و زەوت‌کردنی سەربەستی‌و کەرامەتی دەبێتەوە .. ئەم هەوڵ‌و تەقەلایانەش حوکمی بەخنکاندن دەدرێت چونکە پڵنگ هەر بە پڵنگی دەمێنێتەوەو هەرگیز نابێتە مریشك هەر بەو جۆرە مریکیش نابێتە پڵنگ .

- : ئەرکی ئەدیب لە پێشخستنی کومەڵدا چی‌یە ؟

- : شتێکە بەڵگەنەویست ، کە لەسەر ئەدیبدا پێویست دەکا ، ئیلتزامی بە مرۆڤ‌و گیروگرفتەکانیەوە هەبێت ، بەڵام لەهەمان کاتیشدا دەتوانم بەوپەڕی براوو دوور لە قسەی فش‌و فۆڵەوە بڵێم ، **ئەدیب ناتوانێت کۆمەڵ بە بەرهەمەکانی پێش‌بخات .. کاری گۆڕین‌و پێشخستنی کۆمەڵ لە ئەستۆی رژێمە حوکمدارەکان‌و ڕێکخراوە سیاسیەکان دایە ... دەوری ئەدیب لەوە بەدەر نی‌یە کە حەزو ئارەزوو لە مرۆڤدا بخولقێنێ بۆ ئەو گۆڕانە .**

ئەدەب وزەو هێزێکی سنوورداری هەیە داوا لە ئەدیب کردنیش بۆ شتێك دەتوانایدا نەبێت ، وەکو ئەوە وایە چۆلەکەیەك ناچار بکەی تفەنگت بۆ هەلبگرێ‌و مەیدانیت بۆ بگرێ .. بێ‌گومان ئەمەش مەحالە .. چونکە چۆلەکە ئەمە ناتوانێ‌و ئاسمانیش لە گۆرانیەکانی بێ‌بەش دەبێت‌و خۆیشی لە فرین .. بەم جۆرە زەرەرمان لە قازانج پتر دەبێت .

- : کاتی خۆت چۆن بەسەر دەبەی ؟

- : دوای ژن‌هێنانم سالی ١٩٧٥و دوای ئەوەی بووم بە باوکی دوو منداڵان ، ژیانم گۆڕا .. هەزاری ڕووی تێ‌کردم ..

ئەمجارە بووم بەوەی هەڵات هەڵاتیەتی !! لای نانەوا بۆ لای دکتۆرو دەرمانخانە ..

ئەوەی ئێستا هەوڵی بۆ دەدەم « تەنها کاتێکی کەمە » کە تیایدا دەنووسم‌و دەخوێنمەوەو دەنووم . ئەو

بڕوانە ل٧

دواپێکی ماڵ ئاوایی

وەك پارچەیە لەخەمی سوود
وەرە ئەی شۆخ
وەرە تەنها من‌و تۆوچاوی کاڵی پێك
وەرە ئەم شەو
با لە ئاستی چاوەکانتاکرنۆش‌بەرم
من ئەزانم بەیانی زوو
جیابونەوە ئەبێتە کێردی سنورو
بار ماڵ ئاوا
وەرە با ئەو قژە زەردەش
بە سەر چاوی خورمایتا پەرش‌ببێ‌و
وەك سەرە کاسە شێتەکەم
ببێ بە کۆیلەی ئەو مێزە
وەرە ئەمە دوا پێکی‌خواردنەوەکەی ئەمشەومانەو
تۆ بینۆشە
وەرە ئەم کیشوەرە ئێستا چاوەڕوانی
دوا پێك‌و دوا ماچی من‌و تۆیە .
دەوەرە دەی هەر ئەمشەوەو تۆی پەنجە شلەکانت
لەناو کێلگەی لاشەی منا
تاوێ بچێنە
ئاخر وەرە ، تو خوا وەرە ئەو لیۆانەت بۆ دوا پێکی
ماڵ ئاوایی ئەو شەو بێنە
بار ماڵ‌ئاوا .
(خۆ من گیانە خەمی خۆم نیە
خەمی خەڵکی‌و خەمی تۆمە هەموعالەم بمکالۆمە
من هەر شەیدای چاوی تۆمە)

محمد ڕەنجاو
مایس / ١٩٧٩

چیرۆك

-سەلاح عومەر-

وەرزەکان یەك لە دوای یەك دێن‌و بەبێ دەنگی بەبەر چاوتا تێ‌دەپەڕن ، نەرمە بارانێکی بەتاو دەبارێت‌و دارو درەخت دەبوژێتەوە . گەڵاکان وەك دڵدارێکی گڕ گرتوو تێکدەئالێن‌و بەکتر ماچ‌دەکەن ، بەڵام‌تۆ تەنیای ، لە خانوێکی بچکۆلانەی لە قوڕ دروستکراوا دەژی ، لە ژوورەکەتا لە منالێکی چوار سالان زیاتر هیچی‌تر شك‌نابەی چەند قاپ مێزێکی بچکۆلانە ، دۆڵابێ ، وێنەیێکی رێبواری مێردت کە شەوو رۆژ چاوە - کانتی لێ‌دانانوێنی . تۆ بەتەنیا دەسوتێی گڕی خۆشەویستی لەقوڵاینابەرزبۆتەوەو دەتسوێنێ . چاوەڕێی شەوێکی کپ‌و خاموشی بۆ ئەوەی جارێکی‌تر لە باوەشی گەرم‌و دەست گۆشێکی‌یە سۆز خۆشیەکی شاراوە داتگرێ . **رۆژت شەوەو شەوت رۆژە گەلێ جار مێشکت دەفڕێ ، ڕێکایێکی سەخت ئەبڕی . هەنگاوی خێرا ئەنێ گەرچی بەلەش پێی ناگەی بەڵام بەگیان‌و خوێن پێی ئەگەیت‌و لەگەڵ ئەوا تێکەڵ دەبێ .**

ئۆقرە ناگری ، وەك باڵدارێکی وێڵ‌و سەرگەردان لە ژوورەکەتا هەر هات‌و چۆتەو حەزەکانت لەگەڵ بێ‌دەنگی پەنجەرەو شەقام‌و دارەکان تێکەڵ‌دەبێت‌و وەك کۆمەلە خەمێکی کۆچ نەکردوو لە بەردەرگای دڵتا باڵەفڕێ‌یانە .

لەوەتەی ئەوت لێ‌دابڕاوە . بەبەکاچونێکی توندوتیژ شەپۆل لەبیرو هۆشت ئەدات‌و دەت‌هەژێنێتەوە .

خوت هەندێ شتی تایبەتی گرتووە ، خەم خواردن ، چاوەڕوانی وستانێکی دوورودرێژ لەبەر پەنجەرەی ژوورەکەت‌دا رووناکی ریزە گڵۆپەکانی شەقامەکەی نزیکتان ،خۆش دەوی چونکە هەر ئەوە کاتی تەنیای چاوەڕوانی خەمەکانت هێمن دەکاتەوە. کەشەو دادێت‌و تیشکی خوڕ تاڵەموی تروسکەکانی دەپێچێتە وە دەچی‌بە بەر پەنجەرەو چاو دەبڕیە رووناکی‌و دارو درەختەکانی سەرشەقام .

لەبەر چاوتا سێبەری گەڵاکان لەبەر تیشکی رووناکی مانگە **شەودا بەکزە بایێکی فێنك دەهژێنێتەوەو تێکەڵ بە جیهانی خامۆش دەبن کەیەکێ لەسێبەرەکە نزیك دەکەوێتە خوریە هەموو گیانت دادەگری « ئەمشەو دەگەڕێتەوە .. ئەمە ئەوە .. بەڵێ ..» زیاتر نزیك دەکەوێتەوە تادەم‌و** چاوی لەگەڵ رووناکی‌یەکە دەبێ بەیەك ئەوسا تۆ لە شوێنی خۆتا ساردبێتەوە یەکێکی‌تر ڕێ تێ‌دەپەڕێ .. دوانی‌تر ... دەی تر تا کاتێکی درەنگ هەموو شەوێك ئابەم شێوەیە دەبەیتە سەر ئەوسا کاتێ چاوەکانت ماندوودەبن . ئەوێ جێ‌وێڵی‌و بەرەو لای ئەو وێنەیە دەچی کە سووچێکی ژوورەکەدا هەلواسراوە . بەرانبەری دەوەستی‌و بەسۆزەوە سەیری دەکەی ، دەستەکانت دەخەبە سەرجامی وێنەکەو پەنجەکانتی پیادێنی ، خۆتی لێ‌نزیك دەخەیتەوە تا دەم‌و چاوت لە جامەکە دەخشێ‌و قژە ئالۆزاوەکەت بەم لاو بەو لادا شۆڕدەبێتەوە . وێنەکە ماچ دەکەیت‌و دەکەویتە هەلمژینی لێوەکانی . هێندەی پێ‌ناچێ یادەکان یەك بە دوای یەك دێن‌و ئەم ئەو دەر دەپەڕێنێ ئەم خۆی لە مێشکتا دەپەستێ تا ئەو یادەی هەتا ماوی لەبیرت ناچێتەوە . دێت‌و لە دەروونتا جێ‌گیردەبێ ..

لە بیرت ناچێ ، ئەو ساتەی لەگەڵ رێبوارا چوونە باخێکی خنجیلانەو لەناو رەزوو درەختەکانیدا لە بایانی‌یەوە تا ئێوارە .. ڕاتانبوارد ، گەلێ سوڕانەوە ، ماندوو نەبوون لەناو جیهانێکی پڕخۆشی بوون ..

قسەکانی ئەوسای وا لەبەر گوێتا دەزرنگێتەوە . کە بێ‌دەنگ دەبووو چاوەکانی دەبریە شاخ‌و جوانی‌و چۆلەکەو دارو درەختەکان . تاسە ئەیبردەوە . تۆ وەئاگات دەهێنابەوە پێت دەوت :-

-بیر لەچی دەکەیتەوە ، دەیووت :-

بیرلە ژیانی پەرەسێلکە کۆچەرەکان دەکەمەوە چۆن وەرز بە دوای وەرز بە دوای نان‌و ئاو ئەم شوێن‌و ئەو شوێن دەکەن لە سەرەتای بەهارێکی تازەبووك رەوە دەبەستی بۆ کوێستان ، لەزستانیشا هەم دیسان بەرەو گەرمیان دەگەڕێتەوە.. بیر یانی ئەو دارمێوو هەنجیرو هەنارانە دەکەمەوەو حەزدەکەم ببمە تنۆکێ باران‌و تیشکی خۆر بۆ ئەوەی بەناخی زەویدا شۆڕبمەوە تا خۆم بکەم بە گەرووێ رەگ‌و ریشەی قەدەکان‌و لە وەرزی پایزیشا گەڵاکان بژێنمەوە .. ئا بەم جۆرە هەموو شەوێ تا نیوە شەوێکی‌درەنگ بەم جۆرە تاوێ لە بەرانبەر پەنجەرەو تاوێ لەبەر وێنەکەدا رائەوەستی ، بێزار تابی چاوەڕێی گەڕانەوەی ئەویت‌و ئەتەوێ لە باوەشی گەرم‌و دەستگوشینی بە سۆزی ئەو خۆشیەکی ون‌بوو بدۆزیتەوە!

شیعرێکی نوێی عبدالوهاب البیاتی

عبدالله عباس

کردویەتی بەکوردی(١)

عائشه ، بەشمشانی گریاوی وت : کێ ئەم شاعیرە دەگوژێت‌و لە ئاگری خۆشەویستی هەتا هەتایی رزگاری دەکا ، ئەوەتا ئەو ، بەقوڵایی مەسیندا رۆچوومو شێتم بومو ، منیش وەك ئەو ، هەردووکمان شێت‌و شەیداین ●/ هەریەك لە مەیخانەدا ، لە روخساری ئەوی تر دەگەڕێ . /
وەك بادەیەکی پڕ دەشکێین ..!

★ × ★

بە دەستێ ، بادەی مەیی‌و بەدەستێکی تر ، پرچی ئازیزەکەم دەگرم‌و ، لە هەموو شوێنێکدا سەمادەکەم ..!!
لە هەناومدا ، ئاگرێك بڵێسەی سەندووەو کوژانەوەی بۆنیە !
دەی بۆ ئاگر ناسوتێنێ ؟!
واکفنی سپی‌و شمشێر دەخمەبە بەردەستت .●
دەتۆ ، لە ملم بدەو .. من .. مەستم .

(دلی لێ رفاندم)
(خۆمی لێ داگیرکردم)
(دنیای لێ سەندم)
(خوشی لە دەستم هەڵات
بێجگە لە شەوقی گوناو دڵەی
تینوم ، هیچی بۆ جێ نەهێشتم) ..
هەر ئافرەتێ ، گەر بچێتە ژووری ((خوفو)) پیریەتی‌و مردن بە خۆیەوە نابینێ ، سالان ، چەند رابورن ، توانای خۆشەویستی هەردەمێنێ ، عائیشەش ، ئەو ئافرەتە بوو ، یان ، وای لێ هات ، کاتێ کە ((شمس‌الدین)) دەستی کردە ملی‌و پێی وت : ((لارا)) بە یا ((لیلی)) یا ((هند)) ●/ هەرچیەك دەبی ببە ، دوا دەنگی ملوانکەکە بە ●

★ × ★

عائیشە لە لێوانما ،شمشالێ بوو ، دەگریاو .
من باسی ژانی خۆشەویستیم دەکرد .. !

(١) چەند پارچەیەکی هەڵبژاردەی قصیدەیەکی تازەی شاعیری گەورە (عبدالوهاب البیاتی) بە ناونیشانی « قرأة فی دیوان - شمس تبریز - لجلال‌الدین الرومی » ەوە وەرگیراوە .

چەژنی سەدو دە ساڵەی رۆژنامەگەری عیراق رەسەنی وشەی ئازادو گەشەکردنێتی لە سایەی شۆڕشدا .

نیقابەی رۆژنامە نووسەکات

چەژنی سەدو دە ساڵەی رۆژنامەگەری عیراق

Institut kurde de Paris

چەند هەواڵێك لە هەندەرانەوە

دەورەیەكی نائاسایی جامعەی عەرەبی

تونس -١٢- ئا٠د٠ع :

تاوەكو ئێستا پانزە دەوڵەتی عەرەب كە ئەندامن لە جامیعەی عەرەبدا قایل بوون بەوەی كە لە ٢٧ی ئەم مانگەدا جامیعەی عەرەبی دەورەیەكی كتوپری ببەستێ ٠٠ پێشنیاری بەستنی ئەم دەورەیە تونس كردوویەتی ، ئەویش بۆ ئەوەی ئەمینداری گشتیی نوێی جامیعەی تێدا هەڵبژێردرێت ٠

ئەمرۆ لە بارەگای جامیعەی عەرەبی لەتونس باس ئەوە كراوە كە داوا لە لیژنە عەرەبییە شەش قۆڵیكە دەكرێت بۆئەوەی لە بیستو یەكی ئەم مانگەدا كۆببنەوە بۆ پێشكەش كردنی دوارا پۆرتیان دەربارەی ئیش و كارەكانیان و بەدوادا چوونی جێبەجێ كردنی ئەو بریارانەی لە كۆنگرەی وەزیرانی دەرەوەو ئابوری عەرەبدا لە بەغدا درابوون ٠

كوێت دژی دەست تێوەردانی ناوچەی خەلیجە

كوێت -١٢-ئا٠د٠ع

وەزیری دەوڵەت بۆ كاروباری ئەنجومەنی وەزیرانی كوێت عبدالعزیز حسین ئەوەی راگەیاندووە كە كوێت بەتوندی ئەوە رەفزدەكات كە بەهیچ شێوەیەك دەست لەكاروباری ناوخۆی وڵاتانی خلیجەوە وەردرێت جا ئەو دەست تێوەردانە بە هەچ شێوەیەك بێت وەیا بە هەچ بیانوویەكەوە بێت ٠

وەلە راگەیاندنێكدا بە ئاژانسی دەنگوباسی تاس سۆڤیاتی كە ئێزگەی رادیوی كوێت ئەمرۆ بلاوی كردۆتەوە وتوویەتی٠٠ زامن كردنی ئەمن و ئاسایش خەلیج بە ئەركێكی سەرشانی دەوڵەتی ناوچەكە خۆی دادەنرێت ٠

- صنعاء - بشتگیری كردنی خۆی بۆ بریارەكانی كۆنگرەی بەرزی بەغدا دوپات دەكاتەوە

جەزایر-١٣-ئا ٠د٠ع

سەرۆكی كۆماری یەمەنی عەرەبی موقەدەم علی عبداللە صالح ئەوەی دووپات كردەوە كە یەمەنی عەرەبی دەست بەرداری ئەو بریارانەی كۆمەكی عەرەب نابێت لە كۆنگرەی بەرزی بەغداد٠ لە دوانێكیدا كە رۆژنامەی گەلی جەزایری ئەمرو بلاوی كردۆتەوە وتویەتی ٠٠ یەمەن لەگەڵ هەموو كارێكی ئیجابی عەرەبدایە كە بێتە مایەی رزگاركردنی خاكی داگیركراوی عەرەب و گەرانەوەی مافی داگیركراوی گەلی عەرەبی فەلەستینی ٠

بەربەركردنی وتەی دەوزی سادات لە كۆنگرەی كاری

جنێف -١٢- ئا٠د٠ع

هەموو وەفدە عەرەبێكان و ژمارەیەكیش لە وەفدی وڵاتە نۆستەكانی لە ئەفەریقاو ئاسیاو ئەمەریكای لاتینی داو نوێنەری بزوتنەوەی رزگاری خوازی بۆ دەورەی ٦٥ هەمی كۆنگرەی كاری وڵاتان ئەمرۆ لە هۆڵی كۆنگرەكە چوونەتە دەرەوە كاتێ سەرۆكی دەورەكە نۆرەی داوە بە سەرۆكی رژێمی سادات وەزیری هێزی كارگێر سعد محمد احمد بۆ ئەوەی وتاری خۆی بخوێنێتەوە لەكاتێكدا وەزیری كاری رژێمی سۆدان ئامادەبووە ، كە چی لە دانیشتنەكانی تردا نەهاتبووە هۆڵەكەوە ٠

داواكردنەوە

كوێت داوای ٩٣٥ ملیون دۆلاری لەمیسر كردۆتەوە كە وەختی بە بەقەرز راوێتی بەهیئەتی خەلیج بۆ پەرەپێدان لە میسردا ٠ رۆژنامە « الانباء » ی كوێتی ئەمرو باسی ئەوەی كردووە كە رژێمی سادات بەپێچەوانەی هەموو سیستەمێكی بانقەكانەوە هەموو پارەكەی خەرج كردووە٠ هەتا وەكو ئەو لە ٢٥٪ی پارەیەش كە بۆ ئیجیتات دانراوە ٠

ئالوگۆر لە دەزگابەرزەكانی ئیراندا (مەداری) نارەزایە بەدەنگدان لەسەر دستوور

ئەمرو رۆژنامەی ئیتلاعاتی ئێواران كە لەتاران دەردەچێت ئەوەی بلاوكردۆتەوە كە لەماوەی چەند رۆژیداهاتوودا ئالوگۆر لە مەنسەبە بەرزگانی ئیرانداده كرێت ٠

رۆژنامەكە وتوویەتی ٠٠ جێگری سەرۆكی وەزیران و قسەكەری رەسمی بەناوی حكومەتەوە میرعباجی انتظام بەبالوێزی وڵاتەكەی لە سوید دانراوە ٠ هەروەها وتوویەتی ١٧ بالوێزی نوێی ئیران لە هەندێ وڵاتدا دانراوە ٠ لەلایەكی ترەوە سەركردەی ئاینی شەریعت مەداری ئەوەی راگەیاندووە كە ناقایلە بەوەی دەنگ لەسەر دەستوور بدرێت مەداری لەراگەیاندنێكی دوێنیدا وتوویەتی ٠٠ ئەو ناقایلە چونكە مەسەلەكە دەستووریەو پێویستی بەشارەزای و لایەنی هونەری هەیەو ناكرێت باسی لێوە بكرێت تەنیا مەگەر لە چوارچێوەی كۆمەڵەی نیشتمانی دامەزرێنەرەوە نەبێت ٠ ئەوە بوو حكومەتی ئیران بریاری دابوو كە دەستووری ئیرانی بخاتە بەر محەكی دەنگدان پاش ئەوەی چەند كەسێك لە لێكۆلینەوە دەبنەوە ٠

ئاژانسی رۆژنامەگەری فەرەنسا ئەوەی گەیاندووە كە مەداریی رەخنەی لەوە گرتووە كە پیاوە ئاینێكان هەوڵی ئەوە بدەن مەنسەبی گەورە بۆ خۆیان بگرن ٠

وە لە لایەكی ترەوە وەزیری دەرەوەی توركیا كندوز اوكجین سەردانێكی رەسمی چوار رۆژی بۆ ئیران تەواوكردووە ٠ ئوكجین لەو سەردانەیدا لەگەڵ خەمینی و سەرەك وەزیرانی ئیران مهدی بازرگاندا كۆبۆتەوە دوونامەی بەدەمی لە سەرۆكی توركیا فخری قوروتورك و سەرۆك وەزیران بلند ئاجویدەوە پێگەیاندوون ٠ ئوكجین گفتوگۆی لەگەڵ وەزیری ئیران ابراهیم یزدیدا كردووە لەو كۆبوونەوەیدا باسی پەیوەندی هاوبەش و ئەو مەسەلانەیان كردووە كە هەردوولایان بایەخی پێدەدەن

گەشت وگوزار

لەسەرەتای هەفتەی رابوردوودا یەكەم وەفدی گەشتو گوزاری زایونی چونەتە میسر وەك بەجێ گەیاندنی ئەو رێكەوتنە خیانەتكاریەی لەنێوان ساداتی خایەن و زایونی دوژمندا مۆركراوە ئەمە رۆژنامەكانی قاهیرە باسیان كردووەو وتویانە كە پاپۆركەیەك ٢٣ زایونی هەڵگەتووەو گەیشتۆتە بەندەری بۆرسعید لەوانە هەندێك رۆژنامە نووسیان لەگەڵدا بووە٠٠ ئەوەشیان دەستنیشان كردووە كە وەفدەكە ناهەنگێان بۆ هەندێ كاربەدەستە گەورەكانی رژێمی سادات بەم بۆنەیەوە ساز كردووە ٠

پاكستان خۆی لەوە بێبەری دەكا كە هێزی میلیشیای هیرشی بردبێتە ناو ئەفغانستانەوە

ئیسلام ئاباد -ئا٠د٠ع

پەیامنێری ئاژانسی دەنگوباسی عیراق لە ئیسلام ئابادا بەپێی ئەو راپۆرتانەی گەیشتونەتە شاری بیشاوەری پاكستانیوای راگەیاندووە كە حكومەتی ئەفغانستان بەدرێژایی سنووری نێوان خۆی و پاكستان هەشت تۆپێ فروكەشكێنی دامەزراندووە ٠٠ ئەو راپۆرتانە ئەوەشیان راگەیاندووە كە لەهەمان كاتەدا ناونووسینی متەوەع دەستی پێكردووە بۆ بەربەست كردنی ئەو هێرشانەی میلیشاكانی پاكستان لەناو ئەفغانستاندا كردوویانە ٠٠ ئەوە بوو ئەفغانستان پاكستانی بەوە گوناهبار كردووە كە پێش چەند رۆژێك لەمەوبەر میلیشیاكانی هێرشیان بردۆتە سەر چەند جێگایەكی ئەفغانستانی ٠

بەڵام لەلایەكی ترەوە پاكستان پاكانەی لەوە كردووەو وتوویەتی٠ئەو تومەتە دوورە لە راستییەوەو كاربەدەستێك لە وەزارەتی دەرەوەی پاكستان ئەوەی دوورخستۆتەوەو وتویەتی لە نێوان ئەم دوولایەنەدا هیچ جۆرە بەیەكدا هەڵچوونێك نەهاتۆتەكردن ئەم كاربەدەستە ئەو هەواڵەی ئاشكرا كردووە دەربارەی ئەوەی كە بالوێزی پاكستان لە كابول ئێستاكە لە ئیسلام ئابادەوە بۆ ئەوە بانگ كراوەتەوە بۆ ئەوەی راوێژی لەگەڵدا بكەن ٠

ئا٠د٠ع

سەركەوتنی نوێی شۆرشگێرەكانی نیكاراگوا دژی دیكتاتۆر سومۆزا

شورشگیرەكانی نیكاراگوا لەم دوایەیدا توانیویانە دەست بەسەر دام و دەزگا رەسمیەكانی نزیك پایتەخت لە ماناگوادا بگرن و هێزەكانی رژیمی سومۆزای دیكتاتۆری تیا دەر بكەن ٠

لە لایەكی ترەوە ئەمەریكاییەكان لە نیكاراگوا بە هوی توندی شەری نێوان ئەو رژیمەو شۆرشگێرەكاندا دەستیان كردوە بە بەجێ هێشتنی ئەو وڵاتە ٠

دیسان خەڵكی نیكاراگوا كە لە مەكسیك دەژین خۆپیشاندانێكی گەورەیان لەبەردەم بالوێزخانەكانی سلفادۆرو گواتیمالاو ئەرجەنتیندا كردوە بۆ نارەزایی دەربرین بەرامبەر یارمەتی حكومەتەكانی ئەو رژێمە بۆ حكومەتی سۆمۆزای دیكتاتۆر ٠

لە نامەیەكدا (پاشماوە)

رۆژنامەنووسی و نەدوە جیهانیكانی راگەیاندنی گرتەباوەش ئێمە پشتگیری و چاودێری خزمان بۆ ئەم رێكخراوو فەعالیاتانە دووپات دەكەینەوەو شانازی دەكەین بەو دەورەوە كە لە مەیدانی یەكێتی مولتەزیمان بەشەرفی ووشەو سەربەستی و نوسانی بەئامانجەكانی جەماوەرو پیرۆزی نیشتمان و كەرامەتی هاونیشتمانیدا دەبینێت ٠ با مەرەكەبی قەڵەمەكانتان تێكەڵاوی ئارەقەی ئەو بەرهەمهێنەرانە بێت كە لەپێنای بنیاتنانی كۆمەڵگای شۆرشی بەختیارو عادیلدا تەقەلا دەدەن ٠٠ با رۆژنامەكانتان ببێتە ئاوێنەی بیروباوەڕی رەسەنمان و نمونە بەرزە خاوێنەكانمان و كەلەپورە پرشنگدارەكەمان ٠

چەند بەرنامەیەكی (پاشماوە)

سەركردایەتی شۆرش دەسەڵاتی داوە بە وەزارەتە خاوەن پەیوەندییەكان كە خەڵاتی تایبەتی و هاندەریانە بدەن بەو كرێكارانە بۆ ئەوەی پتر هان بدرێن و زوترو باشتر فێربن و شارەزا ببن ٠ هەروەها وەزارەتەكان ئوتومبێلی پێویست بۆ گواستنەوەی ئەم مەشق كارانە لە ماڵەكانیانەوە بۆ شوێنی مەشق كردنەكە مسۆگەر ئەكەن ٠ وە لە ماوەی دەورەكەدا موچەی مانگانە ئەدرێ بە مەشق كەرەكان ٠

لەلایەكی ترەوە یەكێتی گشتی نەقابەكانی كرێكاران لە وڵاتداو دایەرەكانی لەپارێزگاكان چەند سیمینارێك و دیدەنی یەكی فراوانی جەماوەرییانە لەگەڵ ئەو كرێكارانەدا كە بۆ ئەم دەورانە دانراون ، ساز ئەكات٠

ئەم هەنگاوانەش بەتەنگەوەبوونی سەركردایەتی حزب و شۆرش دەنوێنن بەرامبەر بە رۆڵەكانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی و بۆ ئەوەی ژیانێكی خۆش و ئاسودەیی بۆ تێكرای جەماوەر دابین بێ ٠

ئا ٠ د ٠ ع

سەرۆك الاسد (پاشماوە)

شیا جێگری سەرەك وەزیران بۆ كاروباری ئابووری و فهمی یوسفی جێگری سەرەك وەزیران بۆ كاروباری خزمەتگوزاری و عماد مصطفی طلاس جێگری فەرماندەی گشتیی هێزی چەكدار وەزیری بەرگری و زهیر مەشارقە وەزیری پەروەردە ٠

دوای ئەوە بەرێز سەرۆك احمد حسن البكر لە تەك براكەیدا بەرێز حافظ الاسد چونە سەرتەختی سلاو سلاوی كۆماری عیراقی و سوریایی لێدرا ٠

دوای ئەوە بەرێز سەرۆك حافظ الاسد لە تەك بەرێز سەرۆك احمد حسن البكردا یاساوڵی شەرەفیان پشكنی ، دوو منداڵی بەغدا دوو چەپكە گوڵیان پێشكەشی هەر دوو سەرۆك كرد ، دوای ئەوە سەرۆك حافظ الاسد پێشوازی لەگەڵ پێشوازی كەرانیدا كرد كە ئەوانیش بریتی بوون لە بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش و وەزیرەكان و پارێزگاری بەغداو عەمیدی سلكی دبلوماسی سەرۆكی دەستە دپلوماسی عەرەبی و فەرمانبەرە گەورەكانی مەدەنی و سەربازیی ٠ دوای ئەوە بە موكیبێكی رەسمی قەشەنگ سەرۆك احمد حسن البكر سەرۆك حافظ الاسدی برای برد بۆ نیشتەجێی حەوانەوەی لە كۆشكی بەغدا سەرۆك حافظ الاسدو وەفدەكەی تەكی دەبنە میوانی گەل و حكومەتی عیراق ٠

دوای ئەوەی هەردوو پشوویەكی حەوانەوەیان لە كۆشكی بەغدا دا ٠٠ سەرۆك احمد حسن البكر ئەوی بەجێ هێشت و لە لایەن میوانەكەیەوە بەرێز سەرۆك حافظ الاسدەوە بەرێ كرا ٠

ون بوونی وەصڵ

وەصلی ژمارە ١٨٢٤٤٩/٢٥ی كاروباری سۆستەكانی لە ٢٤-٩-١٩٧٨دا بەناوی یوسف حمە شریف عزیزەوە ون بوە ، تكایە هەر كەس دۆزیەوە بۆمان بدات بە شارەوانی سلیمانی ٠

رۆژنامەنووسەكان (پاشماوە)

رۆژنامەنووسانی عەرەب دكتۆر صابر فلحوط پیرۆزبایی جەژنی رۆژنامەگەری عیراق كردوو وتی پێخۆشحاڵم كە سلاوی برا رۆژنامەنووسەكانی سوریا بگەیەنم بە برا رۆژنامەنوسەكانمان لە عیراقی برا بە بۆنەی جەژنەكەیانەوە ٠

هەروەها دووپاتی كردەوە كە رۆژنامەگەری عیراق كە هەمیشە ئیلتزامی كردووە بە مەسەلەی عەرەب لە رەوت وروشتیداو لە پێناوی نەتەوەی عەرەبدا خەباتی كردووە ئەمرۆش مەردانە خەبات دەكات دژی پیلانەكانی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و سادات لە ناوچەكەداو لە هەمان كاتدا لەگەڵ رۆژنامەگەری سوریاو پێشكەوتنخوازی عەرەبیدا خەبات دەكات لە پێناوی چەسپاندنی یەكێتی سەرتاپاگیری عەرەبی بە بەگگرتنی عیراق و سوریای براوە ٠

هەروەها بەرێز حسن الكاشف بە ناوی یەكێتی رۆژنامەنووسانی فلسطین لقی عیراق پیرۆزبایی لە رۆژنامەنووسانی عیراق كرد بەم بۆنەیەوەو وتی لە دایك بوونی دەوڵەتی یەكێتی و رەوتی بەردەوامی خەباتی گەلی عەرەبی فلسطین رۆڵەكانی فلسطین عیراق و سوریاو هەموو رۆڵەكانی عروبە كە هەڵگرانی قەڵەمی شەرەف مەندن دەیانخاتە سەنگەری خەباتی پێشووە كە پێویستی بە قوولكردنی رەوتی ئیلتزامی نەتەوەیی و دەرخستن و ئاشكراكردنی هەموو دوژمنە ئاشكراو شاراوەكاندا هەیە ٠

لە كۆتایی ئاهەنگەكەدا نەقابەی خەڵاتی ژمارەیەك لە ئەندامە داهێنەرەكانی كرد بەو بۆنەیەی كە ئیلتزامی شۆرشگێرانەیان نواندووە بەرانبەر نەتەوەكەیان و رۆژنامەكانیان و خزمەت كردنی نەتەوەی عەرەب لە یەكێتی و سەربەستی و سۆشیالیستدا

ساتێك (پاشماوە)

● دكتۆر سەمەر الملائكە لێ پرسراوی بەشی نەخۆشی ژنان و منال بوون دەربارەی ئیشوكاری بەشەكەیان وتی :-

× لەم بەشەی ئێمەدا هەموو جۆرە عەمەلیاتێكی گەورەو بچوك ئەكرێت بە تایبەتی ئەو حالەتە منال بونانەی كە زۆر نارەحەتن و دایكیان زۆر ئازار ئەچێژێ بە تایبەتی لە بەر دووری شوێن و بەمزو باران و درەنگ گەیاندنە نەخۆشخانەو گەلێ شتیتری لەم بابەتە ئێمە زۆر ئازار ئەدات ٠ هەر وەها لەم بەشەدا قەرەوێڵەمان كەمەو زۆر جار لە بەر نەبوونی جێگا مەجبورین هەر دووای منال بوون دایكەكە لە خەستەخان دەركەین لە كاتێكدا خۆی ئەبێ تا ماوەیەك لێرە بێت هەر وەها گیروگرفتی كەمی خوێن و نەبوونی رۆشنبیری تەندروستی لای خەڵكی بۆ بەخشینی خوێن هەر ئازارمان ئەدات و كاروبارمان دوا ئەخات ئەمەش وابزانم بە هۆی دەوری راگەیاندن و كۆری رۆشنبیری تەندروستیەوە چارەسەر ئەكرێت ٠ ئێمە لە عەیادەی خارجیشدا رۆژانە یەكی دوو سەعات نەخۆش ئەبینین و ئێمە شارەزاش تەنها دووانین متو دكتۆرە دلسۆزین و خۆ ٨٠٪ ی نەخۆشەكان زۆر ئاسان چارەسەر ئەكرێن و هیچی وایان نیە یان سەری دێشێ یان سكی ٠

هەفتانە نزیكەی ١٠٨ عەمەلیاتی گەورە ئەكەین بێجگە لە عەمەلیاتی بچوك ٠

● دكتۆرە سەمەر دەربارەی جیاوازی چارەسەری ناو خەستەخانەو عەیادەی دەرەوە وتی :-

× چارەسەر لەم دوو شوێنەدا وەكو یەك وایە بەڵام تەنها ئەوەندە هەیە لە خەستەخانە رۆژانە هیچ نەبێ ٢٠٠ نەخۆش دێتە لات ئەگەر بە هەموویەوە خەریك بین وەخت بەش ناكات ، بەڵام لە دەرەوە تەنها ٢٠ - ٣٠ نەخۆش دێن و بەئیستراحەت ئەتوانین هەموویان فەحص بكەین و پێیانەوە خەریك بین ٠

● لە بەشی بەنجدا (تخدیر) دكتۆرە ئینصاف سلیم ثابت لێپرسراوی ئەو بەشە كە سەرەتای هەموو عەمەلیاتێكە وتی :-

× لەم بەشەدا پزیشك كەمەو ئێمە تەنها دوو دكتۆرین و ٦ هۆڵی عەمەلیاتمان بە سەرەوەیە ، كادری شارەزایی باشیشمان نیەو پێویستمان بە بەشی بایەخدانی پێویستمان بە بەشی بایەخدانی تەواو هەیە كە ئەبێ ئامێری تازەی تیا بێت ٠

● دكتۆرە ئینصاف دەربارەی بەنج كردن وتی :-

× ئەو كەسانەی پیرن و پاڵەپەستۆی خوێنیان بەرزە ئەبێ زیاتر بەنجیان بدرێتی و هەندێ جار ئەوانەی ئارەق زۆر ئەخۆنەوە بەنج نایان گرێت لە بەر ئەوە ئەبێ بەنجی زیاتر تێ بكرێت و هەندێ جاری تریش حالات نەفسی ترس هەر كار ئەكاتە سەر بەنج كردن و ٠ نەخۆش لە كاتی بەغدا لە ترسی رشانەوە ئەبێ ناوسكی خالێ بێ و هیچ خواردنێكی نەخواردبێت ٠ هەموو نەخۆشێك كە ئامادە ئەكرێت بۆ عەمەلیات ئەبێ رۆژێك لەوەو پێش ئێمە فەحسی بكەین و چۆنیەتی بەنج وەرگرتنی بزانین و دل نیابین لە هەندێ نەخۆشی ئینجا بریار ئەدەین بە عەمەلیات كردنی و ئەگەر نەخۆشێ چارەسەری بۆ دائەبێنێ ئەوسا عەمەلیات ئەكرێت و هەموو عەمەلیاتێكیش بە گوێرەی پێویست ئەبێ بەنجی گشتی یان بەنجی بەشی بۆ بكرێت و ئەو نەخۆش و بریندارانەی كە كتوپر دێنە لامان و ئامادە نەكراون زۆرمان ئازار ئەدەن و جاری وا هەیە بەدەستیانەوە گیر ئەخوێن ٠ جونكە ئامادە نەكراوە و نازانین تەندروستی ئەو كەسە چۆنە ، نەخۆشە یان چجۆرە بەنجێكی پێویستە ؟ ئەمانەش بە زۆری لە تەواریدا توشمان دێن و هەر مەجبوریشین بەنجیان ئەكەین ٠

● دكتۆر محمد باقر المالك لێپرسراوی بەشی لوت و گوێ و قورگ لە خەستەخانەكەدا وتی :-

نەتوانین بە هۆیانەوە

× بەشی ئێمە ئێستا گەلێ لە پێش كەوتندایەو عەمەلیاتی گەورەی گوێ و لوت و قورگ بكەین و بەم ئامێرانە ئەڵێن میكرۆسكۆب واتە عەمەلیات بە هۆی میكرۆسكۆبەوە كە ئەم ئامێرە عەمەلیاتەكە زۆر ورد ئەكاو هیچ جۆرە زیانێكی جاوە روان كراوی تیا نامێنێ و لە ١٠٠٪ سەركەوتو ئەبێت ئێمە عەمەلیاتی دراندنی پەردەی گوێ و گۆرینی گوێچكەی ناوەراست و ئێسقانی ناو گوێ و لوت ئەكەین و هەندێ ئێسقانی ورد لەو شوێنانەدا هەن ئەتوانن بیان گۆرین و ئەگەر ئەو ئامێرانە نەبن ئەم عەمەلیاتانە ناكرێن و هەر لە عەیادەی خارجیدا رۆژانە بەدوو دكتۆر نزیكەی ٢٥٠ نەخۆش ئەبینین و هەموویان چارەسەر ئەكەین و وابزانم لێیمان رازین ٠

رەوانین (پاشماوە)

كەمە كاتەیشم بە ئاسانی دەست ناكەوێ ٠٠ بەڵكو دەسكەوتنی بووەتە سەرپشكی هەوڵ و كۆششەكانم ٠

- : رات بەرامبەر خۆشەویستی چیە ؟

- : بەكورتی :

(خۆشەویستی) لەوانەیە بە بوونی مرۆڤەوە بەسترابێتەوە ، ئەگەر خۆشەویستی نەمێنێ ژیانی مرۆڤ دەبێتە مردنێكی بێ زەوەق ٠

- : ئەی ژنهێنان بە نیسبەت ئەدیب ؟

- : بێگومان ژنهێنان شتێكی جوانە ، ئەگەر بریتی بێت لە بەیەك گەیشتنی قوولی دوو مرۆڤ ، بەڵام بۆ ئەدیب لە وڵاتی ئێمەدا هەر چەندی پەیوەندی خۆشویستن و ئولفەت بەیەكتری گرتن و یارمەتیدان هەبێت لەوەوە بەدەر نی یە كە مرۆڤ بووەتە ئامرازێك و هەوڵی ئەوەیەتی خۆراكی رۆژانەی مسۆگەربكات ، بۆیە ژنهێنان زەرەری زیاترە لە قازانج ٠٠

لەگەڵ ئەوەشدا من خۆم بە مێردێكی ناشی و تازە دەزانم ، بەڵام دەتوانم كە بڵێم ژنهێنان شتێكی باشنیە ، باشتر وایە بۆ ئەو ئەدیبەی كە ژیانی خۆی بۆ نووسین تەرخان دەكا واز لە ژنهێنان بێنێ ٠

ئەو ئەدیبەی ژن دەهێنێ ئەگەر فرە چاوقایم نەبێ

دەبێتە مەرێكی هێبر ! ئەوەندە بەسە كە بڵێت : نەء !!

ژنهێنان و مێردكردن لەم سەردەمەی ژیانی وڵاتە عەرەبیەكاندا ئاوازێكی كەوی كردنی مرۆڤە ٠٠ هەر بۆیەشە زۆربەی رژێمەكانی عەرەب هەوڵی بۆ دەدەن و پەسندی دەكەن و هۆیەكانی راگەیاندنی بۆ تەرخان دەكەن ٠٠

- : سوپاست دەكەین ٠٠

- : سوپاس ٠

١ - بروانە لاپەرە (٨٢-٩٠)ی ژمارە ٤٣ ی گۆڤاری « قصص » كە یانەی چیرۆك لە تونس دەری دەكات٠

وەفدە عەرەبیەكان لە كۆرێكی ژیاندنەوەی لادێكانی جیهان دەكشێنەوە ٠

وەفدەكانی وڵاتە عەرەبیەكان ، لەو كۆرە كشاونەتەوە كە پێرێ لەلایەن رێكخراوی هاوكاری ئەفەریقاو ئاسیاوە سازكرابوو لە توكیۆ بۆ لێكۆلینەوەی ژیانەوەی لادێكانی جیهان ، ئەم خۆكێشانەوە لەبەر ئەوەبووە ، سكرتێری رێكخراوی ناوبرا هەوڵیداوە جامعەی وڵاتە عەرەبەكانی لە بەشداربون بێبەش بكا ٠ ئەوەی شایانی باسە كۆرەكە بە هاوكاری یەكێتی هەرەوەزی كشتوكاڵی ژاپۆن بەستراوەو بالوێزخانەی سادات لە توكیۆ تەقەللای دروستكردنی ئەم كێشەیەی داوە بۆئەوەی سیفەتی رەوای لەو جامعەیە بكێشنەوە كە بارەگاكەی گواستراوەتەوە بۆ تونس ٠

كۆنگرەیەكی ناوچەیی سەربەیەكێتی نێو دەوڵەتان لە بارەی قەلاچۆكردنی نەخۆشی « سیل » ەوە

لە دەهەمین رۆژی مانگی تشرینی دووەمی داهاتوودا ١٧ هەمین كۆنگرەی ناوچەیی سەر بە یەكێتی قەلاچۆكردنی نەخۆشی (سیل) نێو دەوڵەتان لە بەغدا ئەبەسترێ :

ئەم كونگرەیە كۆمەڵی قەلاچۆكردنی (سیل)و نەخۆشی سینگ رێكی ئەخات وەبۆ ماوەی سێ رۆژ لە بارەی قەلاچۆكردنی ئەم نەخۆشیەوە ئەكۆڵێتەوە لە سەر ئاستی ناوچەكەو شانبەشانی نەخشەی قەلاچۆكردنی (سیل) لە وڵاتا٠

هەروەها لەو بنچینە زانستیانە ئەكۆڵێتەوە كە لە بواری دوزینەوەو چارەسەركردنی ئەم نەخۆشیەدا پشتی پێ ئەبەسترێ ، هەر وەكو باسی ئەو بابەتە گشتیانە ئەكات كە پەیوەندی بە جگەرە كیشانەوە هەیە كە چۆن كار ئەكاتە سەر تەندروستی خەڵك ، لەگەڵ كاریگەریتی دەرزی لێدانی (البی سی جی) بۆ خۆپاراستن لە نەخۆشی) تدرن (و دەوری تەواوی خزمەتگوزاری تەندروستی لە بارەی دەس وبرد كردنیانەوە بۆ جێبەجێ كردنی بەرنامەكانی قەلاچۆكردنەكە ٠

لەم كونگرەیەدا زیاتر لە سی (٣٠) دەوڵەتی دۆست و براو چەندان رێكخراوی جیهانی و ناوچەیی تایبەتی لەم بوارەدا بە شدار ئەبن ٠

هەروەها وەفدی كۆمەڵی قەلاچۆكردنی (تدرن)و نەخۆشیەكانی سینگی عراقی ئێستا لە مرسین لە توركیا خەریكی لێكۆڵینەوەی پێویستیە سەرەتاییەكانی كونگرەی ناوبراوون ، لەبەر رۆشنایی ئەو ئامۆژگاریانەدا كە لیژنە تایبەتیەكانی سەر بە كۆمەڵی ناوبراو پێشكەشیان كردوە ٠

Institut kurde de Paris

ئەم كاتەت بـــاش

● نەرمین حسین ●

خاتو - نەرمین حسین - ئەو كچە لێ هاتوەیە كـــە لەزۆربەی بزووتنـــەوە شانۆگەریەكانی ئەم دوایـــەی شاری هەولێر بۆشایـــی ئافرەتی پڕكـــردۆتـــەوەو پاشەرۆژێكی گەش لەم خاوەن بەهرەیە بەدی ئەكـــرێ ·· خوشكە نەرمین ئەڵێ :

× ئەو پەڕی خۆشەویستی و تاسەو ئادەزووم بۆ شـــانۆی كوردی هانی دام كە بێمـــە سەرشانۆو لە ساڵی ١٩٧٧ دا بۆ یەكەم جار ئەم حەزەم هاتە دی كە لە دەوری ئافرەتێكـــی فەڵەستینی دەركەوتم ·

× دەربارەی پەیوەنـــدی ئافرەت و شانۆ چی ئەڵـــێی ؟

× هاتنە پێشەوەی ئافرەت لەكۆڕی هونەردا ، مانـــای بەرەو پێشەوە چونی سەراپای كۆمەڵەو بەردەوام بونیشـــی دەگەڕێتەوە كۆمەڵ خـــۆی و بەندە بەرزگاربون لە كـــۆی كۆمەڵایەتیمان ·

شێرزاد

سـیـیەم پـێشـانـگای بـاخـچـەی سـاوایـانـی خـۆمـاڵی لە سلێمانی

● بەڕێز محمد مەحجوب ئەندامی ئەنجومەنـــی سەركردایەتی شۆرش وەزیری پەروەردە لە كـــۆتایـــی سەردانەكەیدا بۆ پارێزگـــای سلیمانی پێشانگای سێیەمـــی باخچەی ساوایانی خۆماڵـــی كردەوە، لە ئاهەنگی كردنەوەی پێشانگاكەدا بەڕێز خالـــد شوكری شەوكەت جێگـــری وەزارەتی پەروەردە بـــۆ كاروباری نەهێشتنـــی نەخوێندەواری و بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزگـــاری سلیمانی و هاوڕێ عبدالرزاق فارس راستگری سەركردایەتی شعبەی سلیمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و گەلـێ لێپرسراوانی تری لەگەڵدا بوو·

دوای كردنەوەی پێشانگاكـــە وەزیری بەڕێز بەناو هۆڵەكەدا گەڕاو سەیری هەموو وێنەكانی كردوو ، ڕەزامەندی تـــەواوی خۆی بەرابەر بە پێشانگاكەو رێكوپێكی شێوەی پیشاندانـــی دەربڕی و هەر لەوێدا بڕیاریدا كە هەر باخچەیەك لە باخچە ساواكانی شاری سلیمانـــی ئامێرێكـــی مۆسیقـــی ئوكوردیۆتیان بداتـــێ و ٦٠٠ دیناریشی تەرخان كرد بـــۆ باخچەی ساوایانی سلیمانـــی كە یەكێكە لە باخچە چاكەكانی پارێزگاكەو دوای تەواو بوون و سەیر كردنی پێشانگاكـــە وەزیری بەڕێز وتەیەكی لـــە تۆمارگای سەردانی باخچەكەدا تۆمار كردوو تیایدا وتی :

× گەلێ شادمانـــم و دڵخۆش بوم كـــە هاتمـــە ئەم پێشانگا ســـەركەوتوەی باخچەی ساوایانی خۆماڵـــێ لە سلیمانی و بەراستـــی چالاكیەكانیان شایانی سوپاسەو بەم بۆنەیەشەوە گەرمترین ڕێزو سوپاسم ئاراستـــەی دەستەی بەڕێوەبـــەرو مامۆستایانی باخچەكە ئەكەم و داوای سەركەوتنیان بۆ ئەكەم لەپێناوی پەخێوكـــردن و پێگەیاندنی جگەر گۆشەكانماندا بە باشترین پێگەیاندنـــی سەردەم ·

● دوای ئەمە هەر لـــە هۆڵی پێشانگاكەدا چاومـــان كەوت بە بەڕێز مامۆســـتا (پەیـان حســـین كریـم) بەڕێوەبەری باخچـــەكـــەو هەندێ گفتوگۆمان لەگەڵـــدا كرد ·

● سەرەتا دەربـــارەی هونەر لە باخچە كەیاندا وتی :-

× لەسایەی ئەو هەمـــوو بایەخەوە كە لێپرسراوانـــی پارێزگاو هاندانـــی زۆری بەڕێوەبەری گشتی پەروەردە ، بۆ پشتگیری باخچەكانـــی ساوایانی سلیمانی ئەیكـــەن ، هەر لەسەرەتای دامەزراندنـــی باخچەكەمانەوە بوینەتـــە پێشرەو نمونەی باشتریـــن باخچە بۆ پێگـــەیاندن و پەروەردەكردنی منداڵانمـــان ، هەروەها هەرچی توانامان هەیە بەكارمان هێناوە بۆ دروســـت كردنی باشتریـــن بـــاری پەروەردەیی ڕێكو پێكو شایان بەمنداڵان و دەرخستنی هێـــزو لێهاتنی منداڵان و پێگەیاندیتان هەر بەبۆنەی ساڵی جیهانـــی منداڵانەوە باخچەكەمان گەلـــێ چالاكی و هاوبەشی جـــۆراو جۆری لەبواری وێنەو شانـــۆو گۆرانی و وەرزشدا پێك هێناوەو گەلێ گەشتـــی زانیـــاری و رابواردنمان سازكردووە بـــۆ هاوبەشی كردنمان لـــــە نەهێشتنی گیروگرفتـــی منالەكاندا (ئەگەر هەبووبێ) وائەمساڵیش سێیەم پێشانگای ساڵانەمان كردەوە بـــۆ نیشاندانی وێنەو ئیشـــی دەستی منالانـــی باخچـــە كەمان هیوادارین جێگـــای ڕەزامەندی بێ ·

هونەرەكەیانەوە منالان گەلـــێ شتمان پێ ئەلێین كەزماتـــی ئاخاوتنی ئاساییان ناتوانـــێ دەری ببڕێ ··

هەروەها هونەری منـــالان دنیایەكی پڕ لە خەیاڵەو گەلـــێ شتی بەرز بەرزو جوان جوانی تیایەو پڕیەتی لە زانیـــاری جۆراو جۆر دەربارەی ویانیان و سروشتیان و نەفسیەتیـــان و تێڕوانینمان بۆ ئەم جیهانـــەو گەلێ شتی تریش ·

پەروەردەی تازە وابەباشی ئەزانێ لە كاروباری هونـــەردا سەربەستی تەواو بـــدرێ بەمنالەكە خۆی بۆ ئـــەوەی بەهەوەسی خۆی توانـــاو لێهاتنی هونەریان دەركەوێ و ئینجا ئێمە سەرپەرشـــتیان بكەین · ئەم پێشانگایەشمان گەلێ شتی جۆراوجـــۆری جیهانی منالانمـــان بـــۆ دەرئەخات و هیواداریـــن بەهۆیەوە هاوبەشـــی پەروەردەمان كردبێت ·

لێرەدا حەز ئەكەم سوپاسی ئەركی هونەروەند مامۆســـتا ئیسماعیل خەیات و یارمەتـــی دانی چالاكی قوتابخانـــەكان بكەم ، بەراستی گەلێ ممنونیان كردووین و یارمەتی باشـــمان ئەدەن لەكاتی ئامادەبوندا بـــۆ پێشانگاكە ··

لێهاتوترین منال لــــەم پێشانگایەدا ئەمانەن : ئاڤـــان جەلال ، كۆچەر شەوكـــەت نوری ، پژار صدرالدین عارف، محمد نوری عـــارف ، نـــەدێ محمد امین پێنجوێنی ·

شیرین نوری

● ئینجا خوشكە شیریـــن نوری عبداللەمان بینی كـــە مامۆستای تایبەتی هونەرە لەو باخچەیەداو ئەویش دەبارەی هونەری منالان وتی :-

× منالان خۆیان هونەرێكی تایبەتی خۆیانیان هـــەیە ، جیاوازی یەكی زۆری هەیـــە لەگەڵ هونەری ئینسانـــی گەورەدا ، ئەبێ ئێمـــەی پەروەردەكەریش ئەو شتـــە بزاینن ، هونەری منالان لـــە حیاتی زمانیانە ، لەرێگـــای

ڕێ ڕەو

بیروڕای بۆرجـــوازی لە بنەڕەتدا لەسەر ئـــەوە دامەزراوە كە مـــرۆڤ ئەچەوسێنیتەوە ، بـــەڵام سۆشیالیستی یەكسانـــی یە برسیەتی و زولـــم و چەوسانـــدنـــەوەو بەربەرەڵایی ، بەڵكـــو یەكسانیە لەخۆشیدا ، لـــەسەربەرزی و رزگاریدا ·

هاوڕێ صدام حسین

نوێ — چاپكراوی

● كاك شێخ ئەنوەر خاوەنی كتێبخانەی نالی لـــە سلیمانی لەسەر ئەركـــی خـــۆی دوو كتێبی كوردی نایابی گەیاندووە بەچاپو بەم زووانە ئەكەونـــە بازارەوەو كارەكەی خـــۆی لە خۆیدا كارێكی پیـــرۆزوو شایانی ڕێزو ستایشە·

كتێبەكانی یەكێكیان دیوانی وەلی دێوانەیە كە كاك رازی نوسیویەتی لەســـەر شێوەیەكی جـــوان و ڕازاوەو شـــتێكی باشی بەهەندێ زانیـــاری تازەوە دەربارەی ژیانی وەلـــی دیوانـــە نوســـیوەو زانیـــاری یەكـــانی لەپێدیەكی پێشكەوتودان ·

ئەوی تریشیان چوارینەكانی بابا تاهیری عوریانەو هـــەر مامۆستا رازی وەری گێڕاوەو ئەمیش هەمدیستان گەلـــێ شتی تری لەگەڵدایە كەكەڵكی لە دیوانەكانی تری عوریـــان وەرگرتووەو ·

شانۆگەری‌ی دوورەگ لە سلیمانـــی

لە ١٦ ی ئەم مانگـــەوە ، تیپی نواندنی سلیمانی دەستی كردوە بە پێشكەش كردنـــی شانۆیی (دوورەگ) لـــە نووسینی لانگستۆن هیـــوزو وەرگێرانی بۆكوردی مامۆستا عمر علی امین ، ئەم شانۆییـــە هونەرمەندی لاو فاضل جـاف دەرهێناوەو لە هۆلی چالاكـــی قوتابخانەكان پیشان دەدرێ ·

لە چالاكیەكانی ئەمانـــەتی گشتی ڕۆشنبیری و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمـــی بەڕێوەبەریتی ڕۆشـــنبیری جەماوەر ·

● دەرخستنی لێهاتـــن و بەهرە شاراوەكانی نێو ناخـــی لاوان و ڕۆشنبیران یەكێكە لەو ئەركانەی سەرشانی لیژنـــەی ڕۆشنبیری ســـەر بـــە بەڕێوەبەرێتی ڕۆشـــنبیری جەماوەر لە سلیمانی و هەر لەسەرەتای دامەزراندینەوە ئـــەو پەیمانەی داوە بە جـەماوەری شارەكەو بۆ ئەم مەبەستەش پرۆگرامێكی ڕۆشنبیری چاكی

داناوەو لە نێوان ئەو بەرنامەدا لەم ڕۆژانەدا كۆڕێكـــی چیرۆك خوێندنەوەیان سازكرد بۆ چوار چیرۆك نوســـی لاو كـــە زۆریـــان یەكەم جار بوو ئاوا بـــەرەو رووی جەماوەر ئەبوونـــەوە ، كۆرەكە لە باخچەكانـــی بارەگای یەكیەتی نوسەرانـــی كورد لقی سلیمانی سازكراو جەماوەرێكی زۆر لە ئـــەدەب دۆستان ئاماوەی بوون ·

سەرەتا كاك حسن تەنیـــا كۆڕەكەی كردەوەو بەخێرهاتنی هەمووانـــی كـــردوو داوای خۆش گوزەرانی بۆ كـــردن لەگەڵ خوێنـــدنـــەوەی چیرۆكەكانداو دوای ئەوە هەر چوار چیرۆك نووسەكەیەك لـــە دوای‌یەك چیرۆكەكانیـــان خوێنـــدەوەو ســـەرەتا چیـــرۆك نووســـی لاو كاك یاسین ئەبو بەكـــر لە ژێر ناونیشانی (دڵـــۆ)دا چیرۆكەكەی خوێندەوە ودوای ئەوە كاك ئازاد عبداللە بـــە ناونیشانی (پەڵەهەورێكی سور) چیرۆكەكەی خوێندەوە ، ئینجا كاك ئاسو احمد چیرۆكـــی (منداڵەكانیش توێشە بـــەرە لە پشت دەبـــەســـتن)ی خوێندەوە · لە كۆتاییـــدا كاك هۆشیار قادر سیوەیلـــی چیرۆكی (توانەوەی شتەكانی دوو دڵۆپ لە خوێنی گەشدا)ی خوێندەوە ، چیرۆكەكان جێگای ڕەزامەندی ئامادەبوان بوون و ئینجا خوشـــكە شـــرین ك بەشێوەیەكی گشـــتی چیرۆكەكانی هەڵسەنگانـــدو وتی بەراســـتی جێگـــای شانازی‌یە گەنجەكانمـــان گەشتونەتە ڕادەیەكی باشـــی نوسین و بیركردنـــەوە وداوای سەركەوتنی زیاتری بۆكـــردن و هەندێ بیـــروڕای خـــۆی دەربارەی چیرۆكەكان دەربڕی و هەریەكەیانـــی بە جیـــا هەڵسەنگاند ·

ئەمەو كۆڕەكە نزیكـــەی سەعاتو نیوێكی خایاند ·

پ· هاوكاری

جیهانی منالان

وەڵام و ســـوپاس

ئەم بەڕێزانـــەی لـــە خوارەوە ناویـــان بـــلاو كراوەتەوە ، هەریەكەیـــان بەپێی توانای خۆی ویستویەتی بەشداری لە ڕازاندنـــەوەی جیهانـــی منالانـــدا بكا ،

ئێمە لە كاتێكدا ، زۆر سوپاسی بەتەنگەوە هاتن و دڵسۆزیـــان دەكـــەین ، داوای لێبوردن دەكەین چونكە : یان ئـــەو شتەی ناردویانـــە زۆر بیستراون ، یا ئـــەوەی وەریان گێڕاوە كەموكـــوڕی تیایە · یا ، لە ڕادەی بیـــرو زەوقی منالا نیە · هـــەر چۆنێ بێ ، ئێمە سوپاسـیان دەكەین · لێشتمان ببـــورن و چاوەڕێ هاوكاری تریـــان لێ نابڕین :

ناوەكان : مەهاباد اسماعیل لە كەركوك ، ئازاد عبداللـەو سابیر سەرمەنـدو موفـــق توفیق و سەردار محمد لـــە سلیمانی ، سەردار هـــاوار كریم لە كەركوك ، نجاة عمر محمد لە بەكرەجۆ ، صدیـــق محمد امین لە قەلادزێ ، طـه بلال امین لە سلیـ انی هـەڤال عبدالحافظ لە هەڵەبجـــە ، صلاح‌الدین حسن لە كەركوك ·

بان عبدالستار

خاڵخاڵۆكە

هۆ ، خاڵخاڵۆكـــەی
قەشەنگ
هۆ ، باڵندۆكـــەی دوو
ڕەنگ
وەرە لامەوە گیانە ،
وەرە سەر ئەم دەستانە
هەڵت دەدەمە ئاسمان
بفڕە ، بۆ سەیـــری
جیهان
هۆ ، خاڵخاڵۆكـــەی
نیان
پێم بڵێ تۆ بێ یەزدان ،
ماڵی خاڵم لە كوێیە ؟
لە شارە ؟ یا لەدێیە ؟

● عزیز ملا احمد رەش ●

گرەوی ژمارە « ٣ » ی جیهانی منـــالان

ئیستا · لە وڵاتەكەماندا ، چەندان گۆڤارو ڕوژنامە بـــە بە كوردی دەردەچن ·

پرسیار :

- منالە ئازیزەكان : نـــاوی ئەو گۆڤارو ڕوژنامانەمـــان پێ بڵێ و لەكوێ دەر دەچن ؟ ·

- كامیان هەموو هەفتەیەك دەگاتە دەستتو لەكـــەیەوە دەردەچی ؟ ·

كۆبوون

ناو : · · · · · ·

ناونیشان : · · · ·

تەمەن : · · · ·

وەڵام : · · · · ·

رۆژنامەی «هاوكاری» گرەوی جیهانی منالان

چیرۆك بۆ منداڵان :

ابو بكر خۆشناو لە ئینگلیزی‌یەوە كردوویە بەكوردی

گـــورگ‌و كـــەروێشـــك

ڕۆژێكیان كەروێشكێـــك بەنزیك گردێكدا تێدەپەڕی · لەپڕ گوێی لە دەنگێك بـــوو داوای یارمەتی دەكرد · كەروێشكەكـــە بەپیـــر دەنگەكەوە چوو ، دیتـــی گورگێك بەردێكی گـــەورەی بە ـ ـ دا كەوتووەو توانـــای هەستانەوەی نی‌یە ·

گورگەكە بەتكابەكـــەوە ، گووتی :

- مام كەروێشك ، ئەگـەر ئـەم بەردەم لەسەر لانەبەی ، دەمرم !

كەروێشك دڵی ســـاف بوو ، بەگەڵێك زەحمەتـــی بەردەكەی لەسەر گورگەكـــە لابرد · كاتێ گورگ لەژێـــر بەردەكە هاتە دەرێ ، یەكسەر پەلاماری كەروێشكی‌دا ·

كەروێشكەكە گووتی :

- ئەگەر بمخۆی هەتا ماوم یارمەتیت نادەم !

گورگەكە گووتی :

- بەڵام خۆتۆ هیچی دیكـە ناژیی ، مـــن هـەرئێستاكە دەتخۆم !

كەروێشكەكە گووتی :

- پیاوەتی نی‌یە ، ئـــەوەی یارمەتیت دەدا بیخۆی !

باشە بابچین ، بزانیـــن مراوی‌یـــەكە لایـــەنی كامیمـــان دەگرێ مراوی‌یەكە پیاوێكـــی باشە ·

گورگەكە گووتی :

- باشە ، من دەگەڵت دێم ، بەڵام ئەگەر بەقسەی نەكردم ، ئەوا ئەویش دەخۆم !

گورگ‌و كەروێشك گەیشتنە لای مراوی‌یەكە ·

گورگەكە گووتی :

- كاك مـراوی ، ئـــەم كەروێشكەم لەنزیك گردەكەدا گرت ، دەمەوێ بیخـــۆم حەزدەكەم ڕای تۆ وەربگرم !

كەروێشكەكەش گووتی :

- ئەمن بەردێكی زۆر گەورەم لەسەرپشتی ئەم گورگـــەدا لابرد ، نابێ بـ خوا ، چونكـــە من یارمەتی ئـــەوم داوە ! ، كاك مراوی تۆ دەڵێی چی ؟

مراوی‌یەكە پرسی :

- كامە بەرد

- بەردێك لەنزیك گردەكە !

مراوی‌یەكە گووتی :

- دەبێ ئەو بەردە ببینـم ، چۆن دەتوانـــم دەربـــارەی بەردێك بلوێم ، كە نەمدیوە !

هەرسێكیان چوون بەردەكە ببینن ·

مراوی‌یەكە گووتی :

- دەبێ بزانم بەردەكـــە بەچ شێوەیەك كەوتبـــووە سەرپشتی گورگەكە ·

بەردەكەیان لەسەر پشتـــی گورگەكە دانایەوە ·

مراوی‌یەكە گووتی :

- نا ··· باباشـــتری دابنێینەوە ، ئەدی نەتانگووت بەردەكە بەتەواوی كەوتـــبووە سەرپشتی ·

بەردە گەورەكەیان بەتەواوی خستە سەرپشتی گورگەكە ·

گورگەكە گووتی :

- ئێستا كە دەبینی بەردەكە چـــۆن كەوتۆتـــە سەرپشم ، چ دەڵێی ؟!

كەروێشك‌و مراوی پێكـــڕا گووتیان :

- ئێمە دەڵێین دەچینـــەوە ماڵێ ، ئەتوش بانگی خەڵكـــی خەڵكی دیكە بكە بابێن ڕزگارت كەن ! بۆخۆت هەر لەژێـــر ئەم بەردەدا بمێنێوە، بەراستی وێنەیەكی جوانە ! خـــودا حافیز !

جـــوانتریـــن منـــاڵ ···

كۆڤـان فریق

هەرمەن دلشاد

لەنجە سیروان

Institut kurde de Paris

دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخلانی ـ شەقامی « الجمهوریە »
بەغدا ـ ص.پ ١٤٠١٦ تەلەفون ٨٨٧٥٧٩٥ ـ ٥ خەت
« هاوکاری » رۆژنامەیەکی هەفتانەیە سالی ١٩٧٠ دامەزراوە
٨ لاپەرە ٢٥ فلسە

هاوکاری

« التضامن »

ولاتی عراق کە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ، حزبی نەتەوەی عەرەب شۆڕشی تیا بەرپوەدەبا هەمیشەو بەردەوام بنکەی بەهیزی بەرگری کردن دەبێ لە نەتەوەو شەرەفی .

سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن البکر

سەرنوسەر سعاد ادیب

● دووشەممە ٢٥ ی حوزیران ١٩٧٩ ژمارە ٤٨٠ ●
● الاثنین ٢٥ حزیران ١٩٧٩ العدد ٤٨٠ ●

سەرکردایەتی یەکی سیاسی یەکگرتوو بۆ هەردوو ولاتی برا

راگەیاندنە سیاسی یەکە کۆرانێکی جۆرەکی یە لە کاروانی کارکردندا بۆ یەکێتی ی نێوان عیراق و سوریا

● سەرۆک البکر : هەر هەنگاوێک لە رێگای یەکگرتنی عەرەبدا بنێین بەشێک لە مافی داگیر کراوی نەتەوە لە خاکی فەلەستینداو زەوی تری عەرەبدا رزگار دەکەین .

● سەرۆک الاسد : ئەوەی بەهیواین یەکێتی یەکی تەواوە لە نێوان سوریاو عراقدا وەک ناوکێکی راستەقینەی پتەو بۆ یەکگرتنی عەرەب .

● بەرێز صدام حسین : کارەکەمان ددان بە خۆدا گرتنی درێژ خایەنی پێوە دیاربوو نەوەک ئەو خێراویستی و ئەو پەلەیەی جاران عەرەب هەیبوو .

بەرێز سەرۆک احمد حسن البکرو بەرێز سەرۆک حافظ الاسد سەعات یەکو نیوی پاش نیوەڕوی رۆژی سێ شەممەی رابوردوو ئەو راگەیاندنە سیاسی یەیان مۆر کرد کە لە دەستەی بەرزی سیاسی بەرنامەی کاری نەتەوەیی هاوبەشی نێوان هەردو ولاتی برا عیراق و سوریاوە دەر چووبوو .

لە دابی مۆر کردنی راگەیاندنە سیاسیەکەدا کە سەعات هەشتی سەر لە ئێوارەی رۆژی سێ شەممەی رابوردوو لە ئێزگەی بەغداو دیمەشقەوە بلاو کرایەوە بەرێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئامادە بوو لە گەل ئەندامانی هەردوو لای عیراق و سوریا لە دەستەی بەرزی سیاسیدا.

دوای مۆر کردنی راگەیاندنە سیاسی یەکە بەرێز سەرۆک احمد حسن البکر وتارێکی خوێندەوە ، لە وتارەکەیدا وتی .. ئەم راگەیاندنە رۆژێکی پرشنگداری تر دەخاتە سەر مێژووی سەر بەرزی نەتەوەکەمان . لەمەدا بەدەنگ ئەوەوە چووین کە خزمەتی نەتەوەکەمان بکات لە رێگای خەباتی دوورو درێژیدا .. بەرێز سەرۆک هەروەها وتی .. بە مۆر کردنی راگەیاندەکە ئێمە بە گوێ دەنگی عەرەبایەتیمان کردووە لە قولایی مێژووی دێرینی رەفز کردنی بۆ هەموو ئەو شتانای نەگونجاون لە دۆخی ئێستایداو چاو برینە کارێکی بە توانا بۆ دوا رۆژێکی پرشنگدار کە برسێتی و ستەم ناهێنێ و سەر بلندی و کەرامەت و شەرەف پارێزراو دەبێ و ئەمن و بەختیاری بال بە سەر هەموو بستێکی خاکی عەرەب و هەموو هاوولاتیەکی نەتەوەکەماندا دەکێشێت .

دوای ئەوە بەرێز سەرۆک حافظ الاسد وتارێکی دا لە وتارەکی یدا وتی :

ئەوەی چاومان تێبڕیوە یەک بوونی تەواوە لە نێوان سوریاو عیراقدا وەک ناوکێکی راستە قینەی پتەو دەق بۆ یەک بوونی سەرجەمی عەرەب . بەرێز سەرۆک حافظ الاسد ئەوەی دووبات کردەوە کە یەک بوون ئەو ئامانجە بەرزی یە کە لە سەروو هەموو ئامانجێکەوەو چونکە ئەوە رێگای رزگاریمانە .

دوای مۆر کردنی راگەیاندنە سیاسێکە سەرۆک احمد حسن البکرو سەرۆک حافظ الاسد دەستیان کردە ملی یەک بۆ نیشاندانی خۆشیان بەو ئەنجامە گەورانەی هەردوو ولاتی برا وەدەستیان هێنا لە رێبازی یەک بووندا لە دۆخێکی خۆشی و بەختیارو چەپلەرێزانێکی گەرم لە لایەن بەرێزان ئەندامانی هەردو لاوە عیراق و سوریا لە دەستەی بەرزی سیاسیدا لە گەل بەر پرسیارەکانی تردا ..

دەستەی بەرزی سیاسی بەرنامەی کاری هاوبەشی نەتەوەیی بڕیاری دامەزرانی سەرکردایەتیەکی سیاسی یەک گرتووی داوە بۆ هەردوو ولاتی برا عیراق و سوریا تا وەکو ئەو کاتەی کە یەک بوونی دەستووری دەزگاکانی پێک دێت لە گەل پێک هاتنی لیژنەیەکی حزبی بۆ ئامادە کردنی بنچینەو لێکۆلینەوەو وەسایقدا بۆ وەدی هێنانی یەک بوونی حزبایەتی لە گەل یەک بوونی دەستووریدا .

وە دیسانەوە لە راگەیاندنی سیاسیدا بڕیاری پێک هێنانی لیژنەیەکی دەستووری دراوە بۆ دانانی دوا دارشتنی دەستووری دەولەتی یەکگرتوو لە بەر روناکی بیرو باوەڕو ئەو بنچینە دەستووریانەی لە کۆ بوونەوەکانی هەیئەتی بەرزی سیاسیدا بڕیاریان لە سەر دراوە .

راگەیاندنە سیاسێکە ئەوەی بۆ جەماوەری نەتەوەی عەرەب دووبات کردۆتەوە کە سەرکردایەتی هەردوو ولات سورن لە سەر ئەوەی کە هەنگاوی گەورەو چەسپاو لە رێبازی تەواو کردنی یەک بوونی تەواودا بنێن بەو پێیەی ئامانجێکی نەتەوەیی بەرزەو مەرجێکی بنچینەیی یە

بڕوانە : ل : ٧

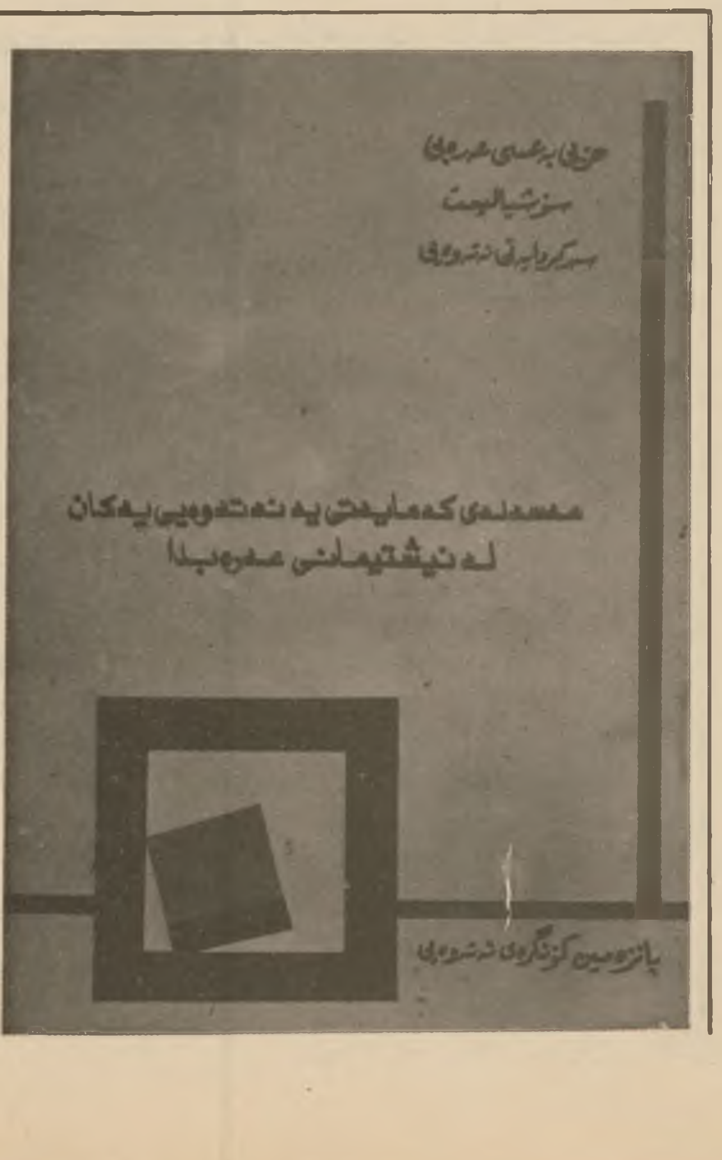

دەقی راگەیاندنە سیاسی یەکەی کۆبونەوەکانی دەستەی بەرزی سیاسی

دەستەی بەرزی سیاسی کە لە بەرنامەی کاری نەتەوەیی نێوان هەردوو ولاتی عەرەبی عیراق و سوریاوە هاتۆتەکایەوە لە ١٦ تا ١٩ ای حوزەیرانی ١٩٧٩ دەورەی سێیەمین کۆبونەوەکانی لە بەغدا دەست پێ کرد . لایەنی عیراق لەم دەورەیەدا بە سەرۆکایەتی سەرۆکی بەرێز احمد حسن البکرو لایەنی سوریا بە سەرۆکایەتی سەرۆکی بەرێز حافظ الاسد بوو .

دەستەکە چاوی بەو هەنگاوانەدا خشاندووە کە لە نێوان ماوەی مۆرکردنی بەرنامەی کاری نەتەوەیی دا کە لە رۆژی ٢٦ـ١٠ـ١٩٧٨دا بوو وکۆبونەوەکانی ئەمجارەدا هاوێژراون . و دەستەکە دووپاتی کردەوە کە بەرنامەکە بەراستی بە دەنگە وەهاتنی ئەو ئۆبالە مێژوویە بوو کە کەوتۆتە ئەستۆی هەردوو سەرکردایەتی دوو هەرێمە تێکۆشەرە عەرەبییەکە . هەروەها وەرچەرخانێکی چۆنەکی بوو لە پەیوەندی نێوانیانداو سەرەتای قۆناخێکی نوێ بوو کە مەبەستی دانانی چەند بنەرەتێکی پتەوو دابین کردنی زروفی گونجاوی دامەزراندنی یەکێتی بوو لە نێوانیاندا . وەک کاکلەیەک بۆ یەکگرتنی سەرتاپا گیرانەی عەرەب .

دەستە دووپاتی کردەوە کە ئەو لیژنانەی لە بەرنامەی کارەکەوە هاتونەتەکایەوە لە ماوەی رابوردوودا لەسەر رێگای پتەوکردنی پەیوەندی یەکانی نێوان هەردوو ولاتی سوریاو عیراق و لە چوارچێوەی هەنگاوانی یەکگرتنانەی نێوانیان ئەنجامی زۆر گرنگیان بەدی هێناوەو ئەم دەسکەوتانەش هەموو مەیدانە سیاسی و ئابووری و سەربازی و ئاسایشی و راگەیانەنیانەو روشنبیری و پەروەردەو مەیدانەکانی تریان گرتۆتەوە .

لەسەر ئاستی نیشتمانی عەرەبیشدا بەرنامەکی کاری نیشتیمانی نیشانەیەکی لە باری بەرچاو بوو ولە شێوەیەکی بنەڕەتی ی بەشداریی پتەوکردنی تواناکانی خۆراگریی نەتەوەی عەرەبی کرد دژی نەخشەکانی ئیمپریالی ـ زایۆنی ... بەتایبەتی لەو زروفەدا کە بە هۆی ئەوەوە کە حاکمی میسر لەگەل زایونی دوژمندا رێککەوتنە

بڕوانە : ل : ٢

سەرۆک البکر پێشوازی سەرۆکی گامبیا دەکا

بەرێز سەرۆک احمد حسن البکر لە فرۆکەخانەی بەغدای دەولی پێش نیوەڕوی رۆژی شەممەی رابوردوو پێشوازیی لە حاجی داود کیربا جاوارا سەرەک کۆماری گامبیا کردووە کە بە سەردانێکی رەسمی بۆچەند رۆژێک هاتۆتە ولات . لە فرۆکەخانە پێشوازیەکی رەسمی قەشەنگ بۆ میوانی گامبیایی بەرێز کراوە . وەبە نیشتنەوەی ئەو فرۆکە تایبەتی یەی کە سەرۆکی گامبیاو وەفدەکەی تەکی تێدابوون ، بەرێزان سەرۆکی دایەرەی مەراسیم لە سەرۆکایەتی دیوانی سەرۆکایەتی کۆماری و هەلسوڕێنەری کاری گامبیا لە عیراق بۆ سەرفرۆکەکە سەرکەوتن و لە کاتێکا تۆپەکان ٢١ گوللە تۆپیان ئاگر دەدا بۆ سلاوی بەرێز حاجی داود کە لە پەیژەی فرۆکەکە دەهاتە خوارەوە .

وەلە بەر پەیژەی فرۆکەکەدا بەرێز سەرۆک احمد حسن البکر تەوقەی لە گەل حاجی داودا کردوو بە خێر هاتنی بە سەلامەتی گەیشتنی لێ دەکرد .

دوای ئەوە سەرۆک حاجی داود تەوقەی لە گەل بەرێز طە یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری خانەسازی و ئاوەدان کردنەوەو دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو دکتۆر ریاض ابراهیم حسین وەزیری تەندروستی سەرۆکی نیراوی شەرەف کە لە گەل بەرێزیاندا بووە کرد .

دوای ئەوە سەرۆک حاجی داود ئەندامانی وەفدەکەی تەک خۆی بە سەرۆک احمد حسن پێشکەش کرد .

دوای ئەوە بەرێز سەرۆک احمد حسن البکرو میوانەکەی چونە سەر تەختی سلاوو سلاوی نیشتمانی گامبی و عیراقیان بۆ لێدرا دوای ئەوە سەرۆکی گامبی لە تەک بەرێز سەرۆک احمد حسن البکردا یاساولی شەرەفیان پشکنی .

دوای ئەوە دومندالی بەغدادی دوو چەپکە گولیان پێشکەشی هەر دوو سەرۆک کردو دوای ئەوە سەرۆک حاجی داود تەوقەی لە گەل

بڕوانە : ل : ٧

دەقی وتەکەی سەرۆک البکر

برای بەرێز سەرۆک حافظ الاسد

برایان ئەندامانی وەفدی بەرێز

مۆر کردنمان بۆ ئەم راگەیاندنە هاوبەشە لە ئەمرۆدا رۆژێکی پرشنگداری تر دەخاتە سەر مێژووی سەر بلندی نەتەوەکەمان ، لەمەدا بە دەنگ ئەوەوە چووین کە خزمەتی نەتەوەکەمان بکات لە رێبازی خەباتی دورو درێژیدا وەلامی بانگەوازی دەنگی عەرەبایەتیمان داوەتەوە لە مێژووی درێژی رەفز کرنیدا بۆ هەموو شتێکی قەلب لە دۆخی ئێستایداو چاوەنوار بۆ کارێکی بە توانا لە دوا رۆژی پرشنگداریدا .

برای سەرۆک :

ئەی برایان :

بە یەکەوە نووسانێکی زیندوو لە تێکۆشانی نەتەوەکەماندا بەرەو یەک بوونی عەرەبی و خەبات لە پێناویداو لە نێوان رزگاری خاکی فەلەستینداو پارێزگاری کردنی کەرامەت و شەرەفی نەتەوەو سەربەستی و ئەمنی لە دوژمنەکانی ، مەسەلەیەکە پێویستی بە بەلگەی نوێ نی یە ..

بڕوانە : ل : ٧

دەقی وتەکەی سەرۆک الاسد

پێخۆشحالم و وەفدی سوریای عەرەب پێ خۆشحالە کە ئەمرۆ کۆتایی بە چاوپێکەوتنی ئەم دەورەیە بهێنین بە مۆر کردنی ئەمو وەسیقەیەی کە پێش تۆزێک مۆرمان کردو ئەو ئەنجامانە دەست نیشان و پوختە دەکا کە پێیان گەیشتووین لە ئەنجامی کۆ بوونەوەی دەستەی بەرزی سیاسیدا ئێستا بووە سەرکردایەتیی بەرزی سیاسی لە هەردوو ولاتدا . ئێمە کە وەسیقەکەی ئەمرۆ مۆر دەکەین هەروەک برا سەرۆک احمد حسن البکر باسی کرد هەنگاوێکی تری بایەخدار دەخەینە سەر هەنگاوە کارامە بنیاتنەرەکانی تر کە شایەنی رێزگرتنە لە رێبازی ئەم کارە گەورەیەی یەک بوون خوازیەدا کە ئێمە دەیخوازین و رێبازەکەیمان لە کۆتایی سالی پارەوە دەست پێ کردو یەکەم دیدەنیمان لێرەوە لە بەغدادا بوو .

لەو مێژووەوە تاکو ئەم کاتە شتی زۆر لە نێوان ئەم دوو ولاتە برایەدا کراوە پەیوەندیکان پەرەیان سەندووە باوەڕ بە هێز بووە هاوکاری پەرەی سەندوە ، لە گەل

بڕوانە : ل : ٧

دەقی راگەیاندنەکەی بەرێز صدام حسین

بەرێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وتی : هەموو کارەکەمان هەنگاوێکە لە رێگای یەکگرتنی هەردوو ولاتی برادا ، کە نەفەس درێژی و سور بوونی دیارە نەوەک نەفەس کورتی عەرەب کە جاران پێی ناسرابوو .

جێگری بەرێز لە ولامدانەوەی رۆژنامەنووسانی عەرەب و بێگانەدا دوای مۆر کردنی راگەیاندنە سیاسێکە لە بارەگای کۆشکی کۆماری دوا نیوەڕوی رۆژی سێ شەممەی رابوردوو ئەوەی دەست نیشان کردووە کە رێکەوتن لە سەر بنچینەی بیرو باوەڕی دەستووری دەولەت تەواو بووە . جێگری بەرێز وتی : هەر وەها گفتوگۆ لە بارەی ئەو ـ مەسەلانەشەوە تەواو بووە کە پەیوەندی هەیە بە حزبەوەو گفتوگۆکەی دوای کاروباری دەولەت لەو بارەوە کرا .. وە ئێستا پێویستە لە سەرمان کە خێرا بکەین بۆ ئەوەی بەو بزوتنەوەیە رابگەین کە لە دەولەتدا هەنگاو بەرەو پێشەوە دەنێت .

Institut kurde de Paris

پاشماوەی دەقی راگەیاندنە سیاسی یەکەی کۆبونەوەکانی دەستەی بەرزی سیاسی

خیانەتکارەکەی مۆرکرد هانبوەکایەوە ـ بەرنامەی کارەکە چەند ئاسۆیەکی پرشنگداری لەبەردەم تێکۆشانی جەماوەری عەرەب و هێزە پێشکەوتنخوازەکانیدا کردەوە.

دەستەی بەرزی سیاسی لە هەموو لایەنەکانی دۆخی سیاسی ناوچەکەی کۆڵیوەتەوە لەگەڵ ئەو رێگایانەی هەڵوێستی عەرەب جێگیر و پتەو ئەکەن بۆ بەرەنگاری کردنی هێرشەکەی زایۆنی ئیمپریالی ـ ساداتی کە ئەیەوێ مەسەلەی فەلەستین پاکۆ بدات و دەست لە بوونی نەتەوەیی نەتەوەی عەرەب بوەشێنێ و دەسەڵاتی زایۆنی و ئیمپریالی بەسەر نیشتمانی عەرەب و تێکڕای ناوچەکەدا بکێشێ.

لە ئاستی بڕوا بوونی سەرکردایەتی سیاسی هەردوو وڵاتەکەوە بە بایەخی مێژوویی پەیوەندییە تایبەتیەکانی نێوان هەردوو وڵاتی سوریا و عیراق و ... وەك رێ پێبردن بە بایەخی دامەزراندنی یەکێتی لە نێوانیاندا، ئەو بیروباوەڕو بنەڕەتانەیان کە پەیوەندییان بەوە دێ هێنانی یەکێتی دەستورییەوە هەیە موناقشەو پەسەند کردو ... دەستە ئەم بڕیارانەی خوارەوەیدا:

یەکەم: تا ئەو کاتەی دامەزراندنی یەکێتی دەستوریی و دامەزراوەکانی تەواو دەبن، سەرکردایەتییەکی یەکگرتووی سیاسی بۆ هەردوو وڵاتەکە دادەمەزرێت و پێك دێت لە:

لایەنی عیراق:

سەرۆکی بەڕێز احمد حسن بکر .. سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش سەرکۆمار.

بەڕێز صدام حسین .. جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش.

بەڕێز عزة ابراهیم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش وەزیری ناوخۆ.

بەڕێز طه یاسین رمضان .. ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش وەزیری نیشتەجێ کردن و ئاوەدان کردنەوە.

بەڕێز طارق عزیز .. ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش.

بەڕێز عدنان حسین .. ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش وەزیری نەخشەسازی.

فەریق روکنی یەکەم عدنان خیرالله .. ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش وەزیری بەرگری.

لە لایەنی سوریا:

سەرۆکی بەڕێز حافظ اسد ـ سەرکۆمار.

بەڕێز محمد علی حلبی ـ سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران.

بەڕێز عبدالحلیم خدام ـ جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و وەزیری دەرەوە.

بەڕێز جمیل شیا ـ جێگری کاروباری ئابوری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران.

بەڕێز فهمی الیوسفی: جێگری کاروباری خزمەت گوزارییەکانی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران.

بەڕێز العماد مصطفی طلاس ـ وەزیری بەرگری.

بەڕێز زهیر مشارقە ـ وەزیری پەروەردە.

سەرکردایەتی یەکگرتووی سیاسی سەرەڕای ئەرکەکانی دەستەی بەرزی سیاسی کە بەرنامەی کاری نەتەوەیی دەستنیشانی کردوون، ئەم ئەرکانەی خوارەوەشی ئەبێ:

أ ـ دانان و پەسەندکردنی سیاسەتی دەرەوەی هەردوو وڵاتەکە.

ب ـ دانان و پەسەندکردنی سیاسەتی عەرەبی هەردوو وڵاتەکە.

ج ـ بڕیاردان لەسەر مەسەلەکانی ئاشتی و جەنگ و سیاسەتی بەرگری هەردوو وڵات.

د ـ بڕیاردان و هەنگاو هەڵگرتن لە هەموو بوارەکانی ... ئابوری و روشنبیری و پەروەردەیی و راگەیاندن لەسەر رێگای تەواوکردنی دامەزراندنی یەکگرتن لە نێوان دوو وڵاتەکەدا.

هـ ـ ئەو لیژنانەی لە بەرنامەی کاری نەتەوەییەوە هاتونەتە کایەوە و وەزارەت و دامەزراو و دەستە خاوەن پەیوەندییەکان لە هەردوو وڵاتدا لەژێر چاوەدێری سەرکردایەتی یەکگرتووی سیاسیدا ئەو بڕگانەی سەرەوە جێبەجێ ئەکەن.

دووەم: لیژنەیەکی حزبی بۆ موناقەشەکردن و گەڵاڵەکردنی بنەرەت و لێکۆڵینەوەو بەڵگەنامە وەدی هێنانی یەکگرتنی حزبی لەگەڵ یەکگرتنی دەستوریدا پێك دێت، سەرۆکایەتی لیژنەکە لە لایەنی سەرکردایەتی حزبییەوە لە عیراق بە بەڕێز عزة ابراهیم و لە سەرکردایەتی حزبییەوە لە سوریا بە بەڕێز محمد حیدر ئەسپێرر درێ.

سێیەم: لیژنەیەکی دەستوریی پێك دێت بۆ دانانی دوا شێوەی دەستوری دەوڵەتە یەکگرتووەکە لەژێر رۆشنایی ئەو بیروباوەڕو بنەڕەتە دەستورییانەی کە لە کۆبونەوەکانی دەستەی بەرزی سیاسیدا پەسەند کران لیژنەکە لە لایەنی سوریاوە بە سەرۆکایەتی بەڕێز عبدالحلیم خدام و لە لایەنی عیراقەوە بەسەرۆکایەتی بەڕێز طارق عزیز ئەبێت.

چوارەم: سەرکردایەتییەکی یەکگرتویی سوپایی بۆ هێزە چەکدارەکانی هەردوو وڵات پێك ئەهێنرێ و لەژێر سەرپەرشتی سەرکردایەتی یەکگرتووی سیاسیدا کار ئەکات، تا ئەو کاتەی دەوڵەتە یەکگرتووەکە دادەمەزرێت.

سەرکردایەتی یەکگرتووی سیاسی کە ئەم بڕیارە مێژووییانە رادەگەیەنێ کە گۆرانێکی چۆنەکی لە رەوتی کاری یەکگرتنانەی نێوان هەردوو وڵاتی برادا پێك دەهێنن، بۆ جەماوەری نەتەوەی عەرەبی دووپات ئەکاتەوە کە هەردوو سەرکردایەتی هەردوو وڵاتەکە سورن لەسەر رۆیشتن و هەنگاونان بە هێزو جێگیرییەوە لەسەر رێگای تەواوکردنی یەکگرتنی تەواوەتی لە نێوانیاندا بەو شێوەیەی کە ئەم یەکگرتنە ئامانجێکی بەرزی نەتەوەیی و مەرجێکی بنەڕەتییە پێویستە بێ بۆ دابین کردنی پێداویستییە راستەقینەکانی بەرەنگاربوونی ئەو مەترسییانەی هەڕەشە لە نەتەوەی عەرەب و مەسەلە چارەنووسییەکانی ئەکەن و بەتایبەتی مەسەلە ناوەندییەکەی لە فەلەستین، بەو شێوەیەی کە ئەم یەکگرتنە بەردی بناخەیە لە کاری خۆراگرتن و روو بەروو بوندا کە نەتەوەی عەرەب دژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و سیاسەتە خۆ بەدەستەوە دانەکان ئەیکات.

سەرکەوتنیش بەدەست خوایە.

بەغدا لە ٢٤ی رەجەبی ١٣٩٩
١٩ی حوزەیران ١٩٧٩

احمد حسن البکر
سەرۆکی کۆماری عیراق

حافظ اسد
سەرۆکی کۆماری عەرەبی سوریا

دابەشکردنی دیاری یەکانی سەرۆکی بەڕێز بەسەر "٦٧" ماڵە جوتیاری گوندی کەس نەزانی هەولێردا

هەفتەی رابوردوو ٦٩ ماڵە جوتیار لە گوندی کەس نەزانی پارێزگەی هەولێر دیارییەکەی سەرۆکی بەڕێز احمد حسن بکریان وەرگرت کە بریتی بوو لە دانەیەك تەلەفزیون بۆ هەر ماڵێك.

لە ئاهەنگێکی جەماوەریدا کە لە گوندەکە رێکخرابوو بەڕێز جێگری قایمقامی مەڵبەند ئەم دیارییانەی بەڕێز سەرکۆماری بەسەردا دابەش کردن.

هەروەها لە ئاهەنگەکەدا کە هاوڕێ ئەمینداری نهێنی رێکخراوی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیسی لە ناوچەی عێنکاوە تێدا بەشدار بوو، چەند وتارێك خوێندرایەوە تێیاندا باسی ئەو دەسکەوتانە کران کە شۆرش لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی و لەمەیانەدا جۆربەجۆرەکاندا بەدی هێناون.

هاووڵاتییانی گوندەش دەریان بڕیوە کە شانازی بەم دیارییەی سەرۆکی بەڕێزەوە ئەکەن و ئەم دیارییە رەمزی ئەو بایەخەیە کە حزب و شورش پێیانی ئەدەن.

ئەوی شایانی باسە ماوەیەك لەمەوبەر (٣٤٤) ماڵە جوتیار لە هەمان گوند سەرو تەلەفزیونێکیان وەرگرتبوو. بەم پێیە ژمارەی ئەو تەلەفزیۆنانەی کە دیاری بەڕێز سەرکۆمارن و لە پارێزگای هەولێر بەسەر ماڵە جوتیاردا دابەش کراون گەیشتونەتە دوو هەزارو ٣١٣ تەلەفزیون و لەم گوندانە دابەش کراون: شۆرش، قوشتەپە، هەریر، بەحرکە، دیانا، کەس نەزان، ئەوەی شایانی باسە سەرۆکی بەڕێز کاتی خۆی فرمانی دا کە لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ٣٢ هەزار تەلەفزیون بەسەر ماڵە جوتیارەکانی گوندە هاوچەرخەکاندا دابەش بکرێ.

ئا. د. ع

کۆبونەوەی ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

هەفتەی رابوردوو ئەنجومەنی راپەڕندانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بە سەرۆکایەتی بەڕێز احمد النقشبندی سەرۆکی ئەنجومەنەکە چل و یەکەمین کۆبونەوەی خۆی کرد. ئەنجومەن لەم کۆبونەوەیەدا باسی چەند مەسەلەو بابەتێکی کردووە کە پەیوەندییان بە ناوچەکەوە هەیە. هەر وەها جێگای دروستکردنی ٢٣ گازینۆی گەشتی لە پارێزگاکانی ناوچەکەدا دەست نیشان کردووە کە بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

دە گازینۆ لە پارێزگای سلێمانی ٨ گازینۆ لە هەولێرو ٤ گازینۆ لە پارێزگای دهۆك.

هەر وەها لە کۆبونەوەکەدا چەند بڕیارێکی هەر دوو پارێزگای هەولێرو سلێمانی پەسەند کراون کە بریتی بوون لە خەرج کردنی بیست هەزار دینار بۆ کڕینی ئامێرو کەل و پەلی پێویست بۆ قوتابخانەکانی پارێزگای سلێمانی و کڕینی زەوی و زار بۆ خانووی کرێکاران لە هەولێر.

ئەنجومەن لەو هەنگاوانەش ورد بۆتەوە کە بۆ گەڵاڵە کردنی نەخشەی ساڵانەی پرۆژەکانی ئایندە هاوێژراون کە لە لایەن بەڕێوەبەرایەتییەکانی دەزگاکانی ئۆتۆنۆمییەوە بۆ تێکڕای ناوچەکە پێشنیاد کراوە.

بڕیاریش وایە کە ئەنجومەن لە کۆبونەوەکانی لەمەولایدا لە نەخشە پێشنیار کراوەکانی ساڵانەی پرۆژەکانی ناوەچەکە بکۆڵێتەوە بۆ ئەوەی دوای بەکخستنیان پێشکەش بە ئەنجومەنی یاسادانان بکرێ تاوەکو پەسەند بکرێن.

ئا. د. ع

چەند پرۆژەیەکی خزمەتگوزاریی لە پارێزگای هەولێر

ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری ناوخۆی ناوچەی ئۆتۆنۆمی چەند پرۆژەیەکی خزمەت ـ گوزاریی لە چەند ناوچەیەکی پارێزگاکەدا تەواو کردووە کە بە تێکڕایی ملیۆنێك و ٣٨١ هەزارو ٥٤٣ دیناریان تێ چووە.

ئەم پرۆژانە بریتی بوون لە دروستکردنی ٦٩ قوتابخانەی سەرەتایی و ناوەندی و ١٩ خانوو بۆ مامۆستایان و سێ مەڵبەندی تەندروستی و شەش نانەواخانەو سێ بازاری نوێ و باخچەی منداڵان و مزگەوتێك و بارەگای لقی یەکێتی گشتی لاوانی عیراق و فراوان کردنەوەی کردنەوەی چەند قوتابخانەو دایەرەیەك.

ئا. د. ع

یەکەم دەورەی "هاوڕێ جیگر" بۆ ئامیر فەسیلەکانی رێکخراوی پێشرەوان لە هەولێر کرایەوە

هاوڕێ عبدالغفار عبدالقادر ئەندامی سەرکردایەتی لقی ژوورووی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست هەفتەی رابوردوو یەکەم دەورەی « هاوڕێ جێگر » ی بۆ ئامیر فەسیلەکانی رێکخراوی پێشرەوان کردەوە، کە لە ژێر دروشمی « ئامیری دامەزراوە تەعبەوییەکان لە پاشە رۆژدا فەرماندەی رێکخراوەکەن » کرایەوە.

لە دەورەکەدا کە لە پەیمانگای تەکنیکی کشتوکاڵ لە ناحیە خەبات رێکخراو ١٥ رۆژ درێژە دەکێشێ ٩٦٥ پێشرەو بەسێ جار تیایدا بەشدار ئەبن و هەر جارە پێنج رۆژ ئەخایەنی و مەشق لە سەر شێوازەکانی رێکخستن و بەڕێوە بردنی دامەزراوە تەعبەوییەکانی پێشرەوان ئەکەن و چەند وتارێکی جۆربەجۆری بیرییان تیادا بۆ ئەخوێندرێتەوە.

هاوڕێ عبدالغفار لە سەرەتادا وتارێکی خوێندەوە تێیدا دووپاتی کردەوە کە سەرکردایەتی حزب و شورش بە تەنگەوەیە کە نەوەی شۆرش بە جۆرێك پەروەردە بکات کە لەگەڵ بیرو ئاواتەکانی حزبدا بگونجێ. هەر وەها داوای کرد کە بایەخ بە پێگەیاندنی بەشدار بووانی دەورەکە بدرێ بۆ ئەوەی بتوانن بە باشترین شێوە ئەرکی سەرکردایەتی کردنی دامەزراوەکانی رێکخراوی پێشرەوان رابپەڕێنن.

ئنجا ئامیری دەورەکە وتارێکی خوێندەوە تێیدا سروشت و ئامانجەکانی کردنەوەی دەورەکەی باس کرد.

لە ئاهەنگی کردنەوەی دەورەکەدا هەردوو هاوڕێ صائل ابراهیم ئەندامی سەرکردایەتی لقی ژوورو، ولید خلیل العایش ئەندامی سەرکردایەتی لقی هەولێرو هاوڕێ مینان پولص سەرۆکی مەکتەبی رێکخراوی یەکێتی گشتی لاوانی عیراق و ئەندامانی مەکتەبی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بەشدار بوون.

پتر لە سێ ملیۆن دیناری تر بۆ هەردوو شارەوانی هەولێرو سلێمانی دانرا

لیژنەی بەرزی کاروباری ژوورو لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش قایل بوو کە سێ ملیۆن و ٤٠٧ هەزارو ٢٠٠ دیناری تر بۆ هەردوو شارەوانی هەولێرو سلێمانی دابنرێ ئەمە جگە لەو بودجە ئاساییەی بۆ هەردوو شارەوانییەکە دانرابوو.

بەڕێز احمد عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئەم هەواڵەی راگەیاندو وتی: بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش لە جەژنەکانی نەورۆزی رابوردوودا سەری لە هەردوو پارێزگاکە داو دۆخی هەردوو شارەوانییەکەی خراپە بەر دەست و دوای ئەم سەردانە ئەما پارەیەیان بۆ دانرا. هەروەها وتی ئەم هەنگاوە نیشانەی ئەو بایەخەیە کە سەرکردایەتی حزب و شۆرش بە ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئەدات.. لەم پارەیە ملیۆنێك و ٩٧٦ هەزارو ٢٠٠ دیناری بۆ شارەوانی هەولێرو ملیۆنێك و ٤٣١ هەزار دیناری بۆ شارەوانی سلێمانی ئەبێت.

وە لەم پارەیە، ملیۆنێك و ٣٩٧ هەزار دیناری بۆ جێ بەجێ کردنی چەند پرۆژەیەکی دەست و بردی شارەوانی دانەنرێ و ملیۆنێك و ٦٠٠ هەزار دیناریش بۆ کڕینی ١١٨ مەکینەی جۆربەجۆرە بۆ جێ بەجێ کردنی پرۆژەکان و ئەو پارەیەش کە ئەمێنێتەوەو کە ٤١٠ هەزارو ٢٠٠ دینار ئەو قەرزانەی پێ ئەدرێتەوە کە لە سەر هەردوو شارەوانییەکەن..

ئا. د. ع

١٣ خەستەخانەی نوێ لە پارێزگاکانی وڵاتدا دروست دەکرێن

وەزارەتی نیشتەجێ کردن و ئاوەدان کردنەوە لە نیوەی دووەمی ئەم ساڵدا دەست دەکا بە دروستکردنی ١٣ خەستەخانە لە چەند پارێزگایەکی وڵاتدا.

بەڕێز عدنان عبود شریف سەرۆکی دەزگای گشتی مەبانی لە وەزارەتی ناوبراو رایگەیاندووە کە لەمانە پێنج خەستەخانەیان هی منداڵ و منداڵ بوونە کە هەر یەکەی (٢٠٠) قەرەوێڵەی تێدا دەبێ و دووانیان لە (مدینة الثورة) و ئەوانی تر لە (ذی قار) القادسیە و الانبار) دروست ئەکرێتەو بەم زووانەش بە قۆنتەرات ئەدرێن.

هەروەها وتی ئێستاکە لەو/ تەندەرانە /دەکۆڵینەوە کە دەربارەی بە قۆنتەرات گرتنی چوار خەستەخانە پێشکەشمان کراون و کە هەر یەکەیان ((٤٠٠) قەرەوێڵەی تێدایەو لە (کاظمیە) و (ناصریە) و هەولێرو (صلاح الدین) دروست ئەکرێن.

لە لایەکی ترەوە ئەوەشی ئاشکرا کرد کە دەزگای ناوبراو چوار خەستەخانەی تری بە دروستکردن داوە کە بەم شێوەیەن:

خەستەخانەی ناوەندی منداڵ لە گەرەکی ئیسکانی بەغدا کە ٣٥٠ قەرەوێڵەییە یەکێك لە عەممارە کە (٢٥٠) قەرەوێڵەی تێدا دەبێ و بڕیاریش وایە کە چەند خەستەخانەیەکی تر لە چەند پارێزگایێکی وڵاتدا تەواو ببن.

ئا. د. ع

دروێنە لە پارێزگای سلێمانی

● تائێستا لە پارێزگای سلێمانی بەرێگای میکانیکییانە ٧٨ هەزارو ٦٤ دۆنم پەڵە گەنم و جۆ دروێنە کراوە. لە لایەکی ترەوە بە دەست ٥٥ هەزار دۆنم دەغڵ و دان دروێنە کراوەو بڕیاریش وایە کە لە مەولا ئەوەی ماوە بە هەردوو شێوە دروێنە بکرێ و کە بریتییە لە ٤٥٢ هەزارو ٤٨٥ دۆنم گەنم و جۆ.

بەسەرکردنەوەی پێداویستی یەکانی گوندی بیکوفە

هەفتەی رابوردوو بەڕێز یحیی محمد رشید پارێزگاری دهۆك و هاوڕێ مزهر مطني ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی لقی دهۆکی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی سەریان لە گوندی هاوچەرخی بیکوفە داوە بۆ بە سەر کردنەوەی و ئاگادار بوون لە پێداویستییەکانی.

بەڕێز پارێزگاری دهۆك لە سەردانەکەدا دووپاتی کردەوە کە سەر کردایەتی حزب و شۆرش بە تەنگەوەیە باشترین خزمەت گوزاریی پێشکەش بە هاووڵاتییان بکرێت بۆ گەیشتن بە وەدی هێنانی لادێی پەرە سەندووی سوشیالیستییانەو داوای کرد کە بە پێی ئەو توانایانەی لە بەر دەست دان چەند پرۆژەیەکی بچوکی بەرهەم داریی دابمەزرێن.

هەر وەها بە ڕێز پارێزگارو هاوڕێ مطني سەریان لە شوێنی دروست کردنی باخچەیەکی منداڵان و دوو قوتابخانەی سەرەتایی و قوتابخانەیەکی ئامادەیی و بارەگای ئەنجومەنی گەل و نیقابەی کرێکاران داوە کە ٣٢١ هەزار دینارییان تێ ئەچێت و لەم گوندەدا دروست ئەکرێن. بە ڕێز پارێزگاری دهۆك وتی: لە سەرانسەری پارێزگاکەدا نزیکەی ١١ پرۆژەی پەروەردەیی و کۆمەڵایەتی بە دەستەوەن دروست بکرێن کە چوار ملیۆن و ١١٦ هەزار دینارییان تێ ئەچێت و بڕیار وایە کە لە کۆتایی ساڵی ئایندەدا تەواو ببن.

چەند پرۆژەیەکی نوێی گەشت و گوزار

ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبردنی شارەوانی و هاوینە هەوارەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی چەند پرۆژەیەکی گەشت و گوزاری تەواو کردووە کە ٣٢٧ هەزار دینارییان تێ چووە.

ئەم پرۆژانەش بریتی بوون لە دروستکردنی ٤٥ خانووی گەشت لە هاوینە هەواری (صلاح الدین) و کازینۆیەك لە چنارۆکی قەزای کۆیە کە ٥٠ هەزار دیناری تێ چووە.

١٨ مزگەوت لە گوندە هاوچەرخەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دروست ئەکرێ

ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی کاروباری ئەوقافی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دروستکردنی ١٨ مزگەوتی لە گوندە هاوچرخەکانی ناوچەکەدا کە ٩٨٠ هەزار دینارییان تێ ئەچێ بە قۆنتەرات داوە.

ئەم مزگەوتانە بەم شێوەیە ئەبن ١٠ مزگەوت لە هەولێرو ٤ لە سلێمانی و ئەوانی تر لە دهوك.

هەروەها ئەمینداریتی گشتی ناوبراو دروستکردنی پەیمانگای ئیسلامی و بەشێکی ناوخۆیی ئەم پەیمانگایە لە هەولێرو ١١ مزگەوتی تر لە ناوچەکەدا بە ملیونێك و ٤٢٠ هەزار دینار بە قۆنتەرات داوە.

سەرچاوەیەکی لێ پرسراو لە ئەمینداریتییەکەدا روونی کردەوە کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش دوو ملیۆن دیناری بۆ چاککردنەوەو تەیارکردنی مزگەوتەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی تەرخان کردووە.

ئا. د. ع

تەواوکردنی ـ٧٠ـ خانوو لە پارێزگای دهۆك

لەم رۆژانەدا ئیدارەمحەلی پارێزگای دهۆك ٧٠ خانوی تەواوکرد کە ملیونێك و ١٨٥ هەزار دینارییان تێ چووە.

ئەم خانوانەش لەم گوندانە دروستکراون: دەشتی تازی دیرەلوك، سوری، قدس، باطوفە، درکار عجم، برشقی، بیزاوە لە قەزای ئامێدی و زاخۆ.

هەر خانووەش دوو ژوورو پێداویستییەکانی تری تێدایە.

لێ پرسراوێك لە ئیدارەمحەلی پارێزگاکە وتی: وا چاوەڕوان ئەکرێ کە لە ناوەڕاستی مانگی ئابدا (٥٠) خانوون تر لە گوندەکان تەواو بێ و بەم پێیە ژمارەی خانووەکانی گوندە هاوچەرخەکان ئەگاتە ٣ هەزارو ٧٠٠ خانوو کە بەسەر ١١ گوندی هاوچەرخی پارێزگاکەدا دابەش کراون و ٥ ملیون و ٩٠٠ هەزار دیناریشیان تێ چووە.

ئا. د. ع

کۆنفرانسی سەرۆکەکانی دەزگا تەندروستییەکانی پارێزگاکانی ناوچەی ژوورو

هەفتەی رابوردوو لە پارێزگای سلێمانی کۆنفرانسی سەرۆکەکانی دەزگا تەندروستییەکانی پارێزگاکانی ناوچەی ژوورو بەسترا. دکتور سعدون خلیفە بەڕێوەبەری گشتی پاراستنی تەندروستی و چەند لێ پرسراوێك لە وەزارەتی تەندروستی و ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی کاروباری کۆمەڵایەتی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە کۆنفرانسەکەدا ئامادە بوون.

بەشدار بووانی کۆنفرانسەکە لە بەرنامەکانی پاراستن کە وەزارەتی تەندروستی بۆ ناوچەکەی داناوە لە گەڵ ئەو تەگەرەو کۆسپانە دینە بەر دەمیان کۆڵیوەتەوەو باسی چونیەتی لە ناوبردنی ناوچەکەیان کردووە لە گەڵ ئەو هەنگاوانەی پێویستە بۆ لە ناو بردنیان بهاوێژرێن.

هەروەها کۆنفرانسەکە باسی چونیەتی لە ناوبردنی لەرزو تا (مەلاریا) ی کردووە بە تایبەتی لە وەرزی هاوین و گەشت و گوزاردا. لە لایەکی ترەوە کۆنفرانسەکە لە پێویستییەکانی دەزگاو دامەزراوە تەندردستییەکانی ناوچەکەی کۆڵیتەوە لە گەڵ ئەو ئامێرو کەل و پەل و کادیرە پزیشکی و تەکنیکییانەی پێویستیان پێیەتی.

بڕیاریش وایە کە کۆنفرانسی ئایندە لە مانگی ئابدا لە پارێزگای نەینەوادا ببەسترێ. ئەمەش بۆ جێ بەجێ کردنی نەخشەکەی وەزارەت، سەبارەت بە بەستنی کۆنفرانسی دەوری هەر دوو مانگ جارێك بۆ پارێزگاکانی ناوچەی ژوورو.

ئا. د. ع

Institut Kurde de Paris

شانۆی نوێ سەر بەکام چەرخە؟

نووسینی پیتر فایس
گۆڕینی فاضل جاف

شانۆی نوێ ئەوەتا لە کۆشکی سەدەی ڕابوردوودا لەنگەری گرتوە لە جیهانی ڕۆژ ئاواوا لەکام مەڵبەندی شانۆ کە زۆر ئاپۆرەو شوێنانەدا گوزەران دەکات کە بەکرێ تێدا دانیشتوە لە کاتێکدا خەڵکێکی زۆر بەناو لاریگاکاندا بلاوبوونەتەوە لە هەمان وەختیشدا سینەماکان لە تەرەقەکردن و پەرەسەندندایە ·

کاتێ دەچێتە ژوورەوە لەسەر شاشەیەکی یەك مەودابەدا جیهانی عاجباتی و ئەفسون کاری دەبینێت · زانستی نوێ و تەکنەلۆژیا خەیاڵی بینین ئازاددەکات · فلیمیش لە بەکارهێنانی کەرەسەی پیشەگەریدا ؛ کە لە لێکۆڵینەوەی زانستییەوە بە دەستی دێنێت · دەتوانێ ئەرزو ئاسمان ناو دەریاکان پیشان بدات و بە بامەکەی بە هەموو سوچێکی ماڵەکان بگەیەنێ واتە بۆ دوورترین جێگا تارادەیەك بە هۆی (لقطە)ی سینەمایی نزیکەوە یا بەرزکردنەوەی دەنگ و موسیقا دەکات بچوکترین شتی ناوماڵ ·

بەڵام بینەری ئەمڕۆمان کە دەیەوێ شانۆگەریەك ببینێ تەختەی شانۆکەڵە ڕووی ئەکتەرو دیمەنەکانەوە وەختێ دەبینێ هەر بەو جۆرەی کە لە دێرینەوەو دوور خەیاڵ پێشکەشدەکرا · واتە بەو جۆرەی کە پێشەوەی شانۆکە لە سەر دەمی (ڕاپەڕین)ە لە سەدەی شانزەهەمدا هاتەکایەوە ·

ئەوەی کە تاکو ئێستاش هاتۆتەکایەوە نزمترین ڕادەیە لەو فۆرمە کۆنانە کە لەجیهانی نۆیدا ماوەتەوە · جا ئایە دەبوا بۆ مادەی دراماو شیعرەکەی هیچ جیاوازیەکیان لەگەڵ شێوەکانی ژیانماندا نەبێ کە ئەویش لە گۆڕاندایە

مێزی خڕ بۆ خۆی باشترین داهێنان بوو گەر لەگەڵ شانۆدا بەراوورد بکرێ · بۆ یەکەم جاریش لە پەنجاکانی سەدەی نۆزدەهەمدا بەکارهێنراو ئەمڕۆش لە کۆمیدیای موسیقادا بەکاردەهێنرێت · تەختە بچوکە ئاسایەکەی شانۆش هەر وەکو جاران کە چۆن شانۆگەری خێزانی بچوکی لەسەر پیشاندەدرا ؛ پیشاندەدرا · تارادەیەك ناجوڵێتەوە ·

ئەم تەختەیە ··· ناجوڵێتەوە ··· فراوانتر نابێ ··· ناگۆڕێت ··· نالەخشێت جا دەبێ لەم بوارە تەسکەدا درامێکانمان چەرخێ بهەژێنن کەپرە لە ڕەهێڵەو گۆڕان شۆڕش و ڕوخانی بنەماڵەکان هەموو شتێ بە پێی تەکنیکی تازە گۆڕا جەنگ و هێرش بردن ، ڕەفتارەکانمان ، تەنانەت بیرکردنەوەشمان ، هەموو ئەمانە گۆڕان تەنیا شانۆ نەبێت · تاکو شکسپیر کە هەموو سوچێکی شانۆی بەکارهێنا بۆ ئەوەی جیهانێکی ئازاد لە سنووری شوێن و زەماندا بنیات بنێت تاکو ئێستاش هەر ئەو شۆڕشگێرترە ·

هەوڵدان و تێگەیشتن لە مەسەلەی دەنگ لە ڕێی بەکارهێنانی مۆسیقاو (مؤثرات)ی دەنگ لەشانۆدا ئیمکانیاتی وامان بۆ دەرەخسێنێ کە بە بیرماندا نایەت پیشاندانی وێنەی بزێو لەسەر شاشەداو ئامێری ڕەنگ کردن و ئەو هاو تەریب بونەی کە لە نێوان ڕوناکی و تیشکی فلیمەکەدایەو جوڵاندنی تەختەی شانۆکە بە جۆرێکی تەواو · نا لەڕێی ئەمانەوەو بە هۆی چەندین ڕێگای تریشەوە زانست ئەوەی گۆڕی کە بتوانێ جێی سەندوقە کۆنەکەی دونیا بگرێتەوە · چی ئەبێ ئەگەر ئەم زانستییە بچێتە ناو کۆشك و تەلارێکی تازەوە تەختەی شانۆکە بکاتە مەکینەیەکی شانۆیی شتە عاجباتێکانی دونیاو بیکاتە مەیدانی کێشەی فکر · یا تەنانەت بینەران لە دەوری ئەم میزە خڕەدا دانیشێنێ بۆ ئەوەی وامەی چەق بەستنی شانۆی ئەمڕۆمان بە شێوەیەکی دینامیکی بتەقێنێتەوە من ئەوە دەڵێم مەرج نیە تەکنیکی تازە تێکرا دڵسۆزی شانۆ بێت بەڵام دەتوانێ تەعبیر لە ناوەڕۆکی نۆی بکات ئەویش بە تەقاندنەوەی توانای بەهرەداری نوسەرو ئەکتەرو ··· دەرهێنەرەکان ·

میر هۆڵد هەوڵی ئەوەی دا – بەپێی پێویستی بە فۆرمی تازە بۆ دەربڕینی بیری نۆی – شانۆی چەق بەستووی کۆن پشت گوێ بخات ئەویش بە سەپاندنی جوڵانەوەی ئوتروپاتیکی بەسەر ئەکتەرەکانیدا بەڵام لە جیاتی ئەوەی تەختەی شانۆ کە لەو کۆتانە ڕزگار بکات · لەم لاوە ئەکتەرەکانی ژێر ڕکێفی یاسایەکی میکانیکی بزێوی ئەوتۆ کە زۆر جار بیرو باوەڕەکانی خۆی شێوەیەکی نابوتی وەردەگرت · ئەگەر ئەکتەرێکی شانۆی مایر هۆڵدا وای پێویست کرد لەسەر پەیژەیەکدا وەنەلۆگێکی دوورو درێژ بڵێ · هەموو ئەو کۆتە فیزیکیانەی ڕێی جوڵانەوەی تەبیعی لێدەگرن بۆیە مایر هۆڵد چەند جوڵانەوەیەکی وای فەرز کردە سەر ئەکتەرەکانی کە کە چەماندنەوەی لەش لەگەڵ جوڵانەوەی پەیژەکەدا بگونجێنێ ·

هەر چۆنێك بێت دەبێ فێری ئەوە بین چۆن گونجان لە نێوان جوڵانەوەو پەیژەکەدا وەدەس بێنین بە شێوەیەك لە کۆتەکانی پیشەوەی شانۆدا دەرباز بین ·

دەبێ هونەرمەندی ئازادو سەربەخۆبین بتوانین سیفاتی فیزیقی شانۆ بەکاربێنین · هەروەك چۆن وێنەکێشێ لەسەر پارچە خامێکدا بە سەربەستی ڕەنگەکانی تێکەڵ بەیەکتری دەکات · بەم پێیە جیهازی جوڵانەوەی خڕۆك و مێزی خڕو شانۆی نزم **(کە بە گوێرەی پێویست بەرز و نزم دەکرێت** پەیژەی بزێو پردی ئاڵی و مەسعەدەکان بەکار دێنین · هەروەها فیلمیش بەشێوەیەك کە بگونجێ لەگەڵ شانۆدا بەکاری دێنین · ئیتر لەمەوە بوارەکانی تری ئیش کردن وەکو بواری سایکۆلۆژی و مەلحەمی بخەنە پێش چاو · لەمەوە دژاودژی نێوان بیری هۆشمەندانەو بیری (لاواعی) دەردەکەوێ · بەم شێوەیە دەکرێ مەنەلۆك ببێ بە شتێکی بنیراو هەروەها دەکرێ خواستی ناوەوەی مرۆڤ پیشان بدرێ و وردە تێبینییە بچوکەکانیشی بە چاو ببینرێن سەر چاوەی دافعەکانیشی بزانین · هەموو شتانە دەکرێ بە ڕووبەڕوو کردنەوەی دژاودژی نێوان ئەم مادە تازەیەی کە لە

بڕوانە ل٧

گەر لە تۆدا بتوێمەوە بۆ کوێم دەبەیت ؟!

● پێشکەشە بە کەڵە هونەرمەند سەید عەلی ئەسغەی گۆرانی بێژ

« ١ »

ماندوو نەبووم ·
بەڵام قورسایی ساڵانی چاوەڕوانیی ··
ماندووی کردم
ئەی تەنیاکەی ژێر ساباتی کۆمەڵێ خەمی ووردیلە ··
دەنگێ لە دەمارەکانمەوە ·
هەتاوەدای بەرزبوونەوەیەتی ··
ئەوەی لەگەڵ ئەو دەنگەدا بتوێتەوە
تێدەگات کە · ج چاو سەوزێ
توقمی ئەم ئازارە شێتەی کردم ···
دەزانیت کێ ؛
پەڕەوازەی « مەملەکەتی » چەندەها پرسیاری کردم··
ئەی تەنیاکەی ژێر ئەو ساباتە تەنیایە
گەر لە تۆدا بتوێمەوە ·
بۆ کوێم دەبەیت ؟!

« ٢ »

ئازاری چاوەکانت دەدەم ؛؟
وا وەستی خۆت وتلی ساتێك گریان دەکەی ؟ !
تاکو لەگەڵ ئەمەی نەشکا · بێمە دەرێ ؟!
« خۆشەویستی » یش ·
وەکو ساوای خەندەکانی تۆ ناسکەو
گەر بەتوندیی بیدرکێنی ·
گیان دەرنابێ
هەروو لە سەر لێوت دەمرێ ·· !
عەشقیش وێنەی · هەناسەی کۆڕدوشار دراو
بەکۆڵانی ؛
هەزار ژانی ،
بەبێ سەرو شوێنا دەبرێ ··!

« ٣ »

تۆ لە خۆتدا دەتوێیتەوەو
لە ئازاری منا ناژیت ؛
بۆیە تاوێ
لا ئادەیتە سەر کارێزی فرمێسکمو
بە میوانی دڵە بێئۆقرەکەم نابیت !!

« ٤ »

چاوەڕوانییت ،
هەموو ساتێ دەبێ بە شمشێری تیژو ؛
یەك ؛ یەك ملی بەستەکانم دەبەڕێنێ ···
چاوەڕوانییت ،
دەبێ بە بروسکە ، بەدگر
چاوەکانم دەسووتێنێ ؛
هەناوم دەکاتە پشکۆ ···
ئای ئەو ساتەی ؛
ئای لە وشوێنەی ؛
چاوەڕوانیی تیا دەکوژرێ
دەڵێی دەردی چاوەڕوانییت نەحەشتووە
دەنا ئێستا ،
دڵت بۆمن دادەخورپێ..! ··
ئەی تەنیا کە ···!!

شیعری جەمال غەمبار
سلێمانی – ١٩٧٨

کورتەچیرۆك

قرچەی نیوەڕۆ

هێرۆ گۆران

وەستاکە دەستی بۆ ئەو زەوییە ڕاکێشا کە لەبەردەمیا بە لاکێش درێژبووبوو · سێ لای زەوییەکە ڕاستەوڕاست بە هێڵ دیاری کرابوو و لای چوارەمی سێبەری دیوارێکی کەوتبوە سەر کە سەرەتای زنجیرەی ڕیزە خانوەکانی ئەو کەڕەکەبوە · لەسێ لاکەی تری یەوە گژو گیا وردیکی کێوی بلاو ئەبونەوە بەرەو دووری لە ماوەیەکی بەرینا لەبەر گزنگی هەتاوی بەیانا · وەستا ووتی :

–بیرت بێ کە خۆت زۆرت کرد کە ئەم کارە ئەنجام بەیت ، من ئەمتوانی کرێکاری ترت لەگەڵ بنێرم · بەڵام من گوزەرانی تۆ ئەزانم و خۆشت هەر واتویست ·هەر چۆنێك بێ پانی ئەم زەوییەمان ئەوێ ئامادە کرابێت تا ڕەنگی خانوەکەی لەسەر بڕێژین · وەڵامی کوڕەکە لەسەر ڕاوەشانێکدا دیاربوو·

وەستای بەڕێ کردوو · ·

کوڕە وەستا ·· سەرنجی ئەدایە زەوییەکە کە لەلایەك کۆمەڵێ بەردوو لەم لاو لەولاوە درك دەوری داوە · ئەمە ڕووبەری زەوییەکەبوو ·

دڵنەوایی خۆی کرد کە هەمیشە ئەتوانێ ئەم کارە ئەنجام بدا· ئەوەتا لەش قاڵبووی هێزو توانایە ·· بەڵێ ماسولکەکانی ڕتەوە ·

سەرەڕای ئەوەی کە ماوەیەك نەخۆشی لە پاڵەوە خستبووی · چەند سەعاتە ڕۆژی لێ ئەڕۆیشت کەسی نەئەبینی، تەنها دایکە پیرەکەی نەبێ · کە بە دڵی پڕ لە کوڵەوە بە دەورو پشتیا ئەهات و ئەچوو، نەیئەزانی ئەو تۆزە شۆرباوەی چۆن پەیدا ئەکرد ·چونکە ئەیزانی ماڵەکە بەتاڵبوو لە هەموو شتێك کە لێ بنرێ و بخورێ · ئەوە قوتوی شەکرو چای بەتاڵ ·· هەروەها ڕۆن و نیسك ، بەڵام ئێمڕو بە تەمای کرێی دوو ڕۆژی بە جارێك و، هەر لەبەر ئەوە بوو ئیشی دوو کرێکاری خستە ئەستۆی خۆی ؛ کە ئەوەندە دەرامەتی

ئێ [illegible]
ماڵەکە [illegible]
جارانی [illegible]
قوڵی [illegible]
سوورە [illegible]
سەری [illegible]
ڕاکێشا [illegible]
·· پ [illegible]
ساری [illegible]
بەفرەی باڵیان ئەکرد ·دەستی بە ئیش کرد ·· کۆسپو کەلەبەری زەوییەکەی دائەپاچی بەسەریەکدا ئەیروخاندن ·بۆیی یەق دانەوەی زەوی لوتی پڕکرد ·

بە نووکی پاچەکەی کەلێکی لێ کۆمەڵ کردن ، بەلایەکدا فڕێی ئەدان ·

خۆر ناوجەرگەی ئاسمانی کرتبوو · لەو قرچەی نیوەڕۆیەدا گەرما تاوی دابوو · کوڕەکە بە سەر قوڵی ئارەقی ناوچەوان و لاملی خۆی ئەسڕی ·

لە دوتوێی زەویدا دوو کرمی ڕەنگ بۆر دەرکەوتن ·· لە ژێر تیشکی خۆرا پێچیان ئەخوارد ·· کە ئەو بە پاچەکەی کردنی بە دووکەرتەوە تا ماوەیەکیش هەر ئەجوولان و لە دواییدا کپ بوون ··

چەند بێز لەم کرمانە ئەکاتەوە کەوا هێزی زەوی هەڵئەمژن ·· لە ناخی قوڵایی زەویدا ئەجوولێن بۆ ئەوەی خۆیان تێر خۆراك بکەن·· ئەوەش ڕەنگ سەوزەکانیان گژوگیا لە پێوەستەکانی ژیانی ئەبڕێت؟·· ئەمیش وەکو ئەو وایە بەڵام ڕەنگەکانیان ئەگۆڕێ · گەلێ ڕەنگیان هەیە بەڵام ئەم باشیان ئەناسێت ·

هەر لە کارابوو ·· کاتێك

بە باغ·· کاتێك بە خاکەناز · یا بە دەستە بەرە پێچکە دارەکەی ئەو کۆمەڵانەی فڕێ ئەدا لە کرێ کەوتنەوە · بەتەواوی کات نیوەڕۆ بوو کە لە سێبەری دیوارە بەرزەکەدا دانیشت ·· بە تومێك ناو [illegible] بەڵام [illegible] سەبووری ئەوی ئەدا ·تویشە بەرەکەی لەبەر دەمی خۆیا ڕاخست · ئەوی پێی بوو بە نانەوە خوارد · هەر لەیەکەم پاروو ئەوەی بەبیرا هات کە **ئەم نانەش ئەیخوات بەقەرزبوو** · لە عەینی کاتا پیاوەتی خاوەن قەرزەکەش ئەهێنایەوە بیر ·

کاتێ چاوی بە بەر دەمی خۆیا ئەگێڕا نانەکەی زیاتر بە دڵەوە ئەنووسا ؛ ئەو زەوییەی کە هەر لایەکی بەرەنگیەك ئەینوان · لە ملا کۆمەڵێك گڵی بۆر·· لەو لاوە هی سوور هەڵگەڕاو· لە شوێنێکدا کە زەوییەکە ڕیك خرابوو ·باوڕی بە خۆی نەبوو کە ئەو هەموو ئیشەی کردوە· بە سەرسوڕمانی بەوە ئەیڕوانییە زەویەکە ·· بیری لەو خانووە ئەکردەوە کە لەسەری ئەکرێت ·· خانویەك ئەبێ پڕ لە ژیان ··ڕۆژگارێکی هێمن و خۆش تیا ئەبرێتە سەر · قاقای پێکەنینی بڵندی تیا ئەزرنگێتەوە · هەروەها ڕۆژانی ئاڵۆزو ماتەم و ئازاری تیا ئەبێت · بە چاوی خەیاڵەوە خۆی کرد بە ژوورا · بە ناویا ئەگەڕاو ڕاڕەوەکانی ئەبڕی · منداڵی لێ بەدی کرد بە خۆش گەش بوبونەوە · بێگومان منداڵی تیا ئەبێ و خۆش گوزەران ئەبن · شادمان بوو بەو بیرە ڕاگوزارەی بە خەیاڵیا هات · قومێکی تری لە ئاوەکەدا · دوای ئەوە هەستی بەوەکرد کە لەشی خەریکە دائەهێزرێ · بە درێژایی سێبەرەکە ڕاکشا · سەری بە دیوارەکەوە نا · · وای هەستکرد کە هێزێکی نهێنی پێڵوی چاوەکانی دائەداتەوە ·· چاوی هەڵپڕوکاندو چەند جارێك تروکاندی .بەڵام لەشی زیاتر دائەهێزرا· هەستی بە قورسایی پێڵوەوە چوارپەلی خۆی کردو لەکارئەکەوتن لە ژێر ·· قورسای پێڵویەوە ئەیڕوانییە ئیشەکەی :

– ئیشێکی زۆرم ئەنجامدا ·· چۆن ئەم سستییە وەك شێر پەنجە دایە لەشم ·· بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دڵی بەوە خۆشبوو کە هێشتا هوشیاربوو · وئەیزانی کە گەلێ ئیش ماوە ئەنجامی بدات ·ئەوە زەوییەکە هێشتا نیوەی ماوە · کە ئەبێ بەرد و دڕکو دالی لێفڕێ بدا · جگە لەوەی ئەیزانی کە دایکی چاوەڕوانی ئەکات ··هەروەکو ماڵەبچکۆلەکەی کە بە هیوابوو ئاوەدانی بکات ·

ئەمانە هەمووی ئەزانێت ·· چاوەڕوانی چییە ؟ چاوەڕوانی ئەوەبێت سستی زیاتر بە بە دەمارەکانیا هەڵگەڕێت و سڕی بکات ·؟

لە شوێنی خوی ڕاپەڕی و باڵی لێهەوادا هەروەك یەکێك بیەوێت مۆتەکەی بیری ئاڵۆزی و تارماییەکانی لە خۆی دەرکات ·

باوەش بە هەواکردو بە دەنگی سازێك لە دەروونییەوە بە پێی ئاوازەکە سەمای لەگەڵ هەوادا ئەکرد ·· ئەیویست زیاتری لێ هەڵمژێت و ·

زیاتر ·· پاچەکەی لەگەڵ ئەو ئاوازەدا بەشداری سەماکەردو بە هەردوکیان سیمفونیایەك و داستانێکیان ئەگێڕایەوە ·· لەو کاتە کە خۆری نیوڕۆ زیاتر گەشی ئەبوەوە ·· پۆلێك مەل بە ئاسمانا تێئەپەڕین ···باڵیان بەیەکا ئەدا ·

کورتەچیرۆك

جیرە جیرێ گێرەکە

لەپڕ وەکو ئەستێرەکانی ئاسمان ڕژابنە ناو چیاو گردۆڵکەکانەوە کلۆپەکانی شار دەرکەوتن · لەگەڵ ئۆتۆمۆبیلەکەدا لەپەنا درەخت و دار ئەلەتریتەکانەوە کەوتنە چاوشارکێ · یەکێ لە دوو نەفەرەکە لەوی تریانی پرسی ··

– ئەرێ سەعاتمان کرد بەچەند ؟ بەچەند گەیشتین ؟

– سەعات نۆو چارەکە بەعنی بە ···

دەستی بە سووکانەکەوە لەرزی خۆی دا بە بنشدا · پێی بە بەنزیندا نا تەقە تەقی بۆلبرینەکان بەرزبوویەوە ··· بە هەورازەکەدا سەرکەوتن بە دەنگێکی پڕ لە پڕواوە ··

– شۆفەریش بوایە هەر بەوەندە دەگەیشت ئەمەی منیش جیاوازییەکی ئەوتۆی نییە لەگەڵ شۆفەردا ، چونکە شەش سلندەرە چوارسلندەر نییە ··مۆدێلی شەستە !

ناڵی دایەوە · پێی لە سەر بەنزین هەڵبڕی و بەنەرمی خستییە سەر برێکەکە · دەستی بە سووکانەکەوە شل کرد · ئۆتۆمۆبیلەکە لەسەرخۆ بەلێژییەکەدا چووە خوارەوە ·· « ئەرەوەڵلا هیچ جیاوازییەکی نییە · بەڵام بڵێم چی خەڵکی هەر سەیری ڕواڵەت دەکەن ·· دەوەرە شەق مەبە ! »

ئەوپڕ بەو پەڕی داخ و تووڕەیییەوە دەنگی هەڵبڕی ··

– دەوەرە شەق مەبە ·· توشەرەفتان ئەوە ئەوە جوانبوو !

بە هەموو مەمنوونییەتێکەوە سواربوون ، کە چی لە دوایدا دەڵێن ، تۆ بڵێی ئۆتۆمۆبیلەکەش بمانگەیەنێتە جێ ، ئەمە جوانە ؟! گاڵتەکردن بە ماڵی خەڵکی شتێکی جوانە ؟ !

– ئەوەڵلا کاکە جوان نییە · جا دەڵێی چی ؟!

– چۆن چی دەڵێم ؟ چاویان دەردەهێنم · چاکم نەکرد ؟

– تو شەرەف حەقم نەبوو ؟ حەقم نەبوو ئاوا دایان بەزێنمەوە ·

– وەڵلا حەقت بوو · بەڵام تۆ بووەستایتایە ئەفەر زۆربوو ·

– ناکاکە نا ؛ تۆ دەڵێی چی ؟ نابرام بە شەرەف شخارتەیەکی بنایە بە ئۆتۆمۆبیلەکەوە هەر ئەوەوندەم پێ ناخۆش دەبوو · بەشەرەف ئێوەش زۆرتان کرد باوکم ئۆتۆمۆبیلەکەم چییەتی ؟!

لەو کاتەدا گەیشتنە سەر پردەکە ئۆتۆمۆبیلەکە ناسەیەکی کرد ناڵەی لێهەستا · ناوسکی هەڵتەکاندن ·· گێرەکەی بە جیرە جیر گوڕی ·· ئۆتۆمۆبیلەکە لەرزی ·· « **ئەم بۆلبرینانەی پەکیان کەوتووە ، دەبێ بیانگۆڕم ناتوانم سەفەرێکی تری پێ بکەم** »

نزیك شوێنی وەستانەکە بوونەوە ، ئەستێرەکان لە پشت درەختەکانەوە خۆیان شاردەوە · ڕووناکییەکی زەرد دای پۆشین ، ڕادیۆکەی کوژاندەوە ئۆتۆمۆبیلەکەی هێواش کردەوە · لای دا ·· وەستان · دابەزی ··پاش کەمێ دەنگەدەنگ سواربونەوەو دەرکاکەی بە توندی دایەیەکدا · ناڵەی لێوەهات ·

– ئەوە چیبوو ؟

– دەڵێ یەکێ لە لایتەکانی ئیش ناکا

هەردوو نەفەرەکە بە سەرزەنشتییەوە ··

– چۆن ؟ کاکە چۆن دەبێ ؟

– چۆن پێت نەزانیوە · ئاخر ئەوەیە ئۆتۆمۆبیلی کۆن پیاو هەق نییە قەت ئۆتۆمۆبیلی کۆن بکڕێ ··

– کاکە تۆ چی بۆمن باسدەکەی ؟ بە شەرەف من خۆم حەز لە ئۆتۆمۆبیلی تازە ناکەم زیانی لە قازانجی زۆرترە · ئەم هەموو ڕووداو وەرگەڕان و بەزمە هۆی چییە ؟ هەمووی ئۆتۆمۆبیلی تازەیە · بە خۆت ئازانی سووکەو بەدەستەوە دێ · پێی پیا دەنێی · کاتێ بە خۆت دەزانی لە سەر سەدو بیست دەنیتر بڕۆ دەی ··

یەکێ لە دوو نەفەرەکە دەستی کرد بە پێکەنین و بە گاڵتە پێکردنێکەوە ·

– ئۆتۆمۆبیلی کۆن · نەبێ · هەرگەیشتە سەر پەنجا هەموو گیانی دێتە لەرزین و تەقە تەق !

دەموچاوی سوور هەڵگەڕا · سووکانەکەی توندگرت و بە دەنگێکی هێمن و خەماوییەوە ··

– مەبەستت ئۆتۆمۆبیلەکەی منە · نا وانییە ئەم تەقە هینی بۆلبرینەکانییەتی هەر ئەوەندە بگۆڕیم تەقەی تیا نامێنێ ·

خۆیانکرد بە ناو شاردا جادەکان هێمن و دووکانەکان داخراوبوون ··

« ئەمجارەش شتەکانم چاك بۆ دەرچوو تا جارێکی تر خوا کەریمە لە تەعتیلا خوا یار بێ دوو سێ ڕۆژی هەوڵی هەموو ڕۆژ دوو سێ سەفەری پێدەکەم ·· پاشان منداڵەکانیش دەبەم بۆ بەغدا بای باڵێکی خۆیان بدەن ·· هەر لەوێش دەستێکی پیادەهێنم و چاکی دەکەم ·· »

دەستێکیدا بە ناوچەوانیدا ··

– ئەمڕۆ ئەم تەقە تەقە مێشکی کونکردم ڕەنگە ئێوە زۆر گوێتان نەدابێتێ بەڵام من ··· پێچی پێ کردەوە لە نێوان دوو کۆڵەکەدا بە گێکی ئانا · دابەزین · بانگی دەڵاڵەکەی کرد ·· دوو سێ چرپە چرپیان کرد لەپڕ ئاوڕیدایەوە بۆ دوو نەفەرەکە کەخەریك بوون لەگەراجەکە دەچوونە دەردوە بە دەنگێکی پڕخۆشی و کامەرانییەوە ··

– وەرن کاکە وەرن گوێتان لێبێ خەبەرە ؟

– سێ برادەرەکە کە دابەزینەوەو سواری تۆیۆتاکە بوون ، هێشتا نەگەیشتوون ·

دایە قاقای پێکەنین ··

– بەشەرەفم نارۆم تا لێرە چاوەڕوانیان دەکەم تادێن ، بابزانن ئەوەی لێی دابەزین و ووتیان کۆنە پێش جەنابیان لێرەیە با بزانن تاجارێکی تر لە خۆیانەوە ماڵی خەڵکی نەشکێنن ·

شیرین ·ك
١٩٧٩-٣-٢٩

Institut Kurde de Paris

هاوکاری لە بواری
نەهێشتنی نەخوێندەواری دا

ئاشکرایە بەرپابوونی بیری نەهێشتنی نەخوێندەواری لەپێش ساڵی ١٩٢٢ەوە سەری هەڵداوەو هەوڵدراوە بـــۆ ڕامالینی ئەم دەردە سامناکـە کوشندەیـــە لە ناو کۆمەڵەکەماندا ٠٠٠ جا ئـەو هەوڵدانە لابەلایی بوبێ یان تاکە کەسێك کردبێتی ٠٠٠ یان لە نێوان خێزانێکدا بوبێت ٠٠٠ یان دەستپێشکەری مامۆستایەك بوبێت لـــە لە گوندێکا لە هەستێکی نەتەوایەتییەوە کردبێتی کـــە ئەو نەخوێندەوارانە لە ڕەش بینی ڕزگـــار بـــکا ٠٠٠

یان لەو هەستو ســـۆزەوە بوە کە هەموو ڕۆژێك زیانـی لەگەڵ دانیشتوانـــی ئـــەو ناوە بەسەر بردوە ٠٠٠ یـــان لەوەوە ڕێکخراوێکی پیشەیـی یا گەلی داوای لێکردووە کـــە هەستێت بەو کارە مەزنە ٠٠٠

ئەمانە ئەگەر بوبێو کرابن . کارێکی تاکە کەسی بـــووەو ڕێبازێکی دیاریکراوو پلانێکـی تایبەتی نەبووە کە پەیـــڕەوی بکرێو پاڵپشتو هاندەرێکـــی واشی نەبووە کە کارەکە بـــە بەردەوامی بهێڵێتەوەو هیـــچ ڕێکخراوو نەقابەیەکیشـــــی بەرپرسیار نەکرابوو کە بـــە تەواوی هاریـکاری بکـــاو مەبەستەکە بهێنێتەدی .

لەگەڵ ئەوەشدا دواکەوتنی باری کۆمەڵایەتیو سیاسـیو بوونی دەستەڵاتی ئیمپریالیزم ٠٠٠ ئەوەندەی تر کۆســـــی ناهەمـوارو دژواری هێناوەتـــە پێشو هەزاردەها قۆرتو تەنگو چەڵەمەیان لەسەر ڕێبازەکـــە قووت کردۆتەوە ٠٠٠ کەوایان لەو نەخوێندەوارە کردووە کـە بە ڕوویی دەست لەو خوێندنە هەڵگرن کە ڕەخساوە بۆیـــان بەڵام ئەو کەسانەی کە خاوەنی هەستی هۆشو نەتەوایەتـــی بوون زیاتر بە بەرۆشــــی خوێندنەکەوە بوونو هۆیەکـی کارێکەرو هاندەریش بوون بـۆ بەردەوامـــی فێربـــوونو بەرپەرچی ئەو پروپاگەنـــدە نابەجیانەی ئیمپریالیزمـــان ئەدایەوە کە ڕێکیان ئەخســـت بەڕیاری ئەوەی ڕۆڵەکانـــی گەل ئەوەندەی تر بـــــە نەخوێندەوارو نەزان بهێڵنەوە ٠٠٠ لەبەر ئەوە تێئەکۆشانو خۆیان ماندوو ئەکرد تا بگەنە ئەو مەبەستەی کە بتوانن مەرامـــــی ئیمپریالیزم پوچەڵ بکەنەوە .

پێشڕەوی ئـەم کـــارە مەزنە ئەو مامۆستا بەجەرگانە بوون کە لەپێش ساڵەکانـــی پەنجادا وەکو مۆم ئەسوتان بۆ گەیاندنی ئەو پەیامە پیرۆزەو دەورێکی کاریگەریان هـــەبوە لەم بوارەدا ٠٠ پاش ئـــەوان ڕێکخراوە پیشەییو گەلییەکان بزوینەری ئەو هێرشە بوون . ڕۆژ بەڕۆژ بەرەو پەرەسەندن هاتووە تاڵە دوای ساڵـــی ١٩٦٨ەوە بەتەواوی بایەخــی پێدراو ئاشکرا کرا .

هەر چەندە لە ساڵانـــــی پێشودا ئەو ئەنجامە نەدراوەتە دەست کە بەرامبەر ئـــــەو هەوڵو توانایە بوبـێ کـــــە دراوە لە پێناویدا لەبەر ئـــەو هۆیانەی کە ئیمپریالیـــزم ئەیهێنایە پێشـــــ کـــەوای لێکردبوو لە چوار چێوەیەکـــی تەسکی نادیاردا بمێنێتـــەوە بەڵام پاش دەرچوونی یاساکانی نەهێشتنی نەخوێنـــدەواری لەعێراقدا ٠٠٠ ڕێکخـــراوە پیشـــەییو گەلیـــەکانو نەقابەکانو دامو دەزگاکانـــی دەوڵەت کەوتنە خـــۆیانو ئەوەی زیاتر بووە هانـــدەرو بزوێنەری ئەم کارە مەزنـــە ئەو بیرو هۆشە بوو کـــــە لەمێشکی چەندەها تێکۆشـــەری بەجەرگی خوێن گـــەرمو شارەزادا بووە ویستویانـــە گیانی خۆیان بەخت بکـــەن لە پێناوی بەرژەوەندی گـــەلو نیشتماندا و مەبەستــــی سەرەکیان هەر ئەوە بوو کـار بکەنە سەر جەماوەر تا بـیان گۆڕنو لە کۆتو پێوەنـــدی نەزانینو دواکەوتویی دەریـــان بهێننو ڕزگاریان بکەن لـــەو چەوساندنەوەیەو بیانخەنـــە سەر ئەو ڕێبازە کە ئاســـۆی ڕۆشنی داری چارەنووســــی گەلەکەمان لێوە دیارە .

لەم تێروانینەوەو بە پاڵپشتی دەرچوونی یاساکە هەمـــوو دڵسۆزانو نەقابەو دەزگاکان کەوتنە خۆیان ئەم کارەیـــان گرتە ئەستۆو دەستیان کـــرد بە تێکۆشانێکی بەردەوام لــــە سەر ئەو ڕێرەو پلانە دانراوە کە نەخشەیان بۆ کێشاوە . بۆ هێنانەدی مەبەستەکـــــە پابەند بوون بە هەنگـــاوە کانیانەوە بـــــــۆ سەرکەوتنی هەروەکـــــو « لەبڕگەی (٦) بەنـــدی (١٤) یاســـــای نەهێشـــــتنی نەخوێندەواری تەوزیمـــــی ژمارە ٩٢ ســـاڵی ١٩٧٨ »دا هاتووە کە دیاریکردنـــــی دەستەڵاتەکانیان لە چوارچێوەی خۆیاندایە بۆ ئەوەی بە یارمەتی هەموو لایەك بگەینە ئـــەو ئەنجامە دیاریکراوە چونکە :

هەڵمەتی نەهێشتنـــــی نەخوێندەواری ئەرکێکـــی نیشتمانیو نەتەوایەتـــیو مرۆڤایەتیەو پێویستە هەمـوو بەشداری تێدابکەن ٠٠

نەخوێندەوارەکان فێربکەنو هاندەریان بن بۆ خوێندن ٠٠٠ نەخوێندەوارەکانیش هـــەوڵ بدەن فێر ببن تا خۆیـــانو گەلەکەیان لە شەوەزەنگـــی نەزانین ڕزگار دەکەنو لـــەو ماوە دیاریکراوەدا بەو ئاواتـــە دێرینە بگەینو بڵێیـــــــن نەتەوەیەکی خوێندەوارین .

سەرچاوەکان :

١ – دور المنظمات المهنيـــة والشعبية بقلم استاذ خالـــد شوكري شوكت / مجلة المعلـم الجديد ص١٢ تشرين الثاني ١٩٧٨ .

٢ – قانون محو الاميـــة الالزامي رقم ٩٢ لسنة ١٩٧٨ .

– ئومێد کاکە ڕەش –

خانەی چاودێری کردنی پیرو پەککەوتەکان لە هەولێر

بەر لە ماوەیەك ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری کۆمەڵایەتی خانەیەکی بـــۆ چاودێریکردنـــی پیـــرو پەککەوتووکان لە هەولێـــر کردەوە ، بۆ ئـــەوەی پتـــر شارەزای شێوەو کاری ئـــەم خانەیە ببین چاوپێکەوتنێکمان لەگـــەڵ کاك شـــریف علي عبداللەی بەڕێوەبەرەکەدا کـــرد کە گوتی :

بە پێی ژمـــارە (١٠)ی ڕژێمـــی دەزگاکـــانـــی چاودێریکردنی پەککەوتووکان کە ساڵی ١٩٥٩ دەرچـــووە ، هەر کەسێکی عراقی تەمەنـــی لە (٦٠) ساڵ تێپەڕ بووبێتو هیچ کەسێکی نەبێت بە خێوی بکاتو چ نەخۆشیەکـــی درمی یان نەخۆشیەکی گەدەومێشکی نەبێت لەم دەزگایـــــە وەردەگیرێتو چاودێـــری دەکرێت .

بەر لە هەفتەیەکیشـــس بەڕێوەبەریتی پۆلیســـی هەولێر هەڵمەتێکی بـــەرفراوانی کردو گشـــت دەرۆزەکەرانو پیرە بێکەسو کارەکانی کۆکردەوە . تا وای لێهات ژمارەی وەرگیراوەکانمان گەیشـــتە (٣٤) کەس ؛ بەڵام ئێستا تەنیا هەشـــتیان ماون . ئەوانی تر یەکێکیان نەخۆشیەکی درمی هەبـــوو ناردمانە نەخۆشخانـــەو . دوایش لەسەر داوای خۆیان چوون بۆ دهۆك کە لەویشـــس خانەی چاودێریکردن هـــەیە . (٢٤) یشیان دەرۆزەکەربوون بەڵێنی سەرکاغەزو کەفالەتێکی باوەڕپێکراو لەلایەن کاتبـــی عەدلەوە بە (١٠٠) دیناریان داوە کەوا ئیشێك بۆ خـــۆ بدۆزنەوەو ئیتـــر دەرۆزە نەکەن ٠٠

دەربارەی بیناو فەرمانبەرەکانی سەر بە خانەکەشـــس کـــاك شریف گوتی :

بینا تازەکەمان چوار هۆڵی گەورەی هەیە کـە جێگـــای (٥٦) کەسی تێدا هەیـــە ، یەك هۆڵمان بۆ ئافرەتان داناوە کە (٢٨) کەس دەگرێتـــەوەو ئەوانی تریش بـــۆ پیـــاوان ؛ ئێستاش یەك فەرمانبەر لــە زاتیەو چاپکەرێـــــكو لێکۆڵەرێکی کۆمەڵایەتـــیو چاودێرێکی ناوخۆمان هەیــــە لە کابانو کرێکارەکانـــی تری چێشتلێنانو پاککردنـــەوە . هەروەها سیستەرێك بەردەوام لێرەیە چاودێری تەندروستیی وەرگیراوەکـــان دەکـــاتو . هەریەکە لە هونەریەکان مانگی (١٠) دینار ئۆڤەرتایمیـــان دەدرێتێ .

دەربارەی ئەو هەشـــت پیرو پەککەوتووانەی ئێســـتا لە خانەنو چاودێری دەکرێن ، کاك شریف گوتی :

پێش هەموو شتێك تیشکی سینگیان وەردەگریـــنو پشکنینێکـــی تـــەواوی تەندروستیان دەکەیـن . ئەمجا سەریان دەشورێـــتو جلوبەرگیان دەگـــۆڕێـــتو جێگایەکی پاكو تەمیزیشـــیان دەدرێتێ بۆ حەسانـــەوەو نووستن ٠٠ سێ ژەمـــی تەواوی خواردنیشیان دەدرێتێ جگە لە میوەی پێویســـت . بەرنامەیەکی فراوانیشمان بـــۆ بەسەر بردنـــی کاتـــی وەرگیراوەکان داناوە کــــە شوێنێکی تایبەتیمان بۆ نوێـــژ تەرخان کردووەو . هەرچـەندە بیناکەمان نوێیە جـــــاری باخچەی نیە بەڵام بەم زووانە دەست بە ڕێکخستنی باخچەکە دەکەین ٠٠ ئەو کاتە مـــاوەو ڕێگا زۆر دەبێت بۆ خـــۆ خەریك کردنی وەرگیراوەکان ، جگە لەوەی کە نیازمانـــــە تەلەفزیۆنێك بکڕین کە ڕەنگـــە دەمێکی زۆری پێ ببەنە سەر . هەفتەی جارێکیش گەڕانێکـــی ناو شاریان پێ دەکەین .

دەربارەی پێویســـــتیو گیروگرفتەکانی خانەکەش کاك شریف گوتی :

پێویستیمان بە دووچاودێری کۆگا هەیە یەکیان بۆ بەیانـــیو ئەوی تریان بۆ ئێوارە . هەروەها شەش هاریکار (معين) مـــان پێویستە کە دوانیان ئافرەت بن سێ بۆ بەیانیو سێ بـــۆ ئێوارە ؛ چونکە وەرگیراوەکان بەردەوام لێرەنو بـــەردەوام پێویستیان بە چاودێـــــریو هاریکاری هەیە ٠٠ هەروەهـــا پێویستمان بە ئۆتۆمبێلێکە . کە ئێستا ئێمەو خانـــــەی چاودێریکردنی کچان بـــــە نیشتمانەوە بە یـــــەك ئۆتۆمبێل کاروبارمان بەڕێوە دەبەین . هەروەها پێویستمان بە تەلەفۆنەکە دەستەبـــەرك دەزگای میری لێرەیە هیچیـــان تەلەفۆنیان نیە . ئێستاشـــس گیروگرفتێکی ئەوتۆمان هەیە ئەی هەموو پێویستیانەی لـــە بیر بردبنەوە کە ئاومان نیە ! کاتی کە لە بەڕێوەبەرێتـــــی شارەوانی هەولێریش دەپرسین دەڵێت مۆتۆر شکاوە! جێگـــای داخیشە کە بە تانکەریشـــس ئاومان نادانێ ! بێگومان ئـــەم هەموو تێبینیانەمان بـــــە لێپرسراوەکان ڕاگەیانـــدووەو چاومان لە دەرچوونی ڕژێمـــی تازە چاودێریکردنی پەککەوتوو- کانە کەوا ڕەچاو دەکرێـــت ئەم هەموو پێویستـــــیو گیروگرفتانە چارە بکات .

فیصل مصطفی ئەم ڕیپۆرتاژەی ئامادە کردوە

کۆمەڵایەتی کە بوونە هـــۆی نەناردنی ئافرەتی تازەپـــێ گەیشتوو بۆ قوتابخانـــە

٢ ـ خۆدزینەوەی قوتابییان لە قوتابخانە سەرەتاییەکان :

بەم جۆرە خوێندنی خۆیـــان بەجێ دەهێشت یا لەبەر ئـەو ئەو هۆیانە کە لە ســـەرەوە باسمان لێوەکردن یا لەبـــەر کەم هۆشیاری فێربـــوون لەو قوتابخانانەدا ونەبوونـی شێوازی دڵخۆشکەر کە بـــاڵ بەو منالانەوە بنێ خۆیـــان بگەیەننە قوتابخانەکان هەروەها نەبوونی هاوسەنگی لە نێـــوان فێربوونی نووسینو خوێندنو فێربوونی زانیاری ئـــــەم هۆیەش ئەگەڕێتەوە ســـەر بینابەتی قوتابخانەکەو بچووکیو دڵتەنگیو نەبوونی هـــۆی حەسانەوە بۆ ئەوەی منـــاڵ بتوانێ بە ئارەزووی خـــۆی چالاکییەکانی لەو قوناغـــەدا بنوێنێ . هەروەها کەمـــی مامۆستا وتوانای زانیـــاریو پەروەردەییو شێوازی لـــە دەرس وتنەوەدا ومامەڵەکردنی لەگەڵ قوتابییان کارێکـــی گرنگە ئەکاتە سەر هۆشـــو بیریان وزیاتر پاڵیان پێـــوە دەنێ ڕوو بکەنە ئـــــەو قوتابخانانەو خوێندنیان تەواو بکەن .

٣ ـ کەوتن لە تاقیـــــی کردنەوەی قۆناغی سەرەتایـی بەسەرچاوەیەك لـــــە سەرچاوەکانی پتر بوونــــی ژمارەی هەرزەکـــــارە نەخوێندەوارەکان دەژمێـــری بەتایبەتی ڕێژەی کەوتن لــــە ساڵانی پێش بەرپابوونـــی شۆڕشی ١٧ی تەمـــــوزی پیرۆز زۆر بەرز بـــووەو بەرادەیەك هەندێ لـــــە قوتابخانەکان ڕێژەی گەیشتــە ٥٠٪ی ئەو قوتابیانەی کــــە لە تاقیکردنەوە بەشداریـــان کردووە .

ئەم دیاردەیە کە ئەبێتـــە هۆی نائومێدی ورەش بینـــی قوتابییە هەرزەکارەکان لـــە ئەنجامدا ئەبێتە هـــــۆی جیاکردنەوەیی گیانی سایکۆلۆژیان لە قوتابخانە ورقیان بەرامبەر قوتابخانە هەڵدەستێ وخۆیانی [illegible]

دەردەستیو هۆیەك لەهۆیەکانی لەرێ لادان پەیدا دەبێ .

● **پرۆگرامی خوێندن لـە قوتابخانەی هەرزەکاراندا**

ئامادەکردنی پرۆگرامی خوێندن لەقوتابخانەی هەرزەکارانـدا متمانەی بەو مـــوفرەداتو زارەوانە کردوە کە لــــە پرۆگرامی خوێندنی قوناخـــی سەرەتاییدا بەکار دەهێنـریو لەگەڵ تەمەنی قوتابیانـــدا لەنێو ١٠ـ١٥ ساڵە دەگونجێ . هەروەها پرۆگرامی ئاسایـی بەمەرجێك بتوانرێ ئـــەم پرۆگرامە تایبەتییە لە چـوار ساڵدا بخوێنرێ . ئەویش بـۆ کورت کردنەوەی ئەو ماوەیـەی لە دەستیان چووەو خۆیـــان نەگەیاندبووە قوتابخانــــە سەرەتاییەکان . لەبـــەر ئەمە پۆلی یەکەمو دووەم بـــۆ قۆناخی یەکەم تەرخان کراوەو پۆلی سێیەمو چوارەم بـــۆ قۆناخی دووەم تەرخان کراوەو پۆلی پێنجەم بۆ قوناخـــی سێیەمو پۆلی شەشەم بـــۆ قوناخی چوارەم تەرخان کراوە . ئەم قوتابخانانە . هەرزەکاران لە شارکاندا فێری هەنـــدێ پیشەسازی سادەو دەستی یە- کانیان دەکا . بەڵام قوتابخانەی هەرزەکارانی ناو لادێو بەپێی پرۆگرامی زانیاری زیاتـــر بایەخ دەدەنە کاروبـــاری کشتوکاڵیو بەخێوکردنی ئاژەڵ بەمەبەستی فێرکردنی ئافرەتی تازە پێگەیشتوو ئامادەکردنی بە شێوەیەك بتوانێ بە چاکیو شارەزایانە ئیشوکاری ئاکـاڵ بەڕێوەبەرێت وانەی ئابـووری ناومال . لەم قوتابخانـەدا . بایەخێکی چاکی پێ دراوە .

● **ئەنجام :**

کردنەوەی ئەم قوتابخانانـە بەهەنگاوێکی تاقی کردنەوەیی دەژمێرێ لێپرســــــراوان بایەخێکی ئەوتۆیان داوەتـێو هەمیشە لە پیاچوونـــەوەو وپێشکەش کردنی ڕاپورت لـە بارەی ئەو قوتابخانانـــەوەو چۆنیەتی بەڕێوەچوونی خوێندن تیایاندا بەردەوامن ئــــەم قوتابخانانە هەلێکی بەنرخـــی بۆ ئەو کەسانەی هەلـــی فێربوونیان لە دەست چووەو

بروانە ل٧

قوتابخانەی هەرزەکاران هەنگاوێکی پێشکەوتوانەیە بەرەو کۆمەڵێکی چاکتر

ئامادە کردنی ذكريات محمد حسن سميرە محمد علي کردویەتی بە کوردی .

بایەخدان بە قۆناغـــی منالیەتیو پەروەردەکردنو ئەمین کردنی دوا ڕۆژی ، یەکێکە لـە گرنگترین بنەڕەتەکانی بنیاتنانی کومەڵی پێشکەوتوو ، دوور بێ لە لادانو نەخۆشـــیو دەردوبەڵای کۆمەڵایەتـــی لێپرسینەوەمان یەك بێ بـــۆ خولقاندنی نەوەیەکی نـــوێ شیاری بە توانا هەتا بـــۆی بکرێت لێپرسینەوەی ژیـــان بگرێتە ئەستۆی خـــۆیو نیشتمانو پاشەڕۆژی نەتەوە- کەی بنیات بنێ .

شۆڕشی ١٧ی تەمـــوز بایەخێکی گەورەی داوەتـــە کاروباری پەروەردە ؛ چونکـە پەروەردە : پەیوەنـــدی- یەکی توندو بەتینی بە نەخشەو پلانی پەرەپێدانی نەتەوایەتیەوە هەیە کە هەموو لایەکی وڵاتـی گرتووەتەوە هەروەها ئامادە- کردنی بە کادیری ئادەمیزادی بەتوانا ؛ بەتایبەتی وڵاتـــی عیراق کە لە شۆڕشێکـــی کشتوکاڵیو پیشەســـازی فرماندا دەژیو بـــەردەوام هەوڵی ڕەدنۆ هێنانی بەرهەمـی خۆبوون دەدات . بۆ پاراستنی مناڵـــی لە خەتەری نەخوێندەواریو لە ئەنجامە خراپەکانی ، یاسای بەزۆر فێرکردنی ساڵی ١٩٧٦ بۆ قۆناغی سەرەتایی دەرچـــو کە پێویستی کردوە هەمـــوو ئەو منالانەی تەمەنیـــان گەیشتووەتە شەش ساڵ خۆیان بگەیەننە قوتابخانەو لــــە خوێندندا بەردەوام بن تـــا قۆناغی سەرەتایی یا تەمەنـی پانزە ساڵی تەواو دەکەن . ئەم یاسایە لە ساڵی خوێندنـــی ١٩٧٨ـ١٩٧٩ جێبەجێ کراوە هەر وەها یاسای هەڵمەتی نیشتمانی سەرتاپاگیری بـــــۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری لە وڵاتدا لە یەکەم ڕۆژی مانگـی کانوونی یەکەم دەست بەجێ- بەجێ کردنی کراوە یاساکـــە بڕیاریدا هەرهاوڵاتی یەك لـە تەمەنی پانزە ساڵی تێپەڕیوە و لە چلو پێنج ساڵ تێپـــەڕی نەکردووەو خوێندنو نووسین نازانێو نەگەیشتووەتە پلەی شارستانیەت پێویستە خـۆی بگەیەنێتە مەڵبەندەکـــانـی نەهێشتنی نەخوێندەواری ؛ چونکە یاسای بەزۆر فێرکردنو هەڵمەتی نیشتمانی سەرتاپاگیری بۆ نەهێشتنی نەخوێنـدەواری هەندێك لەو هاوڵاتییانـــە ناگرێتەوە کە تەمەنیان لــــە نێوان ١٠ـ١٥ ساڵە چونکــە تەمەنیان لە ڕادەی بـــەرز تێپەڕیوە بۆ وەرگرتنیان لـــە قوتابخانە سەرەتاییەکان و ڕادەی نزم کەمترە بـــۆ وەرگرتنیان لە مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری لەبەر ئەوەی ئەم مەڵبەندانە ئـــەو بەشە دەگرێتەوە کە لە نێوان (١٥ـ٤٥) ساڵە ئەمەش لـــە هەرزەکاران پێك دێو دەبێتـــە سەرچاوەیەك نەخوێندەوارەکان بەرەو مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری هان دەدا لــــە ڕۆژی دەست پێکردنی هەڵمەتی نیشتمانی سەرتاپاگیری بـــۆ نەهێشتنی نەخوێندەوارییەوە تا ماوەی شەش ساڵ

● **بیری دروستکردنی قوتابخانەی هەرزەکاران ئـەوە**

● بۆ ئـــەو هـــاوڵاتی- یانەی چونکە تەمەنیان بۆتەهۆی وەرنەگرتنیان لە قوتابخانـــە سەرەتاییەکان لە مافـــی خوێندن بێ بەش نەبـــن وەزارەتی پەروەردە قوتابخانەی وای دامەزراندوە بەرنامەو **سیستەمی** تایبەتی خۆی هەبێ کە لەگەڵ قوتابخانە سەرەتایی- یەکان جیاوازبن هەیەو ئـــەو هەرزەکارانە دەچنە ئـــەم قوتابخانانە کە تەمەنیان لـــە نێو ١٠ـ١٥ ساڵەو نـــاوی قوتابخانەی هەرزەکارانی لێ نراوە .

دامودەزگاکانی پـــەروەردە بایەخێکی گەورەو ئەوتۆیـــان داوەتە ئەم جۆرە قوتابخانانـە بۆ ئەوەی لەگەڵ ئەو هـــەوڵ وکۆششە بگونجێ کە لە مەیدانی نەهێشتنی نەخوێندەواری دەدرێ [illegible] هاوڵاتییان [illegible] خوێندنو نووسین ببن وەك هاوڵاتییەکی بەرهەم هێنەر لە بنیاتنانی نیشتمانەکەیاندا بەشداری بکەن . ئـــەم قوتابخانانە لە سەرانســـەری پارێزگاکانی وڵات لە سەرەتای ساڵی خوێندنـــی ١٩٧٧ـ١٩٧٨ کراونەتەوە . ژمــــارەی قوتابخانەکان گەیشتونەتە (٤٥) قوتابخانە وژمـــارەی قوتابییەکانی ١٩٢١ قوتابـــی کوڕو کچن و لەم ساڵـــەدا گەیشتووەتە ١٠٦٣٢ قوتابـــی کوڕو کچ

● بیری دروستکردنی ئەم قوتابخانانە لەپاش لێکۆڵینەوەو کۆڕ بەستن لە لایـــــەن شارەزایانی پـــەروەردەوە هاتەکایەوە ئەم بیرە لە پاش لێکۆڵینەوەیەکی فـــراوانو هەوڵو کۆششێکی بێ وچانـــی شارەزایانی پـــــەروەردە جێبەجێ کراوە لەبەر ڕووناکـی ئەو دیاردەیەدا کە (نزیکـــەی بیست ملیۆن لە منالو ولاوان کە تا ئێستا هەلی فێربوونـــی گشتییان دەست نەکەوتـــووە یا بۆیان نەلواوە) کە ئەمیش ئەگەڕێتەوە سەر چەنـــــد هۆیەك :ـ

١ ـ زۆر لە منالان هەلێکـــی وایان بۆ نەلواوە تا خۆیـــان بگەیەننە قوتابخانە سەرەتایی- یەکان یا لەبەر نەبوونـــــی قوتابخانە لە ناوچەی نیشتەجێ [illegible] یا لەبەر هـــۆی ئابووریو کۆمەڵایەتـــی [illegible]

بڵاوکردنەوەی چاپەمەنی یان بازرگانی؟!

گومان لەوەدا نیە ، ئـــەو بارەی ئێستا چاپکـــراوی کوردی تیایە لە وڵاتەکەماندا، لەڕووی زۆری چاپکـــراوی بڵاوکراوەوەو لەڕووی بـەرەوپێرەوە چوونی خوێنەر بۆ ئـەو چاپکراوانە ، سەرەڕای ئـەوەی جێگای شانازییە ، هەمـــوو لایەکیشی شادو دڵخۆشـــس کردوەو دوو کەسی خوێنـەری دڵسۆز لەسەر ئەم ڕاستی یـە ناکۆك نین .

بەڵام ، دووشت جێگـــای داخێکی گەورەیە کە لەخوارەوە ڕوونیان دەکەینەوە ، جا بـەر لەو ڕوون کردنەوەیـــە ، حەزدەکەین ئەوە ئاشکرابێ ئەم قسانە لێرەدا لەبەر ئـــەوە نانووسین ، تەنیا لەبـــەر ئەوەی دەمانەوێ باسێکـــی وابنووسین . بەڵکو لە دەرکـــا کردنەوەی ئەم باسەدا پشـــت بەو نامەزۆرە دەبەستین کــــە لە خوێنەرانەوە دەمان گاتـــێو باری سەرنجیان لەگەڵ ئـــەم بیروڕایەدا یەکە کە ئێمـــە ڕای دەگەیەنین .

بێینەوە سەر ئـــەو دوو دیاردەیەی جێگای باس

یەکەم : زۆر بوونی کتێبی چاپکراوی کوردی لەم دواییەدا کارێکی وای کردوە . زۆرەکە ببێ بە بۆرو لە دە چاپکراودا تا شەشیان بێ تامو کـــاڵو کرچو تەنیا بەمەبەســـتی ناو یان فرۆشتنی چاپکـراونو هیچ کەلێنێکیان لە لایەنـــی ڕۆشنبیری کوردی پـــــڕ نەکردۆتەوە ئەگەر زەرەریـان نەدابێ . هەر هیچ نەبـــێ زەرەر لە گیرفانی خوێنـــەرو زەرەر لە خەریك کردنـــی چاپخانەکان .

دیاردەی دووەم ئـــــەو چاپکراوانەی بەکەڵکـــــنو سوودیان هەیە . فرۆشیـار ؛ یان دابەش کەر ، چونکە هـەر بردن بۆ بڵاوکردنـــەوەی قازانجە . [illegible] سەر چاپکراوەکە خوێنـــەری نیەو بە خوێندنەوە توانـــای کڕینی نابێ . یان ئـــەوەتە کارێکی وادەکەن . لەنرخـــە ئاساییەکەی خۆیشی بەگرانتر دەیفرۆشن . لەلایەنـــی دڵسۆزیەوە بۆ وشەی پیرۆزی کوردیو باری ڕۆشنبیریمـــان پێویستە دڵسۆزانە چارەسەری ئەم دیاردەیە بکرێو ئـارەزووی نوێبەتی خەڵك بۆ خوێندنەوەو گەڕان بەدوای فێربـــوونو ڕۆشنبیریدا فرسەت بەکارنەیەت بۆ « قازانج» و هەر لـــەم ڕووەشەوە ئەوەندە کتێبخانـە کوردییەکانی زۆرو بـــۆر ئەئاخنە ڕەفەکانیانەوە . مـــن دەڵێم . خۆزگە ساڵێك دە کتێب دەردەچو . بەڵام کتێبــــی مانەوەی دەیانو زیاتر ســـاڵ دەبوون ، نەك مانگی دە کتێبو جێی نیو کتێب لـــەڕووی ڕۆشنبیریو ئەدەبیو هونەری- گەیاندن بە نەتەوەکەمان .

،، نووسەر ،،

Institut Kurde de Paris

سەردانێك لـــە مزگـــەوتی گـــەورە :

شوێنەوارێکی پیرۆزی ئیسلامی لە سلێمانی وەمەڵبەندی رووناکی ئایـن و رۆشنبیری

فریا عبداللە ئامادەی کردوە

ئەگەر جاران لەبەر هـــەرهوبەك بوبێ مزگەوتەکـــانو جێگا ئاینی یەکانی تر مەڵبەندی رۆشنبیریو زانیاریو ئاینـی بوبێ ئەوا ئەمـــرۆ بـــەشانازی یەوە باسیان دەکەینو دەڵێین خزمەتێکی گەورەیـان کردوەو بناغەیەکی پتەویان بۆ ئەدەبو رۆشنبیری نەتـەوەکەمان بنیات ناوە ٠

ئەوەی لە شاری سلێمانیدا بوبێ بەبێ هەوڵو توانـــا کۆکرابێتەوەو لەلایەن وەزارەتی ئەوقافەوە کرابێ دەیخەینــە روو ٠

سەرەتا چوینــە لای کاك رەئوف محمد صالح بەڕێوەبەری ئەوقاف دەربـــارەی بەڕێوەبەرایەتی یەکەیان وتـی : ئەو جێگایانەی ئەوقـــاف سەرپەرشتیان دەکا بریتین لەو موڵکانەی کەوان لە ژێـــر دەستیداو بەرهەمو واریداتەکانیان بۆ بۆشتێکی خەیـــری وەك مزگەوتو موچـــەی پیاوە ئاینی یەکانو کـــارو کوزارانی شوێنەوارە ئاینـــی یەکان سەرف دەکرێ ٠ ئەمـرۆ لەشاری سـلێمانیدا (٨٦) مزگەوت هەیەو بەناوبانگـــت ترینیان مزگەوتی گـــەورەیە ئینجا (مەولانا خالد ٠)بۆیە ئەو دوانە چونکە یەکەمیـــان یەکێکە لەو مزگەوتانەی کـــە ئەمیری بابان ابراهیم پاشا لە نێوان ساڵانی ١١٩٩ ـ١٢٠٠ کۆچی ٠ ١٧٨٤ـ١٧٨٥ زاینـی دروستی کردوەو شێخ مارفی نۆدێی تیادا کـــردوە بـــە مامۆستاو کەلێك زانـــای گەورەی تیادا پـــەروەردە کراوە ٠ ئەوی کەشیـــان ئەورحمان پاشای بابان بـــۆ بۆ مەولانا خالدی دروســـت کردوەو ئەودی خۆی تیـــادا جێنشین بوە هەر بەنـــاوی خۆیەوە ناودار بـــــوە ٠ مزگەوتەکانی تریشــس وەك وتمان ژمارەیان ٨٦ دانەیـــە لەوانە ٥٦ مزگەوتیان سەر بە ئەوقافن ٠ بەڵام زوربـــەی هەرەزۆریان لەلایەن دانیشتوانی شارەوە دروست کـــراون ، ئەوانەی کەشیان کە ژمارەیان زۆر کەمە وەك مزکـــەوتـــی (عمری کوڕی خطاب) لـــە نیسکانو مزو گەوتی (بـــاش چاوەش) لە سیوان میـــری دروستیانی کردون ٠ ئیتـــر وردە وردە دەستی بەســـەر ئەوانی تریشدا کێشـــاوەو بوون بە موڵکی ئـــەوقافو بەردیان پێدراوە ٠

ئینجا کاك رەئوف وتـــی لەسایەی شۆڕشی ١٧ی تەموزو حزبی سەرکردەمان حزبـــی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا ، کاربەدەستانی ئەوقافوەك هەموو جێگایەکی تر ئـــاوڕی ئێدرایەوەو گۆڕانکاریەکـــی گەورەی بەسەردا هـــاتو لەلایەن سەرکردایەتی حزبو شۆڕشەوە بایەخێکـــی گەورە بە شوێنـــەوارە ئـــاینی یەکـــاندراوە ، بەمەو زیاد کردنی موچـــەی مامۆستا ئاینی یەکانو حیســـاب کردنی خزمەتی پێشویان بـــۆ ئێستاو دوارۆژیان بـــــە بەکجـــاری باری ئـــابوری رۆژانەیانی کۆڕی ٠ بــــۆ دوویاتی ئەمەش لـــــەرەدا بیرڕاو هەستی هەندێ لـــە مامۆستا ئاینی یەکان بەشێوە نوسین خۆیان دەخەینـەروو ٠ (من کە ناوم ابوبکر عزیز احمد ئیمامی مزگەوتی (حاجی‌حان) لە سلێمانی زور سوپاســـس مجلس قیادەی ثورە ئەکەم کە موافقەی کرد لەسەر گۆڕینـــی معاشی ئیمامو واعظـــاو حطیبەکانو تعدیلی معاشەکەی کردین بەپێ شهادات وەتایبەتی سوپاسی وەزیرو وزارتـــی اوقاف ئەکەم کە جوهدیکـــی زوری کرد بۆ موافقـــەی لەسەر مەبەستی ســـەزەوە)

پاشان مامۆستا علـــی عبدالعزیز محمد ئیمـــامو خونیە خوێنی مزگـــەوتـــی محمود پاشا لە هەڵەبجە بـــەم شێوەیە بۆی نوسین :(ئیمـــە هەموو شعور ئەکەین بـــە دڵسۆزی وزارەتی اوقـاف وە هەموو کاربەدەستانـــی اوقاف لەبارەی خزمەت کردنـــی مزگەوتو شوینە ئاینـــی ـ یەکانەوە هەروەها بەراستـــی وزارتی اوقافی‌عراق ئەتوانین بڵێین پیشەوایە بۆ هەمـــوو وزارەتەکانی اوقافی دولـــی ئیسلامی ئەمەش وەکـــت سیادتی وەزیری اوقاف دکتور احمد عبدالستار بوی باســـس کردوین ئەو خزمەتو زیـادەی معاشو تعمیری مزگـــەوت هەموی بە ئاراستەی قیادەیە لەسەر هەموبانەوە سەرۆکـــك احمد حسن البکر ، خـــوا پارمەتی هەموو لایەکـــت بدات بۆ خزمەتی ئاینـــی پیروزی ئیسلام وەگـــەلی مسلمان لە عراق خوشەویست وە لە هەموو جهانداو ئیسلام علی من اتبع الهدی) ٠

پێش ئەوەی ئێدە بەجـــێ بهێڵین و بڕۆنیە کتێبخانەکەی وەزارەتی ئەوقاف کاك رەئوف ســـتێکی دەربارەی بـــەم جەشنە پێوتین : بەپـــێی نەخشەی میری نیشتمانـــی سەبارەت بە بڵاو کردنـەوەی رۆشنبیری هەمە رەنگـــكو لەبەر ئەوەی کە شـــاری سلێمانی هەمیشە مەڵبەنـــدی پێگەیاندنی رۆشنبیـــرانو زانایانی ئاینی بوەو لەبـــەر ئەوەی ئەو شوێنە وارانـــە بەرهەمەکانیـــان کوێـــر نەبێتەوە وەزرەتی ئەوقـــاف بڕیاری‌دا کە لەپارێزگـــای سلێمانیدا کتێبخانەیەکـــی گشتی مەرکەزی بکرێتـەوە ٠

دوو وێنە لە کتێبـــــە نایابـــەکـــان

پاشان چوینە جـێگـــای ناوبراوو مامۆستـا محمود احمد محمد ئەمینـــــداری کتێبخانەکە پێوتین :

● گرنگ ترین کتێبـــی کتێبخانەکەمان کتێبی (مسالك الابصار من ممالك الامصـارو بدیع الاخبارو بلیغ الخطـــب والاشعار) ە کە خۆی ٢٠ بەرگەو ئێستا تەنها (٩)نۆ بەرگیان ماونو هیچ وێنـــەو دەست نوسێکی کەی لە هەموو جیهاندا نی یە ئەمەش محمـد بن صالح العصامی پێش ٣٠٠ ساڵ نووسیویەتی ٠

● بەدەگمەن ترینیـــان کتێبی تەفسیری قورئانـــە کە هەموو وشەکانی بە ئاوی زێڕ نوسراونو کاتی خـــۆی لە کتێبخانەی خەلیفـــەی عباسیدا (المهدی‌لدین اللـــە عباس المنصـور باللـــە) دا بەناوی (انوار التنزیلو اسرار التأویل)دا پارێزراوە ٠

● کۆنترین دەســـــت نوسمان دەگەڕێتەو ، بـــۆ سەدەی حەوتەمی کۆچـــی بەناوی الجمع بین العجمیین

● جوانترین هونـــەری وسین کە بە ئاوی ئاڵتـــون نوسراوەو ئێستا لای خۆمانـە تەفسیری قورئانە بەنـــێوی تفسیری جلالین ٠ گرنگـــی لەوەدایە کە ئەم کتێبانـــە هەریەکەیان لە قوژبنێکـــی کوردستانەوە کۆکراونەتـــەوەو زوربەی زۆریشیانمـان چنگ نەکەوتوە ٠

شایانی باسە کە بـــەم بۆنەیەوە مامۆستا شیـــخ محمد خاڵ (٦٤٥) کتێبـــی پڕبایەخی پێشکەشـس بـــەم کتێبخانەیە کردوە جێگـــای شانـــازی هـــەموو لایەکمانە

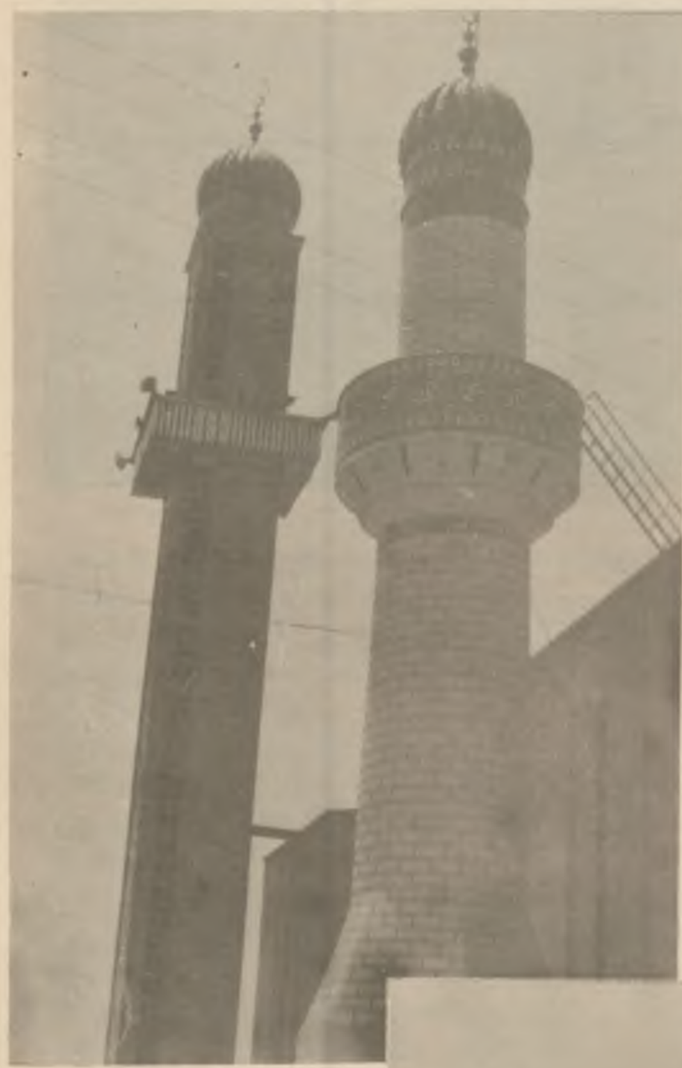

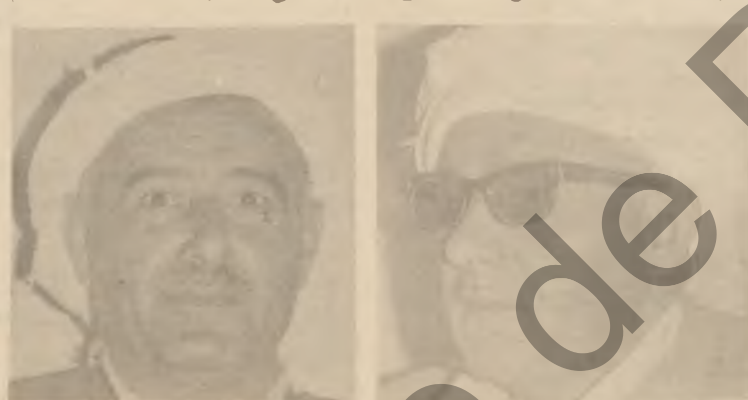

شـارەوانـی هـەولێـر لـە بـەردەم لـێ پرسینەوەی خەڵك وتوانـای خـۆیـدا

ئامادە کردنی بەشـــی لێکۆڵینەوە ●

ئەوەی سەرنج بدانـــــە گۆشەی ((هاوکاریو کۆمەڵانی خەڵك ٠ دەبینێ ٠ هـــەموو جارێ چەندان هاووڵاتـــی سکاڵا دەربارەی کەموکوڕی‌لە کاروباری هەندێ دامودەزگـــا بەرچاودەخەن، بێگومـــان ، پێشەکی دڵنیاین ، مەبەستـی هاووڵاتیان دڵسۆزیە ، بـــە دەنگەوە هاتنی ئێمەش لە بـەر چاو خستنی کەموو کوڕیەکان هەر لەدڵسۆزیەوە ، خـــۆ بە دەنگەوە هاتنی کاربەدەستان بۆ چارەسەری ئەو گیروگرفتانە دڵسۆزیەکی گەورەیە ، کەچـی بە داخەوە ، کەمتر لە لایـەن دامو دەزگاکانەوە ، بـــــە ئەنگەوە هاتنو وەڵام دانەوەمان پێدەگا ، هەرچەنـــــدە (سەرۆکایەتـــی دیوانـــی سەرۆکایەتی کۆمار) لە جارێ زیاتر راسپاردەی داوە بـــە هـــەمـــوو وەزارەتو دامو دەزگاکانی دەوڵەت کە بـــە شێوەیەکی تایبەت بە تەنـگ ئەو سـکالایانـــەوە بێـن هاووڵاتیەکان لە رۆژنامەکانـی ناوخۆدا بڵاوی دەکـەنـەوە ، ئەویش بە مەبەستی هاوکاری بیناکاریو بە پێی پێویستـی ئەرکی نیشتمانیو دڵسـۆزی بەرامبەر رۆڵەکانی کەلەکەمانو دوا راسپاردەی سەرۆکایەتـی کۆماریش ئەوە بوو کـــە لــە ١٣ـ٦ـ١٩٧٩دا لە رۆژنامەکانی ناوخۆدا بڵاو کرایەوە ٠

ئێمە لەم دواییەدا بـــە سەردانێکـــی کاروبـــاری رۆژنامەکەمان چویـن بـــۆ پارێزگای هەولێر ، بەنـــاو خەڵکدا گەڕاین ، زۆر هاووڵاتی سکاڵایان لە کەموو کوڕیەکانی شارەوانی هەولێر دەکـــرد ، سەرەڕای ئەوەی چەنـــدان نامەی هاووڵاتیان لەم بارەیەوە لە گۆشەی (هاوکـــاری و کۆمەڵانی خەڵك) دا بـــڵاو کراودتەوە ٠ بە داوا کاریەکانی خەڵکەوەو بە پێی ئـــەوەی خۆمان چاومان پێکەوتو لە بەر رووناکی ئەو پێشەکیەی لە سەرەوە دەستمان بۆکێشـا کە دەبێ بە تەنگ خواســـتو داواکاریەکانی خەڵکەوە بین ، بە تایبەتـــی ئەو بـــاری سەرنجانەی لە مەوقعـــی دڵسۆزیەوەو بە مەبەستـــی دڵسۆزیو بایەخدان بە سوودی گشتی بەر چاو دەخەرێـــن ؛ چوینە لای بەرێز کاك عبداللـە گەردی جێگری بەڕێوەبـەری شارەوانی هەولێر ، بـــــە رووکراوەی لە گەڵیا دوایـنو بۆ راستیو پاشە رۆژیشـــس دەیڵێین ٠ برای ناو براو بـــە هەمان گیانی هەست کردن بە لێپرسینەوە دەستی خستـــە سەر راستی گیروگرفتەکانـــی هەولێرو شارەوانی هەولێرو توانای ئەم دەزگایە بەرامبـەر خواستو داواکاری خەڵك ٠

یەکەم شت کە قسەمان لە سەر کرد ، دەربارەی کەمی خزمەتگوزاری پاکو خاوێنـــی شارەکە بوو ٠ بە پشت بەستن کە خۆمان بینیمانو ئـــەوەی لە دەمی خەڵك بیســـتمان ٠ وەڵامی کاك عبداللە گـــەردی بەرامبەر بە گیروگرفتـــی پاکو خاوێنی شەقـــامو کۆڵانەکان بەم جۆرە قسـەی بو کردین :

ـ دەربارەی گیروگرفتـــی پاکو خاوێنی دان بـــەوەدا دەنێین ئەم گیروگرفتە هەیـەو هۆیەکەشی کەمی ئیشکەرانـی پاك کردنەوەیە « واتە کەناس» و زۆر جار داوامان کردوە کـە میلاکی ئەم کارە زیاد بکـرێو تاکو ئێستا نەگەیشتوینەتـە وەڵامێکی دیار ، جاری ئـــەم مەسەلەیەش پەیوەندی بـــە میزانیەی شارەوانیەوە هەیەو میزانیەمان دیاری کراوەو لـە سنووری ئەو میزانیە زیاتـــر ناتوانین هەڵسوڕێین ٠ بێجگە لە مەش ؛ ئوتوموبیلـــــی

بە شەبەکەی منـــــاری هەبە تیوانرێ بە شێوەیەکـــی ریکو پێك لە گیروگرفتـــی ئاوی پیس رزگاری ببین ٠

● دیسان هاتینەو ســـەر چارەسەری کێشەی پـــاکو خاوێنیو ئەوەی شارەوانـــی ئەم بارەیەوە کردویەتی ٠ لـــەم بارەیەوە وتی :

ـ شارەوانی بەردەوامـە ٠ بۆ راپەڕاندنی پێویستیەکانـــی هاووڵاتیان بە پـــێی ئـــەو توانایەی هەیەتی ٠ بۆ نموونە لەم دواییەدا بیستو پـــەك هەزار کیسەی کۆ کردنـەوەی زبڵمان بە سەر خەڵدا بـــــە ئەرخێکی هەرزان دابەش کـرد

● ژەك شارەوانی لە لایەن خەڵکـــەوە گلەیی لێ دەکرێ ، شارەوانیش گلەیـــی کەمتەرخەمی دەکا ٠

● بە هاوکاری نێوان هاووڵاتیەکـانو شارەوانیدا لـە شارێکی پاکو خاوێنـــدا دەژین ٠

● شارەوانی گەلێ پرۆژەی بە کەڵکـی بەجێ هێناوەو گەلێکی تری بە دەستەوەیە٠

زبڵ کۆ کردنەوەمان کەمـــەو لە هەموو هەولێـــردا چـــوار ئوتوموبیلی بەو جۆرە هەیە ، دوو ئوتوموبیلیش بـــۆ راکیشانی ئاوی پیس ٠

● **کە باسی ئـەو ئـاوە پیسانەی لە زۆر کـــۆڵانو شەقامی شارەکەدا هاتـــە هاتە گۆڕی بەرێز جێگـــری بەڕیوەبەری شارەوانی وتی :**

ـ تا ئێستا بە شێکـــی تایبەتی بە زیرابەکان «مجاری» نیە، هەولێریش زۆر پێویستی

لە شەقامو گەرکـەکانـــدا ، هەروەها چەندان بەیاننامـەمان بۆ خەڵك بڵاو کردۆتەوە،کـــە داوای هاوکاریان لێ دەکەیـن لە گەڵ شارەوانی بۆ پـــاکو خاوێنی شارەکە ٠

● **جێگری بەڕیوەبـــەری شارەوانی سەرنجـــی بـۆ شتێکی گرنگ راکێشایـــن ئەویش ئەوەیە کە وتی :**

ـ ئێمە لە سەرەتای ریکادایـن چونکە شاری هەولێر کە لـــە ساڵی ١٩٦٥ دا نەوەد هەزار کەسی تیا بوو ئێستا بوە بـــە (١٩٣) هەزار سەر خێزان ٠ بەڵام ئیمکانیاتی شارەوانـــی هەمان ئیمکانیاتـــی ســـاڵی ١٩٦٥ !٠٠ ٠ لەو تەقەلایەی بۆ کورجو کوڵی پاکـردنەوەی شـــار کردومانـــە (٢٢) تراکتـۆرمـــان لە پـــاڵ ئوتومو بیلەکاندا خستۆتە کـار بۆ زبڵ کۆ کردنەوە ٠ بـــەڵام پێویستمان بـــە هاوکاری زۆرە تا بتوانین ئەرکی سەرشانمان جێ‌بەجێ بکەین ٠

● هاووڵاتیەك لە هەولێر پێی وتین (لە گـــەرەکی ئازادی مستەوصفێك هەیـــە لە ساڵی ٥٦ وە کراوەتـەوە ٠ هەر لەویش لە کۆڵانێکـــی پشت مستـــەوصفەکـــەوە بانەبەك هەیە ٠ شارەوانـــی کۆڵانی سەر بانەکەی قیرتـــاو کردوە ٠ کەچی رێگای بـــەر مستەوصفەکە پێویســـــت ترە قیرتاو نەکراوە ٠ ئەمەمان خستە بەر چاو جێگـــری بەڕێوەبەری شارەوانـــــیو بەم جۆرە وەڵامی دایەوە :

ـ ئەو مستوصفە ، تەنیـــا بەردەمەکەی مـاوە قیـــرتاو بکرێو بە شێکی زۆر کەمـــەو لە نزیك ترین هەلدا جێ‌بەجـێ دەبێ ٠

● لەو گیروگرفتانەی تـــر کە بەر چاوی بە رێز جێگـری شارەوانی هەولێرمان خســـت مەسەلەی پاکو خاوێنـــــی پردی « محطە » و جـــادەی ئاشتیو دوایی هاووڵاتیەك بـە ئێمـــەی وت: ترومپـــای «مضفە» ی تەبرناوا یـــەك مانگە لە کارکەوتوەو چـــاك نەکراوە ٠ لێرەدا جێگـــری بەڕیوەبەر بە تەلـــــەفون پەیوەندی لە گەڵ لایەنـــی لێپرسراو کرد کەچـــی لـە وەڵامدا وتی هیچ ترومپایـــەك نەوەستاوە ٠

سەرنج : دوای ئـــەوەی لە شارەوانـــی دەرچـــوین ، چوینە وەلای هەمان هاووڵاتیو دیمان وەك هەواڵمان زانـــی هیچ ترومپایەك لە تەبرئـــاوا نەوەستاوە ٠ هاووڵاتیەکەش لە بەر چاوی ئێمە پەیوەنـدی کرد بە لقی شارەوانـــی تەبرئاواوو کەچی سەیر ئەوە بوو وتی : (مـــاوەی ١٧ رۆژ دەبێ ترومپاکـــە لە کـــار کەوتوە !!) ٠

● بێگومان هەر وەك لـــە سەرەتاوە وتمان بـــەر چـــاو خستنی سەلبیاتی هـــەر دامودەزگایەك بەنیەت پاکـــی بێ، بۆ سوودی گشتی بێو بە مەبەستی گۆڕینی سەلبیەت بە ئیجابیەت بێ سەربەستەو رێگای لێ ناگیرێ ٠ دیســـان روودانی هەندی گیروگرفـــت لە کاروو باری دەزگایـــەدا ٠ نابێ بێتە هوی پشت گـــوێ خستنی کارە ئیجابیو سوود بەخشەکانی ٠ لە مەنطقـــی مەسئولیەتەوە دەڵێیـــن شارەوانی هەولێریش پێویستی بە هاوکاریو بە دنگەوە هاتنی خەڵك هەیە ٠

دەربارەی ئـــەو کارانە شارەوانی لە راپەڕاندنی پرۆژەکانیا کردویەتی بەرێـز جێگـــری بەڕێوە بـــەری شارەوانی وتی :

ـ لە ساڵی ١٩٧٨ دا بـــە ١١٠ هەزار دینار ٦٢ شـــەقام لە هەولێر تەواو کراوە بـــە درێژایی ٢٢ کیلو مەترو ٤٩٥ مەتر ٠ ئەو بەشەی کە مابوو بە ناوی مقاولەی ژمارە سێوە کە تەواو نەبووە ؛ بە هـــوی کەمتەرخەمی مقاولەکەوە بوە بۆیە ئێمەش ناچار بووین لێی بسەنینەوە ، دیسان مقاولـــەی ژمارە دووش تووشی هەمـــان کێشە بوە ٠ ئەم دوو پرۆژەیە لەو گیروگرفتانەن هاتونەتـــە رێمانو یەکێکە لە هوبەکانـــی سکاڵای هاووڵاتیانو ئێمەشـس بایەخ بە داوا کاریەکانیـــان دەدەینو پێویستی چارەسەری گیروگرفتەکانمان گەیاندۆتـە بەرز ترین شوێنـــــی لێپرسینەوە ٠

بروانە ل٧

ـ نامەی سلێمانی :

چەند بڕیارێکی لیژنەی راگەیاندنی هەڵمەتی نیشتمانی نەهێشتنی نەخوێندەواری

لەم دواییەدا لیژنـــەی راگەیاندنی مەرکەزی سەر بە ئەنجومەنی ناوخۆیی هەڵمەتـــی نیشتمانی نەهێشتنـــی نەخوێندەواری لە پارێزگـــای سلێمانیا بە سەرۆکایەتـــی هاورێ عبدالرزاق فـــارس‌راستگری سەرکردایەتی شعبەی سلێمانیدا بە ســـەرۆکایەتـــی سۆشیالیست کۆ بونەوەیەکی فراوانی کرد بۆ لێکۆڵینـــەوەی کاروباری لیژنەکە ٠

سەرەتا سەرۆکی لیژنەکـــەباسی کاروباری لیژنەکـەی کردوو باسی ئەو قۆناغانـەی کرد کە دەربارەی راگەیانـدن بڕیویانە لە گەڵ باسی ئـــەوگیروگرفتو تەنگو چەڵەمانەی کەهاتونە رێگایـــــانوچۆنیەتـی چارەســــــەر کردنیانو ئەوەی دوپـــــات کردەوە کە زۆر پێویســـتە کۆڕی فراوانو پێك گەبشتـن لە گەڵ جەماوەردا ســـــاز بکرێنو هەوڵ بدەن کـــــە هاوڵاتیان بە رەزای دڵـــەوە هەولێ سەرخستنی هەڵمەتەکە بدەنو بیگەیەننە ئەو رادەیەی کە چاودروان کـراوە ٠ دوای ئەوە بە درێژی تیشکی خستە سەر ئەو بڕیارە تایبەتیـــەی دەربارەی قوتابخانە گەلیەکان دەرچوو ؛ داوای لە ئەندامانی لیژنەکە کرد کە هەولێ باشـس بدەن بۆ روون کردنـــەوەی ئامانجەکانی بۆ هاووڵاتیـان ٠ بۆ ئەوەی دوای تەواو بوونـی قۆناغی بنەڕەتی نەهێشتنـــی نەخوێندەواری واز لە خوێندن نەبەنو لـــەم قوتابخانانـەدا درێژە بە خوێندن بدەن بـــۆتەواو کردنی قۆناغی سەرەتایی ٠ هەتا نەخوێندەواری نەتوانێ جارێکی‌تر بگەڕێتەوە ناومان ؛ دوای ئەوە بەرێزان ئەندامانـی‌لیژنەکە هەر یەکە کە باسێکـی چالاکیەکانی خۆیانیان کردوودوای لێکۆڵینەوە هەمـــوان پێکەوە گەشتنە ئـــــەم بڕیارانەی لای خوارەوە ٠

١ ـداوا بەڕێوە بەرێتـــی نەهێشتنی نەخوێنـــدەواری سلێمانی کرا ئەو داوایـــەی جێ‌بەجێ بکەن کە لێپرسراوانی بەشی راگەیاندنی لـــــە بەڕێوەبەرێتی نەهێشتنـــی نەخوێندەواری پارێزگاکانـی‌سلێمانیو هەولێرو دهۆك لـە کۆ بونەوەکەباندا بـــــەمشێوەیە داوایان کردبوو بـــۆ بەهێز کردنی بەشـــــــی‌راگەباندن لەو بەڕیوەبـەری‌ـ یەتیانەدا ٠

أ ـ لێپرسراوی راگەیاندن‌لە بەشەکەدا هەبێ ٠
ب ـ کەسێکان بۆ هونەری(تەشکیلیو خەت) یان هەبێ٠
ج ـ یەکێك بۆ وێنە گرتن٠
د ـ ئافرەتێك لە بەشەکـەداهەبێت ٠

٢ ـ بەرێز مهدی غفور شریف‌راپۆرتێکی ئەو کۆبونەوەیـەی خوێندەوە کە سەرۆکەکانـــی‌لیژنەی راگەیاندنی پارێزگاکان لە بەغدا بە ئامادەبوونی بەرێز محمد محجوب وەزیـــــری پەروەردە کردبویان ٠

ب ٠ هاوكاری

بروانە ل٧

Institut Kurde de Paris

ڤەچنینا بەیتا تەرگێ و گوتنەك لسەر بەکر بەگێ ئەرزی

- عبدالرحمن علی نقشبندی -

د هژمارا (٥٢) یێدا ژ ئوژارا (بەیانا) هێژا ٠ برادەر (حمدی عبدالحمید)ی بەیتا تەرگێ یا بەکربەگێ ئـەرزی با بەلاڤ کری ٠ لێ هندە ڕێزك زێ دکێم بوون و دیـــــا جوداهیەك دناڤبەرا وێ بەیتا هاتیە بەلاڤ کرن و ئەوا لنك مە هەی هەبو لەوا مە بباش زانی سەرژنوی بەلاڤ کەینەڤەو ژ جوداهیەك تێدا هاتبیت ئان ژ ڕاستکرنەك مە لــــێ کرییت مە باکریە دناڤبەرا خەلەکێدا ٠

دیسا مە بدەرفەت زانی کو چەند گوتنەکا لســەر ژیردکی و بلیمەتیا بەکربەگێ بکەین یێن کو لسەر دهێنە گوتن و ڤەکێران ٠

× - دبێژن بەکربەگێ ژبلی کو هوزانڤانەکـــــێ ژیردك و سەهردزابو ٠ ئولدارەکێ ژیهاتی ژی بوو قورئانـــا پیرۆز هەمی ژبەربو ٠ دبێژن ڕۆژەکێ ئەوو کوڕێ خو چونـە ئامێدیێ ٠ هەکو ژ ئەرزێ دەرکەفتین کوڕێ وی گـوتـێ : بابۆ کادێ بو مە تشتەکی ٠ سەرهاتیەکێ بێژە دا ڕێکا خــو بێ ببڕین ٠ بەکربەگی ژی دەست هاڤێتێ قورئان خاند هەتا گەهشتنە بەر دەرکەهێ کەلا ئامێدیێ و لوێرێ ختم کر ٠

دیسا بەکربەگێ هونەرمەندەکێ شهـــوار و ژیـــردك بو بەو ناڤ و دەنگێن وی گەهشتبونە هەمی دەرا ٠ دبێــــژن ڕۆژەکێ ئەوو کوڕێ خو چونە حیای دارا ٠ برێڤە بەکربەگێ قۆرمەکێ دارێ دیت ئینا برێ و دگەل خو هەلگرت ٠ هەکو هاتینە سەرکانیا گوندی قۆرمێ خو داناو چــو دانڤێــرێ بکەت ٠ ئینا کوڕێ وی داسك هەلگرت و تایەك ژوی قۆرمــێ بڕی ٠ هەکو بەکربەگێ نڤێژا خو بدویماهی ئینای کوتـــە کوڕێ خو : کوڕێ من تە گوهەکێ وی بڕی و ڕاست دگـوت چنکو هەکو کەردکێ داری ژ وی قۆرمێ چێکری گوهــەك تێڤە نەبو ٠

دیسا دبێژن هونەرمەندەکێ گەلە ژیردك ل ئامێدیــێ هەبو ٠ ئەوێ ناڤ و دەنگێن بەکربەگێ بهیستبون و دڤیـــــا هەڤڕکیێ دگەل بکەت ٠ ئینا ڕابو چاندکەکا دندکێت وەکـێ جەهی ژداری چێکرن و دانەڤ کوڕێ خوو بو بەکربەگــــێ ڕێکرن ٠ هەکو کوڕێ وی چوبە نك بەکربەگێ و چانـــدك دایەمێ ٠ بەکربەگێ زانی ئەڤە مهانەیە ئینا کوتە کورکــێ کا مامێ وەرە هێڤە ٠ کوڕك چو بنکڤە ٠ بەکربەگـــێ ژێ نەکرە ئەمەردێ تەڤشوێ خو بدەستەکی ژاکر و بدەســـتێ دی بوڕتا کوڕکی گرت و تازە کلوەاندکا سەرێ وی بتەڤشوی ودربایند و حلوی کرو کوتێ ئەڤێ هەڕە بێژە بابــێ خـو کا دێ شیێت هو کەت ٠ دیسا دبێژن بەکربەگێ تفەنکەکـــا داری چێکربوو بەرێن کویتی بێ دکوشتن ٠ دیسا سەفـەر ژێ بو ئامان سپی دکرن و دنەڤشاندن و هەتە فێ دویماهیـێ تراوێ ناڤ ڤەخازنا وی مابو کو دوپرۆکاتەمەنێ وی لسەربو ٠

(ســوبحـــان ژ شاهــێ جەلیـــل)
ئەمر کرە میکائیل
ڕەعدی دبــەربو دەلیل(١)
دا ئــــەز بکـــەم بەیانـــە
(تەرگێ برێژە ژ ئەســـمانــە)
(دوشـــیار بکـە نیسانــە)

× × ×

ئەو دەلیلــێ ڕەعدێ بـــە
ئــەو ناظرێ عــەوریــە
هاتو وەختێ ئافیــــە
وەختێ تەرگێ و بارانـێ
شەوکەت کەتـە نیسانێ
لعــەورا خوری دسانێ
وێ ل عەورا خوری دیسـا

چرپــە چرپا برویسـییـــا
(ئەسمان ب عەردیڤە نویسیا)(٢)
بو ڤرڤرو دەنگـــە دەنگ
قەدانەڤە گوهو ســــەنگ
(لدنیائێ نەمـــا ڕەنگ)

× × ×

دونیا رون بویە تـــاری
ڕۆژ داکەڤتە ئێڤاری
(وا هاتو تەرگێ ژێ دباری)
ئەمرێ خودێ هاتـــە سەر
(پەردا عەوری کەڤتە بەر)
هەوار خـــودێ و پێغەمبـــەر

× × ×

(هەوار خودێ چ دگرن
مەلەك وێ ل عەورا دخورن
پێکڤە دەســـتا ڤەگرن
ریحێ عاصف دبەر هات(٣)
(ل ئینسانا بویە زولمات)
(یاالله بێت و بێ ئافات)

× × ×

ئاڤـــا دباری ژ ئەسمانـــا
نزلبو ســـەر ئینسانا
ئاڤا ڕەش و توفانـــا
دوەحتێ چریـــا ئەول
(زاهەژاندێ ڤەبج ژدل)
(مێرزیەە بونە هیزل(٤))

× × ×

(مێرریڤە بونە رویسین)
ب ئەمرێ شاهـێ ئەمیـن
(٠ ٠ ٠ ٠)
(ژئەسمانا چت گـوڕی)
مەشیا گوندێ شاعری

× × ×

(بێ ستوین و ژۆر داهـاتێ) -٥-
ب هەیبەت و بەلاتێ
بو ڕۆژا عـــەرەساتێ
(چار کنار لێ ڤەبرین)
(تایێ دارا ژبەر فرین)
عەردو ئەسمان لێك خـــورین

× × ×

لێك خورین عەردو ئەسمان
قوتان جنین و بیستـــان -٦-
برن گارەش و حەیوان
(چ ڕۆژەکا بهەیبەت)
(مەحوا کرن دەرامـــەت)
(لێسەر هاتن وەکو شەت -٧-)

× × ×

گەرمە گەرما هاڤینـــێ
(وەختێ ریسیاو دروینـــێ)
هاتـــە وەختێ چنینـــێ
ل بەر تەحرێ و هەتاڤـــێ

(ئەمێ دکـــەین و بزاڤـێ)
ڕەعدی هاتە هنداڤــــێ

× × ×

توینن و ئاخ کرنـــە یـار
(تەرگا بدوبلك هاتـــەخـــار)
(حەفت بوهوســـت بونە نژبـــار)
ژ نوی شـین بـون بەرزەڤـــی
عەرزو عەیــــال ژبەر ڕەڤـــی
(بیست و پێنج ڕۆژ مان کەڤی)

× × ×

کەڤیی و تلخ و تێبار -٨-
تەرگـــا بدوبلك هاتەخـــار
حەفـت بوهوســـت بونە نژبـــار
(وێ ل گوندی مولتـــەڤا بـــو)
تۆفانا نۆحـــی ڕابـــــو
خفـــەکا ئـــاشکرابـــو

× × ×

خفسا باری ژئەسمانێ

٠ ٠ ٠ ٠
٠ ٠ ٠ ٠

قوتان ئـــەمو هـــەمزانـــی

٠ ٠ ٠ ٠
٠ ٠ ٠ ٠

× × ×

دگەل برنجـــێ دهیـــا
گەڕ فراندن ژبهـــا -٩-

٠ ٠ ٠ ٠

بسلال کەتـە گوندی مێر
(لەو خاسم هنار و هژیـــر

٠ ٠ ٠ ٠

× × ×

(ئەز لەو دکەم ڤـــێ گوتنێ)
بوخو دچینم توینتـــێ
(بیستانکەلبـــو ئـــی بتنێ)
(هەمی کەسپا دونیائێ)
(کەزـــەك شول ل هیڤیێ مانـــێ)
ئەز مایـــم موبتـــەلائێ

× × ×

سوبحان ژ وی سوبحانــــی
هندی تە مەخلوق دایـــی
تشتێ خودێ رزق بری
ئەوە خالقێ صــــــانع
(ددەیێ رزقەکـــی واضــــــح)
نەشێن بخـــۆن چ مانــــع

× × ×

بەکربەگێ باب و کــــوڕن
بەلگێ توینتێ ترتـــرن -١٠-
ل بـــەر حسێبا ئەبجـــەدی
ل دور بیستانی دزڤـــــرن
بکر تینــــێ و ئاکــــرن
ع ٠ غ ٠ ف ٠ ق

× × ×

(ڕاڤە)

١ - ڕەعد بەری هات ٠
٢ - کەڕەمەز حاتە خارو وەلێ هات مرۆڤی دکوت ئەڤە ئەسمان یێ بعەردیڤە نویسیای :
٣ - باو بارۆڤەکا مەزن دبەری هــــات ٠
٤ - مێرزیڤ : بۆتك- بۆط - بێت بانـــا ٠
٥ - بێ ستوین : وەکی ستوینا هاتەخـــار ٠
٦ - جنین : جنیك ٠ ژبیستانی بچویكترە ٠
٧ - لێسەر ٠ لێمشت ٠
٨ - کەڤیی : ئەو بەفرە ئەوا لجیای دمینیت و هندەك ژێ حەل دبیت ٠ تلخ : تلخە ٠ ئەو بەفرە یاژسەر بانـــا دهاڤێن و ئوم دبیت ٠ تێبار : ئەو بەفرە یادبیتە باسك ٠
٩ - کەڕ : کەڕك : ڤێقیێ نەگەهشتی ٠
١٠ - ترتر ٠ کونکون شەقشەق پارچەپارچە ٠

● - ئەڤ کوتنەو ئەڤ شعرەو چەندەکێن دی مــەلا مەجیدی مجید عبدالفغور کەلەش) بو من گوتینە ٠

سیتاڤکا من

« سیتاڤکا مـــــن »
لـــێ تورینـــێ
خـــەم ڕەڤینـــێ
لاڤژا تـــە گل و کوڤانـــە
ئینا تە باکێ دەمانە
پـــڕ لـــەیزۆکـــە
دل ســـەزۆکە
جران تەیسۆکا شـــەڤانـــا
تـــەڤ خەمل و کێشا دلانـــا
هەی تـــورینـــێ
ژمـــن بەیێ چەرخـــا ددی
بشـــەڤـــا کیفی ل ڕۆژێ کـــەدی
ژڤێ بـــەژنێ تاکا بدی
سیتاڤکـــا مـــن
سیبەرا مـــن
نقشتوکـــی نـــە بەدۆکـــی
ژمـــن ڤەکـــەن
ژمـــن ڤەکـــەن

● ● ● ●

لـــێ تورینـــێ
دل ڕەڤینـــێ
دێ بسترم شـــەڤ زەنگلا
دەســـتێ خۆ کێشـــم چـــەنگلا
ئینا تە ل نێڤا تـــەڤ دلا
سیتافکا مـــن
سیبـــەرا مـــن
لەو دگـــەڕم لەو دپەڕم
دەشت و چیا چۆل و گیا
ڤان رویبارو خـــڕ کـــەڤیا
لێ تورینـــێ
تـــەڤنا منـــێ
خەملا دنێ
هـــەزار مینا مـــن مشەختـــە
تەنـــێ تۆیی خودیـــێ تەختـــە
هـــەر سیتاڤکێ
هـــەر سیبەری
لـــەو ڤـــەدبەیی
هەرێ هەیـــی
لاڤژا منـــی هـــەر بەژنەکـــێ
دەنگێ منی هـــەر بەندەکـــێ
لـــێ تورینـــێ
شەنگێ تورینـــێ ٠٠

احمد عبدالله مصطفی
١٩٧٩-٥-٥

ئەڤینا من

زەریا منـــێ ٠٠
هەڤـــالا مـــن !
تۆ بووی هندە ل من دویر کەتی ؟! ٠
تـــە نە دزانی ؟؟
ژیانـــا مـــن !
دێ شـــوێلی بیت و هـــەڕشیت
وەکـــی زەڤیا بەرار دهێتێ و
دگـــەمرینیت دەرامەتـــی !! ٠

● ● ● ●

هەرێ لاوۆ ! هـــۆ هەڤالۆ ؟ ٠٠
تە ئـــەز هێرام
ب ڤێ گـــۆتنێ ٠٠
چـــەند کولۆ کووڤانێت سالا !٠٠
تە ئینانەڤ بـــەر دفنێ ٠٠
تە نە دزانی ؟؟
ئـــەز نە دوێـــرام
پشتی خانی هات سۆتنێ ٠٠
بمینمەل ئـــەوان چـــوولا ٠
ئـــەزا ب تنێ ! ئـــەزا ب تنێ ! ٠٠٠
لـــێ بزانـــە :
ئەڤینا تە ٠٠ هـــەر ئەوە ڕەوشەنا دلی !٠
پشتی وێ بەژن و بالاتـــە ٠٠
دەرمان ناکەم چاڤـــا ب کلـــی !٠
ناکەم چ جار ڕێنجبەرییێ ٠٠ پشکدارییێ ٠٠
دکـــەل چ کەساو بۆ چ مـــالا ٠٠ ! ٠٠٠

● ● ●

هێ ٠٠ هێ ٠٠ پەری ٠ هۆ دلبەرێ ؟٠
گۆتناتە زوورا جانـــە ٠٠
وەکـــی جاراو وەکـــی بەرێ !
کەوادنا برینانـــە ٠٠
بەلـــێ ئەڤـــرۆ
چاك بزانـــە :
ئەڤینا من ٠٠ نە وەك ئەڤینا خەلکـــێیە !! ٠
ئـــەڤینا مـــن :
ڕنکـــە ڕنکا دەهۆلانـــە !
ڤیژێنا عـــەڤرێت بلندە ٠٠
شربقێنا بربسیانـــە!
شەڕکەهـــا سپەلا ڕژدە ٠٠
دەنگـــێ مرۆڤـــێ جوتیارە ٠
جەرگـــێ لاوێ کـــووڤاندارە ٠
هـــا ٠٠ هـــا٠٠ نهو ؟!
ئەڤرۆ ســـبە ! ٠٠
ل بەژنـــا تەیا شەنگ و شرێـــن ٠٠
مێڤـــانـــدارە !
مێڤـــاندارە ؟
ل مالا تەیـــا جان و بـــژین ٠٠
کـــەتـــە دەرێ ٠٠ !
ئـــەو مالخێ ساری دوژوارە !!
ل هەر چار کوژێـــت ئۆدا ڕەنگیـــن
دێ بیتـــە چراو ســـەرداره ٠٠٠

● ادریس چەلکی ●

ژ فۆلکلۆرێ کوردمان:

ژن بێت ئەمن و ژنك بێت ئەمن

- فوزیە ئامێدی -

دبێژن جارەکێ سێ برا هەبوون ، ئەحمەد و عومـــەر و عەلی ، هەرئێکێ ژنـــەکـك هەبوو ، ڕۆژەکێ عەلی لناڤ جونی بوو ڕێڤینگەك ژوێڤـــە هات و سلاڤ کرێ ، دیت ئەڤ جوتیارە یێ بچویکە بەلێ پرچا سەرێ وی هەمی یا سپییەو پشتا وی یا خویل بووی و ددان لناڤ دەڤی نەمابنە ٠ عەلـــی گوتێ فەرمو دا بچینە مـــال ئەڤ شەڤە تۆ مێهڤانێ منی ٠ ڕێڤینکی گوتێ : باشە ، وەختێ بوو ئێڤاری هـــەردوو پێکڤە چوونە مال ٠ وەختـــێ ژنا عەلی دیت کو مێهڤانەك یێ دگەل هاتی زۆر توڕەبـــووو گۆتێ: ئەڤە چیە ؟ مـــە چ جهێت مێهڤانا نینن ، تــۆ نابینی مالا تە یا چەندە ؟ تۆ ڕادبی بو مە خەلکی تینی ؟ هەرچی حالەکی شیڤەکـــا نەژدل خوار ٠

عەلی گۆتە ژنا خو حورمەت بو مە شتیەکێ بینـــە ٠ ب دلەکی گەکەر ب هـــزار دلا چوو خارێ و شتی ئینـــاو هات ٠

عەلی گۆتێ = ئەڤە نە یێ باشە هەڕە بو مە ئێکـــێ دی بینە ٠

وەختێ ژنێ گولێبووی ئـــەوو شتی لناڤ مالێ داداو گۆتە عەلی = ما تـە چ هەیـــە ژ ێ زێدەتر ؟

مێهڤان لێ پرسی و گۆتـــە عەلی = بو من بێژە تو بۆچی وەسا پیربووی؟ عەلی گوتێ = ئەز بو تە نابێژم بەلێ هـــەڕە نك برایێ من یێ ناڤی ، ئـــەو دێ بو تە بێژیت ٠

لگەل سپێدێ ڕێڤینـــــك ڕابوو قەستا عومەری کـــرو ئەوژی دیت یێ جوتی دکەت ٠ سلاڤ کرێ و دیت ئـــەوژی وەکی برایێ خو یێ پیر بووی و سەرێ وی یێ سپییە ، بەلـــێ پیچەك ئەو ژ عەلی باشترە ٠ دگەل چوو مال ٠ ژنـــا وی ژی نەرازیبوونا خو دیارکر ، بەس نەوەکی یا بەرێ ؛ وەختــــێ عومەری گوتیـــە ژنا خو = حورمەت بو مە شتیەکـــــێ بینە ٠

چووخارێ شتیەك ئینا ؛ عومەری گۆتێ ٠٠

ئەڤە یێ خرابە هەڕە ئێکـــێ دی بینە ٠ جارەکا دی ژنـــا وی چووو هاتەڤە هەر ئـــەو ئینا ٠

جارەکا دی گۆتێ = ئەڤەژی خرابە ٠ وەختێ وەگوتـــی شتیێ خو ب ناڤا مالـــێ داداو ئێخوری و گۆتێ = ما تـــو نابینی ئەز یا ب ڤی حالـــێ و نەشێم بهێم و بچم و ژ ئـــــی زیدەتر نینە ؛ جارەکـــا دی مێهڤانی پرسیار لێ کرو گۆتی - تو بوچی وەسا یێ پیـــری و تو نە هندێ مەزنی ؟

ویژی گۆتی : هەڕە نـــك برایێ منێ مەزن ٠

لگەل سپێدێ ڕابوو چــــوو نك برایێ مەزن ، دیت ڕەنگێ وی یێ خۆشەو پرچا ســـەرێ وی یا ڕەشەو یێ جەحێلـــــە وەسا دیارە کو ژ هەمیـــــا بچویکتر !

دەمێ ئەحمەدی دیتی گەلەك کەیفا خۆ پێ ئیناو لگەل خـــو برە مال ٠

وەختێ ژنا وی لبـــــەر دەرگەهی دیتی کو مێـــرێ وێ هات و مێهڤانەك یێ لگــــەل ، بەرێ هەمـــــی تشتا چـــوو بخێرهاتنێ لگەل مێڤانــــــی بکەت و قەدرەکێ خۆش بـــۆ کرت ، وەسا ژێ یا دیاربـــوو کو لسەر هەیڤا نەهـــێ بوو ٠ هــــەردوو گـــــەلـــەك پێکدخۆشن و ، مالا وان بـــــا کەیف و شادییەو هەردوو هاریکاریا ئێکودوو دکەن ٠ ڕێڤینگێ وەسا تێگەهشـــــت کو ئەوان بنیاتێ موکم یێ بـــو خو دانای ٠ دەمێ هزرێت وێ ڤەرەڤین ، شیڤ ئینا ، شیڤا خو خار ؛ پاشی ئەحمـــەدی گۆتە ژنا خو : دێ هەڕە بـــۆ مە شتیەکی بینە ٠

ژن ڕابوو ب دلەکـــێ پـــڕ خۆشی و شادی چـــــوو خارێ شتی ئینا ٠

ئەحمەدی گۆتی : ئەڤـــــە یێ خرابە ، هەڕە ئێکـــێ دی بینە ٠

ژنی چوو زیاتر ژ چوار جارا هات و چوو ؛ هەر یا وی شتی دئینیت و ڕەڤێت ببێژیت کـــو بەس ئەڤەبە ٠

ئەحمەدی گۆتـــێ : وەرە بینە بەسە ٠

هەروەسا گۆتە ڕێڤینکـــــی : تە برایێ من یێ بچویـــك و یێ ناڤی دیتن و ئەز ژ هەردووکا مەزنترم ، بەلێ تو یێ دبینـــی ئەز ژ هەردووکا جەحێلترم ، چونکی یێت وان ژنکن و یــــا من ژنە ٠

ئەڤ کورتە چیرۆکە مــــن با ژ داپیرا خو وەرگرتـــــی ئـــــەوا ل سالـــی ١٩٠٠ ل هاتیەدنیایێ ٠

بەختێ منێ ڕەش

بەحتێ خـــو یێ ڕەش مـــن ڕاکر ٠
کـــر خوناڤـــــەك ٠
ب بەڕکێت کولەکـــا گەشدا کـــر ،
بـــۆ ئاگرەك ؛
پێتی ژێ چـــوون
ئـــەوو گـــول پێکڤە بەرزەبـــوون
سوتـــن بوونـــە خولیەکـــا هویـــر ٠
بابەکـــی لێدا ؛
برنە قوبناغەکا دویـــــر ٠
ب دلێت بەکروکادا کـــرن
بـــێ خوش کرن ٠٠ بـــێ جوش کرن ٠

● سعید دێرەشی ●

سەرکردایەتییەکی سیاسی پاشماوە

که دەبێت ببێ بۆ ئامادە کردنی پێویستییە راستەقینەکان بۆ بەرەو روو بوونەوەی ئەو مەترسیانەی ئابلوقەی نەتەوەی عەرەبو مەسەلە چارەنووسێکانی داون بە تایبەتی مەسەلە گەورەکەی کە فەلەستینە .

لە دابی مۆر کردنی راگەیاندنەکەدا سەرەڕای کار بەدەستە گەورەکان دەیەها پەیامنێری رۆژنامە نووسیو نیراوی عەرەبو بێگانە ئامادە بوون کە بۆ هەواڵ ناردنی کۆ بونەوەکانی هیئەتی بەرزی سیاسی هاتبوونە بەغدا .

ئەوە بوو سەعات یازدەی سەر لە بەیانی رۆژی سێ شەممەی رابوردوو لە مەکتەبی بەڕێز سەرۆك احمد حسن البكر پێنج کۆ بوونەوەی داخراو کرا لە نێوان هەر دوو سەرۆك البكرو الاسدو بەڕێز صدام حسين جێگری سەرۆکی سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا . وە لە کۆ بوونەوەکەدا بەڕێزان طارق عزيز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو عبدالحليم خدام جێگری سەرەك وەزیران وەزیری دەرەوە سەرۆکی هەردوو لای عیراقو سوریا لە لیژنەی سیاسیو راگەیاندنیو رۆشنبیریی هەڵقولاو لە میساقی کاری هاوبەشی نەتەوەییەوە . پێنجەم کۆ بوونەوەی داخراو لە تەواوی سەعات یەكو نیوی نیوەرۆدا تەواو بوو .

دوای ئەوە هەیئەتی سیاسی میساقی کاری نەتەوەیی هاوبەشی کۆ بوونەوەیەکی کرد بە سەرۆکایەتی سەرۆك البكر سەرۆکی لایەنی عیراقو بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەشداری تێدا کرد ، وە سەرۆك الاسد سەرۆکایەتی لایەنی سوریای کرد .. وەلە کۆ بوونەوەکەدا لە لایەن عیراقەوە بەڕێزان عزة ابراهيم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری ناوخۆو طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری خانەسازیو ئاوەدان کردنەوەو طارق عزيز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو عدنان حسين ئەندامی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەکێشانو فەریق روکنی یەکەم عدنان خیرالله ئەندامی ئەنجومەنی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری بەرگریو دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو سعد قاسم حمودی وەزیری راگەیاندنو بالوێزی کۆماری عیراق لە دیمەشق ئامادە بوون .

وله لایەن سوریاوە بەڕێزان محمد علی الحلبی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانو عبدالحليم خدام جێگری سەرەك وەزیران بۆ کاروباری ئابووریو فهمی اليوسفی جێگری سەرەك وەزیران بۆ کاروباری خزمەت گوزاری بۆ کاروباری خزمەت گوزاریو العماد مصطفی طلاس جێگری فەرماندەی گشتیی هێزی چەکدار وەزیری بەرگریو محمد زهير مشارقە وەزیری پەروەردەو بالوێزی کۆماری سوریای عەرەبی لە بەغدا .

ئا . د . ع

نامەی سلێمانی پاشماوی

٣ – داوا لە بەڕێوەبەرێتی نەهێشتنی نەخوێندەواری سلیمانی کرا کە هەویەی تایبەتی دروست بکا بۆ ئەندامانی لیژنەی ڕاگەیاندن بۆ ئەوەی لە کاتی سەردانی مەڵبەندەکاندا پێیان بێ .

٤ – زۆر کردنی سەردانی مەڵبەندەکانو سازکردنی کورو پێك گەیشتن لە هەموو سەرانسەری پارێزگاکەدا .

٥ – داوا کرا کە بەڕێوەبەرێتی نەهێشتنی نەخوێندەواری سلیمانی داوا لە شوێنە تایبەتیەکان بکا کە ژمارەی گۆڤاری (معرفه) زیاد بکەن بۆ ئەوەی بەشی هەموو پارێزگاکە بکا .

٦ داوا لە بەڕێوەبەرێتی تەلەفزیۆنی تامیم بکرێ بۆ ئەوەی کاتێکی باش دابنێ بۆ ئەوەی کۆڕێکی تایبەتی دەربارەی رۆشنبیری هاووڵاتیان لە قوتابخانە گەلیەکاندا تۆمار بکرێ .

٧ – بریار درا کە کۆبونەوەی لیژنەی ڕاگەیاندنی پارێزگاو قەزاو ناحیەکانیش نیوە مانگی بێو لیژنەکانی قەزاو ناحیەکان کاتی کۆ بونەوەکان بنێرن بۆ لیژنەی پارێزگا بۆ ئەوەی ئەندامانی لیژنەی پارێزگا بتوانن سەریان لێ بدەنو ئامادەی کۆبونەوەکانیان ببنو هاوبەش ئیشوکاروو تەنگو-چەڵمەکانیان بکەن .

شارەوانی هەولێر پاشماوە

● **گیروگرفتی بێ ئاوی :**

کاك عبدالله گەردی دانی بەوەدا نا کە زۆر گەرەك هەن گیروگرفتی ئاویان هەیەو وتی :

– ئەم گیروگرفتە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی هەندێ لەو گەرەکانەی تازە کراونەتەوە ، مشروعی ئاویان ئاکاتێ وەهەندێکیشان هەڵکەندنی بیری ئیرتیوازی چاری گیروگرفتیان ناکا ، لە گەڵ ئەوەشدا لە زۆرلا هەوڵی چارەسەری ئەم کێشەیەمان داوە ، شارەکە تێکرا گیروگرفتی ئاوی هەیەو چارەسەری بەفراوان کردنی ئاوی هەولێر دەکرێو پرۆژەکەش بەدەستەوەیەو نزیکەی یەك ملیون دیناری تێ دەچێو دەبێ بە پانزە مانگ تەواو ببێ ، گەرەکی کۆن هەن وەك خانەقاو تەعجیل شەبەکەی ئاویان کۆن بووەو کەمی، ئاویان دەگەڕێتەوە بۆ ئەم هویەو بە گۆڕینی چارەسەری گیروگرفتەکەیان دەکرێ ، لەو کارانەی وەك چاری وەختی کراوان ٦٢ بیر زیادە خراونەتە کارو بیستو چوار سەعات لە کاردان . ئەمەو شارەوانی گەلێ پرۆژەی نوێی بە دەستەوەیە .

قوتابخانەی هەرزەکاران پاشماوە

بۆ ئەوەی بتوانن خوێندنیان لە قۆناغی فێربوونی ناوەندی یا پیشەیی تەواو بکەن ، هەر بە کە بە پێی توانای خۆی سەرەڕای ئەمەش قوتابی سوود لەو قوتابخانانە وەردەگرێ ، لە بیروباوەڕو مەفهومی کۆمەڵایەتیو ئەو پەیوەندییانەی کە خەڵکە بەیەکەوە دەبەستێو ئەو سۆزو لایەنانەی کە ژیانی مرۆڤایەتی لەسەر بنیات دەنرێ ، وای لێ دێ رێزی کۆمەڵەکەی بگرێو بەتوانا ببێ بۆ چارەسەر کردنی گیرۆگرفتەکانیو وێنەی پاشە رۆژی خۆی دەکێشێ زیاد لەمەش هەستکردنی بەگیانی خۆشەویستیو بەشداربوونی بەکاری لە کامەرانی کۆمەڵەکەیو بەرەپێدانیو چەسپاندنی نۆشەویستی کاری هاوبەشی هەرەوەزی .

دەقی وتەکەی بەڕێز الاسد پاشماوە

ئەوەدا ئێمە وا دەبینین کە دەبێت ئێمە لە دۆخێکی لەمە زیاتردا بین ، وبەردەوام ئێمە خۆمان لەم دۆخەدا دەبینین تا ئەو کاتەی ئەوە وەدی دەهێنین کە بە هیوای دەخوازینو ئەویش بەکگرتنی تەواوە لە نێوان سوریاو عیراقدا وەك بناغەیەکی راستەقینەی بە هێز بۆ بەکگرتنی سەرجەمی عەرەب . هەرکامێك لە ئێمە ،دەبینێت یەکگرتن ئەو ئامانجە بەرزەیە کە لە هەموو ئامانجێکی دیکە بڵند ترە . بەکگرتن رێگامانە بۆ رزگاری ، هیچ رێگایەکی تر نییە بو رزگاری جگە لە بەکگرتن . هیچ رێگایەك نیە بۆ وەدی هێنانی سەر بڵندیو کەرامەتو گەورەیی جگە لە یەکگرتن .وە هیچ رێگایەك نییە بۆ وەدی رێگابەك نییە بۆ وەدی پارێزگاری بەرژەوەندی جگە لەیکگرتن نەبێ یەکگرتن هیوای هەموو هاو – وڵاتیەکی عەرەبە ، هیچ هیوایەك لەم هیوایە گەورەتر نییە ،هەرگیز هیچ ئامانجێك لە پێش ئەم ئامانجەوە نییە . ئەلێرەوەیە کاری هەمیشەیی بەردەوامان کاری

لە ماوەی ئەو مانگانەدا کە سەر یەکەم پێك گەیشتنماندا تێپەڕبون تا وەکو ئێستا . ئەلیرەوە بووە نەخشەمان وە لیرەوە بووە ولە سەر ئەم بناغەی ئەم تێگەیشتنەو لە سەر بناغەی ئەم بینینە ئیجگار روونەوە بووە ، نەخشەمانو دووبات کردنەوە-مانو عەزممان کە ئێمە دوو دڵی ناکەینو بەرەو وەدی هێنانی ئەم ئامانجە گەورەیە ئامانجی یەك بوونی سەرجەمی عەرەب بە دروست کردنی بناغە پتەوەکەی وەك تۆزێ لەمەوپێش وتم ، ئەو بناغەیەی کە پێك هاتووە ، وەکە لە دوو وڵاتی برای دراوسێ سوریاو عیراقە پێك دێت .

کاتێ قسە دەربارەی رزگاریی فەلەستین دەکەین بەر لە هەموو شتی دەبێ یەك بوونمان وەبیر بێتەوە ،کاتێ باسی پێشکەوتن دەکەین دەبێت بەر لە هەموو شتێ یەك بوونمان بیر بێتەوە،وەکاتی باسی عەدالەت دەکەین لە رادەی نەتەوەییو رادەی وڵاتدا بە ناچاری دەبێت بەر لە هەموو شتی یەك بوون وەبیر خۆمان بخەینەوە ، ئەمانە بەدیهین ، ئەو شتانەن کە باوەڕمان پێیەتیو لەسەریان پەروەردە بووینو لە سەریان دەمێنینو نەوەکانی عەرەبی یەك لە دوای یەك بە قەناعەت باوەڕ بە ئەم راستیانە پەروەردە دەبن ، وەك شتێکی باوەڕ پێکراوی ئەوتۆ کە ماوەی لێ کۆڵینەوە نادات .

بێگومان هاووڵاتیان لە هەردوو وڵاتدا بە شێوەیەکی تایبەتی وە لە نیشتمانیعەرەبدا بە شێوەیەکی گشتیی چاوەڕوانی ئەوە بوون کە ئەمڕو پێش سبەینێ یەك بوون راگەیەنین وەدوێنی پێش ئەمڕۆکە.

ئێمەش هەروەها دەمان روانیو ئێستا چاوەڕوان بوویین وە بەردەوام چاوەڕوانین وەك هاووڵاتیان چاوەڕوانی دەکەن ، تا ئەوکاتەی ئەم ئامانجە وەدی دەهێنین بە ئەوپەڕی خێرای یەك کە بتوانین ،بەڵام دەمانەوێت کە یەك بوون بە شێوەیەکی زانستیانەی راستەقینەی پتەو بنیات بنێین ، دەمانەوێت هەنگاو بنێین بە جۆرێك هەر هەنگاوە هەنگاوی تری بە دوادا بێت ، بە تین بجوولێینەوە وە بە باوەڕ بە خۆبوونەوە ، بەجۆرێك رێبازەکەمان نوچدانو پاشەکشێی لێ روونەدات ، بۆ ئەوەی دانەڕمێ ، ئێمە دووباتمان کردەوە لە قسەکانماندا لە ماوەی چاو پێکەوتنی بەرەو دوامانەدا لەو کاتەوە کە دەورەی ئەم کۆ بوونەوانەمان دەستی پێ کردووە ، لە هەموو چاو پێکەوتنێکدا کە عەزممان بەر نادەین ، بە نەخشەو کاری بەردەوامی بێ کۆڵدان تاوەکو یەك بوونێکی تەواو لە نێوان هەردوو وڵاتدا وەدی دەهێنین، دوباتمان کردۆتەوەو ئێستاش دووباتی دەکەمەوە کە هەگیز نابێت شتێك بێتە مایەی ئەوەی رێگای یەك بوون بگرێت ، وبۆ ئێمە هەرگیز نابێت دەسەوەستان بەرامبەر هیچ سەختیەك رابوەستین . ئەمەمان لە قسەکانماندا دووبات کردەوە نابێت هیچ بەستێك رێگای ئێمەو وەدی هێنانی یەك بوون بگرێت ، چونکە هیچ شتێك ناکرێت بێتە بەستێك لە نێوان مرۆڤو خودی خۆیدا.. لە نیوان نەتەوەو خودی خۆیدا .. لە نیوان نەتەوەو خۆیدا .. ئێمە لەم رێبازەماندا گەشەین بینین گەشبینین بە دوا رۆژی ئەم رێبازە ، لەم گەشبینیەماندا پشت بەوە دەبەستین کە ئێمە تەعبیر لە هیوایەکی دێرینی جەماوەری عەرەب دەکەین ، وە لە دوییدا پشت بە عەزمو نەخشەو یارمەتیو پشتگیریی ئەو جەماوەری عەرەبە دەبەستین ، لە پێناوی ئەودا کاردەکەینو بە ئەو کار دەکەین وە بەبێ ئەو هەرگیز ناتوانین هیچ شتێ وەدی بهێنین .چاکتر شتێ کە لە دوای کاردا بیڵێم ،: ژیانی راستەقینەمان نابێ ،وکەرامەتی راستەقینەمان نابێ وەپێشکەوتنی راستەقینەمان نابی ، وەرزگاری راستەقینەمان نابێ بەبێ یەك بوون . لە دوایی کاردا ئەوەم لە بیر ناچێت کە سوپاسی سەرۆك احمد حسن البكر برام بکەم لە گەڵ برای جێگری سەرۆك صدام حسين وبرایان ئەندامانی سەرکردایەتی لە عیراقی برادا بۆ هەموو ئەو گیانی برایەتییە راستەقینەیەو وە ئەو عەزمەی کە بە هاوکاری بۆ یەك گرتن بگەینە ئەوەی کە هەموومان چاوەڕوانی دەکەین کە ئەویش وەدی هێنانی یەك بوونە لە نێوان هەردوو وڵاتدا و .. درودی خواتان لێ بێت .

شانۆی نوێ پاشماوە

سنووری مەوداکاندا ناوەستێ **(بە هۆی دەرون کە ئیشارەت بۆ دەرەوە دەدات)و** نێوان توانای ئادەمیزاد کە لە ئەکتەرو دیمەنەکاندا بەدیدەکرێت ئەمە سەرەڕای ئەوەی کە دەکرێ فلیم وەکو فلاش باکی بەکاربهێنرێو کۆرسیش شتەکان شیبکاتەوە .. بیانفەلسەفێنێ .. نوقلانە لێدات .

ئەمە تەنیا ئیشارەتێکە بۆ شانۆی نوێ کە زۆر تازە پەیدابوونیشی هێشتا هەر ئیحتمالەوبەس بەڵام شانۆیەکە تێکرا سەر بە چەرخەکەمان دەبێ . دراماش دەتوانێ بۆ جارێکیتر هەروەکو سەردەمی یونانیەکان کاریکاتە سەر بەشێکی زۆری ئەو خەڵکەو جارێکی تریش لە رێگەی تەمسیلکردنی تەواوی حەقیقەتەوە سەرنجی خەڵقی رابکێشێ . رۆشن کردنی بیری جەماوەری کە چاوی لەسەد فلیم راهاتووە سوودێکی گەورە دەگەیەنێ... **باگ‌راوندیو ساماش چەندە فراوانبێ ئەوەندەش دەتوانن مێژو و ئەو رۆژگارەی تێدا دەژین بکەینە درامایەکی مەلحەمی** ، هەروەك چۆن دەتوانن ئەمە لەگەڵ باشترین رۆمانو ساکارترین رووی ناو رۆژنامەکان بکەین ..

دەقی وتەکەی بەڕێز سەرۆك البكر پاشماوە

لە بەر ئەوە هەر هەنگاوێك لە رێگای یەك بوونی عەرەبدا بینێین بەوە بەشێك لە مافی زەوت کراوی نەتەوە رزگار دەکەین لە خاکی فەلەستینداو خاکی تری عەرەبدا . ئەمە لە بەر ئەوەیە ئەمڕو بە رۆژێکی پرشنگداری مێژووی نەتەوەی عەرەبمان ناو دەبەین نەك لە بەر ئەوەی راگەیاندنەکەی بەغدا گرتویەتە خۆیو دەیدات لە لایەنە ئیجابیێکانیەوە ، بەڵکو لە سەر مانای مێژوویی کە ئەم راگەیاندنە رووی تێدەکات بۆ وەدی هێنانی یەك بوونی تەواو لە نێوان هەردوو وڵاتدا وەك بناغەیەکی پتەو بۆ یەك بوونی عەرەب .

هەموومان خواستی ئەوەمان هەبوو کە هەنگاوانی یەك بوونمان بەرینترو فراوانتر بی لەوەی وەدیمان هێناوە ، لە گەڵ ئەوەدا ئەم راگەیاندنەمان بەوە هەڵسەنگاندووە کە هەنگاوێکی ئیجابی گرنگە لە رێگای هاو بەشماندا .

ئێمە ، وە ئێمە چاومان لە دوا رۆژە بە بڕواو گەشەوە بینیەوە ئێمە بەڵێن بە گەلی عەرەبمان دەدەین لە هەموو جێگایەك ، وە بەڵێن بە گەلی عیراقو سوریای خۆشەویست دەدەین ، وە پەیمان تازە دەکەینەوە کە ئێمە لە رێگای تێکۆشانی هاوبەشدا بەردەوام دەبین تاوەکو یەك بوونی تەواو لە نێوان وڵاتی عیراقو سوریادا وەدی دێت . ئاڵای تێکۆشانی نەتەوایەتیمان لە شەکانەوەدا دەبێت تاوەکو تەواو ئامانجەکانی نەتەوەکەمان لە یەك بوونو سەربەستیو سۆشیالیستیدا وەدی دەهێنین . درودی خواتان لە سەر .

سەرۆك البكر پێشوازی پاشماوە

ئەو بەڕێزانەدا کرد کە بۆ پێشوازی کردنی هاتبوون کە ئەوانیش بریتی بوون لە بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو وەزیرانو ژمارەیەکی زۆر لە فەرمانبەرانی گەورەی مەدەنیو سەربازیو سەرۆکی هەئیاتی دبلۆماسییەکانی وڵاتانی رۆژ ئاوای عەرەبو دەوڵەتانی ئەنەریقاو عەمیدی سلکی دبلوماسی لە بەغدا .

دوای ئەوە بەڕێز سەرۆك احمد حسن البكر لە مەوکبێکی رەسمی قەشەنگدا میوانەکەی برد بۆ جێگای حەوانەوەی لە کۆشکی بەغدا .

بە گەیشتنی مەوکیبی هەر دوو سەرۆك احمد حسن البكرو حاجی داود بۆ کۆشکی بەغدا بەڕێزان محمد حمدان پارێزگاری بەغداو سمیر عبدالوهاب ئەمینداری پایتەختو لیوا بەڕێوەبەری گشتیی پۆلیس ئامادەی پێشوازی کردنیان بوون . دوای ئەوەی هەر دوو سەرۆك کەمێك حەوانەوە بەڕێز سەرۆك احمد حسن البكر کۆشکی بەغدای بەجێ هێشتو لە لایەن میوانەکانیەوە بەڕێ کرا .

لە گەڵ سەرۆکی گامبیادا بەڕێزان لامین جایات وەزیری کاروباری دەرەوەو جبریل سین وەزیری پەروەردەی سنگالیو وەزیری کاروباری رێکخستنی دەوڵەتانی رۆخو فرانیسیس ئەمبو سکرتێری گشتیی سەرۆکایەتی کۆمارو علی سیس سکرتێری رابەراندن بۆ دەوڵەتانی رۆخو ئەبوتال سکرتێری گشتیی وەزارەتی دەرەوەو دکتۆر دالی ئەندوا سکرتێری تەنسیفی نیشتمانی کاروباری رۆخو سلیمان سامبا هەڵسوڕێنەری کاری بالوێزخانەی گامبیا لە جدە .

ئەوە بوو سەر لە نێوارەی رۆژی شەممەی رابوردوو لە کۆشکی ئاشتی گفتوگۆی نێوان عیراقو گامبیا دەستی پێ کرد سەرۆکایەتی لایەنی عیراق لە باتی سەرۆك احمد حسن البكر بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری خانەسازیو ئاوەدان کردنەوە کرد بووی ، وە سەرۆکایەتی لایەنی گامبیا حاجی داود جاوارا سەرۆك کۆماری گامبیا کرد بووی وە لە گفتوگۆکەدا وەزیری دەرەوە دکتۆر سعدون حمادیو جێگری وەزارەتی دەرەوە بەڕێز منذر عریمو ئەندامانی وەفدەکەی تەك سەرۆك جاوارا بەشدار بوون .

لە گفتوگۆکەدا دۆخی ناوچەی عەرەب و جیهان باس کراوە لە گەڵ پەیوەندی دۆستانەی نێوان هەر دوو وڵاتی دۆستو چۆنیەتی بەتین کردنی .. وەبە شێوەیەکی سەرەکی لە گفتوگۆکەدا باسی ئەوە کراوە کە عیراق بەشداری جێبەجێ کردنی هەندێ پرۆژەی ئاودێری بکات کە پەیوەندی بە رووباری سنگالەوە هەیەو بەرهەم هێنانی ئەو پرۆژانە بۆ چاکەو خیری هەر هەشت دەوڵەتەکەی رۆخ .

عیراق خۆشحاڵی خۆی بەرامبەر پەرەپێدانی دۆستایەتی لە گەڵ گامبیادا نیشان داوە لە گەڵ جێبەجێ کردنی ئەو پرۆژانەدا .

ئا.د.ع

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی بەرەپێدانی نەتەوایەتی – بەرنامەی رەنێوهێنان – ئەمینداریەتی گشتی کارو خانەسازی- قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٩-١٩٧٩ بۆ دروستکردنی دادگای بیدایەتی دهۆك .

لەبەر ئەوەی تا ئێستا هیچ قونتەراتچیەك بە دەم ئەم قۆنتەراتەوە نەهاتووە بڕیارماندا سەر لە نوێ بۆزانینەکەو بە پێی ئەم مەرجانەی خوارەوە دوبارە بکەینەوە .

١ – ئەتوانرێت کۆمەڵە ئیستمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتییەدا یا لە بەڕێوەبەرێتی کاری پارێزگای دهۆك بە (٢٥) بیستوپێنج دینار دەستبکەوێت کە نادرێتەوە بە مەرجێك قۆنتەراتچی مەرجە گشتیو مواسەفاتە هونەرییەکان بکڕێت کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆ .

٢ دوا ماوە بۆ پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یا پێش کاتژمێری دوانزەی نیوەرۆ رۆژی سێشەممە ریکەوتی ١٠-٧-١٩٧٩ ئەبێتو ئەدرێت بە سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتییەدا :

٣ – ئەمانەی خوارەوە دەبێ لەگەڵ تەندەرەکاندا هەبن

أ – بارمتەی سەرەتایی بە سیانزەهەزاروپێنجسەد دینار لە شێوەی کەفالەتی بانق یا لە شێوەی چەکێکی مۆرکراو بۆ ماوەی شەش مانگ بەکار دێت لە رۆژی داخستنی . قۆنتەراتەکە .

ب – پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگەنامەیەکدا کە لە بەڕێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچوویێتو بۆ ئەم ساڵ تازە کرابێتەوە .

ج – بەرنامەی ئەو کارانەی لەمە دەچن .

د – پێناسی پلەی قۆنتەرانچیەکان (پلەی حەوتەم) بۆ ئەوەی قۆنتەراتچی لە قۆنتەراتەکە بەشداری بکا بە پلەیەك کە لە پلەی خۆی بەرزتر بێ .

٤ – هەر تەندەرێك لە کاتی دیاریکراوی خۆیدا پێشکەش نەکرێ یا هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێ پشتگوێ دەخرێ .

٥ – ئەم بەڕێوەبەرێتییە بەوەوە پابەندنییە بە نزمترین تەندەر لە رووی نرخەوە یا هەر تەندەرێکیتر قبوول بکات .

٦ – هەرۆژێکی دواکەوتنی کار (٤٥) چلوپێنج دینار سزا ئەدرێ .

٧ – ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکەشەش مانگە لە رۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکان .

٨ – پێویستە قۆنتەراتچییەکان نەخشەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا بهێننەوە نەخشەکان تەنیا ئەدرێتە ئەو قۆنتەراتچیەی کەوا قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچووە .

٩ – پێویستە قۆنتەراتچی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنێت .

١٠ تەندەرەکان ئەگەر لە ناو زەرفێکی داخراودا نەبن پشتگوێ دەخرێت وەرەفز دەکرێن .

١١– لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا بۆ قۆنتەراتی کاروباری ئەندازیاری مەدەنی بە هەردوو بەش یەکەم ودووەمیەوە دەبەستێت .

١٢ – هەر سڵ کردنەوەیەك لە نێو تەندەرەکە لە لایەن قۆنتەراتچی بنووسرێت پشتگوێ دەخرێت .

١٣ – پێویست قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆ عەمبارێك یا چەند عەمبارێك بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بکات .

١٤ – پێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچێت ئەندازیارێکی سەرپەرشتی کەر دابنێتو بەدەوامێکی تەواو ئیش بکات ، هەروەها بەکارهێنانی هەمە جۆری شارەزایی هونەری لەو ئەندازیارانەی کە خاوەن پسپورن بۆ جێبەجێ کردنی برگەکانی تر وبەپێی پێویستییەکانی پرۆژە کە .

ان فالرزن جۆی‌رەآبدگکجۆ دنیلا ارلمن وو میارلمن ارلما

محمد محي الدين شريف
و – ئەمینداری گشتی کاروخانەسازی

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی – بەرنامەی رەنێوهێنان – ئەمینداریەتی گشتی کاروخانەسازی- قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٨-٧٩ بۆ دروستکردنی نەخۆشخانەی زاخۆ کە (١٠٠) سەد قەرەوێلە بگرێتەوە، کاروباری فەسڵی ٣٦ی ماددەی ٣ی زنجیرە (٢٤) ی لە بەرنامەی ساڵی ١٩٧٩ . لەبەر ئەوەی تا ئێستا هیچ قۆنتەراتچیەك پێشکەش ئەم قۆنتەراتەی نەکردووە بڕیارماندا سەرلەنوی بۆ زانینەکە دووبارەبکەینەوە وبەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە :-

ئەتوانرێت کۆمەڵە ئیستمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتییە یاخود لە بەڕێوەبەرێتی کاری پارێزگای دهۆك بە (٣٠) سی دینار دەستبکەوێت کە نادرێتەوە بە مەرجێك قۆنتەراتچی-مەرجە گشتیو مواسەفاتە هونەرییەکان بکڕێ کاتێك قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ .

٢ – دوا ماوە بۆ پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یاپێش کاتژمێری دوانزەی نیوەرۆ رۆژی دووشەممە رێکەوتی ٩-٧-١٩٧٩ ئەبێ ئەدرێ بەسکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتەدا .

٣ – ئەمانەی خوارەوە ئەبێ لەگەڵ تەندەرەکاندا هەبن :-

أ – بارمتەی سەرەتایی بە پانزە هەزار دینار لە شێوەی کەفالەتی بانق یا لەشێوەی چەکێکی مۆرکراو بێت بۆ ماوەی شەش مانگ بەکار دێت لە رۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە .

ب – پێناسی تووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگەنامەیەکدا کە لە باجی داهاتەوە دەرچوویێتو بۆ ئەم ساڵ تازە کرابێتەوە .

ج – بەرنامەی ئەو کارانەی لەمە دەچن .

د – پێناسی پلەی قۆنتەراتچیەکان (پلەی حەوتەم) هەتا قۆننەراتچی بتوانێ لە قۆنتەراتەکە بەشداری بکات بە پلەی کە نە پلەی خوی بەرزتر بێ .

٤ – هەر تەندەرێك لە کاتی دیاریکراوی خۆی پێشکەش نەکرێ یا هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێ پشتگوێ دەخرێ.

٥ – ئەم بەڕێوەبەرێتییە بەوە وەپا بەند نییە نزمترین تەندەر لە رووی نرخەوە یا هەر تەندەرێکیتر قبووڵ بکات .

٦– هەر رۆژێکی دواکەوتنی کار (٥٠) پەنجا دینار سزا ئەدرێ .

٧ – ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکان .

٨ – پێویستە قۆنتەراتچیەکان نەخشەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا بهێننەوە ، نەخشەکانیش تەنها ئەدرێتە ئەو قۆنتەراتچیەی کەوا قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچووە .

٩ پێویستە قۆنتەراتچی پولێکی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنێت .

١٠ – تەندەرەکان ئەگەر نەخرێتە ناو زەرفێکی داخراو پشتگوێ دەخرێ .

١١– لە بەجێهێنانی قۆننەراتەکەدا پشت بە مەرجە گشتییەکانی کاروباری ئەندازیاری بە هەردوو بەشی یەکەمو دووەمیەوە ئەبەسترێت .

١٢ – هەر سڵ کردنەوەیەك لە نێو تەندەرەکەوە لە لایەن قۆنتەراتچی بنووسرێت رەفز دەکرێت وپشتگوێ دەخرێت .

١٣ – پێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ عەمبارێك یا چەند عەمبارێك بۆ پاراستنی چیمەنتو ئامادە بکات .

١٤ – پێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێکی سەربەشتی کەر دابنێتو بە دەوامێکی تەواو ئیش بکات ، هەروەها بەکار هێنانی هەمە جۆری شارەزایی هونەری لەو ئەندازیارانەی کە خاوەن پسپورن بۆ جێبەجێکردنی برگەکانی تروبەپێی پێویستییەکانی پرۆژەکە .

محمد محي الدين شريف
و – ئەمینداری گشتی کاروخانەسازی

Institut kurde de Paris

ئــەم کاتــەت باش

قادر احمد

هونەرمەند قادر ئەحمەد یەکێکە لەو هونەرمەندانەی لە دەمێکەوە لە گەڵ هونەری گۆرانی کوردیدا دەژی لە لێدوانێکی هونەریدا باسی ژیانی خۆیو یادگارەکانی بۆ کردین ، لە بارەی سەرەتای هونەرییەوە وتی ٠ لە سالی ١٩٧٩ لە شاری قەلادزێ (دێی ئیبراهیم ناوا) لە دایك بوومو لە تەمەنی دە ساڵیوە گۆرانی دەڵێم لە ساڵی ١٩٥٥ هاتم بۆ بەغداو لە بەر هەندێ وەزعو باری خێزان لە بەغدا مامەوەو لە ساڵی ١٩٥٧ چووم بۆ ئیستگە ئەو دەمە لێژنەی فەحس کردنی دەنگ مامۆستا عەلی مەردانو شەماڵ سائیبو کامل ئەمین کە بەڕێوە بەری ئیستگەی کوردی بوون ئیتر دوای بووم بە کۆرس ٠

× لە گۆرانیەکانی خۆت کامیانت بەدڵە ٠

تا ئێستا زۆر گۆرانیو بەستەو مەقامم هەیە هەروەها مەقامی دەشت خۆشترین مەقامە بەلامەوە ٠

سەمیرە محمد علي ئامادەی کردووە

ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتە مێژوویەکەی خورماڵ

لە ناحیەی خورماڵ ، لە دەشتی شارەزوور، مزگەوتێکی مێژوویی ئیسلامی هەیە ، کە شوێنەوارێکی پیرۆزی ئیسلامیە لە ناوچەکەدا لەم دواییەدا ، وەزارەتی ئەوقاف دڵسۆزانە هاتە دەستو بە هاوکاری لەگەڵ دەزگای شوێنەوارەکاندا دەستی کردوە بەدەست پیا هێنانو ئاوەدان کردنەوەی ئەم شوێنەوارە مێژووییە ٠

لە گەشتەکەی ئەم دواییەی « هاوکاری » دا بۆ ناوچەکە سەرمان لەو مزگەوتەدا ولەوێ چاومان بە مامۆستا ملا محمد بهالدین ئیمامو خطیبی مزگەوتی خورماڵ کەوتو باسێکی ئەم شوێنەوارە مێژووییەی بۆ کردین ٠

وەك بۆمان دەرکەوت ، ئەم مزگەوتە کاتێ دامەزراوە ،کە ئەوسا ، لە ناوچەی شارەزوورو سلیمانیدا ، شوێنی ئاوەدان ، خورماڵ بوەو ئەم مزگەوتە لەم کاتەدا دامەزراوە ، ئیستاش کە ئاوەدان دەکرێتەوە ، بە هەمان شێوەی کۆنی مێژووی خۆی دەمێنیتەوەو بە دەست پیاهێنانی بنیاکاری هونەری دیوارەکانی نوێ دەکرێتەوە ، بەجۆرێ شێوە مێژوویەکەی خۆی بپارێزێ ، ئەم مزگەوتە هەر لە کۆنەوە ، قوتابخانەی زانستیو ئاینی ناوچەکە بوەو زۆر مامۆستای ئاینی ناسراوی ناوچەکە لەم مزگەوتە دەرسیان خوێندوەو تیایدا دەرچوون ٠

هەنگاوی وەزارەتی ئەوقاف بە هاوکاری لەگەڵ دەزگای شوێنەواریەکاندا هەنگاوێکی دڵسۆزانەیە بۆ پاراستنی شوێنە مێژوویەکانی ناوچەکە٠

ڕێ ڕەو

بیروباوەری راستی مەبدەئیو مەوزوعیمان دەوێ ، بیروباوەڕی هەڵەی نامەبدەئیو نامەوزوعی ، تەنانەت ئەگەر ، لە قۆناخێکداو لە کەرتێك لە کەرتەکاندا زۆربەی خەلکیشی لەگەڵدابێ ، نامانەوێو ڕێگای راست دەگرین ، ئەمەیە مەنتقی کاری شۆڕشگێرانە ، بەم شێوەیە لە مەبدەئەکانی حزبەکەمانەوە فێر بووین٠

هاوڕێ صدام حسین

چاپکراوی نوێ

بازنە

« بازنە» کۆمەڵە چیرۆکێکی‌چیرۆك نووسی ناسراو «کاکە مەم بۆتانی» یە لەم دواییەدادەرچوە ، چیرۆکەکان کە ژمارەیان بیستو یەك کورتە چیرۆکەو لە کتێبێکی ١١٢ لاپەڕەیی قەوارە مامناوەندیدایە ، بەرهەمی ناوەراستی حەفتاکانو تائیستای چیرۆك نووسە ، ئەوەی شایانی باسە کاکە مەم دوو کۆمەڵە چیرۆکی تری چاپکردوە « بوومەلەرزە لە کۆمێکی مەندا - ١٩٦٩» و «سمکۆلی ئەهریمەن - ١٩٧٣ » ٠

لەرێگای ئەدەبو لەپێناوی ((نالی))دا

لە نووسینی مامۆستا محمدمەلا کریم ، لەم دواییەدا کتێبی « لە رێگای ئەدەبو لە پێناوی نالی‌دا » دەرچو ، کە بریتی‌یە لە رەخنەیەکی ئەدەبی دەرباری « دیوانی نالیو فەرهەنگی نالی‌یەکەی دوکتور مارف خەزنەدار ، ئەم لێکولینەوەیە لە ٢٥٦ لاپەڕەی قەوارە گەورەدایەو بریتی‌یە لە سێ بەشو ترجمەی پوختەی کتێبەکە بەعەرەبی ٠

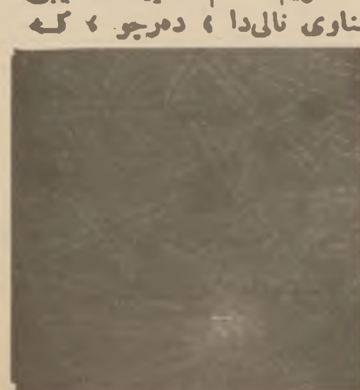

ڕووناك احمد چاوی کامێرە

ئیستا بەهوی ئەوگۆڕانکاریەوەی بەرەو پێشکەوتن لە ژیانی کۆمەلەکەمانا روو دەدەن ، ماوەی لە بەر دەم ئافرەتدا کردۆتەوە کە بوونی خۆی وەك ئینسانی لێ هاتووی‌خاوەن توانا ساغ بکاتەوە ، بەم پێیە ، بینینی ئافرەت ،لەو ماوەی ئیشوکارانەدا ، کە پیاو دەیان گرد ، شتێکی سەرسوڕهێنەرنیە ، بەلام ئەوەی دلخۆشکەرە ئەم گۆڕانکاریە بەرەو پێشکەوتنە ئەمرۆ هەموو لایەکی ولاتی گرتۆتەوە ٠

ئافرەت وکامێرا ،هەنگاوێکی تری ئافرەتی ئێمەیە لە تاقی کردنەوەکانی کار کردنا ، وە وێنە گرتن خۆی هونەرێکی جوانە ، ئینسان تواناى بەهرەمەندی خۆی تیا تاقی دەکاتەوە ، کەچی ماوەیەکی دوورو درێژ ئەم هونەرە جوانە هەرکاری پیاو بوو ٠٠٠

لە سەردانەکەماندا ، بۆ یەکیتی ئافرەتان لە سلیمانی ، چاومان کەوت بە ئافرەتێکی لێهاتوی باوڕ بەخۆ بوو ، ئەویش ، ڕووناك ئەحمەدە ، کە کاری وێنەگری دەکا لە یەکیتی ، چالاکانە ، لەو ستۆدیۆ خنجیلانەیەدا هەلدەسوڕێ کە یەکیتی بۆی کردۆتەوە ، خۆی وێنە دەگرێو ، دەیان شواتەوەو چاپیان دەکا ٠

- ڕووناك خان ئەم کارە چۆن فێر بووی ؟

● یەکیتی ئافرەتان دەورەیەکی فێر کردنی لە بەغدا بۆ کردینەوە بۆ ماوەی مانگێ ، لەو دەورەیەدا بە سەرکەوتوی فێری ئیش کردن بە کامیراو وێنە گرتنو شتنەوەو چاپکردنی وێنە بوومو لەوساشەوە لە لقی سلیمانی چالاکی خۆم لەم بوارەدا دەنوێنم ٠

- لەو چالاکیانە ؟

× یەکیتی پیشەنگایەکی بۆ کردمەوە ، تیایدا ئەو وێنانەمان پیشاندا کە بە کامێرای خۆم گرتومنو چالاکیەکانی یەکیتی ئافرەتانی دەنواندو ٦٠ وێنە لەم پیشانگایەدا پیشاندراو ماوەی چوار رۆژی خایاند ٠

- هەستت چیە ، کە وێنە دەگریو کاری هونەری وێنە گرتنت وەك ئافرەت گرتۆتە ئەستۆ ؟

● هەست بە شادی دەکەم ، کامێراکەم بۆتە هاوڕێ‌یەکی ئازیزم ، هیوا دارم ئافرەتانی تر بێنە ئەم مەیدانەوە ، لە سەرەتادا هەستم بە هەندێ گرانی کارەکەم دەکردو ئەمەش لە یەکەم هەنگاودا ، ئاسایە ، بەلام ، دوایی‌و لە گەل هەنگاوی بەردەوامدا ، توانیم بە متمانە کردن بە توانای خۆم بە سەر هەموو کۆسپێکدا زاڵ ببمو ئیستا دەتوانم بڵێم بە تەواوی لە گەل کارەکەم ڕاهاتووم ٠

- ئەرکی سەخت -

زۆر کەسی وا هەن ، لە گەل ئەوەی خۆیان بە ڕۆشنبیر دەزانن ، ئەگەرچی لە پلەی رۆشنبیری‌دا نەگەیشتوونەتە رادەیەك ئەو ناوو ناتۆرەیان بە سەردا، بە تەواوەتی ،ساغ ببێتەوە ، لە هەر کۆڕو کۆبوونەوەو جێی دانیشتنو ئەم لاو ئەو لادا ، دەمی باسیان ددکەنەوەو ئیتر هیچ باسو خواسو لێکۆڵینەوەیەك نامێنێت خۆیانی لێ‌نەدەن ٠٠ لەگەل ئەوەیش‌دا گەر بەووردی لە ژیانیان بکۆلینەوە سەیر دەکەین بە چەشنێك کاتی خۆیان لە ناو دەبەن ٠٠ هیچ سوودێك بە مێشکی خۆیان ناگەیەنن ٠٠ زانیاریەکی نوێ ناخەنە بۆتەی ئەو زانیاریانەی دەیانزانین٠٠ بەم جۆرە ڕۆژ دوای ڕۆژ بەرەو وشك بوونەوەو داڕزان دەچن ، تا وایان‌لێ‌دێت دەگەنە جێگایەك ڕەوڕەوەی بیرو بیرکردنەوەیان تێك‌دەشکێتو ئیتر ناتوانن بە شەقامی رۆشنبیری‌دا بەڕێوە بچن٠٠! بۆیە ڕۆشنبیر ئەرکێکی زۆر سەختی هەبەو تەقەلاو توانایەکی بێ شوماری پێ‌دەوێت ٠٠ دەبێت لە هەولو تێکۆشانێکی بێ‌ووچان‌دا بێت٠ تاوەکوو هەمیشە شتی نوێ دابهێنێتو بەرەو پێشەوە هەنگاو بهاوێژێت ٠٠! دەداتو هەو شتی خراپەو رای‌دەماڵێت ٠٠ بەلام ئەوەی چاكو نایابە دەیشواتەوەو چاتری دەکات ٠٠ بۆ ئەوەی بە پاکژیو خاوێنی لەسەر کەناری ژیان بدرەوشێتەوە ٠

ئەو کەسەیش کە لە ژیان تێ‌بگاتو بە بنجو بناوانی‌دا رۆبچێتە خوارەوە خۆی بە شتی بێ‌سوودو بێ‌بایەخەوە خەریك ناکات ٠٠ چونکە بەرانبەر بە ژیان هەست بە لێپرسراوییەکی ئەوتۆ دەکات ، وای‌لێ‌دەکات هەمیشە لە جوولانو کارکردن‌دا بێت بۆ ئەوەی باشتر هۆیەکانی ژیان مسۆگەر بکاتو بتوانێت هەمیشە لە ریزی پێشەوەی کاروان‌دا بێت !

لێرەوە

- مکرم رشید تالەبانی-

- ڕۆچوون -

خوێنەری بەڕێز ٠٠هەروەك دووتریێت ژیان زۆر قوولو فراوانە ٠٠ سنووری بۆ نی‌یەو لە هیچ شوێنێك راناوەستێت ، وەکوو دەریایەکی قوولی شلەپو هوڕبکەر وایە ٠٠ هەر شەپۆل

پەراوێز

ژیان ٠ ٠ ٠ ٠٠

٠٠وجوانی

ژیان وەك رستەیەك وایە ٠٠چۆن رستە کۆتایی بەنوقتە هاتووە ژیانیش کۆتایی بە مردن هاتووە٠٠ لە نێو ئەم رستەی ژیاندا چەندبۆشایی‌یەك هەیە ، دەبێ پڕی بکەینەوە ئەویش بە خۆشەویستی ٠٠ بە ئاواتو سەرکەوتنو حەز لێ‌کردن ٠٠ بە تێکۆشانو زۆر شتی تر کەوا خزمەتی مرۆڤو نیشتمان دەکا ٠

زینب حسین ٠

جیهانی منالان

چیرۆکی منالان

منــــدالان دل نەرمــن

سامال هەر جارێ دەچووە دەرێ ، شەرێکی دەکردو ئەوجا دەهاتەوە ٠٠ رۆژ نەبوو دلی منالێك نەیەشێنێ ٠٠تاوای لە خۆی‌کرد کەسی بەدەرەوە نەما گەمەی لەگەلدا بکا ٠٠

رۆژێ هاتە دەرێ ، دیتی وا مندالان دوو دوو پێکەوە گەمان دەکەن ، خەریکی چاوشارکێو سێ بازنو بەسەر گیای نەرمو نۆلدا هەلدێن ، ئەمیش بەسیلەی چاوتەماشای کردن ٠٠ ڕووی نەدەهات بچێتە لایان ٠٠ بە تەنیا دەستی‌کرد بە ڕاکردن ٠٠ زوو بێزار بوو ٠٠ لە پەنایەك دانیشت لەبڕ چەند دلۆپە فرمێسکێك ڕژانە سەر کولمە ئالەکانی ٠٠ چاوەکانی هەلگلۆفینو هەنسکی دەدا ٠٠ یەکێك لە هاوڕێکانی هاتە لایەوە ٠٠ ئەوانی دیکەش بە دوایدا هاتن بە نۆرە لێیان پرسی :

- سامال نەخۆشی ٠ ؟

- کێ لێ‌ی داوی ؟

- سامال برسیتە ؟ بچم پاروت بۆ بێنم ؟

سامال وەلامی دانەوە ٠

- نە نەخۆشمو نەبرسیمەو نەلیێان‌داوم ٠٠ حەزم لە یارییە !

هەموو پێکەوە سامالیان بەرزکردەوەو بردیان جوان دەموچاویان شتو تێکڕ دەستیان کرد بە یاری‌کردن ٠٠

جەزا عەلی ئەمین

شیعر بۆ منالان

کتێب هاوڕێی مرۆڤە
لابەری ئێشو ئۆفە
سەرچاوەی بیری وردە
بۆ لابەری کەندو کۆسپ
رێگای ئاسۆیە ، پردە
ئاوێنەی خۆبینینە
خوێنی دلی بەتینە
منالی زیتو وریا
کتێب وا لەناو دلیا ٠

سەردار فتاح امين

گرەوی ژمارە « ٤ » ی جیهانی منــــالان

منالە ئازیزەکان : ناوچەی‌کوردەواری ، بەناوبانگە بە جوانی سروشتو رازاوەی بەچیای بلندو ئاوهەوای سازگار :

پرسیار :

- ئایا دەتوانی ناوی‌هاوینەهەوارە بەناوبانگەکانی پارێزگای هەولێرمان بۆ بژمێری ؟

کۆبوون

ناو : . . . .

ناونیشان : . . . . .

تەمەن : . . . .

وەلام : . . . .

رۆژنامەی «هاوکاری» گرەوی جیهانی منالان

منالی هــــونەرمەند

زانــــا محمود محمد

یەکێکە لەو منالە چالاکانەی لە دنیای هونەری جوانی موسیقاو ئاوازدا بەهرەی خۆی تاقی دەکاتەوەولە سالی ١٩٦٦ دا لەسلیمانی لە دایك بوە ، دوای مەشق کردن، ئیستا بە باشی دەتوانی ئالەتی کەمان لێ‌بداتو لە میهرەجانەکانی بەغداو موسلو هەولیرو سلیمانیو رمادیو سەماوەدا بەشداری کردوە ٠

منالی ژیر

پەیمان محمــود

لە پۆلی پێنجەمی سەرەتاییە لە قوتابخانەی گولستان لە هەولێر ، بەپلەی یەکەم دەرچوەبۆ پولی شەشەم ، تەمەنی ١٣ سالەو حەز دەکا لە پاشە رۆژدا ببێ بە پزیشك ٠

مژدە فاتــح

لە قوتابخانەی سەرەتایی سنابل لە کەرکوك ئەوەندە زیرەکە لە تاقی‌کردنی سەری سال بە خشراوە ، مژدە هێشتا بریاری نەداوە ، پاشە رۆژ ببێ بەچی ٠

جوانترین منال

حسین تحسین

هەژار ئیسماعیل

ئاسۆ ناصر

الطياف عبدالامير

کانی رسول

صباح حمه سعيد

بختيار عبدالرحمن

Institut kurde de Paris